

Indsatsen mod motionsdoping i kommercielle motions- og fitnesscentre

– en evaluering af mærkningsordningen

Rebecca Steele
Søren Bang
Henrik H. Brandt
Kasper Lund Kirkegaard

Danish Institute for Sports Studies

**IDRÆTTENS
ANALYSEINSTITUT**

Titel

Indsatsen mod motionsdoping i kommercielle motions- og fitnesscentre
– en evaluering af mærkningsordningen

Forfattere

Rebecca Steele, Søren Bang, Henrik H. Brandt og Kasper Lund Kirkegaard

Øvrige bidragydere til rapporten

Ditte Toft og Peter Forsberg

Omslagslayout

Agnethe Pedersen

Øvrig grafik og opsætning

Idan

Forsidefoto

Polfoto/Corbis

Print

Kopiexperten

Udgave

1. udgave, København, september 2010

ISBN

978-87-92120-22-9

978-87-92120-23-6 (elektronisk version)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Kanonbådsvej 12 A

1437 København K

T: +45 32 66 10 30

F: +45 32 66 10 39

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

**Indsatsen mod motionsdoping i
kommercielle motions- og fitnesscentre
– en evaluering af mærkningsordningen**

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING.....	6
RESUMÉ AF RAPPORTEN	8
Svar på kommissoriets spørgsmål.....	8
Overordnede udfordringer for mærkningsordningen.....	18
DEL 1: BAGGRUNDSKAPITEL.....	20
Fitness-sektoren i Danmark.....	20
Fitness-sektoren organiserer sig.....	21
Anti Doping Danmark.....	22
Mærkningsordningen.....	24
Dopingbekæmpelsens lovgrundlag.....	24
Intentionerne med mærkningsordningen	28
Mærkningsordningens udmøntning	30
Procedurer og organisering af Anti Doping Danmarks dopingkontrol	32
Økonomien bag dopingkontrol i motions- og fitnesscentre	34
Doping i motions- og fitnesscentre – karakter og omfang	38
Hvad er motionsdoping?	38
Motionsdopingens udbredelse.....	39
Anti Doping Danmarks testresultater og dopinglinje.....	41
SKATs beslaglæggelser i toldkontrollen	43
Politiets beslaglæggelser og antal sager	45
Motionsdoping – et stigende problem?	48
Fitnesskunders holdning til mærkningsordningen	49
DEL 2: MOTIONS- OG FITNESSCENTRES HOLDNINGER TIL MOTIONS-DOPING	52
Metode, spørgeskema og svarprocenter.....	52
Hvilke motions- og fitnesscentre er repræsenteret i undersøgelsen?.....	53
Spørgeskemaundersøgelsens resultater	56
Mærkningsordningen.....	56
Centrenes mærkning.....	58
Har mærkningsordningen effekt på kunders valg af fitnesscenter?	64
Dopingkontrol generelt.....	67
Nytten af og synet på ADD-aftaler	67
Omfanget af motionsdoping	73
Reaktioner på dopingbekæmpelse	74

Tilfredshed med Anti Doping Danmark.....	75
Bør der testes for andre substanser?.....	80
Skal fitnesscentre tage mere ansvar for motionsdopingbekæmpelse?.....	81
Det generelle syn på mærkningsordningen og motionsdoping.....	83
Centrenes antidopingarbejde – konklusioner og potentialer	86
DEL 3: INTERESSETERS VURDERINGER AF MÆRKNINGSORDNINGEN OG ANTIDOPINGARBEJDET.....	88
Interviews med fitnesscentre og brancheorganisationen DFHO	88
Interview med centre uden ADD-aftale:.....	88
Interview med centre med ADD-aftale:.....	93
Brancheorganisationen Dansk Fitness & Helse Organisation.....	97
Andre aktører og interesseters vurderinger	98
Anti Doping Danmarks bemærkninger til mærkningsordningen.....	98
Rigspolitiets bemærkninger til mærkningsordningen	100
Andre interesseters synspunkter	100
Øvrige fremførte holdninger til mærkningsordningen	101
DEL 4 - PERSPEKTIVER	103
Udfordringer for mærkningsordningen.....	103
1. Anti Doping Danmarks aftaler – prisstrukturer og fleksibilitet.....	103
2. Ønske om mere forebyggelse og rådgivning.....	104
3. Fælles registrering af dopingdømte og strømlining af regler og klagesystemer.....	104
4. Testning for andre dopingstoffer end anabole steroider	105
5. Obligatorisk dopingkontrol i alle motions- og fitnesscentre	106
6. Bestilling af dopingtests målrettet enkeltpersoner	107
7. Mere viden om effekten af indsatser mod motionsdoping	107
LITTERATURLISTE.....	109
Bilag 1- Metodiske overvejelser	113
Bilag 2 - Lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt.....	117
Bilag 3 – Informationsskrivelse til motions- og fitnesscentre	118
Bilag 4 – Spørgeskema	119
Bilag 5-17 – Kategoriserede uredigerede svar	129
Bilag 18 – Center- og kæderepræsentanternes vurderinger af mærkningsordningen i de kvalitative interviews – oplistning af vurderinger og synspunkter	157

INDLEDNING

Bekæmpelsen af motionsdoping i landets motions- og fitnesscentre er gennem det seneste årti rykket højere op på den politiske dagsorden.

Som led i Handlingsplanen for bekæmpelse af motionsdoping fra Kulturministeriet og Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse indførte Folketinget i 2008 den såkaldte mærkningsordning (også kaldet smileyordningen), der kræver, at alle kommercielle motions- og fitnesscentre skal skilte med, hvorvidt de har indgået en samarbejdsaftale med Anti Doping Danmark om dopingkontrol.

Hovedformålet med denne rapport er at evaluere mærkningsordningen, herunder belyse en given effekt af skiltningen, samt at kortlægge, hvorvidt mærkningsordningen opfylder de intentioner, som oprindeligt lå til grund for den. Da mærkningsordningen er tæt koblet sammen med de kommercielle motions- og fitnesscentres samarbejde med Anti Doping Danmark, undersøger rapporten også de mere principielle holdninger til det bredere antidopingarbejde i de kommercielle motions- og fitnesscentre blandt centrene selv og hos en række nøgleinteressenter på fitnessområdet. Spørgsmål herom indgår også i rapportens kommissorium, der gennem 19 konkrete spørgsmål specificerer evalueringens fokus¹.

Rapporten er inddelt i følgende kapitler:

Resumé. Det indledende resume besvarer spørgsmålene i rapportens kommissorium.

Del 1 er et baggrundskapitel, der indledningsvis giver et indblik i den danske fitness-sektors størrelse og organisering, lovgivningen på området og de politiske intentioner, der ligger til grund for motionsdopingbekæmpelsen. Herefter beskrives mærkningsordningens konkrete udmøntning, herunder ordningens procedurer og økonomi. Efterfølgende defineres motionsdoping, hvorefter udbredelsen af doping i de danske motions- og fitnesscentre analyseres nærmere på baggrund af eksisterende viden. Endelig afrundes del 1 med en beskrivelse af de aktive fitnesskunders holdninger til motionsdoping og Anti Doping Danmarks ordning om udførelse af dopingkontrol i fitnesscentre på baggrund af en tidligere gennemført undersøgelse fra Idrættens Analyseinstitut.

Del 2 er en afrapportering af en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse foretaget blandt 205 motions- og fitnesscentre, henholdsvis med og uden aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark. Undersøgelsen kortlægger centrenes holdninger til og erfaringer med mærkningsordningen og dopingbekæmpelse mere generelt. Undersøgelsen er gennemført med udgangspunkt i en række af de konkrete spørgsmål fra evalueringens kommissorium.

Del 3 kortlægger, primært på baggrund af kvalitative interviews, en række relevante interessenters holdninger til mærkningsordningen og antidopingarbejdet. Blandt interessenterne finder man ud over repræsentanter for fitnesscentre/fitnesskæder blandt andre brancheorganisationen Dansk Fitness & Helse Organisation samt Anti Doping Danmark. Interviewene uddyber, udbygger og per-

---

¹ Se venligst bilag 1 for uddybende metodiske overvejelser

spektiverer resultaterne fra selve spørgeskemaundersøgelsen, men de repræsenterer også selvstændige synspunkter på den nuværende og fremtidige dopingbekæmpelse i landets motions- og fitnesscentre.

Del 4 afrunder rapporten med en perspektivering af evalueringens resultater.

Denne rapport er ikke en fuldstændig afdækning af motionsdopingområdet – dvs. en slags motionsdopingens hvidbog. En række problemstillinger på området er i overensstemmelse med kommissoriet ikke berørt tilbundsående. Det gælder eksempelvis de medicinske/fysiologiske aspekter samt en lang række sociale, psykologiske og kulturelle forhold omkring dopingbrug.

Det er derimod rapportens klare ambition gennem evalueringen af mærkningsordningen at skabe et bedre overblik over anti-dopingarbejdet i den kommercielle fitnessbranche gennem en velunderbygget analyse af de erfaringer, strukturelle forskelle og holdningsmæssige forskelligheder, man finder i branchen.

Rebecca Steele, Søren Bang, Kasper Lund Kirkegaard og Henrik H. Brandt har været ansvarlige for rapportens udarbejdelse med Rebecca Steele og Søren Bang som hovedforfattere. Desuden har Ditte Toft og Peter Forsberg bidraget i mindre omfang.

Herudover har en følgegruppe nedsat af Kulturministeriet fulgt arbejdet med rapporten. Ud over repræsentanter fra Kulturministeriet har sekretariatsleder Finn Mikkelsen fra Anti Doping Danmark og sekretariatschef Jesper Bøgh Christensen fra Dansk Fitness & Helse Organisation haft sæde i følgegruppen.

Afslutningsvist skal lyde en tak til bl.a. de fitnesscentre og andre aktører med tilknytning til området, som gennem besvarelsen af det udsendte spørgeskema eller i forbindelse med kvalitative interviews og anden informationsindhentning har bidraget til rapporten.

København, september 2010
Idrættens Analyseinstitut

RESUMÉ AF RAPPORTEN

Denne rapport har primært til hensigt at evaluere den såkaldte mærkningsordning – også kaldet smileyordningen – som ved lov påbyder alle motions- og fitnesscentre at skilte med, hvorvidt de har indgået aftale med Anti Doping Danmark (ADD) om udførelse af dopingkontrol i centret (ADD-aftale) eller ej. Samtidig berører rapporten den bredere indsats i forhold til indsatsen mod brug af doping i motions- og fitnesscentre, som mærkningsordningen har til formål at understøtte.

Kernen i rapporten er en spørgeskemaundersøgelse foretaget af Idrættens Analyseinstitut blandt 205 kommercielle motions- og fitnesscentre. Spørgeskemaundersøgelsen er suppleret af en række kvalitative interviews med en række fitnesscentre samt centrale aktører inden for motionsdopingbekæmpelsen (se bilag 1 om metodiske overvejelser).

Svar på kommissoriets spørgsmål

I Kulturministeriets kommissorium til evalueringen er rejst 19 konkrete spørgsmål i tilknytning til mærkningsordningens udmøntning og det bredere antidopingarbejde i motions- og fitnesscentre. Disse opsummerer samtidig en række væsentlige konklusioner fra især spørgeskemaundersøgelsen.

1. Hvor mange motions- og fitnesscentre findes i Danmark?

Da der ikke eksisterer nogen central registrering af motions- og fitnesscentre, er det vanskeligt at svare præcist på, hvor mange centre der findes i Danmark. Nedenstående oversigt er baseret på Idrættens Analyseinstituts database over fitnesscentre medio 2010. Opgørelsen er baseret på en løbende registrering af åbnede og lukkede motions- og fitnesscentre over en treårig periode. Således tegner opgørelsen et nogenlunde dækkende billede over eksisterende fitnesscentre i landet, selv om de eksakte angivelser af antal centre er forbundet med en vis usikkerhed.

Tabel 1: Antal motions- og fitnesscentre i Danmark

	Medio 2010
Kommercielle motions- og fitnesscentre	459
Foreningsbaserede fitnesscentre	315
Kommunale træningsfaciliteter ²	8
Motions- og fitnesscentre i alt	782

---

² Med de kommunale træningsfaciliteter menes der ofte mindre fitnesscentre med åben adgang for offentligheden fra gaden, jf. definitionen af et fitnesscenter.

2. Hvor mange motions- og fitnesscentre har indgået aftale med ADD om dopingkontrol, og hvor mange har ikke indgået aftale med ADD om dopingkontrol?

Ifølge ADD har 230 kommercielle motions- og fitnesscentre pr. juni 2010 indgået aftale med ADD om dopingkontrol, hvilket svarer til 50 pct. af alle landets kommercielle motions- og fitnesscentre. Centrene med ADD-aftale dækker ifølge et kombineret skøn fra Dansk Fitness & Helse Organisation (DFHO) og Idan godt 80 pct. af alle medlemmer i kommercielle motions- og fitnesscentre.

Tabel 2: Antal motions- og fitnesscentre med ADD-aftale

Årstal - ultimo	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Juni 2010
Kommercielle motions- og fitnesscentre med ADD-aftale	29	41	48	60	67	209	219	230
Kommercielle motions- og fitnesscentre uden ADD-aftale	-	-	-	274	313	215	234	229
Procent centre med ADD-aftale	-	-	-	18 pct.	18 pct.	49 pct.	48 pct.	50 pct.

3. Hvor stor er stigningen i antallet af motions- og fitnesscentre, som har indgået aftale med ADD i forbindelse med og efter mærkningsordningens ikrafttrædelse?

Tabel 2 viser, at antallet af motions- og fitnesscentre med ADD-aftale tredobledes fra 67 til 209 centre i løbet af 2008, hvor den obligatoriske mærkningsordning blev indført. Efterfølgende stabiliseredes antallet af centre, der indgik aftale med ADD, og antallet steg med yderligere 10 og 11 centre i henholdsvis 2009 og 2010 (til og med juni måned).

Indførelsen af mærkningsordningen faldt sammen med, at brancheorganisationen DFHO indgik aftale med Anti Doping Doping om dopingkontrol til reduceret pris som del af medlemskabet af DFHO, hvilket har haft stor betydning for antallet af centre med ADD-aftale. I hvilken grad den obligatoriske mærkningsordning eller DFHO's aftale med Anti Doping Danmark har bidraget til stigningen i 2008, kan ikke afgøres præcist, men i kombination vurderes de to initiativer at have haft en betragtelig betydning.

4. Betyder den eksisterende motions- og fitnesscenterdefinition, at der er centre, som er omfattet af lovens krav, men hvor det er overflødigt?

Bemærkningerne til lovforslagets § 1 definerer et fitnesscenter således:

"...en fysisk afgrænset træningsfacilitet, der er tilgængelig for alle. Der er tale om et center, hvor man kan tilmelde sig fitness- og motionsaktiviteter ved at komme ind 'fra gaden'. Der vil typisk være tale om et kommercielt center."

Bemærkningerne til loven nævner derudover følgende undtagelser:

"... faciliteter, der er placeret i eksisterende idrætsanlæg og på arbejdspladser samt på uddannelsesinstitutioner. Det samme gælder faciliteter på hoteller samt på hospitaler og andre behandlingsinstitutioner i sundhedssektoren, som heller ikke er tilgængelige for alle."

Spørgsmålet om afgrænsningen af centre omfattet af ordningen har indtil nu ikke givet anledning til sager ved domstolene.

Med afsæt i den risikovurdering, som i dag ligger til grund for udførelsen af dopingkontrol, viser resultaterne af Idrættens Analyseinstituts spørgeskemaundersøgelse, at der findes to delvist overlappende kategorier af fitnesscentre, som falder inden for den eksisterende definition af motions- og fitnesscentre, men hvor dopingkontrol ud fra en risikovurdering kan være overflødig, såfremt dopingkontrollen fortsat primært skal fokusere på at afsløre brug af muskelopbyggende stoffer som anabole steroider.

- 1) Motions- og fitnesscentre, hvor *produktet* ikke appellerer til det primære segment af dopingbrugere, eksempelvis blødere bevægelsesformer som yoga- og pilatescentre eller centre med fokus på fysioterapi og genoptræning af patienter.
- 2) Motions- og fitnesscentre forbeholdt eller målrettet *specifikke målgrupper* som kvinder, overvægtige eller rehabiliteringspatienter.

5. Betyder den eksisterende definition af motions- og fitnesscentre, som er omfattet af loven, at der er centre, der falder uden for lovens krav, men som burde være omfattet?

Da hensigten med mærkningsordningen blandt andet er at skabe gennemsigtighed for forbrugerne, kan det diskuteres, hvorvidt foreningsdrevne motions- og fitnesscentre, som er omfattet af dopingkontrol gennem idrættens hovedorganisationer, ligeledes burde være omfattet af kravet om skiltning³. Dertil kommer foreningsbaserede motions- og fitnesscentre, som måtte stå uden for idrættens hovedorganisationer. Disse centre har ikke nødvendigvis indgået aftale med ADD om udførelse af dopingkontrol og er ydermere ikke omfattet af mærkningsordningen.

6. Er motions- og fitnesscentre altid klar over, om de er omfattet af lovens definition på et motions- og fitnesscenter? Hvis ikke, hvor stort er problemet?

Samtlige motions- og fitnesscentre, der har deltaget i undersøgelsen, falder under lovens definition af et fitnesscenter som værende en *'fysisk afgrænset træningsfacilitet, der er tilgængelig for alle'*. Ikke desto mindre fremgår det af den kvantitative spørgeskemaundersøgelse, at 20 pct. af de kommercielle centre ikke mener at være omfattet af mærkningsordningen, mens 11 pct. er i tvivl om, hvorvidt de er omfattet. Ingen af disse centre skilter med en smiley ved indgangspartiet.

---

³ Til dette anfører Anti Doping Danmark, at en sådan skiltning vil være misvisende, da der ikke er garanti for, at disse centre i praksis får udført dopingkontrol.

Mere konkret viser undersøgelsen, at der blandt andet hersker tvivl blandt centerlederne hos nogle af landets største kæder. 11 centre, der indgår i et af landets fem største kommercielle kædesamarbejder, mener ikke at være omfattet, mens 10 kædecentre er i tvivl om, hvorvidt de er omfattet. De resterende centre, som enten er i tvivl eller ikke mener at være omfattet, er hovedsagelig enkeltmandsejede centre beliggende uden for landets største byer og centre forbeholdt kvinder samt fysioterapicentre eller sundhedscentre.

Dermed kan det konkluderes, at det eksisterer en række motions- og fitnesscentre, der angiver, at de ikke er klar over, om de er omfattet af kravet om skiltning. Problemet omfang synes ikke at begrænse sig til særlige specialiserede fitnesscentre, da usikkerheden tilsyneladende forplanter sig helt ind i store traditionelle fitnesscentre med kædetilknytning.

7. Hvorfor vælger motions- og fitnesscentre at tilmelde sig/undlader at tilmelde sig ADD's ordning om dopingkontrol?

Få af motions- og fitnesscentrene (7 pct.) uden ADD-aftale er principielt imod dopingtest, og næsten ingen (3 pct.) billiger, at medlemmer anvender doping. Hovedparten af fitnesscentre fravælger således ikke umiddelbart dopingkontrol af medlemmerne med afsæt i en ideologisk eller principiel modvilje mod dopingkontrol eller accept af doping.

I stedet er det mere praktiske og pragmatiske årsager som pris og dopingkontrollens relevans, der vejer tungt for fitnesscentre uden ADD-aftale. Især oplevelsen af dopingkontrollens manglende relevans kan samtidig forklare, hvorfor hele 37 pct. af centrene uden aftale alligevel mener, at det *generelt* gavner at indgå aftaler med ADD. Det er således ikke selvmodsigende at mene, at andre centre kan have gavn af ADD-aftaler – mens det ikke er tilfældet med ens eget center – f.eks. hvis centret har fysioterapi som kerneaktivitet eller er forbeholdt kvinder.

Hvis vi ser på, hvorfor motions- og fitnesscentre vælger at indgå aftale med Anti Doping Danmark, er hovedbudskabet, at centrene ønsker tage et medansvar for bekæmpelsen af doping, og at dopingkontrol giver centrene et bedre ry, og som sådan kan være et aktiv i centrenes forretningsførelse.

Interessant er det, at ønsket om ikke at skilte med den sure smiley eller forventningen om, at dopingkontrollen i sig selv tiltrækker flere medlemmer, har markant mindre tilslutning. Det betyder ikke nødvendigvis, at de to centrale effekter, som smileyordningen skulle understøtte, generelt opleves som irrelevante, men både den normative afstandtagen til doping og centrets generelle ry vejer tungere i de fleste centres motivation for at indgå ADD-aftaler.

8. I hvilket omfang lever motions- og fitnesscentre op til loven og har placeret smileyen, således som loven foreskriver?

Hovedparten (90 pct.) af motions- og fitnesscentrene med ADD-aftale skilte ifølge spørgeskemaundersøgelsen korrekt med den glade smiley. De 10 pct. (10 centre), som ikke skilte med den *glade* smiley, svarer uddybende, at de enten ikke mener at være omfattet af mærkningsordningen, eller at den manglende 'glade' smiley ved indgangspartiet er en forglemmelse.

Anderledes ser det ud med hensyn til skiltningen med den sure smiley, hvor 64 pct. af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen angiver, at de ikke at skilte med en sur smiley. Besvarelserne fra undersøgelsen bekræfter resultatet af den stikprøvekontrol, Idrættens Analyseinstitut udførte inden udsendelse af spørgeskemaet, som viste, at 25 ud af 30 besøgte centre uden ADD-aftale ikke skilte med den 'sure' smiley. Blandt de centre, som ikke skilte med den 'sure' smiley, angiver 67 pct., at de ikke vurderer at være omfattet af smileyordningen, mens 13 pct. er i tvivl om, hvorvidt de er omfattet. 21 pct. af de centre, som undlader at skilte, mener centret er omfattet, men har til trods herfor alligevel valgt ikke at skilte korrekt, hvilket således må karakteriseres som et bevidst fravalg.

9. Hvorfor har nogle fitnesscentre valgt at stå uden for dopingkontrollen?

Som beskrevet i spørgsmål 7 har det gennem de kvalitative interviews og den kvantitative undersøgelse vist sig, at motions- og fitnesscentre hovedsageligt vælger at stå uden for dopingkontrollen på baggrund af praktiske og pragmatiske overvejelser som pris og/eller relevans.

10. Hvad er begrundelsen for, at nogle motions- og fitnesscentre ikke følger lovens regler og har ophængt en negativ smiley?

De uddybende besvarelser fra motions- og fitnesscentre, der bevidst undlader at skilte korrekt med den negative smiley, viser både utilfredshed med ordningen, tvivl om effekten samt et ønske om ikke at gøre opmærksom på den manglende aftale.

Ingen centre angiver, at det er ligegyldighed over for bøden, som får dem til at undlade at skilte. Denne holdning blev dog ikke delt af et fitnesscenter, der deltog ved et uddybende interview, som påpegede, at størrelsen på en given bøde næppe ville modsvare prisen for ADD-aftalen.

De uddybede svarkategorier viser ydermere, at den primære grund til den manglende skiltning er, at smileyen opfattes som irrelevant. Derudover fremhæves mangel på information om mærkningsordningen samt frygt for, at smileyen bliver forvekslet med fødevarekontrollens smiley.

11. Bliver den negative smiley benyttet i 'markedsføringsøjemed', så personer, der ikke vil testes, søger til netop disse centre?

Hverken de kvalitative interviews eller den kvantitative spørgeskemaundersøgelse udført i forlængelse af denne rapport viser tegn på, at den sure smiley aktivt bliver brugt i markedsføringsøjemed af motions- og fitnesscentre. I hvilket omfang personer, der ikke vil testes, selv vælger at søge hen til centre uden ADD-aftale, kan denne undersøgelse ikke afgøre.

12. Hvilke holdninger er der til dopingordningen blandt aktive fitnesskunder, og hvilke grupper giver udtryk for opbakning/manglende opbakning til ordningen?

Selv om der er forskelle mellem for de forskellige målgrupper, hersker der ifølge Idrættens Analyseinstituts kortlægning af de aktive fitnesskunder en klar positiv holdning til, at deres center har indgået aftale med ADD⁴.

Trods en generelt positiv holdning til ADD-ordningen, er der lidt flere kvinder, for hvem det er vigtigt, at deres center har indgået aftale med ADD. Dertil kommer, at signifikant flere fitnesskunder over 50 år synes, at det i høj grad er vigtigt, at deres center er medlem af ADD's ordning. Samtidig er der blandt de yngste fitnesskunder i teenageårene en større andel, der enten ikke ved noget om ADD's ordning eller er ligeglade med, om der eksisterer en aftale med ADD.

Fitnesskunder, som træner regelmæssigt, udtrykker større opbakning til ADD's ordning, ligesom kunder, der træner varieret med både styrke-, konditions- og holdtræning, finder det vigtigst, at deres center har indgået aftale med ADD.

Blandt den lille gruppe af fitnesskunder, som ikke ønsker, at deres center har indgået aftale med ADD, er der en overvægt af kunder, som udelukkende træner styrketræning, hvilket indikerer, at modstanden mod ordningen er størst i netop de kundesegmenter, som har den største risiko for at blive udtaget til dopingkontrol.

13. Hvordan vurderer motions- og fitnesscentre og øvrige interessenter, at markedsføringen af ordningen virker, når den enkelte borger vælger motions- og fitnesscenter?

Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen viser, at to tredjedele (66 pct.) af motions- og fitnesscentre med ADD-aftale skilter med den glade smiley, fordi de mener, det er god markedsføring, og 65 pct. svarer, at skiltningen afskrækker potentielle dopingbrugere fra at melde sig ind i centret. Centre, som lægger vægt på den positive markedsføringseffekt af den glade smiley, er overvejende kædebaserede fitnesscentre. Modsat vurderer mindre fitnesscentre uden ADD-aftale ikke, at smiley'en – hverken den glade eller den sure smiley – har en effekt over for fitnesskunderne.

Når der spørges ind til de reelle effekter af skiltningen, er billedet mindre entydigt. Her deler motions- og fitnesscentre med ADD-aftale sig ligeligt i to lejre: 42 pct. svarer, at den glade smiley får mulige medlemmer til at fravælge centret – f.eks. fordi de ikke ønsker at underlægge sig dopingkontrol. En tilsvarende andel af centrene afviser, at den glade smiley har betydning for, om folk vælger at blive medlem af centret eller ej. Blandt centre uden ADD-aftale afviser et stort flertal på 82 pct., at den sure smiley medfører, at medlemmer fravælger centret.

Hvis spørgsmålet går på et tilvalg af fitnesscentret frem for et fravalg fra medlemmernes side, fordele svarene sig en smule anderledes. Knap halvdelen af motions- og fitnesscentre anfører, at fitnessmedlemmer vælger fitnesscentret på baggrund af den glade smiley. En tredjedel mener omvendt ikke, at den glade smiley indgår i overvejelserne om valget af fitnesscenter. 20 pct. er i tvivl

---

⁴ Kirkegaard 2009.

om, hvilken effekt den glade smiley har for medlemmernes valg af fitnesscenter. Blandt fitnesscentre uden aftale om dopingkontrol afviser et klart flertal på 86 pct., at den sure smiley tiltrækker medlemmer til fitnesscentret, som f.eks. ikke ønsker at underlægge sig dopingkontrol.

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsen er konklusionen, at fitnesscentre uden ADD-aftale ikke mener, at den sure smiley har en effekt for medlemmernes valg af fitnesscenter, mens centre med en aftale ikke er entydige i deres vurdering af effekten.

Usikkerheden om den reelle effekt understreges af, at kun 7 pct. i et andet spørgsmål vurderer, at ADD-aftalen, som mærkningsordningen skal understøtte, har udmøntet sig i en konkret medlemsfremgang.

Både Anti Doping Danmark og DFHO er i tvivl om effekten af smileyordningen, når den enkelte borger vælger fitnesscenter. De påpeger dog, at effekten først kan måles, når alle centre skifter korrekt, hvilket ikke er tilfældet i dag.

14. Afspejler motions- og fitnesscentrenes aftaler med ADD altid reelt, at centrene bekæmper doping i centrene?

Over halvdelen af motions- og fitnesscentrene med ADD-aftale har ikke gennemført yderligere dopingrelevante tiltag. Denne tendens bekræftes ydermere af det kvalitative interview med repræsentanter fra centre/kæder med ADD-aftale, hvor kun én ud af fire center-/kæderepræsentanter gav udtryk for, at de aktivt havde gennemført selvstændige tiltag målrettet dopingbekæmpelse i deres respektive centre. Der er således en tendens til, at mange fitnesscentre med ADD-aftale overvejende lægger dopingbekæmpelsen i hænderne på Anti Doping Danmark.

På trods af dette eksisterer der en generel vilje til også aktivt i centrene at tage del i dopingbekæmpelsen og en erkendelse af, at fitness-sektoren har en del af ansvaret for at bekæmpe motionsdoping. Det antyder, at der eksisterer et uudnyttet potentiale i at få flere fitnesscentre til i praksis at tage mere aktivt del i bekæmpelsen af motionsdoping i centrene.

15. Tester man efter de 'rigtige' substanser, når man gennemfører dopingkontrol, jf. man primært tester med henblik på at finde anabole steroider og ikke eks. slankemedicin?

Motions- og fitnesscentrene har ikke en entydig holdning til, hvorvidt der burde testes for andre eller flere substanser, når der gennemføres dopingkontrol i centrene. Næsten halvdelen (43 pct.) af centrene i spørgeskemaundersøgelsen har svaret 'ved ikke' på spørgsmålet.

27 pct. mener, at der burde testes efter andre stoffer og nævner hovedsagelig slankepræparater som f.eks. efedrin og/eller euforiserende stoffer som relevante. I hvilken grad udbredelsen og brugen af bl.a. slankemidler i motions- og fitnesscentre måtte udgøre et egentligt sundheds-/samfundsproblem, har ligget uden for undersøgelsens rammer, og denne rapport har derfor ikke et entydigt svar på ovenstående spørgsmål.

Enkelte centre peger i de kvalitative interviews på en skævhed i den nuværende testning, mens andre argumenterer for, at det er fornuftigst at prioritere indsatsen mod anabole steroider, før man

eventuelt begynder at teste bredere. Anti Doping Danmark peger desuden på, at en bredere kontrol vil kræve flere ressourcer.

Af lovgivningen om fremme af dopingfri idræt fremgår det, at doping i samarbejdsaftalerne mellem motions- og fitnesscentre og Anti Doping Danmark skal defineres i overensstemmelse med WADA's dopingliste. I praksis er det dog lovens intention, at man primært skal bekæmpe misbrug af muskelopbyggende stoffer, og dopingprøverne fra de kommercielle motions- og fitnesscentre testes i praksis kun for anabole midler og sløringsmidler. Man kan derfor overveje, om det er relevant, at loven giver hjemmel til at teste for et bredere spektrum af stoffer end anabole midler og sløringsstoffer i kommercielle motions- og fitnesscentre.

16. Der ønskes en belysning af økonomien bag ordningen; Hvad koster ordningen som helhed, hvem har finansieret ordningen, hvad koster administration af ordningen?

Se venligst side 34-37 for en beskrivelse af økonomien bag ordningen.

17. Vil en evt. prisforhøjelse føre til, at nogle motions- og fitnesscentre vælger at melde sig ud af ordningen eller afholde centre fra at indgå aftale med ADD?

Overordnet kan det konkluderes, at prisen for udførelse af dopingkontrol har stor betydning for fitnesscentrene. Spørgeskemaundersøgelsen viser endvidere, at næsten halvdelen (49 pct.) af motions- og fitnesscentrene, der har indgået aftale med ADD, vurderer, at prisen for aftalen er dyr.

Ved 25 procents prisforhøjelse angiver over halvdelen (53 pct.) endvidere, at man i høj eller nogen grad vil overveje at opsige ADD-aftalen. Ved en fordobling af prisen vil 66 pct. af motions- og fitnesscentrene overveje at trække sig fra aftalen. I ovenstående skal der dog tages højde for, at centrene udelukkende har taget stilling til, hvordan de ville *overveje at reagere* på en tænkt prisforhøjelse, hvorfor tallene ikke nødvendigvis siger noget om, hvorledes de i praksis vil reagere.

Hvis der fokuseres på motions- og fitnesscentre uden aftale med ADD, ville en reduktion i prisen betyde, at lidt over en tredjedel måske ville overveje at indgå aftale om kontrolbesøg, mens en tredjedel på trods af en prisnedsættelse stadig ikke ville overveje en sådan aftale. På trods af usikkerheden indikerer disse svar, at prisen på dopingkontrol udgør en reel barriere for ordningens udbredelse, og at en prisreduktion eller udvikling af alternative, billigere kontrolmodeller med større hensyntagen til centrenes risikoprofil eller størrelse sandsynligvis vil kunne få flere centre til at indgå aftale om dopingkontrol.

18. Har de relevante myndigheder håndhævet lovgivningen efter lovens forskrifter, og hvad er straffen for at overtræde loven?

Rigspolitiet er ikke bekendt med, at der har været sager om overtrædelse af mærkningsordningens krav om skiltning og kan derfor heller ikke udtale sig om bødestørrelsen, da der ikke foreligger konkrete retningslinjer om denne. Såfremt en sag opstår, vil en af politiets jurister ud fra skøn fastsætte bødestørrelsen, som det pågældende center efterfølgende har mulighed for at få efterprøvet ved retten.

Hverken Rigspolitiet, Anti Doping Danmark eller brancheorganisationen DFHO har forestået opsøgende kontrol af motions- og fitnesscentres mærkning⁵.

19. Kan antallet af brugere af doping med udgangspunkt i eksisterende viden estimeres mere præcist, og kan der udvikles metoder til en mere præcis vurdering af mærkningsordningens betydning for udbredelsen og brugen af doping?

Gennemgangen af danske såvel som udenlandske undersøgelser og anden tilgængelig statistik på motionsdopingområdet tegner ikke et entydigt billede af motionsdopingens omfang og udvikling.

Den procentmæssige andel af dopingsager i motions- og fitnesscentre er relativt stabil på trods af, at antallet af udførte test på syv år er steget kraftigt. Med baggrund i den målrettede indsats, kan der således umiddelbart argumenteres for, at udbredelsen af motionsdoping ikke har ændret sig markant, da antallet af dopingsager er steget proportionalt med antallet af tests. Men en sådan indikator er meget usikker, da andre forhold kan gøre sig gældende (se side 41).

Det samme gælder SKATs og politiets opgørelser over henholdsvis beslaglæggelser af dopingmidler og efterforskede sager med tilknytning til besiddelse og distribution af dopingmidler, som ikke i sig selv kan bruges som et præcist mål for motionsdopingens udbredelse.

Det nyeste egentlige undersøgelse af motionsdopingens omfang i Danmark er Anti Doping Danmarks undersøgelse af motionsdoping fra 2010, der indikerer, at der i de seneste ti år kan være sket en vis stigning i udbredelsen af motionsdoping. Rapporten konkluderer ud fra flere undersøgelser, at 'forbruget af muskelopbyggende stoffer i bedste fald er uændret og i værst fald stigende'⁶. Men det er vigtigt at tage forbehold for de væsentlige statistiske og metodiske usikkerheder i sådanne undersøgelser.

Undersøgelsen fra 2010 konkluderer blandt andet, at der er grund til at tro, at mindst 1,5 pct. af alle i alderen 15-60 år⁷ for tiden bruger eller tidligere har brugt muskelopbyggende stoffer. Dette svarer i givet fald til, at cirka 44.000 personer i Danmark har aktuelle eller tidligere erfaringer med brug af muskelopbyggende stoffer.

Mere specifikt for fitness-sektoren angiver 3,3 pct. af de, der træner i et fitnesscenter, at de på et eller andet tidspunkt har brugt muskelopbyggende stoffer. Dette svarer til, at cirka 16.500 ud af 500.000 nuværende medlemmer af fitnesscentre skulle have erfaring med stofferne⁸.

Tager man alene udgangspunkt i de personer, som angiver at benytte stofferne for tiden, svarer det til, at cirka 4.200 personer aktuelt skulle bruge muskelopbyggende stoffer.

Denne rapport's kvantitative undersøgelse blandt landets motions- og fitnesscentre kan i kombination med de kvalitative interviews belyse, hvordan mærkningsordningen opleves på primært cen-

---

⁵ Se kapitel 3 for de enkelte parters kommentarer hertil.

⁶ Singhammer 2010: 52.

⁷ Singhammer 2010: 23.

⁸ Kirkegaard 2009: 92.

terniveau. Til gengæld kan den ikke i sig selv til fulde vurdere mærkningsordningens reelle betydning for udbredelsen og brugen af doping.

En alternativ metode til at få større viden om mærkningsordningens effekt kunne være at undersøge medlemmernes viden om mærkningsordningen samt mulige tilvalg og fravalg af fitnesscenter på baggrund heraf. Således ville en kortlægning af dopingbrugeres adfærd i forhold til mærkningsordningen kunne kaste mere lys over den præcis effekt af ordningen.

Igen er det dog vigtigt at understrege de store metodiske vanskeligheder med at kortlægge adfærd inden for et tabubelagt område som brug af dopingmidler. Der er en væsentlig – og i mange henseender uløst – udfordring i forhold til at få et retvisende billede af såvel brugen af doping som de forskellige interventioners effekter eller mangel på samme.

Forskellige grundsyn på indsatsen mod motionsdoping

Samlet beskriver rapporten gennem spørgeskemaundersøgelsen og de kvalitative interviews en kommerciel fitnessbranche, der er præget af store strukturelle forskelle. Disse forskelle er i høj grad med til at bestemme motions- og fitnesscentrenes holdninger til mærkningsordningen og antidopingarbejdet, herunder centrenes faktiske indsats på området.

Rapporten påviser bl.a., at faktorer som centerstørrelse og fitnesscentrenes eventuelle kædetilknytninger har afgørende indflydelse på, om centrene indgår aftale med Anti Doping Danmark om dopingkontrol eller foretrækker at stå uden for ordningen.

Lidt forsimplet kan man tale om tre overordnede holdninger med et vist indbyrdes overlap:

1) Mærkningsordningen fungerer generelt efter hensigten: Et mindretal af motions- og fitnesscentrene *med* ADD-aftale, brancheforeningen DFHO, Anti Doping Danmark samt sandsynligvis en lille gruppe små eller mellemstore motions- og fitnesscentre, der primært af økonomiske årsager ikke har indgået en ADD-aftale, men som samtidig er positive over for mærkningsordningen, mener, at mærkningsordningen og ADD-aftalerne generelt fungerer efter hensigten. Repræsentanterne for denne holdning mener, at indsatsen som helhed er med til at bekæmpe et dopingproblem på velafbalanceret vis gennem en frivillig ordning, der giver fitnesskunderne et valg om, hvor de ønsker at træne. De har ingen principielle forbehold mod dopingkontrol af fitnesskunder og lovgivningen som sådan, men kan efterlyse mindre justeringer som f.eks. en mere effektiv håndhævelse af mærkningsordningen og en fælles registrering af dopingdømte inden for fitness-sektoren.

2) Opbakning til mærkningsordningen med ønske om mere vidtgående initiativer: Lægger man holdningen til obligatorisk dopingkontrol i kommercielle motions- og fitnesscentre til grund, er der opbakning til mærkningsordningen fra et klart flertal af motions- og fitnesscentre *med* ADD-aftaler samt et mindretal af centre *uden* ADD-aftale, der i princippet støtter obligatorisk dopingkontrol, men af forskellige årsager ikke i dag har indgået en ADD-aftale. Repræsentanterne for denne holdning, der ligeledes deles af de store idrætsorganisationer, efterlyser herudover mere vidtgående initiativer som en lovpligtig obligatorisk dopingkontrol i alle motions- og fitnesscentre eller eventuelt muligheden for at kunne kontrollere udvalgte enkeltpersoner gennem en tilkaldeordning med Anti Doping Danmark. Generelt er repræsentanterne for denne holdning optaget af at bekæmpe

motionsdoping, uanset hvor den forekommer, hvorfor de argumenterer for en mere offensiv myndighedsudøvelse.

3) Afvisning af mærkningsordningen og aftaler med Anti Doping Danmark: Knap halvdelen af de danske motions- og fitnesscentre har ingen aftale med Anti Doping Danmark. En stor del af disse centre afviser ligeledes mærkningsordningen på de gældende vilkår. Centre med denne holdning er typisk mindre centre, og de udgør således en betydeligt mindre del af branchen målt på antal fitnesskunder. Den afvisende holdning i forhold til en obligatorisk mærkningsordning er desuden repræsenteret blandt enkelte centre *med* en ADD-aftale samt enkelte idrætspolitiske debattører og forskere uden for fitnessbranchen. Holdningen er typisk begrundet i betragtninger om, at dopingkontrol er overflødig i store dele eller hele fitnessbranchen, og at kontrollen er ineffektiv og fjerner fokus fra det forebyggende arbejde, som generelt anføres som det vigtigste redskab i indsatsen mod motionsdoping. Nogle repræsentanter for denne holdning kritiserer samtidig, at kontrollen på unuanceret vis overfører et sportssystem på motionister. Desuden giver de udtryk for synspunktet, at selve dopingkontrollen kan krænke fitnesskunder eller være udtryk for ubehagelig overvågning af borgernes privatliv.

Til trods for de tre forskellige overordnede holdninger til mærkningsordningen og den generelle motionsdopingbekæmpelse identificerer analysen en vis enighed på tværs af hele den kommercielle fitnessbranche.

For det første anerkender alle interessenter, at motionsdoping er en reel udfordring for fitnesssektoren som helhed. For det andet er der ingen motions- eller fitnesscentre, som offentligt forsvarer eller accepterer brug eller distribuering af doping i egne rækker. Og for det tredje er der bred enighed om, at den forebyggende indsats bør prioriteres højere i bekæmpelsen af motionsdoping.

Hvor dybt denne enighed mod brugen af doping stikker i praksis, er usikkert. Men man kan tolke den som udtryk for, at der i branchen ser ud til at være en stigende bevidsthed om, at man ikke kan ignorere, endsiige forsvare, brug af doping i motionsmiljøer, som i medier og politiske kredse tiltrækker stor opmærksomhed.

Det er på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen og de kvalitative interviews vanskeligt – hvis ikke umuligt – at konkludere entydigt, hvorvidt smileyordningen har en reel effekt i forhold til forbrugernes valg af fitnesscenter. Dog er der en tendens til at motions- og fitnesscentre, der har indgået aftale med Anti Doping Danmark, i højere grad end centre uden aftale mener, at smileyen har en effekt på forbrugernes valg af fitnesscenter. Denne tendens bekræftes ydermere af, at fitnesscentre med ADD-aftale tydeligt tilkendegiver, at smileyordningen er et vigtig redskab i bekæmpelsen af motionsdoping. Omvendt er der blandt centre uden aftale stor enighed om, at smileyordningen ikke er af betydning for bekæmpelsen af doping i landets fitnesscentre.

Overordnede udfordringer for mærkningsordningen

I den afsluttende perspektivering (Del 4) konkluderer rapporten, at mærkningsordningen har nogle udfordringer, hvoraf de væsentligste er:

- Der er begrænset kendskab til mærkningsordningen blandt en del fitnesscentre.
- Mange centre skiltes trods loven ikke med en smiley. Dette har betydning for mærkningsordningens synlighed over for nuværende eller potentielle medlemmer, og flere motions- og fitnesscentre efterlyser en mere aktiv promovning af mærkningsordningen over for centrene og den brede befolkning. Fra flere sider peges på, at en øget kontrol med lovens efterlevelse vil styrke mærkningsordningen.
- Centre uden ADD-aftale med lav risikoprofil eller centre, som selv vurderer, at de på anden vis fører en klar antidopingpolitik, føler sig uretmæssigt stemplet af mærkningsordningen. I forlængelse heraf er disse centre utilfredse med, at mærkningsordningen alene måler antidopingarbejdet på, hvorvidt centrene har en ADD-aftale om dopingkontrol, og ikke tager hensyn til centrenes forskellige risikoprofiler og størrelse eller en mere uformel indsats mod doping over for medlemmerne.

Endelig opridses rapporten en række videre perspektiver i forhold til den fremtidige indsats mod motionsdoping.

DEL 1: BAGGRUNDSKAPITEL

Dette indledende kapitel giver indblik i en række områder, som relaterer sig til evalueringens omdrejningspunkt – den obligatoriske mærkningsordning for kommercielle motions- og fitnesscentre og det generelle anti-dopingarbejde på området. Formålet med kapitlet er at lægge fundamentet for den efterfølgende analyse på baggrund af de kvantitative såvel som kvalitative data, der præsenteres i de to følgende kapitler.

Indledningsvis gives et kort overblik over den danske fitness-sektor, herunder de centrale aktører Anti Doping Danmark og Dansk Fitness & Helse Organisation (DFHO). Herefter belyses den lovgivning, der ligger til grund for bekæmpelsen af motionsdoping, hvortil procedurene og økonomien bag mærkningsordningen og motionsdopingbekæmpelsen beskrives generelt. På baggrund af nationale såvel som internationale studier analyseres udbredelsen af de pågældende substanser. Endelig afrundes baggrundskapitlet med en kortlægning af aktive fitnessmedlemmers generelle holdning til motionsdoping og Anti Doping Danmarks udførelse af dopingkontrol i centrene.

Fitness-sektoren i Danmark

Den kommercielle danske fitness-sektor er de seneste år vokset markant, både hvad angår antallet af medlemmer og antallet af motions- og fitnesscentre. Idrættens Analyseinstitut opgjorde i 2006 antallet af medlemmer i de kommercielle centre til ca. 360.000 svarende til 6,6 pct. af befolkningen. Dette tal har siden hen været støt stigende, og i 2009 anslog Idrættens Analyseinstitut, at ca. 550.000 danskere svarende til 10 pct. af befolkningen dyrkede fitness i kommercielle fitnesscentre.

Tabel 3: Medlemsudvikling i den danske fitness-sektor 2006 til 2009

Årstal – ultimo	2006	2007	2008	2009
Antallet af medlemmer i kommercielle fitnesscentre	360.000	410.000	480.000	550.000
Medlemmer i kommercielle fitnesscentre i pct. af befolkningen	6,6	7,5	8,8	10

Kilde: Kirkegaard 2010⁹

Fitnessbranchen har siden sin oprindelse i bodybuildingmiljøer været under konstant udvikling, hvilket betyder, at motions- og fitnesscentre i dag udbyder en lang række idrætsaktiviteter og serviceydelser som f.eks. dans og wellness, der supplerer den klassiske styrketræning – eller bodybuilding – hvorfra fitness har sine historiske rødder¹⁰. Begrebet fitness kan derfor være svært at definere entydigt. Generelt dækker fitness som aktivitet over en lang række motionstræningsformer, der rummer såvel individuel styrke- og konditionstræning som organiseret holdtræning. Grænserne mellem den traditionelle foreningsbaserede idræt og den kommercielle 'købeidræt' bliver således stadig mere udefinerbare. Fitness kan dog generelt siges at være en fællesbetegnelse for de funkti-

⁹ Kirkegaard 2010.

¹⁰ Kirkegaard 2007 (B): 38-60.

onelle træningsformer¹¹, som i højere grad motiveres af en nytte-logik, hvor idrættens *effekter* er centrale for udøveren, hvad enten det gælder sundhed, udseende eller velvære.

Fitness er gennem det seneste årti er blevet en af danskernes foretrukne motionsformer. Men der findes ingen central registrering af motions- og fitnesscentre, hvilket gør det vanskeligt at opgøre og angive det præcise antal centre i Danmark, ligesom afgrænsningen af fitnesscentre i forhold til udbydere af andre fysiske, wellness-prægede, terapeutiske eller genoptrænende aktiviteter i sig selv vil være omgærdet af en vis usikkerhed. I denne forbindelse er et motions- og fitnesscenter defineret som en fysisk afgrænset træningsfacilitet, der er alment tilgængelig for befolkningen, og som tilbyder styrketræning og motionsaktiviteter¹². Et kriterium er således, at der skal være adgang 'fra gaden', og at medlemmer ikke behøver have anden tilknytning til faciliteten end den formelle kunderelation.

I 2007 udførte Idrættens Analyseinstitut ud fra disse kriterier den første kortlægning af den danske fitness-sektor og oprettede i den forbindelse en database over kommercielle såvel som foreningsdrevne motions- og fitnesscentre. Databasen er løbende blevet opdateret, og det har således været muligt at estimere udviklingen i antallet af motions- og fitnesscentre. Som vist nedenfor har der gennem de seneste år været en nettotilvækst af fitnesscentre i Danmark.

Tabel 4: Antallet af motions- og fitnesscentre i Danmark 2006 til medio 2010

Årstal	2006	2007	2008	2009	Juni 2010
Antal kommercielle motions- og fitnesscentre	334	380	424	453	459

Kilde: Idrættens Analyseinstitut

Fitnessmarkedet i Danmark er præget af et begrænset antal store markedsaktører, hvor få store udbydere sætter dagsordenen. Lavpriskæden Fitness Worlds indtog på markedet har siden 2005 medført en generel reducere af prisen for et fitnessmedlemskab, hvilket betyder, at priserne i dag ligger ca. 20 til 40 pct. under priserne i f.eks. Norge og Sverige. Konkurrencen har medført en konsolidering i branchen gennem en række opkøb og konkurser, hvilket har medført en økonomisk polarisering blandt markedets største aktører¹³. Landets største kæde, lavpriskæden Fitness World, har – målt på driftsresultatet samt antallet af centre – lagt luft til den øvrige fitnessbranche. En generel tendens er desuden fremkomsten af mindre franchise-baserede kæder samt specialiserede koncepter, der henvender sig direkte til bestemte kundesegmenter, bl.a. fitnesscentre forbeholdt kvinder eller fitnesscentre med fysioterapeuter, som nærmer sig egentlige behandlingscentre.

Fitness-sektoren organiserer sig

I 2006 gik en række repræsentanter fra landets førende fitnesskæder sammen om at etablere en fælles brancheforening. Ønsket om at samle fitness-sektorens interessenter og således blandt andet stå stærkere på den politiske scene, resulterede den 30. august 2006 i etableringen af Dansk

¹¹ Kirkegaard 2007 (B): 116.

¹² Kirkegaard 2007 (B): 9.

¹³ Steele 2010.

Fitness & Helse Organisation (DFHO). Visionen for brancheorganisationen er *"at repræsentere, promovere og beskytte fitnessbranchen i Danmark samt at medvirke til en generel professionalisering af den danske fitness-sektor"*¹⁴. En anden officiel målsætning for DFHO er at bygge bro til sundhedssektoren¹⁵.

DFHO's plads i Anti Doping Danmarks bestyrelse har ført til en mere organiseret dopingbekæmpelse i de danske motions- og fitnesscentre. I 2008 indgik DFHO en officiel samarbejdsaftale med Anti Doping Danmark, som havde til formål at sikre en effektiv og ensartet dopingkontrol i alle DFHO's medlemscentre¹⁶. Aftalen betød, at eksisterende og fremtidige medlemscentre alle ville være omfattet af en aftale om dopingkontrol af medlemmerne. Kombinationen af antidopingaftalen mellem Anti Doping Danmark og DFHO samt indførelsen af den obligatoriske mærkningsordning betød en stigende interesse for DFHO blandt de kommercielle fitnesscentre, hvilket afspejles af et voksende medlemstal i løbet af 2008, hvor især de større fitnesskæder og fitnesscentre meldte sig ind i interesseorganisationen.

Tabel 5: Antal medlemscentre af DFHO 2006 til 2010

Årstal – Ultimo	2006	2007	2008	2009	Juni 2010
Medlemmer af DFHO	70-77	120	164	165	166

Kilde: Dansk Fitness & Helse Organisation

Anti Doping Danmark

I 1999 nedsatte daværende kulturminister Elsebeth Gerner Nielsen (R) et udvalg med henblik på at få lavet en hvidbog om doping¹⁷. Som følge af hvidbogens konklusioner indgik regeringen i foråret 2000 et samarbejde med idrættens organisationer om oprettelse af Anti Doping Danmark. Således blev der etableret en uafhængig instans, der fik det overordnede ansvar for at fremme bekæmpelsen af doping i idræt, herunder især kontrol og oplysning.

Anti Doping Danmark skal i samarbejde mellem regeringen og idrættens organisationer bekæmpe brugen af doping og styrke de grundlæggende værdier i både eliteidrætten og den brede folkelige idræt i Danmark. Ydermere skal Anti Doping Danmark i samarbejde med WADA og internationale samarbejdspartnere skabe optimale rammer for at løse Anti Doping Danmarks opgaver i overensstemmelse med 'Lov om fremme af dopingfri idræt' og internationale regler på området.

¹⁴ Kirkegaard 2007 (B): 117.

¹⁵ <http://www.dfho.dk>

¹⁶ Anti-dopingkontrakt mellem Dansk Fitness & Helse Organisation og Anti Doping Danmark

¹⁷ Hvidbogens resultater uddybes i afsnittet 'Doping i motions- og fitnesscentre – karakter og omfang'

¹⁸ http://www.antidoping.dk/da/ServiceMenu/Om_Anti_Doping_Danmark.aspx

Et af Anti Doping Danmarks hovedformål fra start var at udvikle anti-dopingarbejdet i landets motions- og fitnesscentre. I maj 2001 lancerede Anti Doping Danmark som led i oplysningsarbejdet en hjemmeside, der i samspil med den eksisterende 'Dopinglinje'¹⁹ skulle fungere som informationsmedie ved at samle relevant information om doping både i og uden for konkurrence. Fra lanceringen af hjemmesiden i maj 2001 til 2003 steg antallet af unikke brugere fra 5.000 til 20.000²⁰.

I 2003 etablerede Anti Doping Danmark en ordning, hvor kommercielle motions- og fitnesscentre mod betaling fik mulighed for at få udført dopingkontrol på centrenes medlemmer. Denne ordning var den første af sin slags i verden²¹, og i løbet af aftalens første år indgik alt 28 af landets motions- og fitnesscentre aftale om udførelse af dopingkontrol med Anti Doping Danmark²². I 2003 indførte Anti Doping Danmark ydermere det såkaldte 'Grønne bevis', der synliggjorde, at motions- og fitnesscentret samarbejdede med Anti Doping Danmark, således at centrene havde mulighed for at benytte samarbejdsaftalen i markedsføringsøjemed. Skiltningen foregik via en streamer med teksten 'Vi tester i samarbejde med Anti Doping Danmark', der blev sat op ved centrenes indgangsparti i tråd med den senere indførte smiley.

Parallelt hermed har Anti Doping Danmark gennemført flere oplysningskampagner målrettet fitnessmotionister. I 2003 lancerede Anti Doping Danmark eksempelvis en kampagne mod brugen af anabole androgene steroider, også forkortet til AAS²³, med navnet: 'Jagten er begyndt...'. Kampagnen tog udgangspunkt i en hjemmeside indeholdende en række informationer om motionsdoping samt en liste over tilmeldte fitnesscentre.

Anti Doping Danmark arbejder i dag med en trebenet strategi i forhold til motionsdoping i motions- og fitnesscentre²⁴:

- *Kontrollen i centre*, som den kollektive aftale med DFHO og de individuelle aftaler med private centre lægger grundlaget for, og hvor målet ud over den afskrækkende effekt også er at pille dopingbrugere ud af træningsmiljøerne og dermed fjerne negative rollemodeller for bl.a. unge.
- *Det bredere oplysningsarbejde*, der bl.a. gennem kampagner og den løbende oplysningsvirksomhed søger at skabe holdningsændringer hos brugere eller potentielle brugere af især anabole steroider.
- *Den politiske indsats*, hvor man eksempelvis gennem oprettelsen af det nye nationale netværk mod anabole steroider har samlet en række myndigheder, der indirekte eller direkte arbejder med unge og risikoadfærd.

---

¹⁹ Dopinglinjen blev oprettet i 1995 i et samarbejde mellem Team Danmark, DIF og Sundhedsstyrelsen og blev i år 2000 lagt ind under Anti Doping Danmark. Dopinglinjen tilbød – og tilbyder – gratis og anonym telefonrådgivning om dopingstoffer og deres bivirkninger.

²⁰ Mikkelsen; Damsgaard 2003: 17.

²¹ Bemærkninger til lovforslaget: lov nr. 430 af 29/5/2008

²² Mikkelsen; Damsgaard 2003.

²³ Af hensyn til læsningen benyttes i rapporten generelt 'anabole steroider' som er den mere mundrette og dagligdags betegnelse for AAS.

²⁴ Sekretariatschef i Anti Doping Danmark Finn Mikkelsen og leder af oplysning Jakob Berget, interview 20. april 2010.

Mere specifikt lancerede Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Kulturministeriet i januar 2008 en handlingsplan for at fremme den fortsatte bekæmpelse af motionsdoping. Planen bestod overordnet af tre punkter:

1. Støtte til Anti Doping Danmarks oplysningskampagne til bekæmpelse af doping blandt motionister.
2. Gennemførelse af obligatorisk mærkningsordning af motions- og fitnesscentre.
3. Skærpelse af straffen i forbindelse med distribution af doping.

Anti Doping Danmark, Danmarks Idræts-Forbund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger og Dansk Firmaidrætsforbund indgik en aftale med Kulturministeriet og Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse om finansiering af det første punkt, som resulterede i den landsdækkende oplysningskampagne 'Steroider er stærkere end dig'. Justitsministeriet og Ministeriet for Sundhed og forebyggelse gik sammen om gennemførelsen af punkt 3, hvilket resulterede i vedtagelsen af en skærpelse af straffen for forhandling, udlevering eller fordeling af dopingmidler den 28. april 2009 med ikrafttræden den 1. juli 2009 (se side 25).

Oplysningskampagnen havde til formål at etablere en systematisk og målrettet indsats mod misbrug af hormoner blandt fysisk aktive unge. I forbindelse med kampagnen udviklede Anti Doping Danmark en særskilt hjemmeside (www.steroids.dk), som udelukkende indeholder oplysning om de motionsdopingrelaterede stoffer.

Kampagnen bestod ydermere af udvikling af plakater og foldere til distribution i fitnesscentre, som både skulle give brugere af fitnesscentret og personalet indsigt i virkning og især bivirkninger ved anabole steroider. Derudover udarbejdedes en håndbog om de mest benyttede stoffer i fitnessmiljøet, kendetegn for steroidbrug, procedure for dopingkontrol i fitnesscentre, vejledning om kosttilskud, samtalevejledning ved mistanke om dopingmisbrug blandt medlemmer og personale m.v. Bogen var – og er – tænkt som et opslagsværk for de ansatte i fitnesscentrene. Sidst, men ikke mindst udarbejdede og distribuerede Anti Doping Danmark en oplysningsfolder målrettet de praktiserende læger med den hensigt at hjælpe lægerne til at spotte dopingbrugere.

Mærkningsordningen

Omdrejningspunktet for denne rapport er en evaluering af handlingsplanens punkt 2 'Gennemførelse af obligatorisk mærkningsordning af motions- og fitnesscentre'. I det følgende afsnit beskrives mærkningsordningens lovgrundlag, hvorefter ordningens udmøntning og økonomi belyses.

Dopingbekæmpelsens lovgrundlag

De to centrale love på motionsdopingområdet er:

- *Lov om forbud mod visse dopingmidler*²⁵. Loven blev vedtaget i 1993 med det formål at forbyde besiddelse, salg og distribution af en række dopingmidler. Den oprindelige lov blev i

---

²⁵ Lov nr. 232 af 21/04/1999

1999 erstattet af den nugældende, som siden er blevet justeret/strammet ved to mindre lovændringer.

- *Lov om fremme af dopingfri idræt*²⁶ fra 2004. Loven definerer doping og 'rammerne for statens og idrætsorganisationernes samarbejds-mæssige og økonomiske engagement i bekæmpelsen af doping i idrætten og i andre relevante miljøer'²⁷. Mærkningsordningen blev i 2008 indarbejdet i loven med vedtagelsen af *Lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt*²⁸.

Lov om forbud mod visse dopingmidler

'Lov om forbud mod visse dopingmidler' blev i sin oprindelige form vedtaget i 1993 med ikrafttræden fra den 1. januar 1994²⁹.

Loven var skelsættende i den forstand, at den etablerede dopingbekæmpelse i dansk lovgivning ved at forbyde personer at fremstille, indføre/udføre, forhandle, udlevere, fordele eller besidde en række dopingmidler, medmindre der var tale om anvendelse til sygdomsforebyggelse, sygdomsbehandling eller til videnskabelige formål. Det blev dog i sig selv ikke ulovligt at have de pågældende substanser i krogen, selvom anvendelsen ikke er led i et behandlingsforløb.

Loven omfattede fra begyndelsen væksthormon og anabole steroider. Herudover blev EPO³⁰ indført i forbindelse med vedtagelsen af en ny lov, der erstattede den forrige, og som trådte i kraft den 1. januar 1999. Denne gav samtidig sundhedsministeren bemyndigelse til at lade loven omfatte andre dopingmidler end de i loven nævnte. En bestemmelse som endnu ikke har været taget i anvendelse.

Strafferammen blev som i loven om euforiserende stoffer sat til bøde, hæfte eller fængsel i op til to år. Hæftestraffen er siden fjernet i forbindelse med hæftestraffens generelle afskaffelse i 2004³¹.

Desuden strammede regeringen med virkning fra den 1. juli 2009 straffebestemmelserne som led i regeringens handlingsplan for bekæmpelse af motionsdoping i landets motions- og fitnesscentre fra 2008. Med 'Lov om ændring af lov om forbud mod visse dopingmidler'³² er enhver form for 'forhandling, udlevering eller fordeling af dopingmidler' uanset mængden af dopingmidler gjort til en skærpende omstændighed, der som udgangspunkt skal straffes med fængsel. Tidligere blev sager omfattende mindre mængder dopingmidler afgjort med et bødeforlæg.

Lov om fremme af dopingfri idræt

'Lov om fremme af dopingfri idræt', der trådte i kraft den 1. januar 2005, sætter rammerne for statens og den offentligt støttede idræts engagement i dopingbekæmpelsen.

---

²⁶ Lov nr. 1438 af 22/12/2004

²⁷ Bemærkninger til lovforslaget: lov nr. 430 af 29/5/2008

²⁸ Lov nr. 430 af 29/05/2008

²⁹ Lov nr. 916 af 8/12 1993

³⁰ Forkortelse for Erythropoietin

³¹ Lov nr. 69 af 04/02/2004

³² Lov nr. 352 af 06/05/2009

Loven etablerer Anti Doping Danmark som en permanent offentlig selvejende institution med ansvar for kontrol, oplysning, forskning, internationalt samarbejde og rådgivning på dopingområdet (§ 2-7). Samtidig har kulturministeren bemyndigelse til at definere, hvilke stoffer og præstationsfremmende metoder der skal betragtes som doping i henhold til dopingbekæmpelse inden for idrætten (§ 1).

Desuden etablerer loven rammerne for de statstilskudsberettigede idrætsorganisationers (Danmarks Idræts-Forbund (DIF), Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI), Dansk Firmaidrætsforbund (Firmaidrætten) samt Team Danmark) engagement i bekæmpelsen af doping, herunder kravet om at organisationerne skal indføre og håndhæve dopingkontrol og dopingsanktioner efter kulturministerens nærmere regler som forudsætning for at modtage lovbestemte tilskud (§ 8). Herudover er organisationernes bidrag til Anti Doping Danmarks finansiering nævnt i lovens § 10.

Endelig sigter loven mod at styrke indsatsen mod doping i motions- og idrætsmiljøer uden for de store idrætsorganisationers medlemskreds.

Med loven skal Anti Doping Danmark søge at indgå frivillige aftaler, der sikrer, at der gennemføres kontrol og sanktioner efter de samme retningslinjer, som gælder for idrætsorganisationerne (§ 9). Konkret sigter loven mod 'ejere af relevante virksomheder og andre, som tilbyder idrætsaktiviteter eller hermed beslægtede aktiviteter, herunder offentlige institutioner' samt 'sammenslutninger af idrætsudøvere' uden tilknytning til de store idrætsorganisationer. Centralt står de kommercielle motions- og fitnesscentre, men også mindre idrætsorganisationer uden for DIF, DGI og Firmaidrætten eller andre aktører i berøring med motion og idræt falder i princippet ind under bestemmelsen. De nærmere regler for Anti Doping Danmarks aftaler fastsættes af kulturministeren.

Lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt (mærkningsordningen)

Mærkningsordningen blev tilføjet med Folketingets vedtagelse af 'Lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt' den 15. maj 2008. Loven trådte i kraft den 1. juli 2008 (se bilag 2).

Lovændringen indgik i Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Kulturministeriets fælles handlingsplan for bekæmpelse af motionsdoping i landets motions- og fitnesscentre fra januar 2008, som også omfattede en oplysningskampagne og en skærpelse af straffen i forbindelse med distribution af dopingmidler (se ovenfor).

Med lovændringen indførte Folketinget en ny § 9 a, der kræver, at alle motions- og fitnesscentre *skal* informere om, hvorvidt de har indgået en samarbejdsaftale om udførelse af dopingkontrol med Anti Doping Danmark (ADD-aftale³³).

---

³³ Forkortelsen 'ADD-aftale' vil blive benyttet i rapporten igennem for aftalen mellem motions- og fitnesscentre og Anti Doping Danmark om udførelse af dopingkontrol i centrene.

Det sker med synlig skiltning ved det enkelte centers indgangsparti, ligesom centre med en ADD-aftale skal angive dette på en eventuel hjemmeside. Den præcise udformning af skiltningen fastsætter Anti Doping Danmark efter kulturministerens godkendelse. I praksis sker det i dag med en glad eller sur 'smiley' med teksten 'Vi samarbejder med Anti Doping Danmark om dopingkontrol' henholdsvis 'Vi samarbejder IKKE med Anti Doping Danmark om dopingkontrol'³⁴ (se ill. tv.). Endelig indførte lovændringen en strafbestemmelse, idet det er forbundet med bødestraf at undlade skiltningen.

Bemærkningerne til lovforslaget præciserer, hvilke centre der er omfattet af ordningen. Her er et motions- og fitnesscenter defineret som:

"en fysisk afgrænset træningsfacilitet, der er tilgængelig for alle. Der er tale om et center hvor man kan tilmelde sig fitness- og motionsaktiviteter ved at komme ind 'fra gaden'. Der vil typisk være tale om et kommercielt center."

Ifølge bemærkningerne til loven finder bestemmelserne dog ikke anvendelse på faciliteter,

"der er placeret i eksisterende idrætsanlæg og på arbejdspladser samt på uddannelsesinstitutioner. Det samme gælder faciliteter på hoteller samt på hospitaler og andre behandlingsinstitutioner i sundhedssektoren, som heller ikke er tilgængelige for alle."

Desuden understreger bemærkningerne, at motions- og fitnesscentre under idrættens tre hovedorganisationer er undtaget mærkningskravet, da de er omfattet af dopingkontrol og dopingsanktioner ifølge lovens § 8.

Bekendtgørelse om fremme af dopingfri idræt³⁵

'Lov om fremme af dopingfri idræt' har karakter af en rammelovgivning, og Kulturministeriets tilhørende bekendtgørelse konkretiserer en række bestemmelser.

I forhold til motions- og fitnesscentre præciserer den gældende bekendtgørelse, som trådte i kraft den 1. januar 2010, at doping i samarbejdsaftalerne mellem motions- og fitnesscentre og Anti Doping Danmark skal defineres i overensstemmelse med WADA's dopingliste for 2010, ligesom de fastsatte regler om dopingkontrol og -sanktioner skal være i overensstemmelse med det internationale kodeks for anti-doping. Desuden kræver bekendtgørelsen, at samarbejdsaftalerne indeholder regler om gennemførelse af dopingkontrollerne, ligesom de virksomheder m.v., som Anti Doping Danmark har indgået aftale med, skal informere deres medlemmer om konsekvenserne af samarbejdsaftalerne.

³⁴ http://www.antidoping.dk/da/Dopingkontrol_i_Danmark/Maerkningsordning.aspx

³⁵ Bekendtgørelse nr. 1405 af 15/12/2009

Intentionerne med mærkningsordningen

At mærkningsordningen og den bagvedliggende dopingkontrol i fitnesscentre på nogle punkter adskiller sig fra sportens traditionelle dopingbekæmpelse, som den udmøntes gennem WADA's 'World Anti-Doping Code', blev understreget i bemærkningerne til loven bag mærkningsordningen. I bemærkningerne hed det, at det traditionelle ønske om at sikre lige konkurrence blandt idrætsudøvere ikke kan bruges, når der ikke eksisterer egentlig konkurrence blandt motionister i fitnesscentre.

I stedet fremførte bemærkningerne til lovforslaget *to principielle argumenter* for at intensivere dopingbekæmpelsen blandt motionister med indførslen af en mærkningsordning³⁶:

1. Ønsket om at bekæmpe det sundhedsproblem, som brugen af dopingmidler blandt fitnessmedlemmer udgør.
2. Ønsket om at begrænse den ulovlige import af dopingmidler.

Mere konkret er det lovens sigte, at mærkningsordningen skal imødegå motionsdoping ved, at "det skal være let for forbrugerne at se, hvilke fitnesscentre der er aktive i kampen mod doping"³⁷. Dette blev uddybet i bemærkningerne med hensyn til unge:

"Det er Kulturministeriets hensigt med lovforslaget, at det skal blive nemt for forbrugerne at se, hvilke fitnesscentre de skal melde sig ind i, hvis de ønsker medlemskab i et center, der er aktivt i dopingbekæmpelsen. Ikke mindst hensynet til unge vejer tungt i denne sammenhæng."

Sundhedsargumentet stod også centralt i kulturministerens skriftlige fremlæggelse. Heri anførte daværende kulturminister Brian Mikkelsen (K) bl.a., at "*det er en kendsgerning, at doping blandt motionister er et stadigt voksende sundhedsproblem*", ligesom brugen af anabole steroider i bemærkningerne blev fremhævet som særlig udbredt, usundt og forbundet med ulovlig import og handel.

Samtidig var det en forudsætning, at dopingkontrol i centre er en nødvendighed, hvis man vil bekæmpe motionsdoping, og at der var behov for, at motions- og fitnesscentre i stigende grad blev inddraget i bekæmpelsen af anvendelsen af doping blandt motionister³⁸. I den forbindelse opridse de lovforslaget og kulturministeren en række *yderligere forventede effekter* af mærkningsordningen:

- Centre med en glad smiley ville få en konkurrencefordel over for centre uden aftale med Anti Doping Danmark, da hovedparten af fitnessmedlemmerne formodes at foretrække 'dopingfri centre'³⁹.
- Centrene ville kunne bruge ordningen i deres markedsføring.
- Flere centre ville tilslutte sig ordningen.

---

³⁶ I bemærkningerne formuleres det således efter afvisningen af det sportsligt begrundede argument for dopingbekæmpelse: "*Derimod er der andre argumenter for en intensiveret dopingbekæmpelse. Det væsentligste af disse er sundhedsperspektivet, men det er også væsentligt, at man bekæmper ulovlig import af substanser.*"

³⁷ Kulturminister Brian Mikkelsens skriftlige fremlæggelse af lovforslaget.

³⁸ Bemærkninger til lovforslaget: lov nr. 430 af 29/5/2008

³⁹ Svar på et skriftligt spørgsmål stillet af Kulturudvalget (nr. 11) ved Flemming Møller Mortensen (S) ifm. Folketingets behandling af lovforslaget.

Den sidste målsætning er interessant, fordi kulturminister Brian Mikkelsen i et svar på et spørgsmål fra Folketingets kulturudvalg i forbindelse med forslagetets behandling opstillede det som et succeskriterium, at 50 pct. af landets kommercielle fitnesscentre inden for to år, dvs. fra sommeren 2010, skulle være med i ordningen.

Tabel 6: Antallet af motions- og fitnesscentre der har indgået aftale med Anti Doping Danmark 2003 til medio 2010

Årstal - Ultimo	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Juni 2010
Motions- og fitnesscentre med ADD-aftale	29	41	48	60	67	209	219	230
Procent centre med ADD-aftale af alle landets fitnesscentre	-	-	-	18 pct.	18 pct.	49 pct.	48 pct.	50 pct.

Kilde: Anti Doping Danmark

Som det fremgår ovenfor, skete der fra 2007 til 2008 en tredobling af antallet af motions- og fitnesscentre med ADD-aftale. I juni 2010 havde 230 motions- og fitnesscentre indgået aftale med Anti Doping Danmark, hvilket svarer til 50,1 pct. af landets ca. 459 motions- og fitnesscentre. Dermed er målsætningen om at få 50 pct. af alle centre med i ordningen opfyldt.

Brancheorganisationen DFHO anslår, at cirka 80 pct. af alle medlemmer i kommercielle motions- og fitnesscentre i Danmark er omfattet af dopingkontrol.

Et overslag beregnet af Idrættens Analyseinstitut indikerer, at tallet kan være en smule højere, når man inddrager de centre, som har indgået en aftale med Anti Doping Danmark uden om DFHO. Det er vigtigt at understrege, at sådanne overslag er forbundet med en vis usikkerhed. Det er dog et faktum, at centre med ADD-aftaler generelt er væsentligt større end centre uden aftale, og at dopingkontrollen derfor dækker langt hovedparten af landets fitnessmedlemmer, selv om ADD kun har aftale om at foretage dopingkontrol med halvdelen af motions- og fitnesscentrene.

Ingen obligatorisk dopingkontrol

I bemærkningerne forholdte Kulturministeriet sig til muligheden for at gennemføre obligatorisk dopingkontrol i alle centre som alternativ til mærkningsordningen, men fandt løsningen for vidtgående:

"Kulturministeriet overvejede i forbindelse med udarbejdelsen af dette lovforslag, om en autorisationsordning for fitnesscentre, der forpligtede alle ejere af centre til at gennemføre dopingkontrol, ville være en passende ordning. Kulturministeriet fandt imidlertid, at dette ville være for vidtgående."

Senere hed det i bemærkningerne: *"Misbrug af dopingstoffer blandt motionister er et sundhedsproblem og alene et sundhedsproblem. Det kan man ikke kontrollere sig ud af. Det, der er behov for, er en forøget oplysningsindsats og en frivillig testordning."*

Dette synspunkt blev under førstebehandlingen suppleret af Brian Mikkelsen, der som argument for en obligatorisk kontrol anførte hensynet til bl.a. de små erhvervsdrivende og risikoen for overdrevent bureaukrati⁴⁰.

Svaret faldt, efter at Socialdemokraterne⁴¹ under debatten talte for en obligatorisk dopingkontrol i alle centre og i den forbindelse bl.a. argumenterede for, at mærkningsordningen blandt dopingmisbrugere mod sin hensigt kunne komme til at fungere som reklame for centre uden dopingkontrol. Samtidig blev der under Folketingets førstebehandling rejst tvivl om, hvorvidt prisen på at indgå en aftale med Anti Doping Danmark i sig selv kunne afholde nogen fra at indgå i et samarbejde⁴².

Trods indsigelserne blev lovforslaget overvejende positivt modtaget af Folketingets partier, og alle partier stemte for forslaget ved tredjebehandlingen den 15. maj 2008. I lighed med regeringen betonedede partierne i deres ordførertaler, at forslaget skulle imødegå de sundhedsproblemer, som brugen af doping i motions- og fitnesscentre afstedkommer.

Mærkningsordningens udmøntning

Anti Doping Danmark varetog implementeringen af mærkningsordningen, herunder udarbejdelse og distribution af de såkaldte smileys. Som det fremgår af Anti Doping Danmarks hjemmeside, er det motions- og fitnesscentrenes eget ansvar at henvende sig til Anti Doping Danmark og rekvirere den glade såvel som den sure smiley. Som følge af hensigten om at oplyse motions- og fitnesscentrene om smileyordningens ikrafttrædelse udsendte Anti Doping Danmark særlige informationskrivelser i form af et varslingsbrev til motions- og fitnesscentre med og uden ADD-aftale (se bilag 3). Herefter udsendte Anti Doping Danmark smileys til motions- og fitnesscentre registreret i Idrættens Analyseinstituts database over eksisterende fitnessfaciliteter.

Selv om denne database er det bedste bud på en fælles registrering over fitnesscentre i landet, er databasen manuelt opdateret. Der kan således eksistere motions- og fitnesscentre, som ikke er registreret heri. På baggrund af databasen omfattede udsendelsen i juni 2008 henholdsvis 158 glade smileys og 282 sure smileys samt supplerende skilte til centrenes receptionsområder.

Anti Doping Danmark har efterfølgende løbende udsendt smileys til henholdsvis nye motions- og fitnesscentre, der har indgået aftale med Anti Doping Danmark og centre, som har henvendt sig for at få tilsendt en sur smiley. Der eksisterer ikke nogen eksakt liste over disse udsendelser, men Anti

---

⁴⁰ Kulturminister Brian Mikkelsen sagde under 1. behandlingen i Folketinget: *"... jeg tror, at det vil belaste motions- og fitnessbranchen med alt for meget bureaukrati. Det tror jeg ikke ville være velfungerende, og jeg tror også, det ville være problematisk for små erhvervsdrivende, hvis de skulle igennem sådan en obligatorisk ordning."*

⁴¹ Idrætsordfører for Socialdemokraterne Flemming Møller Mortensen.

⁴² Kritikken blev klarest rejst af Socialdemokraterne. Indsigelsen blev afvist af regeringen med den begrundelse, at prisen på 12.240 kr. typisk modsvarer en årlig medlemsbetaling fra 3-5 medlemmer, ligesom kulturminister Brian Mikkelsen ved førstebehandlingen anførte, at brugerbetalingen *"giver et større incitament for centrene til selv at føre en selvjustits"*.

Doping Danmark anslår, at der efter hovedudsendelsen ca. er blevet udsendt 10 stk. sure smileys til nye centre samt centre, som har opsagt deres aftale med Anti Doping Danmark, samt ca. 70 stk. glade smileys svarende cirka til nettotilgangen af fitnesscentre.

Tabel 7: Overblik over udsendte smileys sammenholdt med antallet af motions- og fitnesscentre

	2008	Medio 2010	Overblik
Antal centre i alt	Ca. 424	Ca. 459	Nettotilgang: 35
Centre med aftale	209 (ultimo)	230	Tilgang: 72
Centre uden aftale	Ca. 215	Ca. 229	Tilgang: 14
Udsendte glade smileys	158	+ ca. 70	I alt: ca. 228
Udsendte sure smileys	282	+ ca. 10	I alt: ca. 292

Selv om antallet af udsendte sure smileys overstiger antallet af glade smileys, er det ikke udtryk for, at der i dag er flere centre uden ADD-aftale end centre med en aftale. En del centre, som oprindeligt modtog en sur smiley, har senere indgået aftale med Anti Doping Danmark.

Stikprøvekontrol

Ildrættens Analyseinstitut foretog i løbet af maj 2010 en stikprøvekontrol med henblik på at undersøge, hvorvidt centrene lever op til lovens krav om skiltning med smileys ved indgangspartiet og på hjemmesiden i henhold til lovbemærkningerne:

"Motions- og fitnesscentre skal informere om, hvorvidt de har indgået samarbejdsaftale med Anti Doping Danmark, jf. § 9. Informationen skal ske ved skiltning, der opsættes ved det enkelte centers indgangsparti på en sådan måde, at den er synlig for kunderne. Hvis centeret har en hjemmeside, skal samarbejdsaftalen med Anti Doping Danmark ligeledes angives her."

Kontrollen blev foretaget i Århus, Odense og København blandt henholdsvis 30 motions- og fitnesscentre med ADD-aftale, og 23 centre uden ADD-aftale.

Tabel 8: Resultat af stikprøvekontrol foretaget af Ildrættens Analyseinstitut i maj 2010

	Korrekt skiltning ved indgangsparti	Korrekt skiltning på hjemmeside
Motions- og fitnesscentre uden ADD-aftale (sur smiley)	5 centre ud af 30 mulige	3 ud af 30 mulige
Motions- og fitnesscentre med ADD-aftale (glad smiley)	20 ud af 23 mulige	17 ud af 23 mulige

Ud af de tre motions- og fitnesscentre *uden* en synlig glad smiley ved centrets indgangsparti havde to centre smileyen placeret i centret bag receptionen. De fejlplacerede smileys skyldes således ikke nødvendigvis en uvilje over for en korrekt skiltning, men muligvis en uvidenhed om, hvor smileyen ifølge lovgivningen skal placeres. Konklusionen må på baggrund af stikprøvekontrollen være, at det i høj grad er motions- og fitnesscentre uden aftale med Anti Doping Danmark, som ikke overholder

mærkningsordningens lovpligtige bestemmelser. Denne konklusion bekræftes ydermere af Idrættens Analyseinstituts spørgeskemaundersøgelse blandt landets motions- og fitnesscentre, som afrapporteres i anden del af rapporten.

Procedurer og organisering af Anti Doping Danmarks dopingkontrol

Det er muligt for de danske motions- og fitnesscentre at indgå aftale om dopingkontrol ad to veje. Første mulighed er gennem en direkte aftale med Anti Doping Danmark, og anden mulighed er gennem medlemskab af brancheforeningen DFHO. Organiseringen af dopingkontrollen foregår på forskellig vis, alt efter hvilken aftale fitnesscentret har valgt at indgå.

Såfremt fitnesscentret eller fitnesskæden vælger at indgå ADD-aftale direkte med Anti Doping Danmark er prisen pr. 1. juni 2010 12.240 kr. pr. år. Dette beløb omfatter kontrolaftale med to årlige uanmeldte besøg med typisk to tests pr. besøg. Ønsker fitnesscentret flere kontrolbesøg, betales der særskilt for disse. Ud over kontrolbesøg omfatter aftalen oplysningsmateriale i form af plakater og foldere samt mulighed for råd og vejledning fra Anti Doping Danmark.

Det enkelte motions- eller fitnesscenter forpligter sig ved indgåelsen af aftalen til at gøre alle medlemmer bekendt med, at centret har indgået aftale med Anti Doping Danmark, herunder:

- At Anti Doping Danmark til enhver tid har adgang til at foretage dopingkontrol i fitnesscentret.
- At den testede har pligt til at afgive urinprøve i overværelse af en Anti Doping Danmark-kontrollant.
- At der er sanktioner, som træder i kraft ved en positiv prøve, herunder også hvis medlemmet nægter at deltage i en dopingkontrol.

Ved indmeldelse i DFHO koster anti-dopingaftalen 6.000 kr. pr. fitnesscenter pr. år. Hertil kommer selve medlemskabet, hvor grundtaksten pr. center er kr. 1.000 pr. måned. Fitnesskæder får fra og med center to en rabat på kontingentet hos DFHO.

Anti-dopingkontrakten mellem DFHO og Anti Doping Danmark fra 2008 var oprindeligt baseret på 83 medlemscentre i DFHO⁴³ samt et minimum for antal dopingkontroller i gennemsnit (to besøg pr. center pr. år med 3-4 kontroller i alt) opdelt på udrykninger, prøvetagning, forsendelse, analyser og administration. Dopingkontrollen planlægges af Anti Doping Danmark og beror på en risikovurdering af hvert enkelt center. Risikovurderingen udføres på baggrund af fitnesscentrets egen vurdering af centret, som nedfældes i en standardiseret formular⁴⁴. Her oplyses en subjektiv vurdering af forekomsten af doping blandt centrets medlemmer samt oplysninger om, hvorvidt centret har håndvægte over 35 kilo. Motions- eller fitnesscentret har mulighed for at meddele præferencer for ugedage og tidspunkter for kontrolbesøg. Dog vil alle besøg være uanmeldte, således at man ikke kan bestille et besøg målrettet bestemte personer i medlemskredsen.

---

⁴³ I juni 2010 var DFHO's medlemstal steget til 166 medlemmer.

⁴⁴ Sekretariatschef i Anti Doping Danmark Finn Mikkelsen, interview 20. april 2010

Hensigten med at foretage en risikovurdering er ifølge Anti Doping Danmark og DFHO at placere kontrolbesøgene dér, hvor forekomsten af dopingbrugere er størst. Anti-dopingarbejdet er gennem DFHO således en solidarisk indsats i den forstand, at alle betaler til en fælles kasse, hvorefter Anti Doping Danmark efterfølgende målretter indsatsen mod de motions- og fitnesscentre, som efter Anti Doping Danmarks vurdering er de mest dopingbelastede.

Anti Doping Danmarks udførelse af dopingkontrol sker ifølge de indgåede kontrakter i overensstemmelse med WADA-kodeksen og Anti Doping Danmarks til enhver tid gældende procedure for dopingkontrol. Selve dopingkontrollen gennemføres efter samme procedurer som i eliteidrætten.

Sager, hvor personer nægter at lade sig teste, tæller som positiv tests med samme sanktionsbestemmelser, selv om der er i disse tilfælde ikke blevet udført en dopingkontrol i praksis.

Ved positiv dopingprøve, nægtelse eller forsøg med manipulation af prøven fremsendes et brev til fitnesscentret eller kædeadministrationen. Er motions- eller fitnesscentret medlem af DFHO, fremsendes ligeledes en kopi af brevet hertil. Anti Doping Danmark har tavshedspligt over for tredjemand vedrørende oplysninger og resultater i forbindelse med dopingprøver, indtil centret har iværksat sanktionen over for det pågældende medlem. Det er centrets/kædens ansvar at iværksætte sanktionen samt efterfølgende at informere Anti Doping Danmark om, at dette er blevet gjort.

Sanktionen er ved aftaler indgået direkte med Anti Doping Danmark udelukkelse i to år fra det pågældende fitnesscenter eller den pågældende fitnesskæde. Ved medlemskab af DFHO udelukkes personen fra alle centre tilknyttet DFHO. Navn, fødselsdato og adresse deles således i DFHO-regi, hvilket foregår ved, at brancheforeningen jævnligt udsender en revideret liste over personer, der er testet positive. Listen sammenholdes ifølge DFHO en eller to gange om måneden med fitnesscentrenes medlemskartoteker. Centrene har således pligt til at udelukke dømte dopingbrugere, som måtte have meldt sig ind hos dem efterfølgende.

Motions og fitnesscentre, der har tegnet direkte aftale med Anti Doping Danmark, har ikke lov-mæssigt mulighed for at dele oplysninger om positive dopingtests med andre fitnessudbydere. En central målsætning for Anti Doping Danmark, DFHO og Foreningsfitness⁴⁵ er at få etableret et fælles register, der går på tværs af de kommercielle motions- og fitnesscentre samt de foreningsdrevne centre, uanset hvordan centrene har indgået aftale med Anti Doping Danmark.

Såfremt dopingdømte i forvejen er registreret i Anti Doping Danmarks register, har Anti Doping Danmark mulighed for at informere relevante samarbejdspartnere (f.eks. DGI, DIF eller Firmaidrætten) om identiteten på et pågældende fitnessmedlem med eventuelle konsekvenser for et sideløbende medlemskab hos en af disse organisationer⁴⁶.

Indsigelser mod procedure eller testresultat indgives skriftligt til DFHO, uanset om dopingprøven er afgivet i et fitnesscenter, der er medlem af eller står uden for brancheforeningen. Med andre ord er DFHO, nærmere bestemt DFHO's bestyrelse, klageinstans for hele den kommercielle fitness-

---

⁴⁵ Samarbejdsprojekt mellem DIF og DGI om etablering af Foreningsbaserede Fitnesscentre

⁴⁶ Anti Doping Danmark 2009: 69.

sektor. Ved indgivelsen af en klage vil Anti Doping Danmark blive bedt om en skriftlig redegørelse af forløbet, hvorefter klagen behandles af DFHO's bestyrelse. Siden mærkningsordningen trådte i kraft, har der været to klagesager, hvor begge udelukkelse er blevet stadfæstet.

Den organiserede foreningsidræt⁴⁷, herunder foreningsfitnesscentre, er ikke omfattet af smileyordningen, men har ved siden af Anti Doping Danmarks samarbejde med den kommercielle fitnessbranche etableret et særligt dopingreglement for bredde- og motionsidrætsudøvere, som er en tilpasning af WADA's kodeks, der primært retter sig mod elite- og konkurrenceidræt på nationalt og internationalt niveau.

Det danske dopingreglement for bredde- og motionsudøvere forenkler og tilpasser på flere punkter reglerne. Det gælder bl.a. reglerne omkring brug af ordineret medicin på dopinglisten og sanktionsbestemmelserne. F.eks. kan enkelte idrætsaktiviteter undtages fra dopingudelukkelsen, hvis særlige forhold taler for det. Dopingsager behandles af et særligt dopingsekretariat, mens et dopingnævn med otte medlemmer træffer afgørelse i dopingsager og om sanktioner knyttet hertil. Afgørelser kan indbringes for et Dopingappeludvalg med fire medlemmer af såvel dopingsekretariatet som den indklagede⁴⁸.

Økonomien bag dopingkontrol i motions- og fitnesscentre

Følgende gennemgang af økonomien bag motionsdopingindsatsen er hovedsagelig baseret på tal fra 2009. Der tages forbehold for, at indtægter, udgifter samt fordelingen af disse kan variere fra år til år.

Anti Doping Danmarks økonomiske grundlag består af 12,213 mio. kr. i fast finansiering fra Kulturministeriet (4,274 mio. kr.), Team Danmark (3,630 mio. kr.), DIF (2,460 mio. kr.), DGI (1,422 mio. kr.) og Firmaidrætten (427.000 kr.). Hertil kommer variable indtægter fra indtægtsdækket virksomhed i form af salg af dopingkontroller, som i 2009 udgjorde i alt 4,177 mio. kr.

Ud over Anti Doping Danmarks faste finansiering har forskellige interessenter⁴⁹ bidraget med et engangsbeløb på i alt 5,650 mio. kr. øremærket oplysning samt det generelle forebyggende arbejde i motionsdopingkampagnen, som løber fra 2007 til 2010. Ydermere kommer 2,06 mio. kr. fra Kulturministeriet som supplement til den øgede indsats på motionsdopingområdet. Disse midler dækker kontrolomkostninger såvel som specifikke udgifter til mærkningsordningen.

---

⁴⁷ Danmarks Idræts-Forbund, Dansk Firmaidræts Forbund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger og De Danske Skytteforeninger

⁴⁸ Danmarks Idræts-Forbund; Dansk Firmaidrætsforbund; Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger; De Danske Skytteforeninger (2009). *Dopingreglement for bredde- og motionsidrætsudøvere under Danmarks Idræts-Forbund (DIF), Dansk Firmaidræts Forbund (DFIF), Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) og De Danske Skytteforeninger (DDS)*

⁴⁹ Sundhedsministeriet (2 mio. kr.), TrykFonden (2,65 mio. kr.), DFHO (0,3 mio. kr.), DIF (0,3 mio. kr.), DGI (0,3 mio. kr.) og Firmaidrætten (0,033 mio. kr.).

Tabel 9: Anti Doping Danmarks finansiering i 2009 – mio. kr.

Indtægter	2009
Kulturministeriet	4,4
DIF	2,5
Team Danmark	3,7
DGI	1,5
Firmaidrætten	0,4
IADA (KUM) Sundhedsstyrelse 05	0,0
Projektmidler/etableringsbevilling	0,3
Tilskud til motionsdoping/oplysning	1,0
Test fitnesscentre	1,8
Øvrige indtægter	2,4
Indtægter i alt	18,0

Udgifter	2009
Bestyrelsen	0,3
Administration	4,3
Kontrolvirksomhed	10,2
Oplysning og forebyggelse	2,1
Medicin/TUE	0,1
Forskningsvirksomhed	0,7
Kvalitetssystem og ledelse	0,1
Internationalt samarbejde IADA	0,1
Udgifter i alt	17,9

Et tilbageblik på de samlede udgifter til dopingkontrol viser, at udgifterne til dopingkontrol siden 2005 er steget proportionalt med antallet af tests.

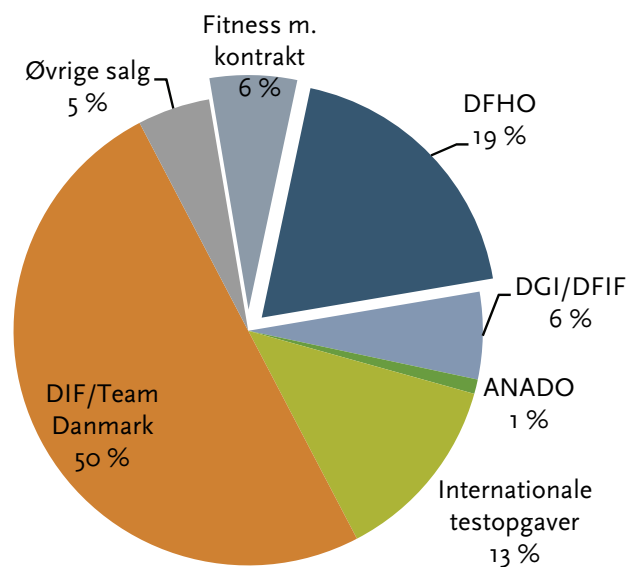
Tabel 10: Anti Doping Danmarks samlede udgifter til dopingkontrol 2005 til 2009 i løbende priser – mio. kr. – samt antal udførte kontroller

	2005	2006	2007	2008	2009
Udgifter til kontrol	6,7	7,1	7,6	8,9	10,2
Oplysning og forebyggelse	1,1	0,9	1,5	4,2	2,1
Samtlige udførte dopingkontroller	2270	2395	2420	2701	3294
Antal kontroller i kommercielle motions- og fitnesscentre	106	216	232	463	751

Udgifterne pr. dopingprøve i de kommercielle fitnesscentre udgør i 2009 ifølge Anti Doping Danmark i gennemsnit ca. 3.650 kr. Hertil kommer administrationsudgifter inklusive forskning og oplysning, hvor motionsdoping udgør 26 pct. af 4,07 mio. kr. svarende til 1,058 mio. kr. De 12.240 kr. fitnesscentre betaler for fire tests, dækker således ikke de reelle kontroludgifter, hvis de holdes op mod enhedspriserne på testene.

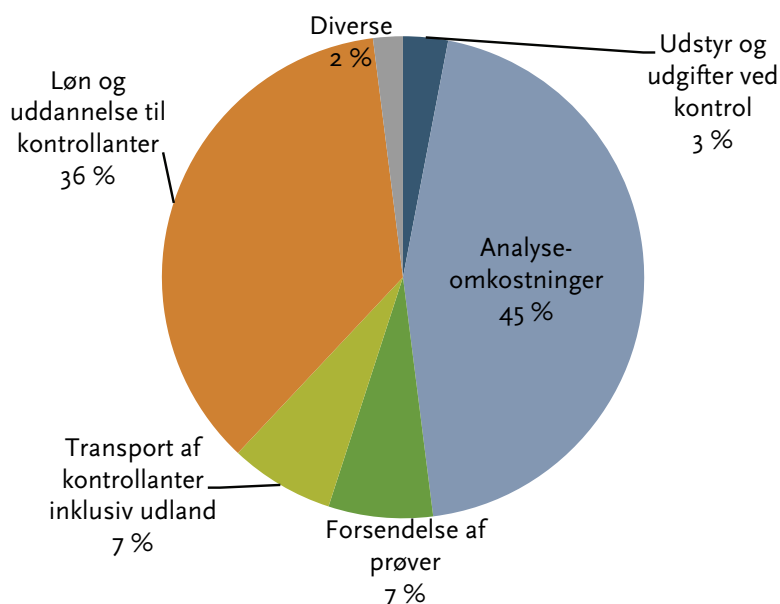
Som det fremgår af tabel 10 blev der i 2009 brugt i alt 10,2 mio. kr. på dopingkontrol, hvoraf kontroller i den kommercielle fitness-sektor både i og uden for DFHO-regi repræsenterede 25 pct. af omkostningerne svarende til ca. 2,6 mio. kr.

Figur 1: Anti Doping Danmarks direkte kontroludgifter i 2009 fordelt på målgrupper

For at sikre kvaliteten og sikkerheden for testpersonerne analyseres dopingprøverne fra de kommercielle fitnesscentre i et WADA-akkrediteret laboratorium i Norge, hvilket også gør sig gældende for tests udført i sportens verden. Af de samlede omkostninger for dopingkontrollen udgør analyseomkostningerne med 45 pct. den største udgift.

Figur 2: Anti Doping Danmarks fordeling af omkostninger ved dopingkontrol 2009

Anti Doping Danmark anslår, at udgifterne i mærkningsordningens indledende fase, dvs. produktion og distribuering af smileys samt andre opstartsomkostninger, udgør ca. 100.000 til 150.000 kr. Det er derudover vanskeligt præcist at opgøre de løbende udgifter til administration af mærkningsordningen.

Prisen for opfyldelse af den samlede samarbejdskontrakt mellem Anti Doping Danmark og DFHO var i 2008 i alt 1 mio. kr. for de 83 centre. DFHO forpligtede sig til at betale de 500.000 kr. for de første to kvartaler svarende til ca. 6000 kr. pr. center. Hertil betaler DFHO ydermere 6.000 kr. for hvert nyt medlemscenter ud over de 83 medlemscentre⁵⁰.

Med andre ord justeres betalingen hvert år forholds-mæssigt i takt med, at DFHO's medlemstal ændres. Anti Doping Danmark forpligtede sig til for perioden 2008-2010 at søge de resterende omkostninger finansieret eksternt, hvilket som nævnt fandtes hos blandt andet Kulturministeriet. Kontrakten mellem Anti Doping Danmark og DFHO fornyes automatisk hvert år, medmindre den er opsagt senest 30 dage før udløb.

⁵⁰ Kontrakt mellem Dansk Fitness & Helse Organisation og Anti Doping Danmark, kan rekvireres på DFHOs hjemmeside via følgende link: <http://www.dfho.dk/images/stories/Dokumenter/Antidopingkontrakt.pdf>.

Doping i motions- og fitnesscentre – karakter og omfang

Det følgende afsnit redegør indledningsvis for, hvad begrebet motionsdoping dækker over. Dernæst gennemgår afsnittet resultater af nationale såvel som internationale undersøgelser, der det seneste årti har søgt at kortlægge omfanget af motionsdoping. Afslutningsvis redegøres for antallet af beslaglæggelser foretaget af SKAT gennem toldkontrollen samt politiets indsats på området.

Hvad er motionsdoping?

En hvidbog om doping kortlagde i 1999 holdninger og udbredelse af doping i eliteidrætten såvel som i motionsidrætten i Danmark. I overensstemmelse med den Internationale Olympiske Komité (IOC) defineres doping her som værende:

„..tilstedeværelsen af stoffer i den menneskelige organisme, der er forbudt i henhold til den Internationale Olympiske Komités liste over forbudte stoffer. Brug af sådanne stoffer, tilstedeværelse af sådanne stoffer i urin- eller blodprøve, samt anvendelse af metoder til at ændre analyseresultatet af en urinprøve eller blodprøve.”

Doping er efter denne definition således ikke kun forbudte stoffer, som eliteidrætsudøvere eller motionister får ind i kroppen. Doping er også fremgangsmåder, der kan sløre brugen af forbudte stoffer, samt visse metoder, eksempelvis bloddoping, der i sig selv kan have en præstationsfremmende effekt⁵¹.

Formålet med nærværende rapport er at evaluere gældende lovgivning vedrørende motionsdoping med særligt fokus på mærkningsordningens effekt, hvorfor rapporten afgrænser sig fra at tage stilling til en nærmere definition af doping samt de sundhedsmæssige konsekvenser, herunder hvorvidt doping mere grundlæggende bør anses som værende et problem eller ej⁵². Rapporten tager udgangspunkt i den officielle dopingliste, som Anti Doping Danmark i dag følger både inden for eliteidræt og motionsidræt, som er fastsat af World Anti-Doping Agency⁵³.

WADA's definition af doping udspringer af sportens verden, hvor et stof for at komme i betragtning til at blive optaget på listen over forbudte stoffer skal opfylde mindst to af tre kriterier. Kort fortalt skal stoffet have en præstationsfremmende virkning og dermed bidrage til ulige konkurrence, det skal være sundhedsskadeligt, og/eller det skal være 'imod sportens ånd'. Kriterierne om præstationsfremme i forhold til sportens regler eller at være 'imod sportens ånd' er imidlertid vanskelige at anvende, når det drejer sig om dopingbekæmpelse blandt motionister i kommercielle motions- og fitnesscentre. Baggrunden for dopingkontrol i fitness- og motionsregi tager, som tidligere nævnt, primært udgangspunkt i sundhedsperspektivet samt en intention om at begrænse importen af ulovlige substanser⁵⁴.

---

⁵¹ http://www.antidoping.dk/da/Om_doping/Hvad_er_doping.aspx

⁵² Idrætsforskeren Verner Møller har eksempelvis kritiseret Hvidbogens definition og tilgang til doping for at være unuanceret og ureflekteret. Kritikken går hovedsagelig på hvidbogens forudindtagede opfattelse af doping som et problem, og at adoptionen af IOC's definition af doping forbliver ureflekteret i henhold til, hvilken betydning definitionen har for hvidbogens analyser og konklusioner.

⁵³ Listen kan rekvireres via: www.wada-ama.org og www.antidoping.dk

⁵³ Bemærkninger til lovforslaget: lov nr. 430 af 29/5/2008

⁵³ Mikkelsen; Damsgaard 2003.

⁵⁴ Bemærkninger til lovforslaget: lov nr. 430 af 29/5/2008

Den officielle dopingliste fra WADA⁵⁵ revideres én gang om året og er inddelt i følgende kategorier:

1. Stoffer og metoder forbudt til enhver tid (i og uden for konkurrence)
2. Stoffer og metoder forbudt i konkurrence
3. Stoffer forbudt i visse sportsgrene

De i motions- og fitnesscentre forbudte stoffer omfatter gruppen 'stoffer og metoder forbudt til enhver tid (i- og udenfor konkurrence)⁵⁶, nærmere bestemt følgende substanser⁵⁷:

- Anabole stoffer
- Hormoner og lignende stoffer
- Beta-2-agonister
- Hormonelle antagonist og modulatorer
- Diuretika og andre sløringsstoffer
- Forøgelse af iltrporten
- Kemisk og fysisk manipulation
- Gendoping

På trods af at alle ovenstående substanser formelt er forbudte at indtage i sammenhæng med styrketræning i et motions- eller fitnesscenter, testes der ifølge Anti Doping Danmark i praksis ikke for alle stoffer, herunder EPO og væksthormon, som hører under kategorien hormoner og lignende stoffer. I praksis fokuseres der på anabole midler samt sløringsstoffer til disse, når der testes i motions- og fitnesscentre.

Argumentet bag at fokusere på anabole midler samt sløringsstoffer beror ifølge Anti Doping Danmark på et spørgsmål om relevans, ressourcer samt en vurdering af de sundhedsmæssige konsekvenser ved brug af anabole steroider frem for f.eks. brugen af slankemidler.

Motionsdopingens udbredelse

Undersøgelser og opgørelser, der forsøger at kortlægge udbredelsen af motionsdoping og dennes udvikling, er præget af stor usikkerhed – bl.a. på grund af dopingbrugens kontroversielle og dermed skjulte karakter samt en række øvrige metodiske problemer⁵⁸.

Med forbehold for sådanne usikkerheder er der alligevel gjort nogle forsøg på at kortlægge eller opgøre dopingproblemets omfang.

---

⁵⁵ Listen kan rekvireres via: www.wada-ama.org og www.antidoping.dk

⁵⁶ Bemærkninger til lovforslaget: lov nr. 430 af 29/5/2008

⁵⁷ Mikkelsen; Damsgaard 2003 og Berget, J.; Johannisson, M. R. 2009.

⁵⁸ Anti Doping Danmark 2009: 92.

⁵⁹ Den uddybede præparatfortegnelse kan rekvireres på Anti Doping Danmarks hjemmeside: http://www.antidoping.dk/Regler/Dopinglisten_2010.aspx

⁶⁰ Bl.a. er det vanskeligt at udvælge et repræsentativt udsnit af brugerne af motions- og fitnesscentre, da populationen af den samlede kundegruppe ikke kendes, ligesom dopingbrugere ofte træner i bestemte udvalgte centre. Ydermere betyder den løbende diskussion om definitionen af doping, at dopingbrugeres svar skal tages med forbehold. Dette understreges af flere studier, der påviser uoverensstemmelser mellem selvrapporteret brug af anabole steroider sammenholdt med resultater af urintest. Se også Ferenchick 1996, Sader et al. 2001 citeret i Evans-Brown; Kimergard; McVeigh 2009: 324.

Hvidbogsudvalget udførte i 1999 en række kvantitative spørgeskemaundersøgelser, herunder en befolkningsundersøgelse blandt et tilfældigt udvalgt bredt udsnit af den danske befolkning i alderen 15-50 år samt en undersøgelse blandt brugere i 15 danske motions- og fitnesscentre. I befolkningsundersøgelsen svarede 0,3 pct. ud af 2.003 respondenter, at de tidligere havde benyttet anabole steroider, men ikke benyttede sådanne midler for tiden. Tilsvarende 0,3 pct. svarede, at de havde benyttet andre dopingmidler. Dermed angav i alt 0,6 pct., at de havde erfaring med brugen af dopingmidler. I undersøgelsen foretaget i motions- og fitnesscentre svarede næsten 4 pct., at de brugte eller havde brugt dopingmidler. Af disse 4 pct. svarede 76 pct., at de havde brugt muskelopbyggende hormoner.

I en nyere undersøgelse fra 2008 foretaget af Capacent i samarbejde med Anti Doping Danmark svarede 9 pct. blandt et bredt udsnit af mænd i alderen 15-25 år, at de selv havde *overvejet* at bruge anabole steroider. 7 pct. svarede, at de synes, det er ok at bruge anabole steroider, mens 30 pct. havde nogle i deres nærmeste omgangskreds, der brugte anabole steroider⁵⁹. I en webbaseret undersøgelse samme år blandt 1.183 mænd i alderen 15-25 svarede 0,7 pct., at de brugte eller havde brugt muskelopbyggende stoffer.

Den seneste danske befolkningsundersøgelse fra 2010 (data fra 2009) kortlægger holdninger, erfaringer og forekomsten af motionsdoping. Heri angiver i alt 0,8 pct. (13 personer ud af 1.659 besvarelser), at de har benyttet muskelopbyggende stoffer dagligt, ugentligt, månedligt eller sjældnere. Heraf benyttede fire personer det dagligt eller ugentligt, mens de resterende ni angav sjældnere brug end månedligt⁶⁰. I samme undersøgelse svarede 1,5 pct. (25 personer ud af 1.673 besvarelser), at de enten bruger muskelopbyggende stoffer i dag, eller at de tidligere har brugt det, men ikke gør det mere. Forskellen mellem de 13 og 25, som angiver brug af muskelopbyggende stoffer, kan ifølge rapporten bunde i spørgetekniske forhold, og den konkluderer blandt andet ud fra metodiske overvejelser, at der er grund til at tro, at mindst 1,5 pct. af alle i alderen 15-60 år⁶¹ tidligere har brugt eller aktuelt bruger muskelopbyggende stoffer.

Dette svarer i givet fald til, at cirka 44.000 personer i Danmark har erfaring med muskelopbyggende stoffer. Det er især er mænd mellem 17 og 45 år, som rapporterer brug af stofferne, og et kig alene på denne gruppe viser en forekomst på 3,4 pct., hvilket på landsplan svarer til cirka 31.000 mænd i denne aldersgruppe.

Tager man alene udgangspunkt i de fire personer, som i undersøgelsen angiver at benytte stofferne *for tiden*, svarer det til, at cirka 4.200 personer aktuelt skulle bruge muskelopbyggende stoffer.

Mere specifikt for fitness-sektoren angiver 3,3 pct. af de, der træner i et fitnesscenter, at de på et eller andet tidspunkt har brugt muskelopbyggende stoffer. Dette svarer til, at cirka 16.500 ud af

---

⁵⁹ Capacent 2008.

⁶⁰ Singhammer 2010: 22. Bemærk, at der i undersøgelsen spørges generelt til brugen af 'muskelopbyggende stoffer' og ikke specifikt til 'anabole steroider' eller 'doping'

⁶¹ *ibid.*: 23.

550.000 nuværende medlemmer af fitnesscentre skulle have erfaring med stofferne⁶², svarende til 3 pct. af fitnesskunderne.

Tabel 11: Selvrapporteret brug af muskelopbyggende stoffer

	Antal deltagere	Aldersgruppe	Undersøgelse	Forekomst
1999	2003	15-50 år	Befolkningsundersøgelse	0,6 %
1999	1426	15-50 år	I motions- og fitnesscentre	4 %
2008	1183	15-25 år	Webbaseret undersøgelse	0,7 %
2010	1673	15-60 år	Befolkningsundersøgelse	1,5 %

Befolkningsbaserede undersøgelser fra Norge, Sverige og Finland rapporterer om nogenlunde samme forekomst i brugen af muskelopbyggende stoffer. Her svinger tallene fra 3,9 pct. ved en mindre undersøgelse fra 2006 blandt 671 universitetsstuderende i Finland⁶³ til 0,8 pct. ved en norsk undersøgelse blandt 8.877 15-22-årige⁶⁴.

På baggrund af en endnu upubliceret svensk befolkningsundersøgelse skønner det statslige folkesundhedsinstitut i Sverige, at mindst 10.000 svenskere har anvendt dopingmidler inden for det seneste år. Instituttet konkluderer samtidig efter en gennemgang af de tilgængelige svenske undersøgelser på området, at der i de seneste 15 år ikke har været nogen klar opadgående eller nedgående trend i brugen af dopingmidler⁶⁵.

Anti Doping Danmarks testresultater og dopinglinje

Ud over egentlige undersøgelser af motionsdopingens udbredelse kan andre mål herfor tænkes, herunder bl.a. antallet af positive dopingprøver taget i motions- og fitnesscentre.

I 2009 gennemførte Anti Doping Danmark i DIF-regi 1.665 dopingtests primært i eliteidrætten, hvilket resulterede i 14 sager svarende til 0,8 pct. Herudover blev der under DGI, De Danske Skytteforeninger og Firmaidrætten – primært i træningscentre – foretaget 210 test, hvilket resulterede i 30 sager svarende til 14,4 pct.⁶⁶

Til sammenligning resulterede næsten hver femte dopingprøve i motions- og fitnesscentre med ADD-aftale i en positiv prøve eller en sag om nægtelse. I forlængelse af målet om at opnå en reduktion i brugen af dopingstoffer i landets motions- og fitnesscentre fastsatte Anti Doping Danmark i 2008 en målsætning om at fordoble antallet af gennemførte test over tre år⁶⁷.

⁶² Kirkegaard 2009: 92.

⁶³ Papadopoulos et.al. citeret i Singhammer 2010: 21.

⁶⁴ Wickstrom, L. Pedersen W. citeret i Singhammer 2010: 21.

⁶⁵ Mickelsson 2009.

⁶⁶ Herudover gennemførte Anti Doping Danmark en række bestilte prøver ved nationale og internationale konkurrencer i Danmark samt tog prøver for internationale specialforbund, WADA m.v. Desuden gennemførte Anti Doping Danmark 222prøver ved andet salg til Dansk Professionel Bokseforbund, Færøerne ISF, Grønland GIF, Hærens Officerskole, Kriminalforsorgen, World Outgames og HFF/DG/DTC (Hestevæddeløbssportens Finansieringsfond/Dansk Gallop/Dansk Travforbunds Centralforbund). 41 af disse var positive.

⁶⁷ Anti Doping Danmark 2008: 1.

Tabel 12: Gennemførte dopingtests og antal dopingsager i motions- og fitnesscentre

Årstal – Ultimo	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Antal gennemførte tests	19	93	106	216	232	463	751 ⁶⁸
Antal dopingsager	4	21	24	43	49	111	151
Dopingsager i pct. af udførte test	21,1 %	22,6 %	22,6 %	19,9 %	21,1 %	24,0 %	20,1 %

Kilde: Anti Doping Danmark

Den procentvise andel af dopingsager er, som det fremgår af tabellen, relativt stabil på trods af, at antallet af udførte test på syv år er steget kraftigt fra 19 til 751 tests om året. Dopingkontrollanterne er uddannet i at genkende bivirkninger af steroidmisbrug, og de udvælger målrettede personer, der ud fra nogle fysiske betragtninger kan mistænkes for at være dopingbrugere. Med baggrund i den målrettede indsats, kan der umiddelbart argumenteres for, at udbredelsen af motionsdoping ikke har ændret sig, da antallet af dopingsager er steget proportionalt med antallet af tests.

Flere faktorer spiller dog ind, hvilket gør det vanskeligt at konkludere noget på baggrund af udviklingen i antallet af dopingsager. Udøvere kan f.eks. være søgt over i centre uden dopingaftale, ligesom dopingkontrollanternes evne til at spotte dopingbrugere kan have ændret sig over tid. Desuden er det vigtigt at understrege, at andelen af positive test ikke er et retvisende mål for udbredelsen af doping i fitnesscentre. Netop den selektive udvælgelse af testpersoner vil skabe en stor overhyppighed i antallet af dopingsager set i forhold til brugen af dopingstoffer i den samlede befolkning og blandt motions- og fitnesskunder.

Først og fremmest dokumenterer Anti Doping Danmarks testresultater, at brugen af doping (typisk anabole steroider) er relativt hyppigt forekommende i motions- og fitnesscentre sammenlignet med konkurrence-/eliteidrætten.

Dette understøttes af en undersøgelse af de henvendelser, som Anti Doping Danmarks 'Dopinglinje' modtog over en 18-måneders periode⁶⁹. 55 pct. af 1.398 forespørgsler⁷⁰ kom fra personer, der trænede i eller på anden måde var tilknyttet motions- og fitnesscentre.

Samtidig viste undersøgelsen, at dopingbrugerne i motions- og fitnesscentre især var mænd, som havde taget anabole steroider, mens relativt få havde erfaringer med andre dopinglistede stoffer som væksthormon, EPO eller stimulanser (f.eks. efedrin og amfetamin).

Generelt tegner Anti Doping Danmarks dopingkontrol og henvendelserne til dopinglinjen således et klart billede af, at der i motions- og fitnesscentre er en koncentration af dopingbrugere i for-

⁶⁸ http://www.antidoping.dk/Dopingkontrol_i_Danmark/Statistik_2009.aspx

⁶⁹ J Bojsen-Møller, J.; Christiansen, A. V. 2009.

⁷⁰ Henvendelser fra skolelever/studerende i forbindelse med opgaver var udeladt.

hold til den øvrige idræt, og at yngre mænds brug af anabole steroider i den forbindelse udgør en særlig udfordring. Til gengæld er det ikke muligt ud fra ovenstående at vurdere præcist, hvor mange der bruger doping i motions- og fitnesscentre, eller hvilken udvikling der har været i omfanget gennem årene.

SKATs beslaglæggelser i toldkontrollen

Antallet af beslaglæggelser foretaget af SKAT gennem toldkontrollen bliver med jævne mellemrum inddraget i mediedebatten om, hvorvidt brugen af dopingmidler i bl.a. motionsmiljøer er stigende⁷¹.

SKATs beslaglæggelser finder typisk sted ved den rutinemæssige kontrol af rejsende i lufthavne og på landegrænsen samt i forbindelse med kontrol af post- og kurerforsendelser til Danmark. Hertil kan komme mere målrettede aktioner på baggrund af bl.a. egne analyser, informationer fra politiet eller fra toldmyndigheder i andre lande⁷².

Hovedparten af beslaglæggelserne sker i København i forbindelse kontrol af pakker/forsendelser bestilt over internettet, og typisk er der tale om relativt små mængder. Der er stor variation i, hvilke stoffer SKAT beslaglægger, men anabole steroider er hyppige, ligesom der er kommet flere sager med væksthormon, efter at smuglerikontrollen – bl.a. som en udmøntning af et forstærket samarbejde med Anti Doping Danmark – er blevet mere opmærksom på stoffets eksistens og nu gennemfører analyser med det formål at påvise væksthormon i beslaglæggelser.

Tabel 13 på næste side viser en opgørelse over SKATs beslaglagte dopingstoffer i perioden fra 1997-2009.

---

⁷¹ Et nyere eksempel er Børsens artikel fra den 11. februar 2010: *Doping massivt problem i fitness-danmark*. I artiklen hedder det bl.a.: "I kølvandet på fitnessbølgen flyder dopingmidler ind over Danmarks grænser i så stort et omfang, at SKAT sidste år oplevede en fordobling i sine beslaglæggelser." I artiklen kobles stigningen set fra politikernes perspektiv samtidig sammen med motionsdopingens omfang.

⁷² Medmindre andet er angivet, bygger de faktuelle oplysninger i de følgende afsnit på mailkorrespondance samt interview den 26. maj 2010 med specialkonsulent Axel Grønkjær, Smuglerikontrollen, Indsats København - Told 3, under Skat København. Skat København har det landdækkende ansvar for told i Danmark.

Tabel 13: Dopingbeslaglæggelser hos SKAT (toldkontrol)

Beslaglæggelser/dopingstoffer	Styk ⁷³	ml	Gram
1997	100.204		
1998	182.539		
1999	39.368		
2000	116.840		
2001	38.389		
2002	83.852		
2003	97.591		
2004	59.307		
2005	41.800		
2006	98.545	600	7.624
2007	54.917	6.435	
2008	17.626	724	
2009	34.367	4.401	

Kilde: SKAT, smuglerikontrollen

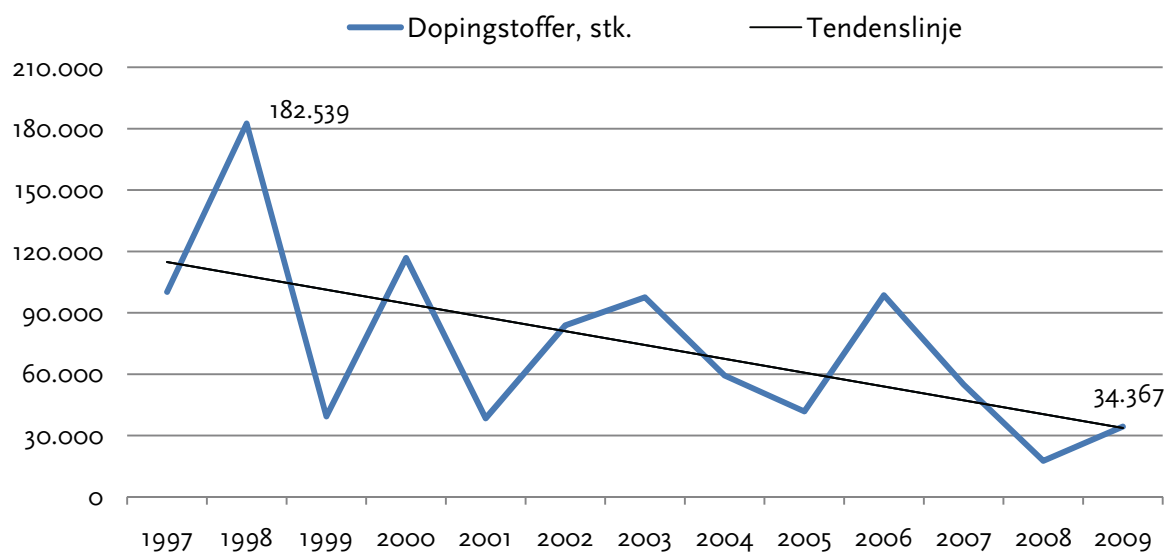
Statistikken gengiver ikke omfanget af beslaglæggelser i de tre kategorier gennem hele perioden. De uens registreringer kan – ud over eventuelle huller i de oplyste tal – således afspejle variationer i beslaglæggelserne fra år til år og en vis tilfældighed i måden, registreringerne foregår på i praksis. Eksempelvis kan ampuller for enkelthedens skyld blive opgjort stykvis og ikke i ml⁷⁴.

Trods sådanne usikkerheder er der intet, der indikerer en stigning i omfanget af beslaglæggelser. Dette står klart i en grafisk oversigt over mængden af beslaglæggelser opgjort stykvis.

⁷³ Ved styk forstås typisk antal tabletter, men tallet kan også dække over bl.a. ampuller på grund af uens registrering af beslaglagte varer. ml dækker over dopingstoffer i flydende form. Gram dækker over dopingstoffer i pulverform.

⁷⁴ Ifølge specialkonsulent Axel Grønkjær fra smuglerikontrollen.

Figur 3: Dopingbeslaglæggelser hos SKAT (toldkontrol) opgjort i styk

Kilde: Skat, smuglerikontrollen

Som tendenslinjen viser, har omfanget af beslaglæggelser snarere været nedadgående end opadgående i perioden fra 1997 til 2009. Men variationerne i de årlige beslaglæggelser dækker over store enkeltbeslaglæggelser, der betyder, at det i realiteten er umuligt at tale om en entydig tendens, da tilfældigheder spiller ind. Således er antallet af beslaglæggelser af dopingstoffer fra nytår frem til ultimo juli 2010 opgjort til 319.527 ml samt 88.656 styk. Dette skyldes bl.a. meget store enkeltbeslag i år. Eksempelvis omfattede én enkelt sag fra Københavns Lufthavn tidligere på året knapt 65.000 tabletter på vej i transit til Finland.

At de beslaglagte dopingstoffer ikke nødvendigvis er tiltænkt det danske marked eller omvendt, at stoffer tiltænkt det danske marked bliver taget af andre landes toldmyndigheder, er en anden usikkerhedsfaktor, der gør det problematisk at anvende beslaglæggelser i tolden som et mål på motionsdopingens udbredelse. Dertil kommer, at antallet og omfanget af beslaglæggelser kan være påvirket af toldmyndighedernes prioriteringer på området⁷⁵.

Konklusionen er derfor, at udviklingen i de registrerede beslaglæggelser ikke giver nogle klare indikationer af, hvorvidt motionsdoping er blevet mere eller mindre udbredt i Danmark i de senere år, selv om det er smuglerikontrollens mere subjektive vurdering, at der foregår en væsentlig og næppe faldende ind- og udsmugling af dopingmidler⁷⁶.

Politiets beslaglæggelser og antal sager

Politiet fører ifølge egne oplysninger ikke en central statistik over mængderne af beslaglagte dopingstoffer, men ved en manuel optælling foretaget i 2009 blev det opgjort, at der i 2008 blev be-

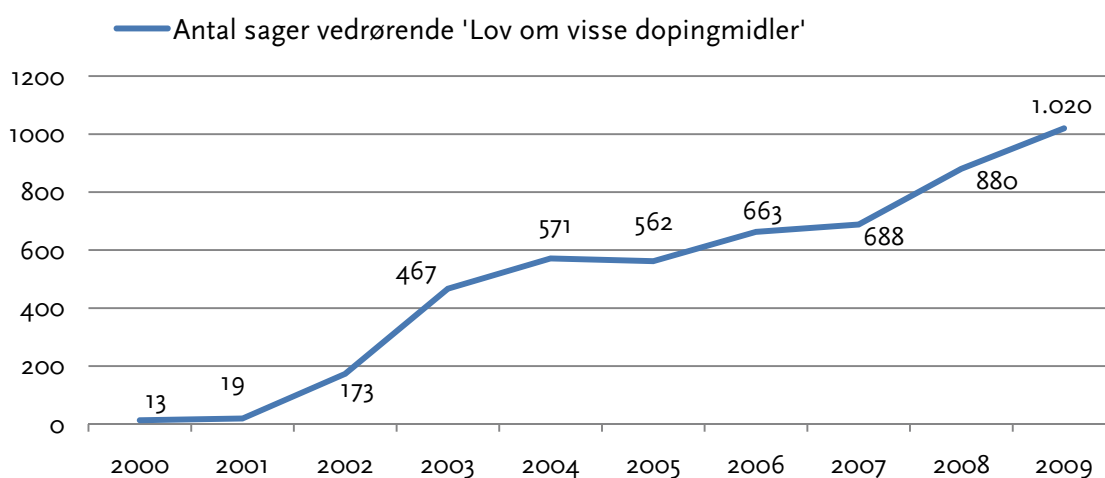
⁷⁵ Dette har bl.a. været tilfældet i Sverige, hvor det svenske Tullverket i 2008 øgede antallet af beslaglæggelser med 74 pct. på grund af en mere målrettet kontrol ved postterminalerne. Mickelsson, K. 2009.

⁷⁶ Ifølge specialkonsulent Axel Grønkjær fra smuglerikontrollen.

slaglagt i alt 105.856 stk. doping⁷⁷. Denne mængde var ca. seks gange større end den, SKAT registrerede fra toldbeslaglæggelser det pågældende år, men dog stadig på niveau med tidligere års beslaglæggelser i tolden.

Til gengæld viser Rigspolitiets opgørelser over antal sager vedrørende 'Lov om visse dopingmidler' en klar stigning i antallet af politisager – fra meget få sager i 2000 til over 1.000 sager i 2009 (se nedenstående figur). Medio juni havde Rigspolitiet desuden registreret 450 sager i 2010. Statistikken dækker over de sager, som det har været muligt at identificere gennem en søgning i politiets sagsstyringssystem, POLSAS⁷⁸.

Figur 4: Antal sager vedrørende 'Lov om visse dopingmidler'

Kilde: Rigspolitiet

'Lov om visse dopingmidler' forbyder besiddelse, salg og distribution af en række dopingmidler, herunder anabole steroider, og stigningen i antallet af sager kan være et udtryk for, at der er flere stoffer i omløb på det sorte marked, og at markedet som sådan er vokset gennem årene i Danmark. Men det kan også afspejle andre faktorer, f.eks. efterforskningsmæssige prioriteringer hos politiet.

Ifølge Rigspolitiet er det uklart, hvorfor man frem til 2002 havde meget få sager vedrørende lov om visse dopingmidler efterfulgt af en kraftig stigning, men man peger på, at stigningen i starten af årtiet bl.a. kan dække over en samfundsudvikling, hvor kropsidealerne har ændret sig, flere i dag træner i fitnesscentre, og tilgængeligheden af ulovlige dopingmidler generelt er blevet større, bl.a. på grund af internettet. Den seneste stigning i årene 2008 til 2009 kan derimod med stor sandsynlighed forklares med den særlige indsats mod kriminalitet i bande- og rockermiljøer, som har været

⁷⁷ Oplyst af Rigspolitiet ved Jørgen Skov Isalin, vicepolitiinspektør, Rigspolitiets Nationale Efterforsknings- og Forebyggelsescenter (NEC). Svar sendt pr. mail modtaget 24. juni 2010. I tallet indgår også SKATs beslaglæggelser, oplyst af Jørgen Skov Isalin, interview den 4. august 2010.

⁷⁸ POLSAS opererer ikke med en særlig kode for sager, der omfatter 'Lov om visse dopingmidler', og statistikken bygger derfor på en fritekstsøgning, hvilket kan give en vis usikkerhed. Interview med Jørgen Skov Isalin, vicepolitiinspektør, Rigspolitiets Nationale Efterforsknings- og Forebyggelsescenter (NEC), den 4. august 2010.

i gang i perioden. Netop i disse miljøer finder politiet meget ofte ulovlige dopingmidler i forbindelse med ransagninger og anden efterforskning⁷⁹.

Det er dog vanskeligt at tro, at den meget kraftige stigning fra 13 sager i 2000 til over 467 sager i 2003 alene skulle afspejle en stigning i brugen af dopingmidler i befolkningen. Skulle denne være steget med faktor 36, som tallene kunne indikere, ville det med stor sandsynlighed være blevet registreret i de danske befolkningsundersøgelser på området fra 1999 og 2010.

Rigspolitiets oplyste tal på antallet af anmeldelser, sigtelser og tiltaler i henhold til 'Lov om visse dopingmidler' peger også på en vis stigning i de seneste år. De samme forhold, som diskuteret ovenfor, kan også her spille ind.

Tabel 14: Udvikling i antal anmeldelser sigtelser og tiltaler

År	Anmeldelser	Sigtelser	Tiltaler
2007	692	704	622
2008	871	876	738
2009	989	1013	949
1.halvår 2010	519	501	507

Kilde: Rigspolitiet

Mens Rigspolitiets tal viser antallet af sager, hvor der er konstateret en mulig overtrædelse af 'Lov mod visse dopingmidler', viser en opgørelse fra Rigsadvokaten i perioden 1. januar 2005 til 18. juli 2008, hvor mange sager der er truffet egentlige afgørelser i – dvs. sager med dom, bødevedtagelse (over 1000 kr.) mv.⁸⁰:

Tabel 15: Udvikling i antallet af afgørelser i overtrædelse af dopingloven

År	Antal afgørelser
2005	356
2006	356
2007	358
2008	221 (pr. 18. juli 2008)

Kilde: Rigsadvokaten, refereret i lovbemærkningerne til 'Forslag til Lov om ændring af lov om forbud mod visse dopingmidler' fra december 2008

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Det har ikke været muligt at indhente opgørelsen for hele 2008 samt 2009. Tallene, der med Rigsadvokaten som kilde er offentliggjort i lovbemærkningerne til 'Forslag til Lov om ændring af lov om forbud mod visse dopingmidler' fra december 2008 vedrører alle afgørelser for overtrædelse af dopingloven, dvs. både sager om salg og besiddelse. Sager, hvor der alene er idømt eller vedtaget en bøde på under 1.000 kr., indgår ikke i opgørelsen.

På grund af de relativt få år, som statistikken dækker over, er det dog vanskeligt at drage nogle konklusioner om en eventuel stigning i antallet af afgørelser, som involverer dopingmidler.

Motionsdoping – et stigende problem?

Gennemgangen af undersøgelser og anden tilgængelig statistik på motionsdopingområdet tegner ikke et entydigt billede af motionsdopingens omfang og udvikling.

Det er gode indicier for, at der er en klar overvægt af dopingbrugere i motions- og fitnesscentre i Danmark, mens der er større usikkerhed om, hvor stort det absolutte omfang er, ligesom udviklingen i forbruget er forbundet med stor usikkerhed.

Denne usikkerhed er ikke kun et dansk fænomen. I Sverige turde Statens Folkhälsoinstitut, som nævnt tidligere, ikke give et bud på, om brugen af dopingmidler er stigende eller faldende. I England kunne en markant stigning i antallet af uddelte kanyler til brugere af anabole steroider fra 1991-2006 tages som udtryk for, at problemet er stigende, men stigningen kan dække over andre forhold⁸¹, ligesom tal fra British Crime Survey peger på, at antallet af steroidbrugere i England og Wales snarere har været faldende end stigende siden 1990'erne⁸². Samme tendens kan i øvrigt spores blandt unge i USA siden 2004⁸³.

Det nyeste egentlige undersøgelse af motionsdopingens omfang i Danmark er Anti Doping Danmarks undersøgelse af motionsdoping fra 2010, der indikerer, at der i de seneste ti år kan være sket en let stigning i udbredelsen af motionsdoping. Rapporten konkluderer ud fra flere undersøgelser, at 'forbruget af muskelopbyggende stoffer i bedste fald er uændret og i værste fald stigende'⁸⁴. Men igen er det vigtigt, at tage forbehold for de statistiske og metodiske usikkerheder i sådanne undersøgelser.

På samme vis bør man være varsom med at bruge enkeltstående vidnesbyrd fra eksempelvis læger, professionelle i fitness-sektoren, politifolk etc., der peger på, at motionsdoping er et stigende problem, som et sikkert udtryk for udviklingen⁸⁵. Dels er sådanne udsagn svære at kvantificere, dels kan man hævde, at udsagnene i lige så høj grad kan afspejle et stigende fokus på motionsdoping i almindelighed.

---

⁸¹ Evans-Brown, M.; McVeigh, J. 2009: 84.

⁸² F.eks. er antallet af folk, som angiver at have taget anabole steroider inden for det seneste år faldet fra 0,3 til 0,1 pct. fra 1998 til 2008/2009. Hoare, J. 2009.

⁸³ Blandt de såkaldte '12th-grade students', der er omkring 18 år, er udbredelsen faldet fra 2,5 pct. i 2004 til 1,5 pct. i 2008. I de mindre klasser ser faldet ud til at være endnu større. Se også Johnston, L. D.; O'Malley, P. M.; Bachman J. G.; Schulenberg, J. E. 2008: 42.

⁸⁴ Singhammer 2010: 52.

⁸⁵ Også i forbindelse med denne rapport's udarbejdelse har flere repræsentanter fra bl.a. fitnesscentre og fitnesskæder vurderet, at brugen af dopingmidler er stigende. Dette kan ikke afvises, men den principielle usikkerhed om sådanne udsagn i kombination med vanskelighederne i forhold til at få konkretiseret eller verificeret vurderingerne betyder, at denne rapport alene lægger de videnskabelige undersøgelser til grund for vurderingen af motionsdopingens udbredelse.

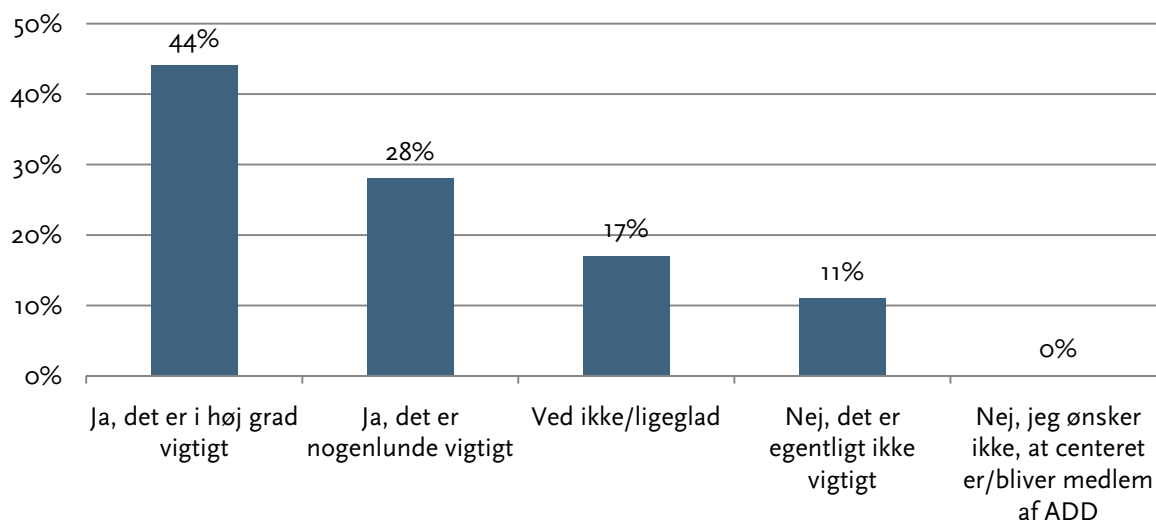
Fitnesskunders holdning til mærkningsordningen

Med afsæt i data fra Idrættens Analyseinstituts medlemsundersøgelse af aktive fitnesskunder⁸⁶ fra 2008, belyses i det følgende holdningen, de danske fitnesscentres kunder har til, at deres center har indgået aftale med Anti Doping Danmark.

På baggrund af spørgsmålet 'Er det vigtigt for dig, at dit fitnesscenter er medlem af Anti Doping Danmarks dopingordning, hvor fitnesscenteret får besøg af dopingkontrollanter?', er det muligt at se på holdningen til bekæmpelsen af doping blandt særlige målgrupper af de aktive fitnesskunder.

Overordnet viser nedenstående figur 5, at hovedparten (71 pct.) af de aktive fitnesskunder generelt mener, at det enten i høj grad er vigtigt eller er nogenlunde vigtigt, at deres center har indgået aftale med Anti Doping Danmark.

Figur 5: Aktive fitnesskunders holdning til, at deres center har indgået aftale med Anti Doping Danmark

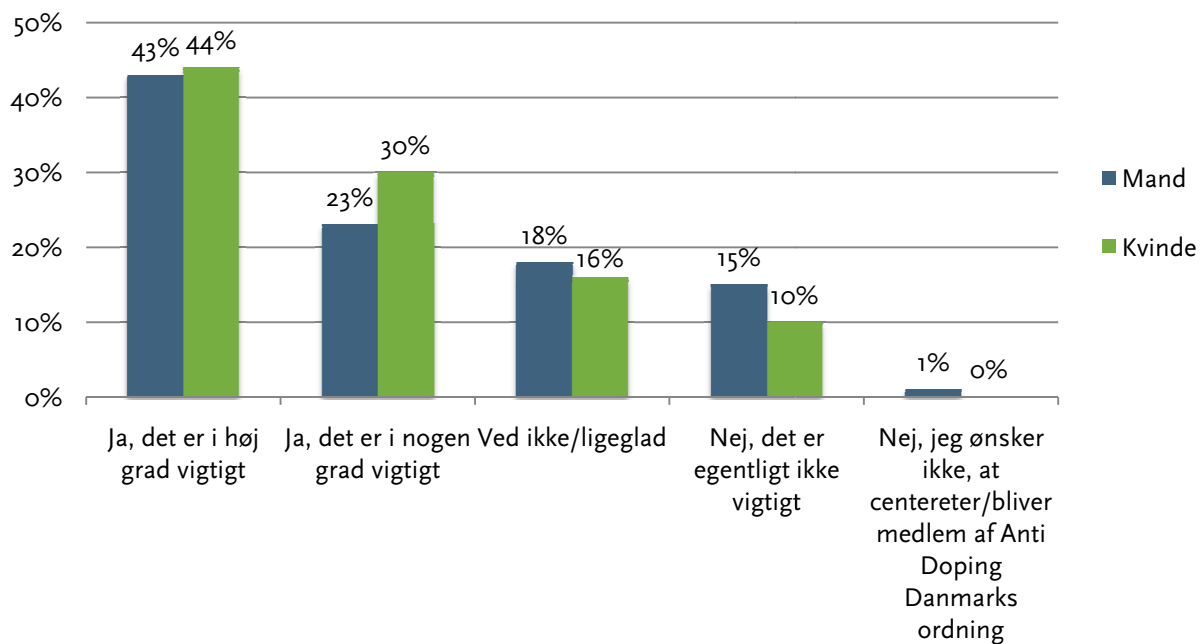

Kilde: Beregninger foretaget på baggrund af data fra undersøgelsen 'Portræt af de aktive fitnesskunder', Kasper Lund Kirkegaard (2009), Idrættens Analyseinstitut.

Et nærmere kig på særlige målgrupper blandt fitnesskunderne kan nuancere de forskellige fitnesskunders holdning til aftalen om dopingkontrol med Anti Doping Danmark. Køn er et område, hvor der trods en generelt positiv holdning til ordningen er lidt flere kvinder, for hvem det er vigtigt, at deres center har indgået aftale med Anti Doping Danmark.

⁸⁶ Beregninger på grundlag af undersøgelsen 'Portræt af de aktive fitnesskunder – træningsmotiveer, tilfredshed og selv-vurderet sundhed'. Kirkegaard, K. L. 2009.

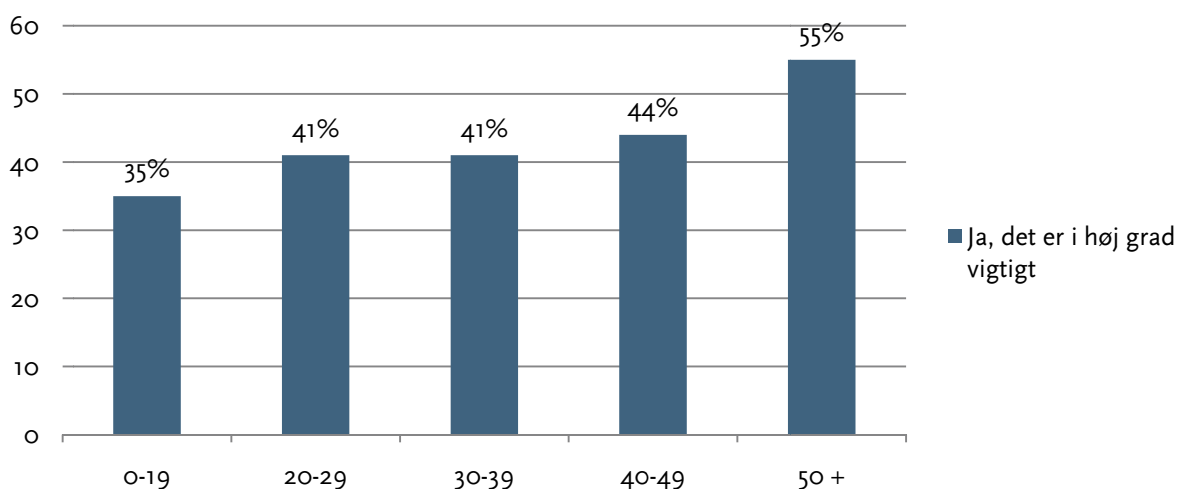
Figur 6: Aktive fitnesskunders holdning til, at deres center har indgået aftale med Anti Doping Danmark – fordelt på køn

Kilde: Beregninger foretaget på baggrund af data fra undersøgelsen 'Portræt af de aktive fitnesskunder', Kasper Lund Kirkegaard (2009), Idrættens Analyseinstitut.

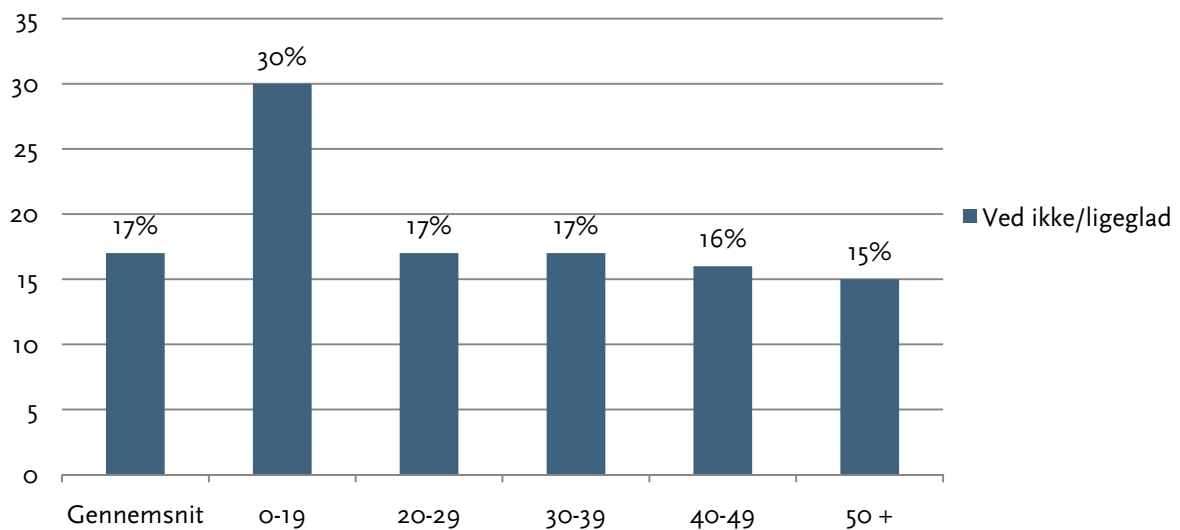
Nedenstående tabel viser, at fitnesskunders alder også har betydning for holdningen til, om fitnesscentret har indgået aftale med Anti Doping Danmark. Signifikant flere fitnesskunder over 50 år synes, at det i høj grad er vigtigt, at deres center er medlem af Anti Doping Danmarks ordning. Samtidig er der blandt de yngste fitnesskunder i teenageårene en større andel, der enten ikke ved noget om Anti Doping Danmarks ordning eller er lige glade med, om der er en ordning.

Figur 7: Aktive fitnesskunders holdning til, at deres center har indgået aftale med Anti Doping Danmark – fordelt på aldersgruppe.

Kilde: Beregninger foretaget på baggrund af data fra undersøgelsen 'Portræt af de aktive fitnesskunder', Kasper Lund Kirkegaard (2009), Idrættens Analyseinstitut.

Figur 8: Viden om, hvorvidt fitnesscentret har indgået aftale med Anti Doping Danmark – fordelt på alder

Kilde: Beregninger foretaget på baggrund af data fra undersøgelsen 'Portræt af de aktive fitnesskunder', Kasper Lund Kirkegaard (2009), Idrættens Analyseinstitut.

Fitnesskunder, som træner regelmæssigt, har en større opbakning til Anti Doping Danmarks ordning, ligesom det er kunder, der træner varieret med både styrke-, konditions- og holdtræning, for hvem det er vigtigst, at deres center har indgået aftale. Ydermere ses en tendens til, at medlemmer, der var inaktive inden indmeldelse i fitnesscentret, også mener, det er vigtigt, at der bliver udført dopingkontrol i centret.

Sidst, men ikke mindst ses en overvægt af medlemmer, som alene træner styrketræning, i gruppen, der ikke ønsker, at deres center indgår aftale med Anti Doping Danmark.

Trods forskellene mellem de forskellige målgrupper er det dog vigtigt at understrege, at der er en overvejende positiv holdning blandt fitnesskunderne til, at deres center har indgået aftale med Anti Doping Danmark.

DEL 2: MOTIONS- OG FITNESSCENTRES HOLDNINGER TIL MOTIONSDOPING

Idrættens Analyseinstitut foretog i juni 2010 en spørgeskemaundersøgelse blandt motions- og fitnesscentre i Danmark som led i rapportens udarbejdelse. Hensigten med undersøgelsen var at kortlægge fitnesscentrenes holdninger til og erfaringer med motionsdoping generelt samt mere specifikt at analysere erfaringerne med og en eventuel effekt af mærkningsordningen.

Det er vigtigt at pointere, at følgende afrapportering af undersøgelsen udelukkende er gennemført blandt branchens centerledere eller ejeren af motions- og fitnesscentret. Holdningerne og erfaringerne herfra siger således ikke noget om fitnesskundernes holdninger og tilgang til mærkningsordningen.

Metode, spørgeskema og svarprocenter

Spørgeskemaundersøgelsen blev foretaget med afsæt i Idrættens Analyseinstituts database over motions- og fitnesscentre i Danmark. Der findes i dag ca. 459 kommercielle centre i landet, hvoraf der blev udsendt et link samt personligt password til spørgeskemaet til 369 motions- og fitnesscentre svarende til 80 pct. af alle centre. Det personlige password sikrede, at hvert fitnesscenter kun kunne besvare spørgeskemaet én gang, og der blev indledningsvis i spørgeskemaet informeret om, at det var den person med størst kendskab til centerets daglige drift, som skulle udføre besvarelsen – typisk ville der være tale om en centerleder eller centerejer.

Udsendelsen skete på baggrund af en indsamling af e-mailadresser til kontaktpersoner hos de enkelte centre. Dette foregik ved en rundringning samt ved at kontakte kædeadministrationen hos de største kæder, for herigennem at rekvirere en liste over centerlederne. Enkelte centre, som ikke var mulige at træffe, modtog en henvendelse gennem e-mailadresser oplyst på centrets hjemmeside. De cirka 20 pct., der ikke modtog et spørgeskema, havde enten frabedt sig at deltage, var ikke mulige at træffe pr. telefon eller havde ikke angivet en e-mailadresse på centrets hjemmeside.

Tabel 16: Spørgeskemaundersøgelsens svarprocent

Spørgeskemaundersøgelsen forløb over fire uger, hvor der løbende blev udsendt to påmindelser til de motions- og fitnesscentre, der ikke havde svaret. Undersøgelsen endte med en samlet svarprocent på 56 pct., hvilket er et tilfredsstillende resultat.

Udsendte spørgeskemaer	369
Påbegyndte besvarelser	207
Færdige besvarelser	205
Svarprocent	56

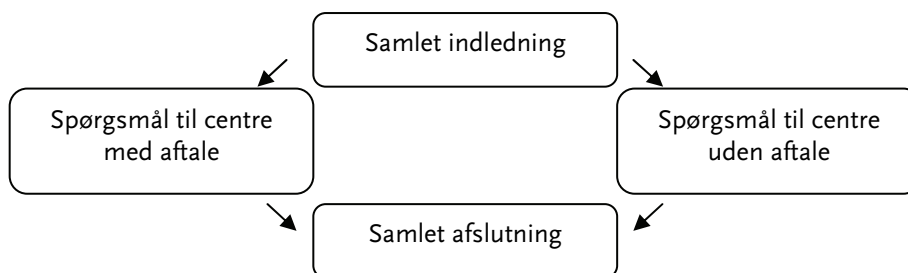
I praksis var der tale om et spørgeskema, som efter en fælles introduktion delte sig i henholdsvis spørgsmål til motions- og fitnesscentre med ADD-aftale og spørgsmål til og motions- og fitnesscentre uden ADD-aftale (se også bilag 4). Herefter afrundedes spørgeskemaet med en række fælles spørgsmål om det bredere syn på

dopingbekæmpelse i motions- og fitnesscentre samt en række faktuelle spørgsmål om bl.a. fitnesscentrets størrelse og struktur.

Spørgeskemaet bestod både af spørgsmål, som skulle besvares, før respondenterne kunne komme videre til næste spørgsmål, samt spørgsmål, som kunne springes over, hvis de ikke følte relevante

for respondenter. Det samlede antal respondenter til de enkelte spørgsmål kan derfor variere, hvilket betyder, at enkelte spørgsmål har lavere svarprocent end andre.

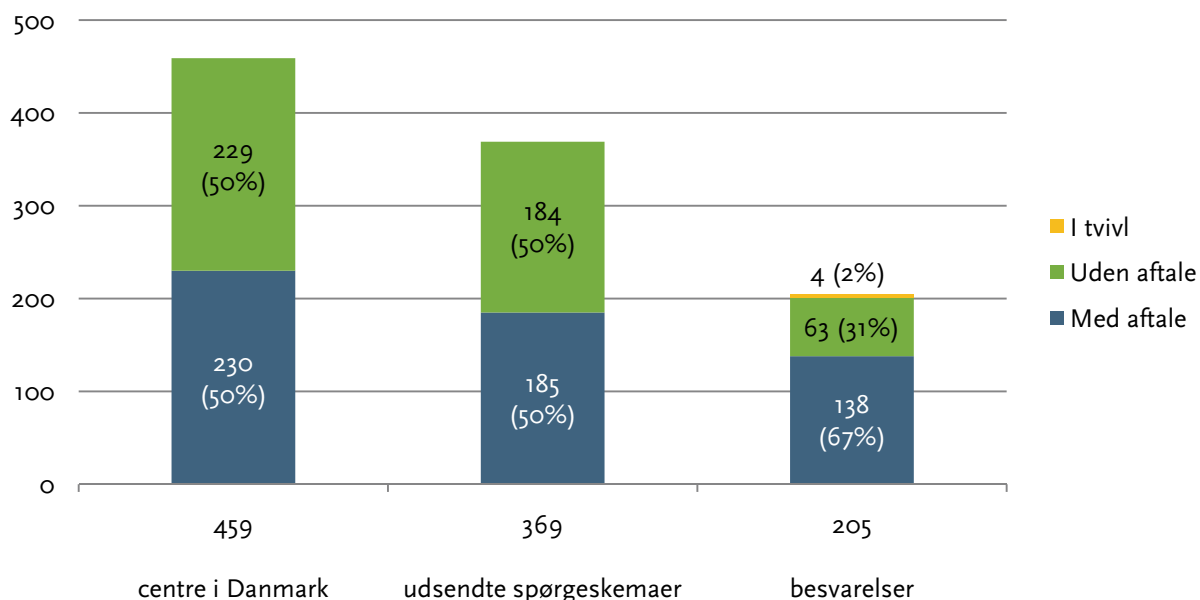
Figur 9: Grafisk overblik over spørgeskemaundersøgelsen

Hvilke motions- og fitnesscentre er repræsenteret i undersøgelsen?

Af de 369 motions- og fitnesscentre, som fik mulighed for at besvare spørgeskemaet, har halvdelen indgået aftale med Anti Doping Danmark. Denne andel stemmer således overens med andelen af alle landets fitnesscentre, der har indgået aftale med Anti Doping Danmark (50,1 pct.). Af undersøgelsens 205 færdige besvarelser udgør andelen af motions- og fitnesscentre med ADD-aftale 67 pct., hvilket betyder, at der var et særligt stort bortfald af centre uden aftale med Anti Doping Danmark. Det er derfor vigtigt at have for øje, at spørgeskemaundersøgelsens resultater bærer præg af en overrepræsentation af besvarelser fra centre, der har indgået aftale med Anti Doping Danmark.

Figur 10: Motions- og fitnesscentre med ADD-aftale

Opgøres svarprocenterne på henholdsvis centre med og uden ADD-aftaler, er svarprocenten blandt centre med ADD-aftale helt oppe på 75 pct., mens den blandt centre uden aftale blot er 34 pct., hvilket er mindre tilfredsstillende. En nærmere identifikation af de centre uden ADD-aftale, som

spørgeskemaet er udsendt til, viser, at især almindelige centre, som står uden for et kædesamarbejde, er underrepræsenterede i undersøgelsen, mens rene kvindecetre er overrepræsenterede.

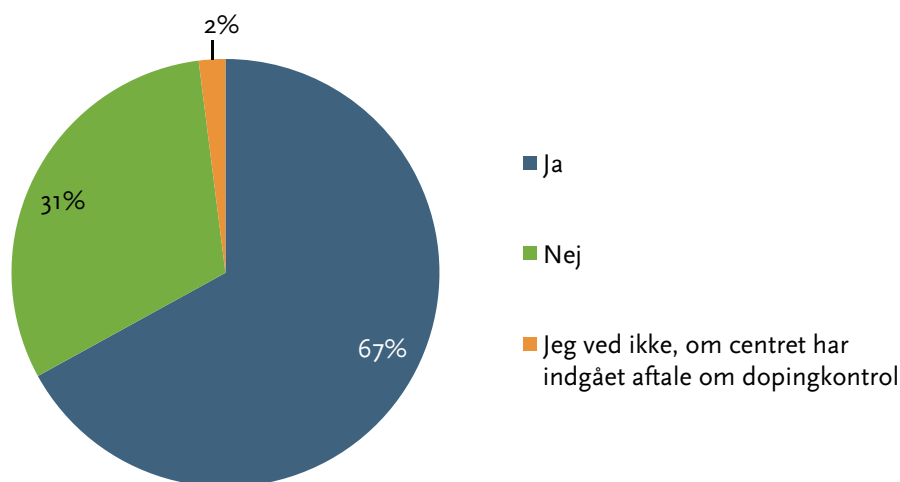
En del af forklaringen på den generelle overrepræsentation blandt centre med ADD-aftale er sandsynligvis en naturlig interesse for motionsdopingområdet hos de motions- og fitnesscentre, som har fokus på dopingbrugerne gennem aftale med Anti Doping Danmark. Nogle motions- og fitnesscentre anser ikke motionsdoping som et relevant problem for deres center og kan således have sværere ved at se værdien eller relevansen i at besvare et spørgeskema vedrørende motionsdoping.

Fraværet af denne gruppe af motions- og fitnesscentre medfører, at besvarelserne skal læses med øje for, at respondentgruppen udgør de fitnesscentre, der finder det relevant for fitnesscentret at medvirke i en evaluering af smileyordningen. Spørgeskemaundersøgelsen er således ikke repræsentativ for den samlede danske fitness-sektor.

Fordelingen af spørgeskemaundersøgelsens respondenter med og uden aftale med Anti Doping Danmark ser således ud.

Figur 11: Har dit motions-/fitnesscenter indgået aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark enten direkte med Anti Doping Danmark eller gennem et medlemskab af DFHO?

n: 205

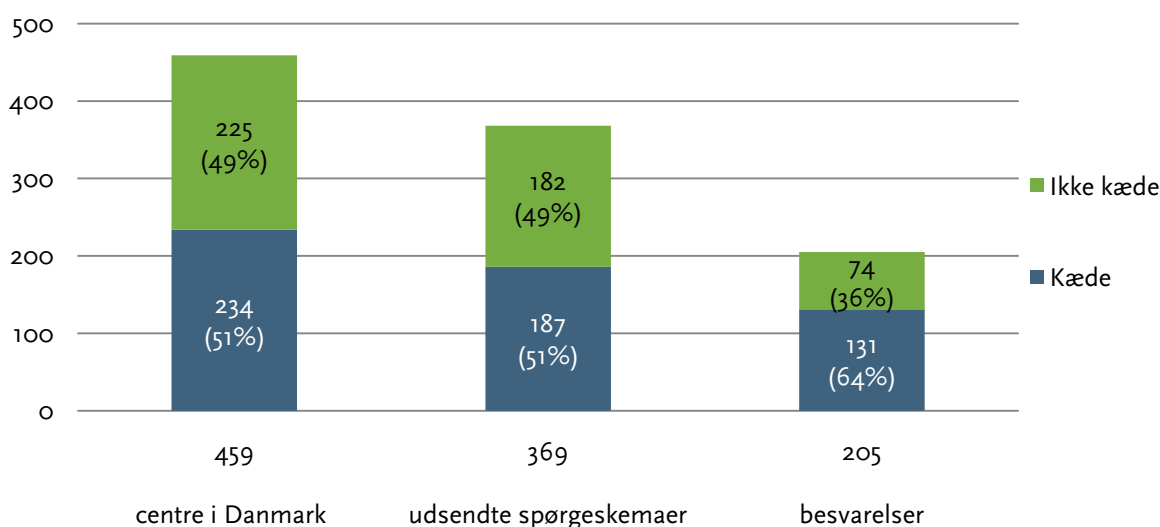

Ovenfor fremgår det, at 67 pct. af respondenterne angiver at have indgået aftale med Anti Doping Danmark. 78 pct. af disse centre indgår også i et kædesamarbejde. Det er således kun 20 pct. af centrene med ADD-aftale, som ikke er del af en kæde, mens 2 pct. af kædecentre ikke ved, om de har indgået aftale med Anti Doping Danmark.

Af den samlede danske fitness-sektor indgår ca. 51 pct. af centrene i et kædesamarbejde (ca. 234 centre⁸⁷). Af undersøgelsens samlede mulige respondenter udgør kædecentre 186 centre, hvilket stemmer overens med kædebaserede motions- og fitnesscentres samlede andel af markedet.

På trods af dette har undersøgelsen en overrepræsentation af besvarelser fra centre, der indgår i et kædesamarbejde, da disse centre udgør 64 pct. af de 205 centre, som har besvaret dette spørgsmål. Der er således sket et bortfald af mindre enkeltmandsejede centre, hvilket betyder, at besvarelserne er domineret af kædebaserede fitnesscentre, der har indgået aftale med Anti Doping Danmark.

Figur 12: Motions- og fitnesscentre i kædesamarbejde

Da motions- og fitnesscentre i kædesamarbejder ofte er større end enkeltmandsdrevne centre, har overrepræsentationen af kædebaserede motions- og fitnesscentre indflydelse på, hvilken størrelse af fitnesscentre – målt på antal medlemmer – der er repræsenteret i undersøgelsen. Idrættens Analyseinstitut estimerer, at der ved indgangen til 2010 var ca. 550.000 fitnesskunder i kommercielt drevne fitnesscentre i Danmark⁸⁸. Det betyder, at de danske kommercielle motions- eller fitnesscentre i gennemsnit har ca. 1.200 medlemmer⁸⁹. Som vist nedenfor svarer over en tredjedel af centrene i undersøgelsen, at de har 2.000 medlemmer eller flere. Over halvdelen svarer, at de har flere end 1.000 medlemmer. Dermed har undersøgelsen en lille overvægt af fitnesscentre med flere medlemmer end det gennemsnitlige motions- eller fitnesscenter i Danmark.

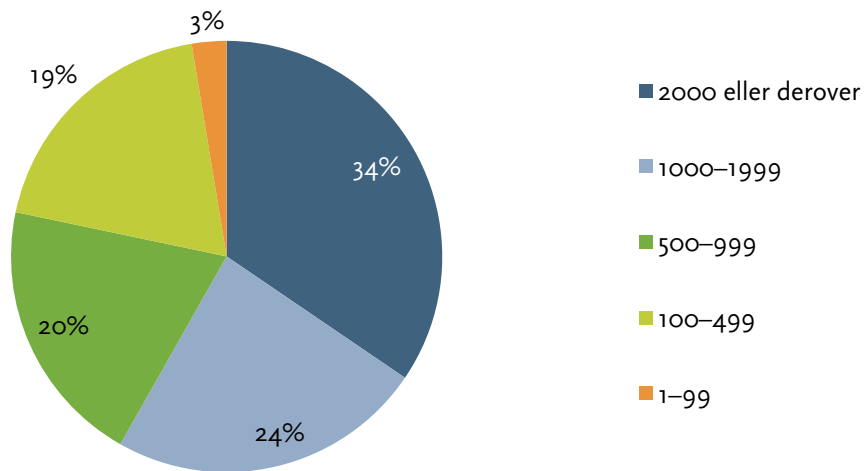
⁸⁷ Et kædesamarbejde er defineret ved at have to centre eller derover med samme ejer inklusive franchisebaserede kæder.

⁸⁸ Idrættens Analyseinstitut opgørelse ultimo 2009.

⁸⁹ Til sammenligning fandtes der i 2007 ca. 334 kommercielle motions- og fitnesscentre i Danmark og ca. 380.000 fitnessmedlemmer (ca. 1.100 medlemmer i gennemsnit pr. center). Andelen af danskere, der dyrker fitness i de kommercielle centre er dermed steget proportionalt med, at der er åbnet flere kommercielle motions- og fitnesscentre.

Figur 13: Hvor mange medlemmer har motions-/fitnesscentret cirka?

n: 194

Ved fremsendelse af spørgeskemaet blev kontaktpersonerne informeret om, at skemaet skulle besvares af den person i centret med det største kendskab til den daglige drift. Grundet overrepræsentationen af kædebaseerede centre udgør kun 21 pct. af respondenterne den person, der personligt har indgået aftale med Anti Doping Danmark på vegne af centret. Hos de resterende centre er aftalen enten indgået af en kædeadministration (62 pct.), en kollega (13 pct.) eller andet (4 pct.).

Spørgeskemaundersøgelsens resultater

Det følgende afsnit fokuserer udelukkende på motions- og fitnesscentrenes holdninger specifik til mærkningsordningen. Efterfølgende breddes fokus ud til afslutningsvis også at omhandle den generelle motionsdopingbekæmpelse.

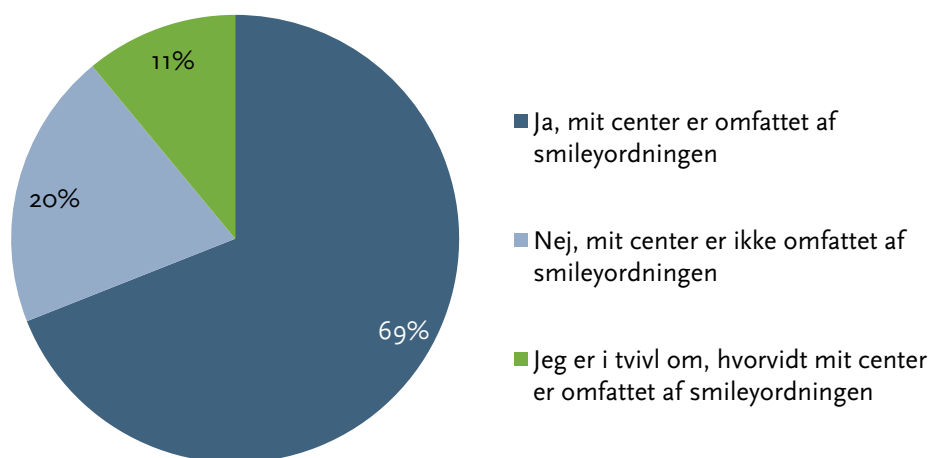
Mærkningsordningen

Indledningsvis blev der spurgt til, hvorvidt motions- og fitnesscentre mener at være omfattet af mærkningsordningen. Hertil svarede 20 pct. 'Nej, mit center er ikke omfattet', og 11 pct. svarede 'Jeg er i tvivl om, hvorvidt mit center er omfattet'.

Figur 14: Mener du at dit motions-/fitnesscenter er omfattet af smileyordningen?

n = 207

Hvorvidt, et motions- eller fitnesscenter er omfattet af mærkningsordningen eller ej, afhænger af, om det falder under lovens definition af et fitnesscenter:

"...en fysisk afgrænset træningsfacilitet, der er tilgængelig for alle. Der er tale om et center, hvor man kan tilmelde sig fitness- og motionsaktiviteter ved at komme ind "fra gaden". Der vil typisk være tale om et kommercielt center."

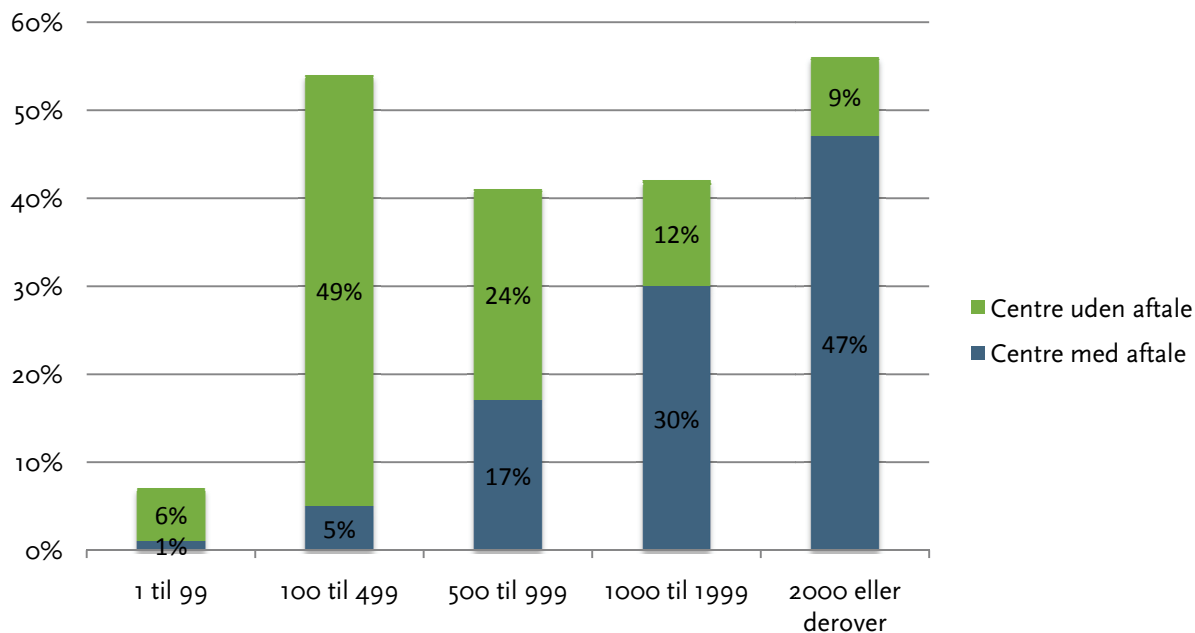
Samtlige respondenter i undersøgelsen er afgrænsende faciliteter med 'adgang fra gaden' og må således falde under ovenstående definition. Bemærkningerne til loven nævner følgende undtagelser for fitnesscentre, der ikke er omfattet af smileyordningen.

"...faciliteter, der er placeret i eksisterende idrætsanlæg og på arbejdspladser samt på uddannelsesinstitutioner. Det samme gælder faciliteter på hoteller samt på hospitaler og andre behandlingsinstitutioner i sundhedssektoren, som heller ikke er tilgængelige for alle."

Der har hidtil ikke været rejst sager om, hvorvidt et center er omfattet eller ej, hvilket betyder, at der ikke er dannet nogen juridisk præcedens for ovenstående undtagelser til lovens definition af et fitnesscenter.

Nedenfor fremgår andelen af fitnesscentre med og uden aftale fordelt på antallet af medlemmer. Via en krydsning af centrenes størrelse målt på medlemstal, fremgår det, at det især er mindre centre, som står uden ADD-aftale, idet 49,2 pct. uden aftale har mellem 100 og 499 medlemmer, mens 47,3 pct. med aftale har 2.000 medlemmer eller derover.

Figur 15: Har motions-/fitnesscentret indgået aftale med Anti Doping Danmark? Krydset med - Hvor mange medlemmer har motions-/fitnesscentret cirka?

Vi kan dermed konkludere en klar tendens til, at hovedparten af motions- og fitnesscentre uden aftale med Anti Doping Danmark er mindre centre med under 500 medlemmer, der ikke er del af et kædesamarbejde.

Hvis man ser nærmere på, hvilken type af fitnesscentre, som enten ikke mener, de er omfattet, eller er i tvivl om, hvorvidt de er omfattet, viser det sig, at der hersker tvivl blandt centerlederne hos nogle af landets største kæder. Helt præcist mener 11 centre fra nogle af landets fem største kommercielle kædesamarbejder ikke, at de er omfattet af smileyordningen, mens 10 af disse centre er i tvivl om, hvorvidt de er omfattet. Dette tyder på, at den interne kommunikation i fitnesskæderne vedrørende smileyordningen enten er mangelfuld og/eller nedprioriteret. Andre fitnesscentre, som ikke mener at være omfattet, er enkeltmandsejede centre beliggende uden for landets største byer samt centre forbeholdt kvinder og fysioterapicentre eller sundhedscentre.

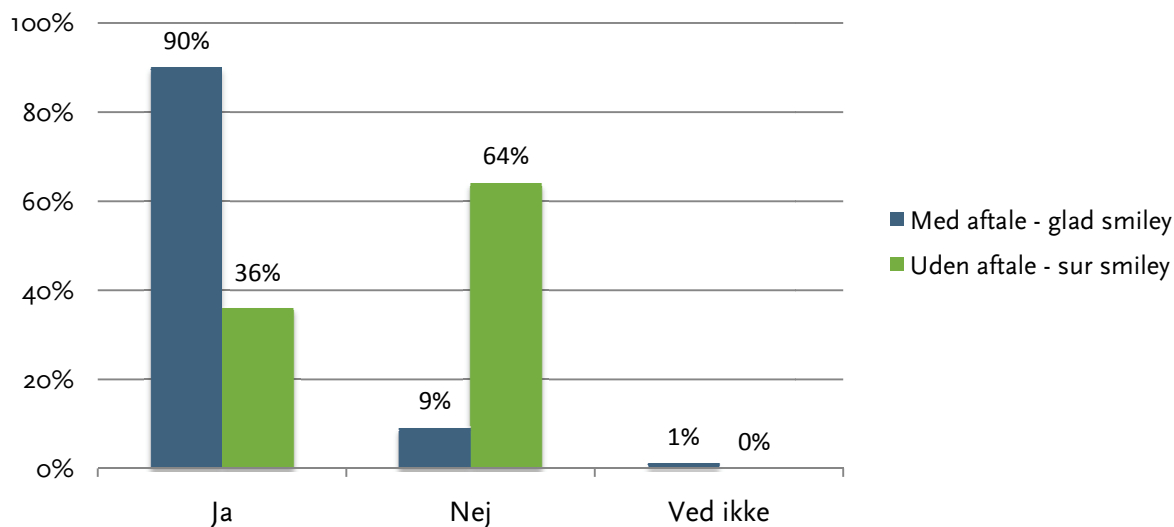
Spørgeskemaundersøgelsen afklarer ikke i sig selv, hvorfor en tredjedel af fitnesscentrene enten ikke mener, de er omfattet, eller er i tvivl om, hvorvidt de er omfattet af mærkningsordningen.

Centrenes mærkning

På trods af, at det er lovpligtigt for motions- og fitnesscentre uden aftale med Anti Doping Danmark at skilte med en 'sur' smiley ved centrets indgangsparti, svarer 64 pct. af disse centre, at de *ikke* skilte med den 'sure' smiley. Dette bekræfter resultatet af den stikprøvekontrol, Idrættens Analyseinstitut udførte inden udsendelse af spørgeskemaet, som viste en generel mangel på skiltning med den 'sure' smiley (se side 31).

Figur 16: Skiltes der med en synlig 'sur/glad' smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti?

n =135 (med aftale), n = 61 (uden aftale)

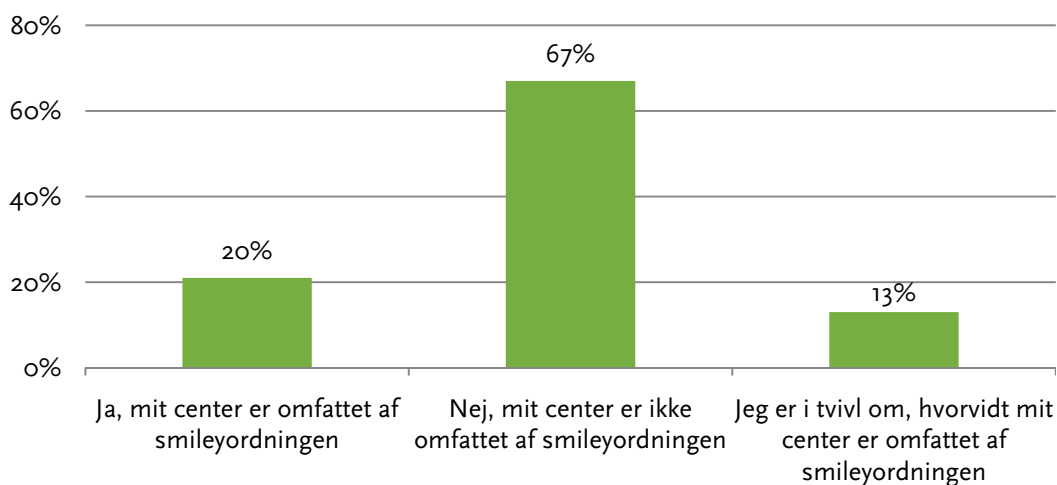

Det kan virke overraskende, at centre, som har en aftale med Anti Doping Danmark, ikke skiltes, som loven foreskriver. De 9 pct. (10 centre), som ikke skiltes med den glade smiley, svarer uddybende, at de enten ikke mener at være omfattet af mærkningsordningen, eller at den manglende 'glade' smiley ved indgangspartiet er en forglemmelse.

Ser man på de centre, som ikke har opsat en 'sur' smiley til trods for, at de ikke har indgået en aftale med Anti Doping Danmark, viser det sig, at 67 pct. af disse udgøres af centre, som ikke mener, de er omfattet af smileyordningen, mens 13 pct. er i tvivl om, hvorvidt de er omfattet af ordningen. 20 pct. af de centre, som undlader at skiltes, mener selv, at de er omfattet, men har alligevel valgt ikke at sætte den 'sure' smiley op.

Figur 17: Motions- og fitnesscentre, der *ikke* skiltes med den sure smiley – krydset med 'er dit motions-/fitnesscenter omfattet af smileyordningen?'

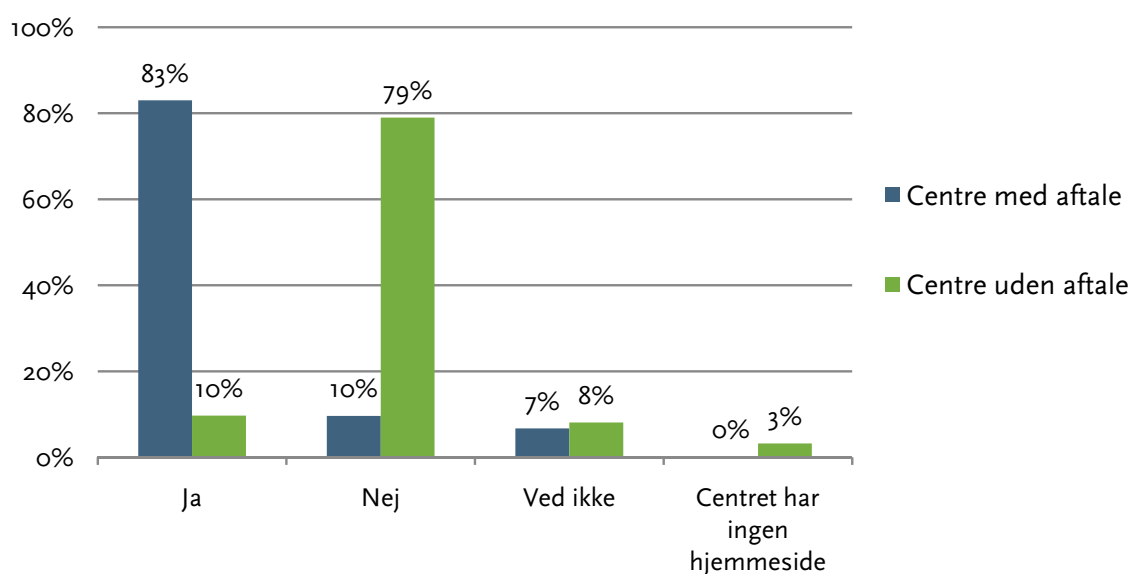
n = 39

Ud over at motions- og fitnesscentre er forpligtet til at skilte ved centrenes indgangsparti, bør det også fremgå af centrets hjemmeside, hvorvidt de har indgået aftale med Anti Doping Danmark. Her viser der sig samme tendens som ved skiltningen ved centrenes indgang, nemlig at hovedparten motions- og fitnesscentre uden aftale med Anti Doping Danmark ikke skiltes med den sure smiley, mens centre, der har indgået aftale, i høj grad skiltes med den glade smiley.

Figur 18: Skiltes dit motions-/fitnesscenter med en sur/glad smiley på centrets hjemmeside?

n = 135 (med aftale), n = 63 (uden aftale)

Hvorfor skiltes motions- og fitnesscentre korrekt?

I spørgeskemaet blev respondenterne bedt om at uddybe, hvilke årsager der ligger til grund for, at de skiltes korrekt med enten en 'glad' eller en 'sur' smiley.

Blandt de centre, som skiltes med den 'sure' smiley, viser det sig, at hele 95 pct. – eller 20 ud af de 21 centre – gør det, fordi det er lovpligtigt, mens ingen anfører, at det sender et signal om, at medlemmer kan undgå dopingkontrol. Tre centre (15 pct.) svarer, at de ser andre fordele i at skilte med den sure smiley, som er angivet således:

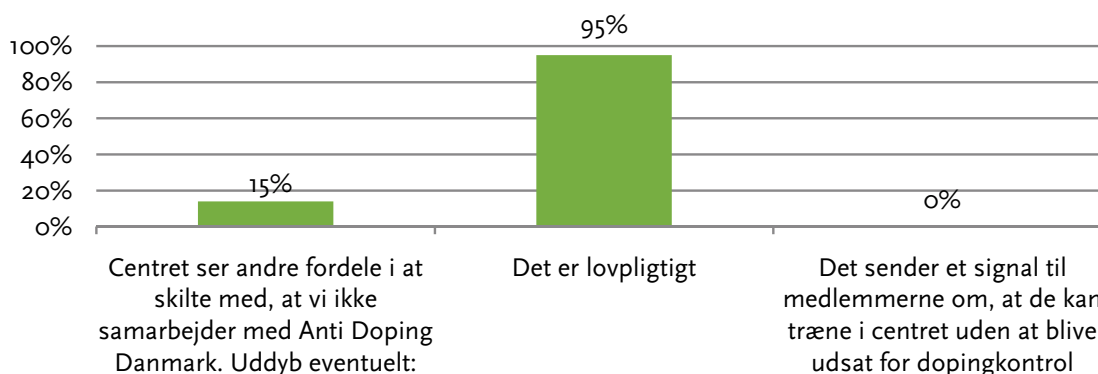
"Det kan ses, at vi ikke har dopingproblemer."

"Vi har oplyst kunderne om prisen og det faktum, at vi er imod doping og skrevet, at vi hellere vil bruge penge på kundeservice og flere stationer."

"Vi gør opmærksom på, at vi selv foretager dopingtest."

Figur 19: Hvorfor skiltes der med en synlig 'sur' smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)

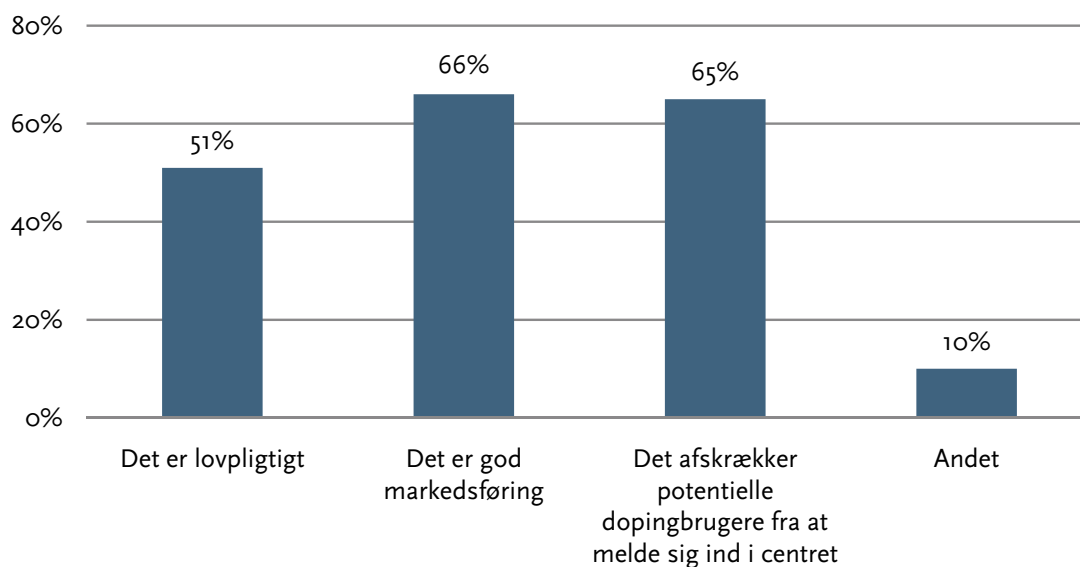
n = 21

Blandt de 122 centre, som skiltes med den 'glade' smiley, er billedet et andet end hos centrene, som skiltes med den 'sure' smiley.

Figur 20: Hvorfor skiltes der med en synlig 'glad' smiley ved centrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)

n = 122

Halvdelen (51 pct.) af centrene fremfører, at lovkravet er afgørende for, at der skiltes med den 'glade' smiley, hvilket er en langt mindre andel, når der sammenlignes med centrene, som skiltes med den 'sure' smiley, hvor det lovmæssige krav var af betydning for 95 pct. af centrene. To andre årsager fremstår således som vigtigere for, at den 'glade' smiley kommer op i fitnesscentre:

For det første angiver 66 pct. af centrene, at den 'glade' smiley har en positiv markedsføringsværdi, hvilket indikerer, at centrene ser dopingbekæmpelse i form af dopingkontrol som en måde at positionere sig på markedet i forhold til motions- og fitnesscentre uden aftale med Anti Doping Danmark. For det andet angiver 65 pct. af centrene, at den glade smiley afskrækker potentielle dopingbrugere fra at melde sig ind i det pågældende center, hvilket betyder, at fitnesscentre mener – eller håber på – at den glade smiley har en reel effekt i forhold til dopingbrugernes valg af center. Kombinationen af markedsføringsværdien og gennemsigtigheden for forbrugerne blev også fremført som argument for at skilte med den glade smiley af de centre, der deltog i de uddybende interview, hvor der bl.a. hedder:

"Det er nok ikke smiley'en, der får problemet til at forsvinde, men den sender et vist signal, og jeg tror også, vi er interesserede i at skabe nogle rammer, så man kan definere os i branchen, så man som forbruger har et valg (...) Den (er) med til at give forbrugerne et valg."

Repræsentant A for kæde/center med ADD-aftale

15 centre har i spørgeskemaundersøgelsen uddybet, hvorfor de skiltes med en synlig glad smiley. Her lægges der hovedsagelig vægt på, at skiltningen sender et godt signal (se bilag 5).

"Det er vigtigt at sende et signal om, hvad vi som center mener om doping og lign."

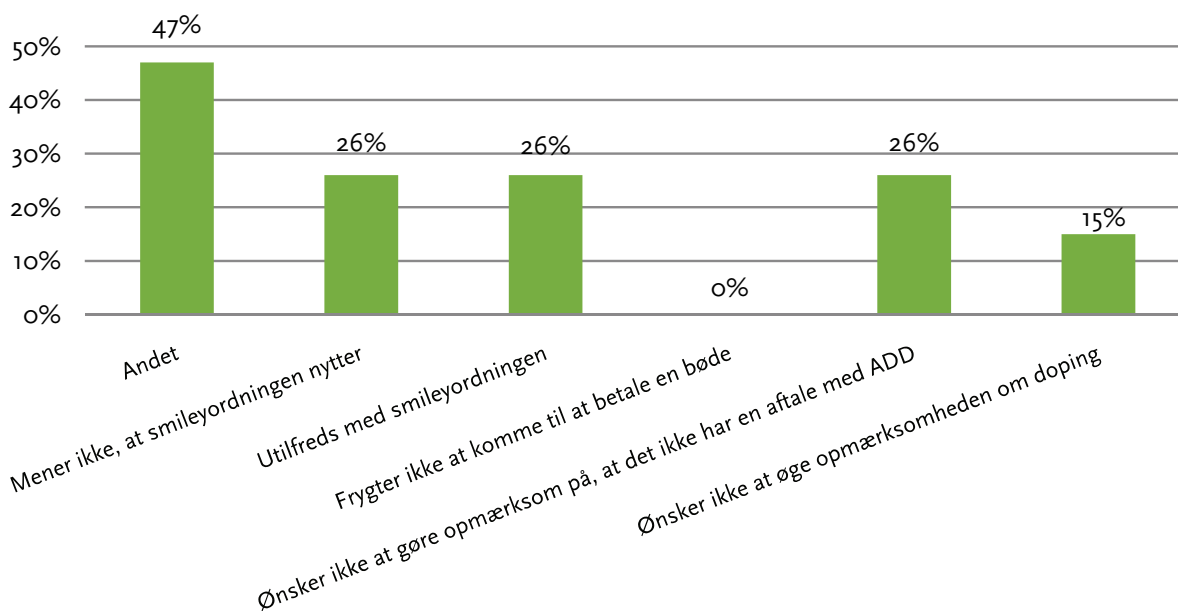
"Et korrekt signal at sende og vise, at vi som træningscenter går ind for den rene træning af kroppen. Det viser markant, hvilken holdning der tages til doping plus andre præstationsfremmende midler."

Hvorfor skiltes motions- og fitnesscentre *ikke* korrekt?

Til spørgsmålet om, hvorfor motions- og fitnesscentre vælger ikke at skilte med den sure smiley, viser besvarelserne både utilfredshed med ordningen, tvivl på effekten samt et ønske om ikke at gøre opmærksom på den manglende aftale.

Figur 21: Hvorfor skiltes der ikke med en synlig 'sur' smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)

n = 34

Det er interessant at bemærke, at ingen fitnesscentre svarer, at de ikke frygter at komme til at betale en bøde ved en manglende skiltning. Centrene er således næppe ligeglade med bødestørrelsen for den manglende smiley. Denne holdning deles dog ikke af en repræsentant for et fitnesscenter, der ved et af de kvalitative interviews fremhævede, at hun ikke var bekymret for bødens størrelse, som efter hendes vurdering næppe ville nå op på de cirka 24.000 kr., som to års ADD-aftale ville have kostet hendes center.

Da der endnu ikke er udskrevet nogen bøder for manglende skiltning, er det dog vigtigt at være opmærksom på, at der ikke dannet juridisk præcedens for bødestørrelsen for overtrædelse af påbuddet om skiltning. Således kender ingen bødestørrelsen for ikke at skilte, hvilket gør det vanskeligt for centrene at forholde sig til sanktionen for manglende skiltning.

Ved et kig på de åbne svar, der uddyber svarkategorien 'andet' (se bilag 6) ses det, at den primære grund til den manglende skiltning er, at smileyen opfattes som irrelevant, da fitnesscentrets bruge-

re eller aktiviteter vurderes at falde uden for dopingmiljøets primære kundesegment. Et eksempel er motions- og fitnesscentre, som nærmer sig behandlings- og/eller rehabiliteringscentre:

"Det er primært pensionister og rygpatienter, som træner i centret. De kan være medicinerede og anti-doping giver ingen mening for f.eks. nyopererede. Derudover er de fleste medlemmer over 35."

Andre eksempler på motions- og fitnesscentre, som ikke føler, de burde være omfattet af en smileyordning relateret til dopingbekæmpelse, er specialiserede fitnesscentre, som satser på specifikke træningsformer som f.eks. pilates eller centre, hvor målgruppen udelukkende eller overvejende er kvinder.

Afslutningsvis bør fremhæves, at en tredje central grund til manglende skiltning med den 'sure' smiley er mangel på information om smileyordningen:

"Jeg var ikke bekendt med, at vi skulle have en smiley ved indgangspartiet."

eller manglende information om, at det er centrenes eget ansvar at rekvirere smileyen hos Anti Doping Danmark:

"Vi har ikke modtaget en smiley."

Endelig angiver nogle fitnesscentre, at smileyen kan give anledning til misforståelser, da en lignende skiltning benyttes af fødevarekontrollen:

"Vi havde den hængende i starten, men kunderne tror, det betyder, vi har dårlig hygiejne, så den straf vil vi ikke byde os selv."

Har mærkningsordningen effekt på kunders valg af fitnesscenter?

Tidligere blev det vist, at mange motions- og fitnesscentre lægger vægt på markedsføringsværdien af den glade smiley, og at smileyen afskrækkede potentielle dopingbrugere, hvilket kunne indikere, at centrene mener – eller håber – at den glade smiley har en reel betydning for medlemmernes valg af fitnesscenter.

Billedet er dog ikke så entydigt, når motions- og fitnesscentre mere direkte bliver spurgt om, hvorvidt de mener, at den glade smiley medvirker til at medlemmer fravælger motions-/fitnesscentret til fordel for centre, som ikke har indgået aftale med Anti Doping Danmark.

122 motions- og fitnesscentre har svaret på, hvorvidt de mener, at den glade smiley medvirker til, at medlemmer fravælger fitnesscentret. Besvarelserne fordeler sig ligeligt (42 pct.) mellem centre, der mener, at den glade smiley har en effekt på fravalget af fitnesscenter, og centre der ikke mener, at den har en effekt. I et tidligere spørgsmål mente over halvdelen af centrene (62 pct.), at den glade smiley afskrækkede potentielle dopingbrugere fra at melde sig ind i centret.

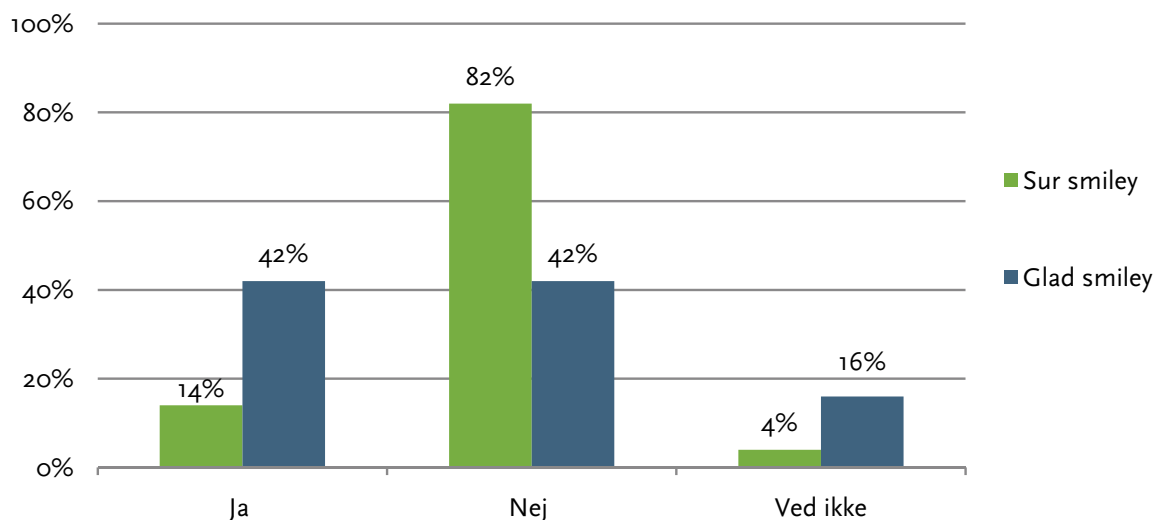
Forklaringen på de modsatrettede svar kan være, at der er spurgt ind til oplevelsen af en reel effekt, mens der i det tidligere spørgsmål er spurgt ind til begrundelsen for at skilte med den glade smiley.

Svarene vil i så fald mere afspejle henholdsvis en forventet mulig effekt og en vurdering af den reelle effekt.

Figur 22: Mener du, at den sure/glade smiley medvirker til, at medlemmer *fravælger* fitnesscentret til fordel for centre, som har/ikke har indgået aftale med Anti Doping Danmark?

n = 122 (glad smiley), n = 22 (sur smiley)

Vurderingen af medlemmernes fravalg af motions- og fitnesscentre på baggrund af den sure smiley er mere entydig. Her svarer 82 pct., at den sure smiley ikke medvirker til, at medlemmer fravælger centret til fordel for et center, der har indgået aftale med Anti Doping Danmark. Forskellen fra centre med en glad smiley er betydelig på trods af, at kun 22 centre med en sur smiley har svaret.

I princippet kan flere faktorer ligge bag denne oplevede forskel i centre med og uden smiley. Tre muligheder er oplagte:

1. *Udtryk for reel effekt på forbrugeradfærd:* Potentielle medlemmer er mere tilbøjelige til at fravælge et center med en glad smiley end et center med en sur smiley. I så fald er risikoen for at blive udsat for dopingkontrol måske mere afskrækkende, end den manglende dopingkontrol er det.
2. *Forretningsmæssig optimisme:* Centre kan være tilbøjelige til at give udtryk for, at deres valg i forhold til det at indgå eller afvise ADD-aftaler har et forretningsmæssigt rationale. En del centre med ADD-aftale kunne således have forventning om, at potentielle dopingbrugere lader sig afskrække af centrets glade smiley, mens centre uden ADD-aftale omvendt vil vurdere, at det ikke har kostet kunder.
3. *Politisk motiveret afvisning af effekt:* Mange centre uden ADD-aftale er utilfredse med at skulle skilte med den sure smiley, hvilket kan give nogle centre et incitament til at svare, at skiltningen ikke har nogen effekt.

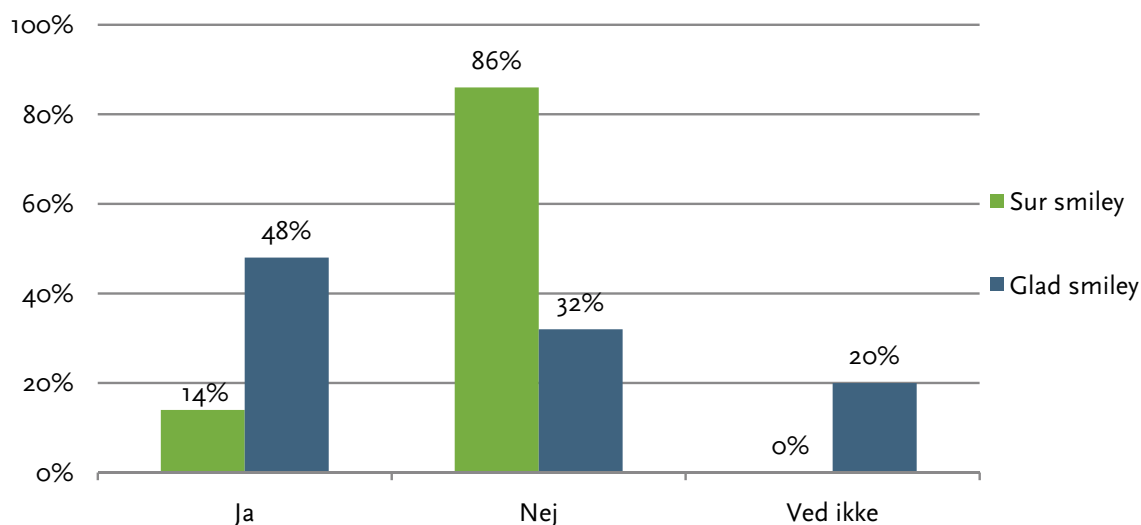
Det er ikke muligt at afgøre ud fra spørgeskemaundersøgelsen, hvilken reel udvikling de meget forskellige vurderinger af mærkningsordningens effekter i forhold til eventuelle fravalg af centre dækker over, eller hvilke af de tre ovennævnte forklaringer der kommer sandheden nærmest.

Hvis spørgsmålet går på et tilvalg af fitnesscentret frem for et fravalg, fordeler svarene sig en smule anderledes.

Som vist nedenfor mener knapt halvdelen af motions- og fitnesscentre, at fitnessmedlemmer vælger fitnesscentret på baggrund af den glade smiley. En tredjedel mener omvendt ikke, at det er tilfældet, mens 20 pct. er i tvivl. Besvarelserne fra fitnesscentre uden aftale om dopingkontrol viser igen et mere entydigt billede, idet 86 pct. svarer, at medlemmerne ikke vælger fitnesscentret på baggrund af den sure smiley.

Figur 23: Mener du at den sure/glade smiley medvirker til, at medlemmer vælger fitnesscentret til fordel for centre, som har/ikke har indgået aftale med Anti Doping Danmark?

n = 122 (glad smiley), n = 22 (sur smiley)

Konklusionen er her, at fitnesscentre uden ADD-aftale ikke mener, at den sure smiley har en effekt på medlemmernes valg af fitnesscenter – f.eks. ved at tiltrække dopingbrugere – mens centre med en aftale med Anti Doping Danmark ikke er entydige i deres vurdering af den glade smileys effekt, dog med en større andel, der mener, at den har en effekt. Hertil skal det dog bemærkes, at det såkaldte 'grønne bevis' som nævnt udgjorde skiltningen hos centre med ADD-aftale før implementeringen af smileyen. Dette betyder derfor, at nogle centre blot har udskiftet mærkatet ved indgangspartiet. Disse centre kan således have svært ved entydigt, at definere smileyens effekt på medlemmerne, da de også tidligere sendte et klart signal om samarbejdet med Anti Doping Danmark.

Igen er det vigtigt at huske på, at faktorer af samme type som nævnt ved det forrige spørgsmål også her kan være på spil, ligesom dette er fitnesscentrenes subjektive vurdering af smileyordningens effekt. Det betyder, at der ikke kan konkluderes endegyldigt med henblik på, i hvilken grad skiltningen når ud til forbrugerne og bliver en reel faktor i deres valg af center.

Men sammenholder man med, at blot 7 pct. af centre med ADD-aftale vurderer, at selve aftalen om dopingkontrol har givet flere medlemmer (se side 68), kan man stille sig tvivlende over for, hvor stor effekt smileyordningen har haft i praksis, og om bekæmpelse af doping overhovedet er et afgørende parameter, når det store flertal af fitnessudøvere vælger fitnesscenter. Denne undersøgelse giver ikke et entydigt svar på spørgsmålet.

Dopingkontrol generelt

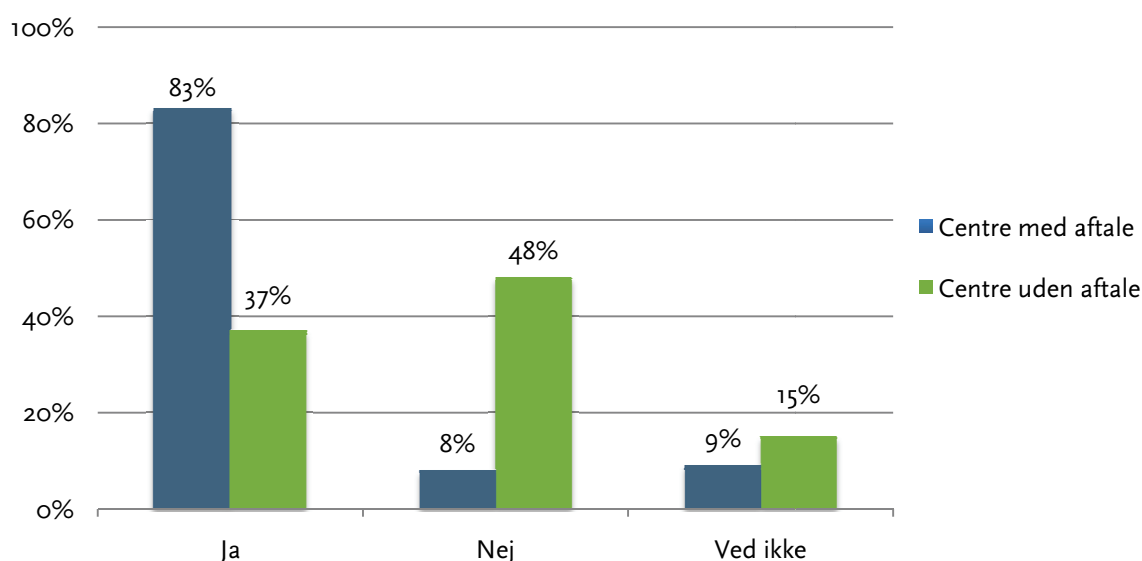
Følgende afsnit belyser spørgeskemaundersøgelsens resultater i forhold til centrenes holdninger til og vurderinger af at indgå en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark. Ligeledes belyses centrenes vurderinger af Anti Doping Danmarks arbejde og holdninger til doping generelt.

Nytten af og synet på ADD-aftaler

Indledningsvis i spørgeskemaet er der spurgt ind til, hvorvidt motions- og fitnesscentre mener, det generelt gavner at indgå en aftale med Anti Doping Danmark. Her svarer et flertal blandt fitnesscentre med ADD-aftale, at aftalen gavner, mens næsten halvdelen (48 pct.) af centrene uden en aftale svarer, at de ikke mener, det gavner at indgå aftale med Anti Doping Danmark. Det samme spørgsmål blev i 2007 stillet 61 motions- og fitnesscentre, og dengang svarede 93,4 pct., at de mente, at det generelt gavner at indgå en aftale med Anti Doping Danmark. I nedenstående tabel ses, at hovedparten af centrene med en aftale stadig mener aftalen gavner.

Figur 24: Mener du, at det generelt gavner at lave en aftale med Anti Doping Danmark?

n = 134 (centre med aftale,) n = 63 (uden aftale)

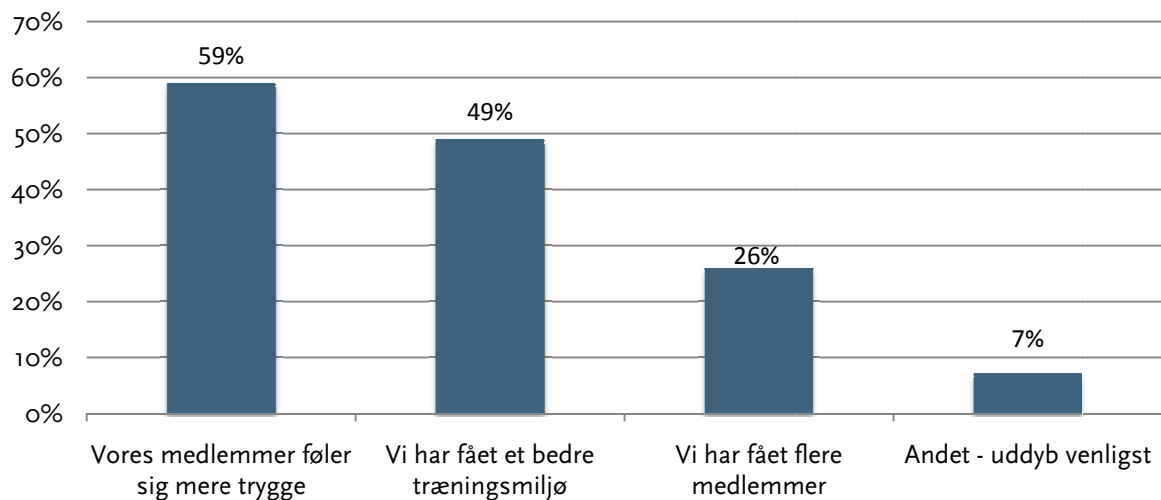

På baggrund af ovenstående figur vil rapporten i det følgende gennemgå de uddybende begrundelser for, hvorfor motions- og fitnesscentre mener, at det enten gavner eller ikke gavner at indgå aftale med Anti Doping Danmark.

Når fitnesscentre med aftale med Anti Doping Danmark bliver bedt om at uddybe, hvordan aftalen har gavnet deres center, svarer lige over halvdelen (59 pct.), at medlemmerne føler sig mere trygge, mens 49 pct. svarer, at centret har fået et bedre træningsmiljø.

**Figur 25: Hvordan har aftalen med Anti Doping Danmark gavnet dit center?
(sæt gerne flere krydser)**

n= 99

De uddybede svar fra de 26 pct. af centrene med aftale (26 centre) viser overordnet tre forskellige opfattelser af, hvorledes aftalen med Anti Doping Danmark har indvirket på centret (se bilag 7):

Uddybede svar i kategorien 'Andet – uddyb venligt':

1. Nogle mener at aftalen skaber åbenhed om dopingbrug, hvilket gavner fitnesscentret og dets medlemmer:

"Med til at åbne op for debatten om doping."

"Der tales om det i centret, når de har været der. Det kan afholde nogen fra at blive misbrugere."

2. Andre ser dopingaftalen som værende positiv for fitnesscentret udadtil:

"Ry og rygte er forbedret."

"Vi sender et helt klart signal, at vi vil være et seriøst motionscenter."

3. Derover ser nogle centrene deres aftale med Anti Doping Danmark, som en måde aktivt at tage ansvar og sætte handling bag deres holdning til doping:

"Vi kan sætte handling bag vores ord om modstand mod dopingmisbrug."

"Vi er med til at vise vejen og tage ansvar på området, samt vi tydeligt viser, at vi ikke accepterer doping."

Hvorfor mener centre *med aftale*, at det *ikke* gavner at indgå aftale med Anti Doping Danmark?

De 8 pct. af centre, der har indgået aftale med Anti Doping Danmark, men som ikke mener den gavner, fremfører tre hovedbegrundelser for dette (se bilag 8):

1. For det første mener centrene at aftalens betingelser burde genovervejes for at skabe en effekt

"For tilfældig."

"Ingen kontrol, ikke nok kontrol."

"Fordi man ikke selv kan vælge, hvornår der skal testes, og hvem der skal testes, medmindre man vil betale ekstra."

2. Dertil kommer argument om er at effekten af aftalen udebliver på baggrund af medlemmernes holdning til dopingkontrol:

"Fordi folk, der vil misbruge ulovlige præparater, gør det, om aftalen er der eller ej."

"Folk er stort set ligeglade."

3. Sidst men ikke mindst findes der mere principielle og politiske holdninger til, at aftalen ikke gavner centret:

"Mener, at staten i stedet skal bruge flere midler på kampagner mod alkohol og tobaksrygning. Disse to ting koster staten langt flere penge."

"Jeg er personligt ligeglad med, om nogle vælger at tage noget, bare de ikke bliver tossede og er ved at sprænge. Jeg synes ikke, man får brugbare svar, alle svar er, "vi kan ikke garantere noget".

Efter at have uddybet begrundelserne for motions- og fitnesscentrene *med* ADD-aftale belyses nedenfor holdninger fremført af centre, der *ikke* har indgået aftale med Anti Doping Danmark.

Hvorfor mener centre *uden aftale*, at det generelt *ikke* gavner at indgå aftale med Anti Doping Danmark?

Når de 48 pct. af motions- og fitnesscentrene *uden aftale* uddyber, hvorfor de ikke mener en aftale med Anti Doping Danmark gavner, ses igen tre hovedårsager (se bilag 9).

1. Centrene er ikke tilfredse med den eksisterende aftales betingelser som f.eks. pris, antal kontroller og den manglende mulighed for at rekvirere test:

"Fordi det ikke hjælper, så længe de kun kommer og laver kontrol 1-2 gange/år."

"Det er alt for dyrt og for få kontrolbesøg! Fremgangsmåden burde være følgende: Man burde kunne henvise til den lokale læge for at få taget en hurtig test!"

2. Derudover føler nogle centre, at udførelse af dopingkontrol er irrelevant f.eks. på grund af centrets målgruppe:

"Hos os går der kun kvinder fra ca. 35 og opefter. Jeg mener ikke, det er en relevant målgruppe for doping."

"Jeg mener, at dette er en ordning lavet for at hjælpe de store kæder af mere traditionelle fitnesscentre, for at komme deres mulige problem til livs. Det skal ikke være et generelt anliggende..."

"Jeg mener ikke, at der i mit træningscenter forefindes brugere af doping. Da vi retter henvendelse til primært +50-årige og dem uden træningserfaring eller dem med syge/skadehistorie."

"Mit træningscenter benyttes også af genoptræningspatienter fra den tilknyttede fysioterapi, som måske vil føle sig forulempede ved en sådan kontrol. Mange af disse tager desuden medicin."

3. Slutteligt fremfører en række centre, at de selv tager hånd om de problemer med doping der måtte opstå i centret.

"Jeg udser og bortviser selv dopingmisbrugere, hvilket rygtes, derfor kommer de ikke i mit center."

"Anti Doping Danmarks to årlige stikprøver er for lidt, kun en gang vasken hænder for dem, der ikke holder øje selv."

"Vi er et lille privat eget center og kan selv vurdere hvem vi vil have til medlemmer. Og vi tolererer under ingen omstændigheder nogen form for doping. Dette behøver vi ikke betale en formue for."

"Vi ser vores medlemmer hver dag og kan bedre vurdere, hvorvidt vores medlemmer evt. anvender ulovlige hjælpemidler. Skulle Anti Doping Danmark dukke uanmeldt op, er det jo ikke givet, at mistænkte medlem er til stede."

Hvorfor mener centre uden aftale at det generelt gavner at indgå aftale med Anti Doping Danmark?

37 pct. af motions og fitnesscentre, der ikke har indgået aftale med Anti Doping Danmark, svarer på trods af dette, at de mener aftalen har en gavnlig effekt. I de åbne svarkategorier lægges der primært vægt på den præventive effekt samt signalværdien for fitnesscentret (se bilag 10).

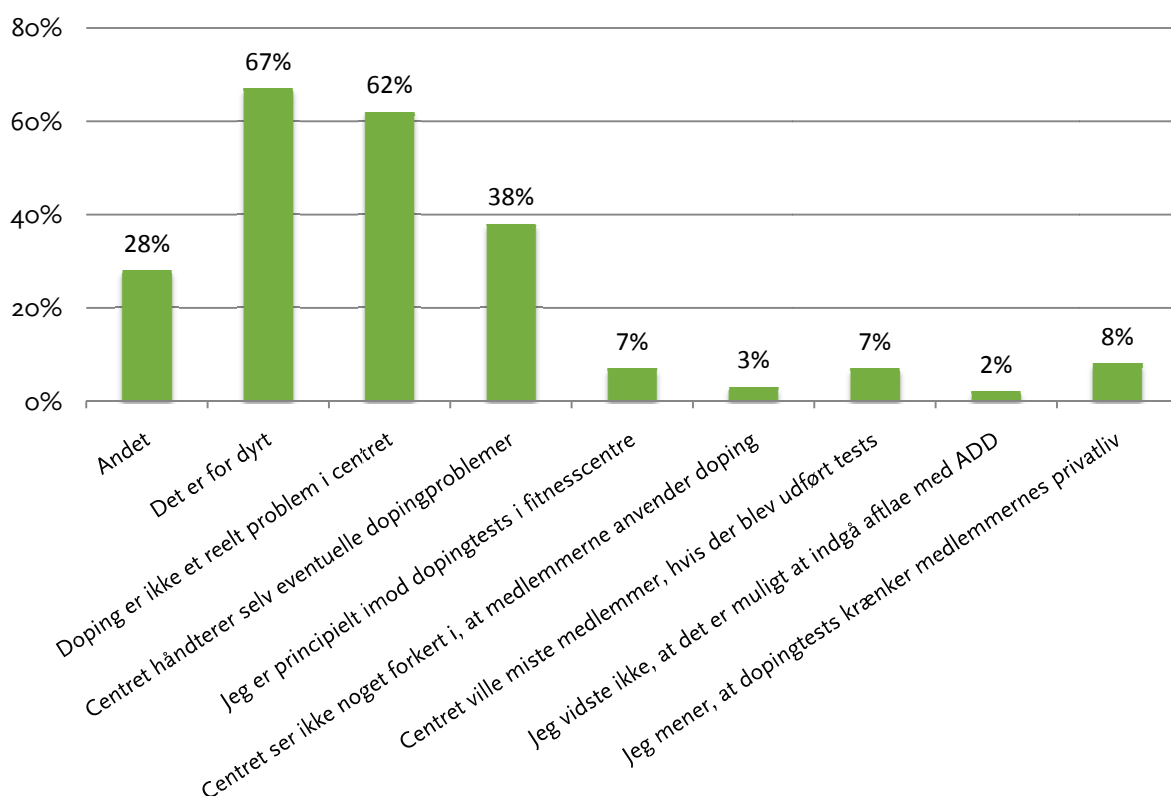
"Signalværdien er stor, da evt. dopingbrugere vil enten holde sig væk eller vide, de er i fare for at blive opdaget."

"Aftalen kan have en præventiv effekt, idet uanmeldte besøg formentlig kan afskrække medlemmer, der overvejer dopingmisbrug."

I et uddybende spørgsmål svarer motions- og fitnesscentre uden aftale på, hvorfor de ikke har indgået aftale med Anti Doping Danmark. Heraf fremgår det igen, at fitnesscentre i vid udstrækning finder ordningen irrelevant for deres center, og at prisen samtidig er en væsentlig begrundelse for ikke at være med i ordningen.

Figur 26: Hvorfor har motions-/fitnesscentret ikke indgået aftale med Anti Doping Danmark om udførelse af kontrolbesøg? (sæt gerne flere krydser)

n = 61

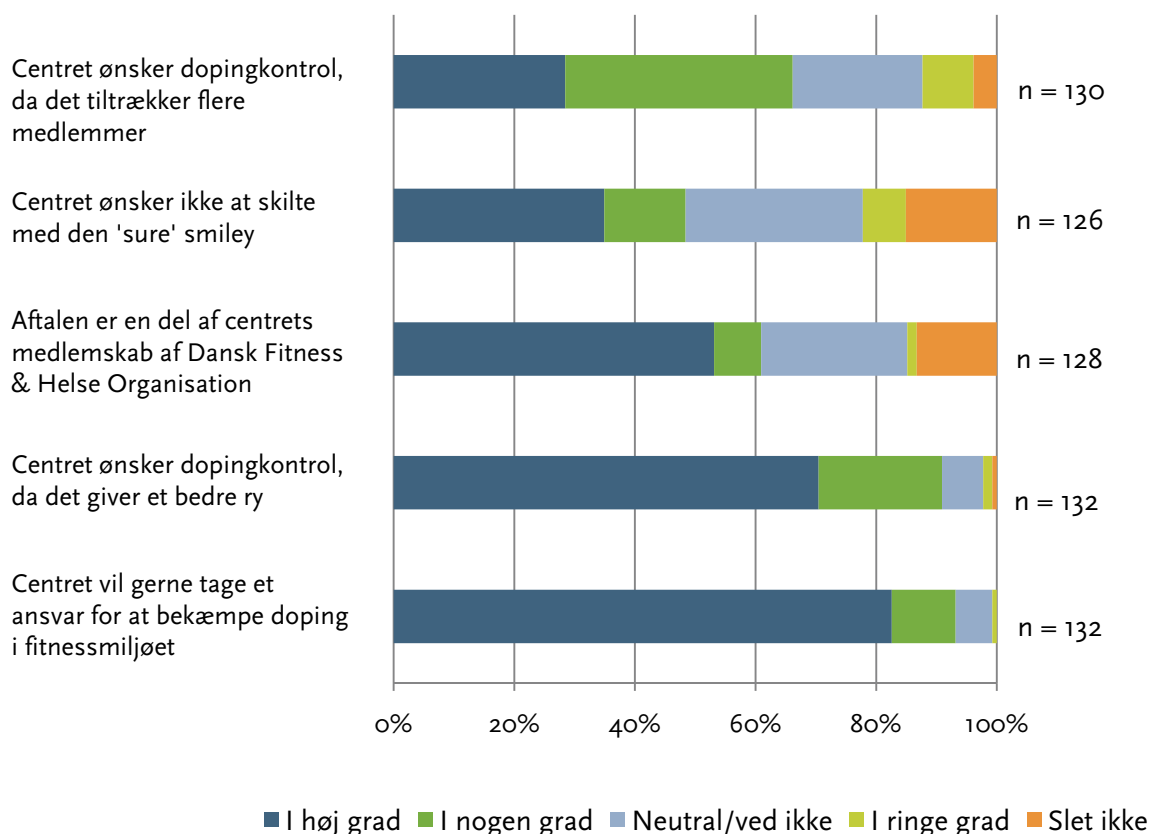
Det er interessant at bemærke, at et fåtal af motions- og fitnesscentre principielt er imod dopingtest eller bifalder, at medlemmer anvender doping. Det bliver således slået fast, at hovedparten af fitnesscentre uden aftale med Anti Doping Danmark ikke fravælger udførelsen af kontrol med afsæt i en ideologisk eller principiel accept af doping i eller uden for fitnesscentret.

I stedet er det mere praktiske og pragmatiske begrundelser som pris og dopingkontrollens relevans, der vejer tungt mange steder. Især oplevelsen af dopingkontrollens manglende relevans kan samtidig forklare, hvorfor hele 37 pct. af centrene uden aftale faktisk mener, at det *generelt* gavner at indgå aftaler med Anti Doping Danmark. Det er således ikke selvmodsigende at mene, at andre centre kan have gavn af indgå en aftale med Anti Doping Danmark mens det ikke er tilfældet med ens eget center – f.eks. hvis centret har fysioterapi som kerneaktivitet eller er forbeholdt kvinder.

Hvis vi ser på, hvorfor motions- og fitnesscentre vælger at indgå aftale med Anti Doping Danmark, er hovedbudskabet, at centrene derigennem ønsker tage et medansvar for bekæmpelsen af doping,

og at dopingkontrol giver centrene et bedre ry. I nedenstående figur ses en række generelle holdninger til dopingbekæmpelse og Anti Doping Danmark.

Figur 27: I hvilken grad har nedenstående udsagn betydning for, at dit motionscenter har indgået aftale med Anti Doping Danmark?

Ovenstående viser, at hovedparten af den danske fitness-sektor anser motionsdopingbekæmpelse som et positivt aktiv i centrene forretningsførelse. Ydermere fremgår det, at centrene giver udtryk for vilje til at tage et ansvar for bekæmpelsen af motionsdoping.

Denne erkendelse af medansvar for dopingbekæmpelse var også udbredt blandt motions- og fitnesscentre i 2007. Her svarede 92 pct. af de adspurgte fitnesscentre, at de selv burde gøre en indsats for at begrænse brugen af doping eller præstationsfremmende stoffer i centrene⁹⁰.

Interessant er det, at ønsket om ikke at skilte med den sure smiley eller forventningen om, at dopingkontrollen i sig selv tiltrækker flere medlemmer, har markant lavere tilslutning. Det betyder ikke, at to centrale effekter, som smileyordningen skulle understøtte, er irrelevante i det samlede billede, men både den principielle afstandtagen til doping og centrets generelle ry vejer tungere bag de fleste centres motivation for at indgå ADD-aftaler.

⁹⁰ Kirkegaard 2007 (A): 77.

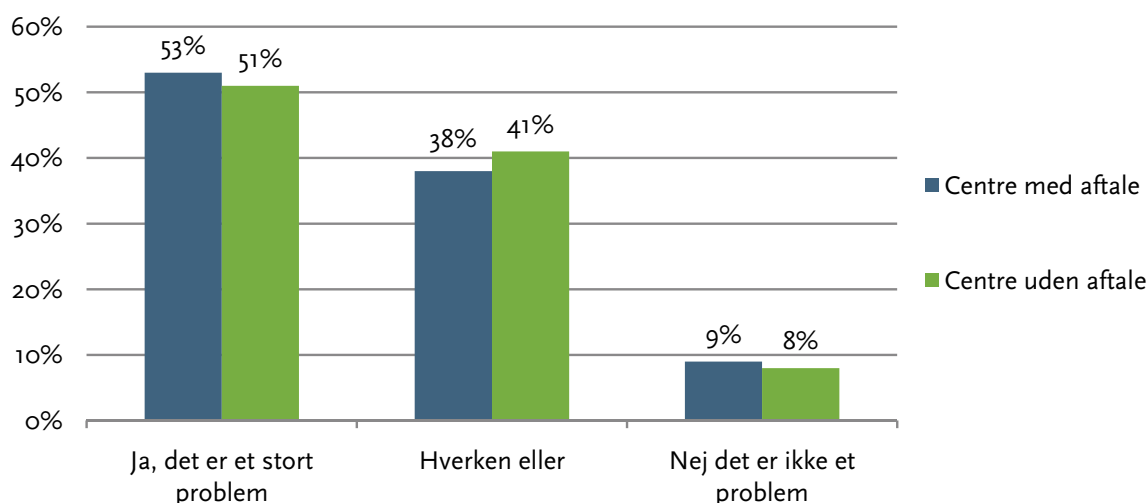

Det er desuden vigtigt at understrege, at viljen til at bekæmpe motionsdoping ikke kun findes hos motions- og fitnesscentre, der allerede har indgået en aftale med Anti Doping Danmark. I de kvalitative interviews efterlyste flere centre uden aftale en mere nuanceret måde at bidrage til dopingbekæmpelsen. Og i spørgsmålet om, hvorvidt doping er et problem for landets motions- og fitnesscentre, er der meget bred enighed blandt alle respondenterne i undersøgelsen, hvilket kan ses i nedenstående figur.

Omfanget af motionsdoping

Figur 28: Anser du brugen af doping eller præstationsfremmende stoffer som et generelt problem for motions- og fitnesscentre?

n = 134 (centre med aftale), n = 61 (centre uden aftale)

Over halvdelen af de adspurgte mener, at doping eller præstationsfremmende stoffer generelt er et stort problem for motions- og fitnesscentre, mens kun 9 pct. svarer, at det ikke er et problem. Ved Idrættens Analyseinstituts kortlægning af fitness-sektoren i 2007 blev det samme spørgsmål stillet til de medvirkende fitnesscentre. Her svarede lige under halvdelen (48 pct.) 'Ja, det er et stort problem', mens 20 pct. svarede 'Nej, det er ikke et problem'⁹¹. Andelen af fitnesscentre, der svarer nej til, at doping generelt er et problem for motions- og fitnesscentre, er således halveret siden 2007, hvilket kan indikere en generelt større opmærksomhed omkring doping

De uddybede svar i bilag 11 viser flere forskellige tilgange til, hvorfor motionsdoping anses som et stort problem. Overordnet kan svarene inddeles i to kategorier. For det første er der centre, som ud fra et sundhedsmæssigt perspektiv mener, at motionsdoping er både meget udbredt og sundhedsskadeligt for brugerne:

"Fordi mange af de unge drenge i dag ikke har den fornødne respekt for doping. De er fuldstændig ligeglade med de konsekvenser, det får for deres helbred på længere sigt."

⁹¹ Kirkegaard 2007 (A): 73.

"Brugerne af doping bliver yngre og yngre og har ikke en chance for at vide, hvad de udsætter deres krop for, før det er for sent."

"Det har jo en masse følgevirkninger som har store konsekvenser for den enkelte. Bare det at skulle proppe noget i kroppen for at blive større og stærkere er helt forkert."

For det andet er der centre, der mener, at doping er et problem, da det skader fitness-sektorens generelle image.

"Giver branchen et dårligt ry blandt potentielle kunder."

"Min fornemmelse er, at det skræmmer den almindelige bruger væk fra centrene. Desuden fornemmer jeg en generelt negativ holdning til doping. Rygtet om et center med doping er rigtig dårlig reklame."

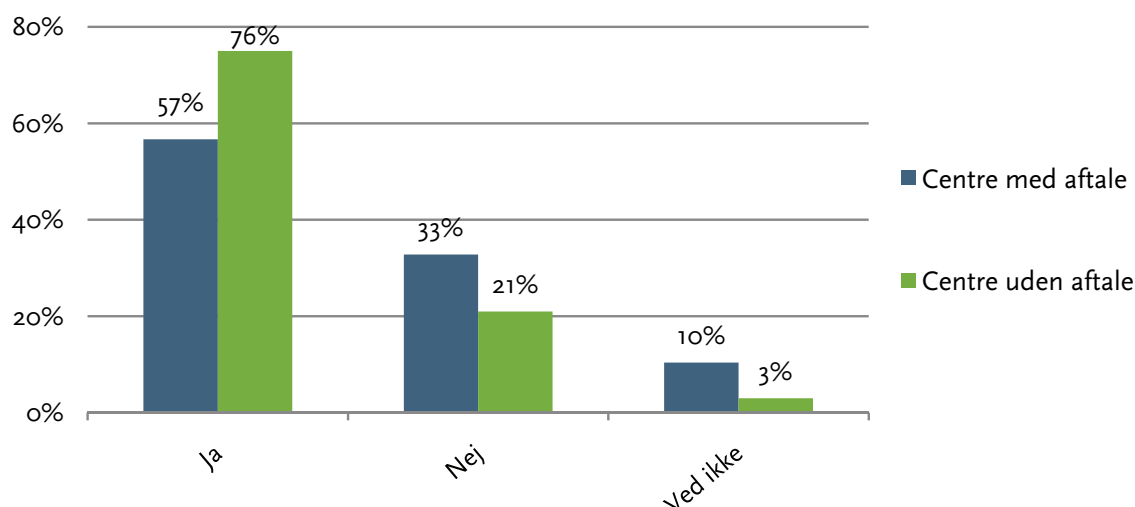
Det er vigtigt her at huske på, at undersøgelsen ikke er repræsentativ for den samlede fitness-sektor, og at der er et bortfald af centre, der ikke finder motionsdoping relevant at tage stilling til. Det kan således formodes, at der i ovenstående spørgsmål er en overrepræsentation af respondenter, der mener, at motionsdoping er et stort problem for fitness-sektoren.

Halvdelen (51 pct.) af fitnesscentre, der har indgået aftale med Anti Doping Danmark, og 76 pct. uden en aftale oplever reaktioner fra medlemmer på baggrund af dopingbekæmpelsen i centret. Dette kan ses i nedenstående figur.

Reaktioner på dopingbekæmpelse

Figur 29: Har motions-/fitnesscentret fået reaktioner fra medlemmer med hensyn til dopingbekæmpelse i centret?

n = 134 (centre med aftale), n = 61 (centre uden aftale)

I bilag 12 ses de kategoriserede uddybede besvarelser fra fitnesscentre med aftale. Her viser det sig, at langt hovedparten af de henvendelser, der kommer fra medlemmerne, er positive tilkendegi-

velser om smileyordningen eller om anti-dopingindsatsen generelt. Især forældre til børn eller unge fremhæves flere gange som værende glade for en aktiv dopingbekæmpelse.

"Især forældre til børn/unge i centret er glade for, at vi aktivt prøver at bekæmpe dopingproblemet"

"De synes, det er fint med brochuremateriale, der står fremme, og at man ved, at Anti Doping Danmark kommer indimellem og tjekker."

Ydermere opleves også en del nysgerrighed fra medlemmernes side vedrørende detaljerne omkring ADD-aftalen. Overordnet kan det konkluderes, at langt de fleste medlemmer ifølge respondenterne er glade for dopingbekæmpelsen i centrene og mener, det har en positiv effekt på deres træningsmiljø.

75 pct. af motions- og fitnesscentre uden aftale oplever, som vist ovenfor, også henvendelser fra medlemmer. Her viser de uddybede svar en generel tendens til, at medlemmerne har forståelse for centrenes fravalg af dopingkontrol (se bilag 13).

"Folk spørger til sur smiley, når de hører, hvad man får for pengene, kan de godt forstå, at centret ikke er med i ordningen."

"Den sure smiley giver anledning til undren. Medlemmerne forstår dog godt ledelsens fravalg, idet smileyen ikke udtrykker centrets holdning over for dopingmisbrug, men derimod en økonomisk uenighed."

"Spørger, hvorfor jeg skal have den sure smiley hængende, og så synes de egentlig, det virker utrolig latterligt, at man pålægger et sted som vores at skilte med det. Det vil aldrig forekomme i vore centre. Folk er generelt forstående for, at vi bruger pengene på dem i stedet for kontrol. Folk er generelt positive over for dopingkontrol."

I bilag 14 uddybes de reaktioner, motions- og fitnesscentre har oplevet fra medlemmer, der er blevet udtaget til dopingtest. Her er tilbagemeldingerne både positive og negative, ifølge respondenterne dog med en lille overvægt af positive tilkendegivelser fra testpersonerne.

"De synes at det er ok med tests, det er en del af træningsmiljøet i dag og en del af at træne i fitnesscenter."

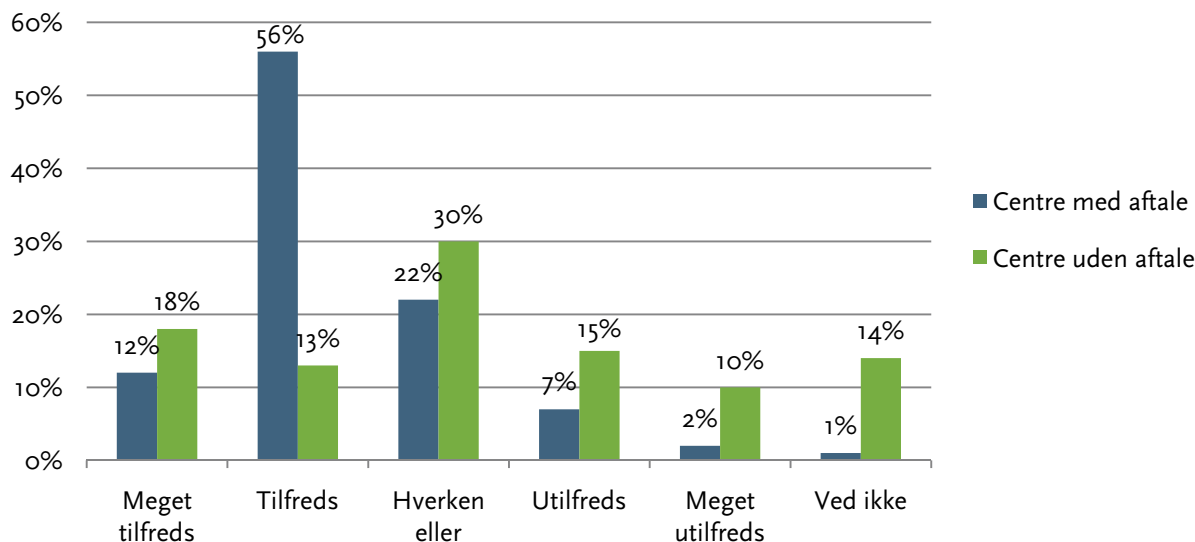
"Én der følte sig overvåget. Én der synes, at det var nedladende at skulle testes."

Tilfredshed med Anti Doping Danmark

Der er en overordnet tilfredshed med Anti Doping Danmark at spore blandt motions- og fitnesscentre, som har lavet en aftale om dopingkontrol. Blandt centre uden aftale er der mere tvetydige holdninger til Anti Doping Danmarks arbejde.

Figur 30: Er du generelt tilfreds eller utilfreds med Anti Doping Danmarks arbejde for et dopingfrit motions- og fitnesscenter?

n = 134 (centre med aftale), n = 61 (centre uden aftale)

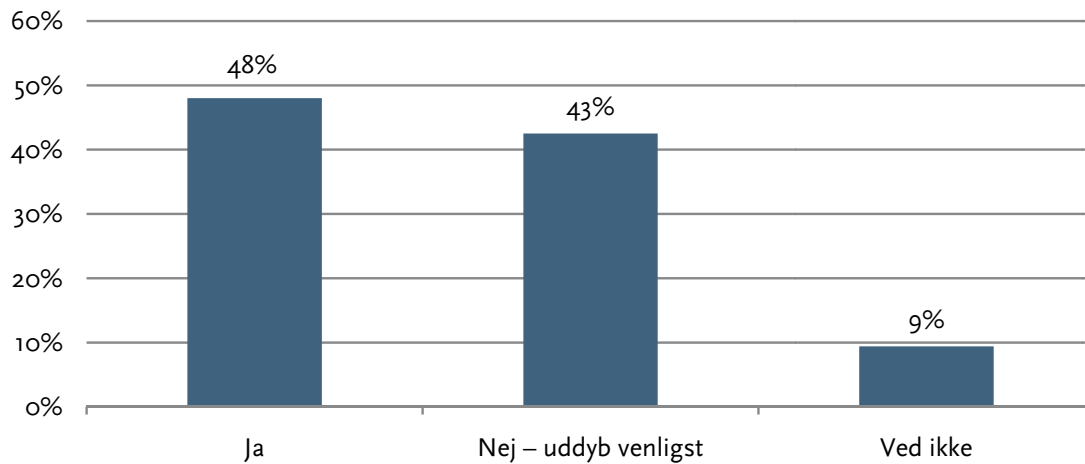
Som vist ovenfor svarer sammenlagt 68 pct. af centrene med en aftale, at de enten er 'meget tilfredse' eller 'tilfredse' med Anti Doping Danmarks arbejde, hvilket indikerer, at man oplever, at Anti Doping Danmarks oplysende og kontrollerende indsats gør en positiv forskel for fitnesscentre. Det samme spørgsmål blev stillet i 2007 til motions- og fitnesscentre. Dengang svarede 48,4 pct. at de enten var meget tilfredse eller tilfredse⁹². Motions- og fitnesscentrenes tilfredshed med Anti Doping Danmarks arbejde er således steget de seneste tre år, hvilket blandt andet kan skyldes, at der siden 2007 har været en forøget indsats på området som følge af motionsdopingkampagnen, der løber frem til udgangen af 2010.

De følgende spørgsmål uddyber denne vurdering og spørger ind til, hvordan forskellige elementer af Anti Doping Danmarks arbejde fungerer i praksis set fra fitnesscentrenes perspektiv. En stor del af Anti Doping Danmarks arbejde er kontrolbesøgene hos de enkelte fitnesscentre. Her svarer næsten halvdelen, at de er tilfredse med antallet af besøg, mens 43 pct. svarer, at de er utilfredse.

⁹² Kirkegaard 2007(A): 74.

Figur 31: Er du tilfreds med antallet af kontrolbesøg, som I har haft i centret?

n = 127

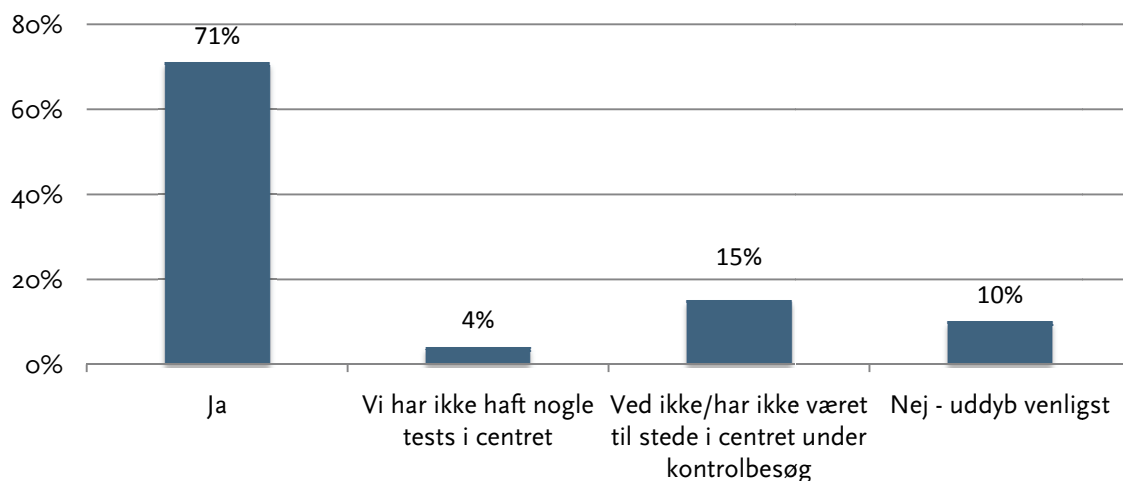

De uddybede svar fra motions- og fitnesscentre, som ikke er tilfredse (bilag 15), viser, at over halvdelen af disse centre forespørger flere dopingkontroller. Ydermere efterspørger enkelte fitnesscentre (fire svar ud af 65 svarende til 6 pct.) mulighed for at bestille dopingkontrol på givne tidspunkter.

Hovedparten af respondenterne af spørgeskemaundersøgelsen er tilfredse med kontrollanternes udførelse af dopingtest i centret.

Figur 32: Er du tilfreds med kontrollanternes udførelse af dopingtests i centret?

n = 132

Når de 10 pct. af motions- og fitnesscentrene uddyber, hvorfor de ikke er tilfredse med kontrollanternes udførelse af dopingtest, fremkommer der varierende holdninger og kritikpunkter (bilag 16). Der hersker således ikke en generel enighed blandt respondenterne om, hvordan kontrollanterne optimalt burde gennemføre kontrolbesøgene. Respondenternes konkrete oplevelser af kontrollanternes fremgangsmåde varierer en del.

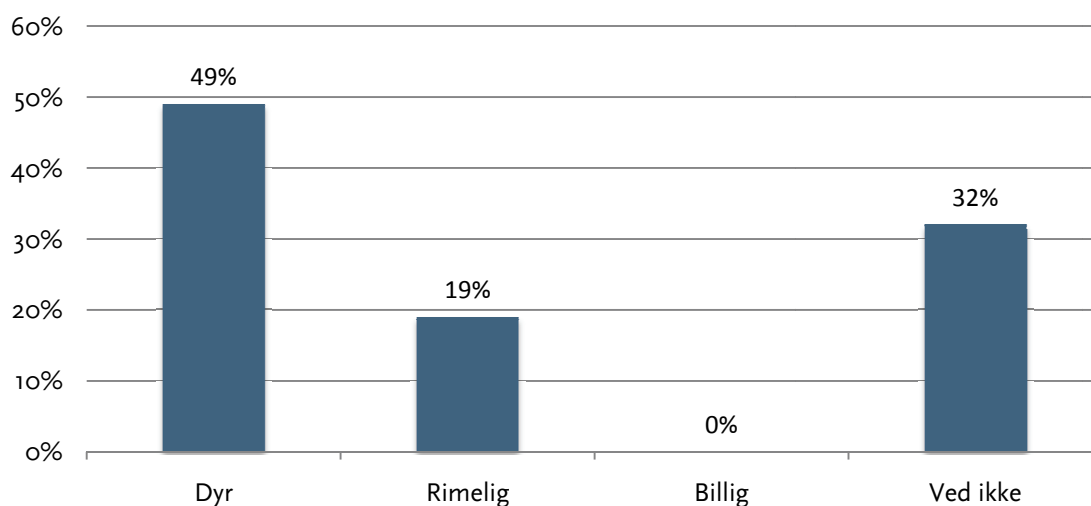
"Der er markant stor forskel på deres fremgangsmåde og behandling af medlemmer, der tages ud til test. Nogle er bare skide gode til deres job og fanger virkelig de rigtige."

Et kritikpunkt er dog kontrollanternes synlighed, der medfører, at potentielle testpersoner når at forlade centret, før de bliver udpeget til kontrol.

På trods af at hovedparten af motions- og fitnesscentre mener, at aftalen med Anti Doping Danmark gavner, og at de har et ansvar i forhold til dopingbekæmpelsen, mener halvdelen af centrene med aftale, at Anti Doping Danmarks pris for at udføre dopingkontrol er dyr.

Figur 33: Hvad er din vurdering af prisen for Anti Doping Danmarks ordning? (centre med aftale)

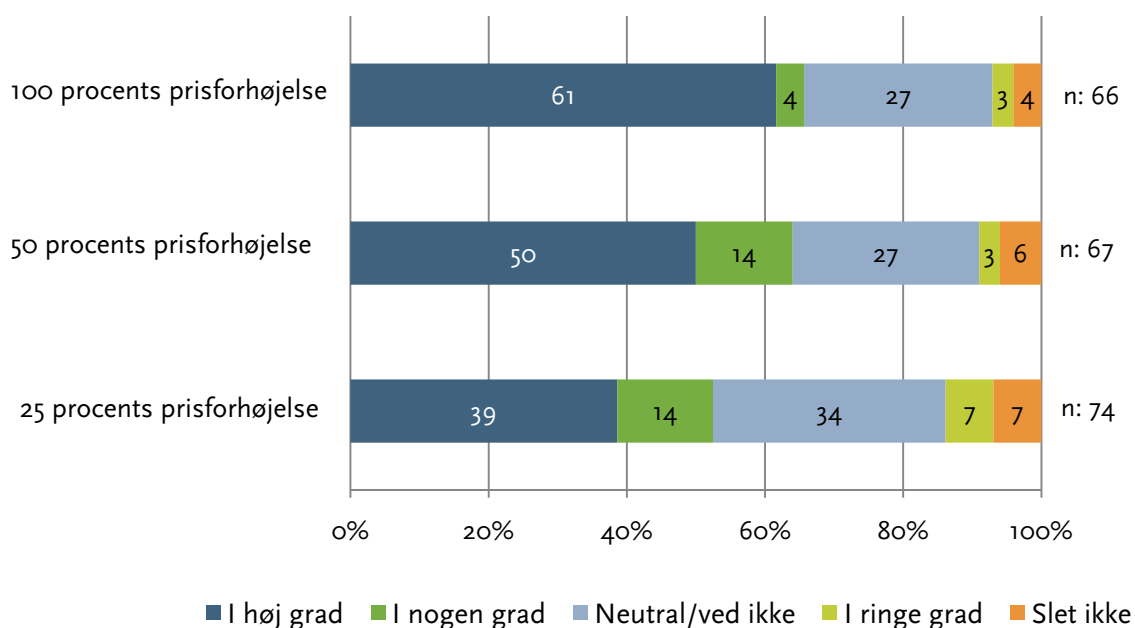
n = 134

Også i 2007 mente halvdelen (51 pct.) af motions- og fitnesscentre, at prisen for Anti Doping Danmarks ordning var enten 'alt for dyr' eller 'for dyr'⁹³. Hvis der spørges til prisen på en anden måde, nemlig ved hvilken prisstigning fitnesscentret ville overveje at trække sig fra samarbejdet med Anti Doping Danmark, fremkommer et lidt mere nuanceret billede af centrene's holdning til prisen for en aftale med Anti Doping Danmark.

⁹³ Kirkegaard 2007 (A): 76.

Figur 34: I hvilken grad ville følgende prisforhøjelser medføre, at centret ville overveje at trække sig fra samarbejdet om dopingkontrol med Anti Doping Danmark? (centre med aftale)

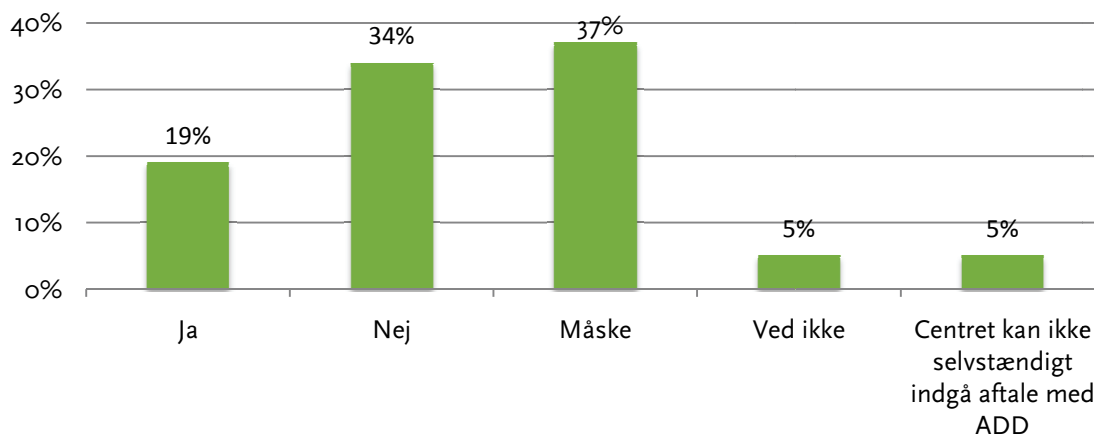

Allerede ved 25 procents prisforhøjelse ville over halvdelen (53 pct.) i høj eller nogen grad overveje at opsige aftalen om udførelse af dopingkontrol i fitnesscentret. Ved en fordobling af prisen vil 65 pct. af motions- og fitnesscentre overveje at trække sig fra aftalen. Det er vanskeligt at konkludere noget entydigt på baggrund af ovenstående spørgsmål, da respondenterne har taget stilling til, hvorledes de ville overveje at reagere på et tænkt scenarie. Svarene siger ikke nødvendigvis noget om, hvordan centrene i praksis vil handle ved en given prisforhøjelse. Spørgsmålet er dog alligevel medtaget som en uddybet indikation af, hvordan motions- og fitnesscentre anskuer prisniveauet for aftalen om dopingkontrol. Den overordnede konklusion er, at prisen har stor betydning for fitnesscentre.

Hvis der fokuseres på motions- og fitnesscentre uden aftale med Anti Doping Danmark, ser vi, at en reduktion i prisen ville betyde, at lidt over en tredjedel måske ville overveje at indgå aftale om kontrolbesøg, mens en tredjedel på trods af en prisnedsættelse stadig ikke ville overveje en sådan aftale.

Figur 35: Ville en eventuel prisnedsættelse for kontrolbesøg medføre, at motions-/fitnesscentret ville overveje at indgå et samarbejde med Anti Doping Danmark?

n = 62

De 34 pct. (21 centre), som ikke ville overveje at indgå aftale med Anti Doping Danmark, er hovedsagelig motions- og fitnesscentre, der ikke anser dopingbekæmpelse som værende relevant. Tilbage står, at over halvdelen (56 pct.) af motions- og fitnesscentrene uden ADD-aftale ville indgå eller overveje at indgå aftale med Anti Doping Danmark, såfremt prisen blev reduceret. Dette indikerer igen, at prisen, især blandt en del mindre centre uden aftale med Anti Doping Danmark, opleves som en stor barriere.

At hovedparten af de kommercielle fitnesscentre deler holdningen, at prisen er af betydning, er i sig selv ikke overraskende. Det skal ses i lyset af, at der de seneste år har hersket en generel priskrig på det danske fitnessmarked, og at branchen har været præget af opkøb og skrantende driftsøkonomi.

Bør der testes for andre substanser?

Ud fra den sundhedspræmis, der ligger til grund for dopingkontrollen i landets fitnesscentre, kan det diskuteres, hvorvidt det er relevant at teste for andre substanser end anabole steroider og sløringstoffer. En repræsentant for et fitnesscenter uden aftale med Anti Doping Danmark argumenter således:

"Diverse slankemidler er lige så sundhedsskadelige som anabole steroider – både i forhold til den rent fysiske sundhed, men også i forhold til det signal en ung f.eks. anorektisk kvinde sender. Det er misforstået, at der kun testes for anabole steroider."

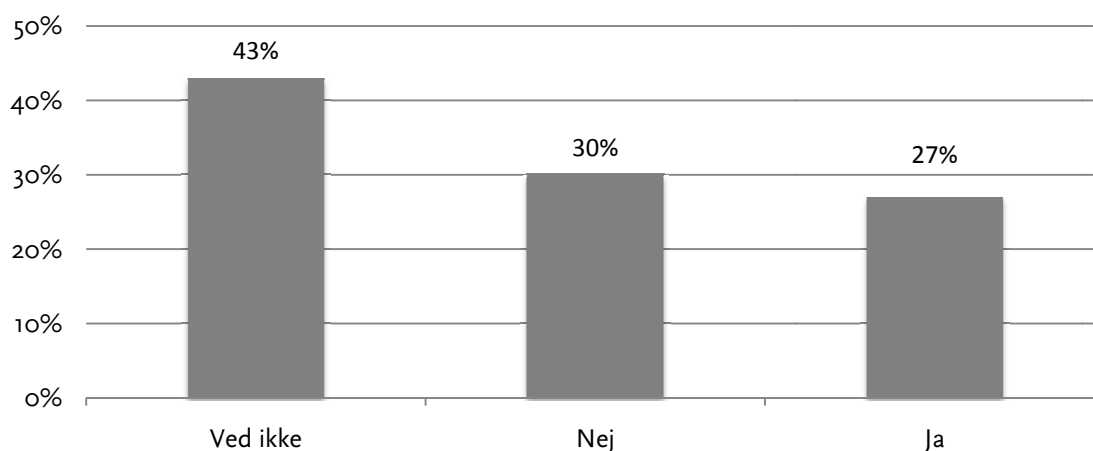
Centerleder B for fitnesscenter uden aftale med Anti Doping Danmark

Respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen har dog ikke en entydig holdning til dette spørgsmål. Især den høje procentandel, der ikke har nogen mening om emnet, falder i øjnene.

Figur 36: Burde der testes efter andre stoffer end anabole steroider, hormoner og sløringsstoffer? (Alle centre)

n = 199

Ser vi på de uddybede svar fra de 27 pct., som mener, der burde testes efter andre substanser, nævnes ulovlige slankemidler af hovedparten af centrene som væsentlige at teste for. Ydermere mener enkelte centre, at der også burde testes for en eller flere typer af euforiserende stoffer (se bilag 17).

Skal fitnesscentre tage mere ansvar for motionsdopingbekæmpelse?

Tidligere så vi, at 93 pct. af motions- og fitnesscentre svarer, at de i høj eller i nogen grad ønsker at tage ansvar for dopingbekæmpelsen i fitnessmiljøet. For at give centrene den nødvendige viden og de nødvendige værktøjer til selv at spille en aktiv rolle i dopingbekæmpelsen udgav Anti Doping Danmark i 2009 en 'Håndbog for fitnesscentre'. Bogen indeholder råd og vejledning, f.eks. til hvordan centrene udfærdiger en anti-dopingpolitik, og hvordan de bedst muligt indretter fitnesscentret for at undgå brug af doping.

Der lægges fra Anti Doping Danmarks side op til, at fitnesscentre skal spille en mere aktiv rolle i bekæmpelsen af motionsdoping ud over selve aftalen om dopingkontrol. I praksis mener Anti Doping Danmark, at nogle motions- og fitnesscentre er gode til at tage et ansvar for bekæmpelse af motionsdoping, men at der samtidig er plads til forbedring på mange fronter. Ydermere påpeger Anti Doping Danmark, at en forebyggende indsats fra motions- og fitnesscentrenes side har stor effekt for anti-dopingarbejdet.

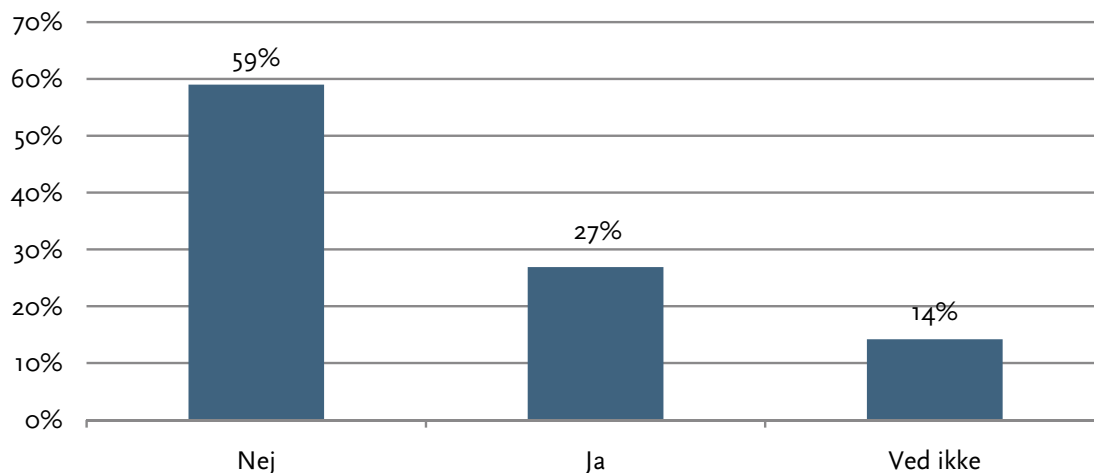
"Problemstillingen er blevet meget tydeligere for fitnesscentre. (...) Centrene har fået mange værktøjer til rådighed, og jeg vil sige at nogen gør det bedre end andre, men der er stadigvæk et stykke arbejde med at få ført de her politikker ud i livet."

Jakob Berget, Leder af oplysning - Anti Doping Danmark

Når der i spørgeskemaundersøgelsen spørges ind til, om motions- og fitnesscentre med aftale med Anti Doping Danmark selv har gennemført yderligere dopingrelevante tiltag ud over at indgå aftale med Anti Doping Danmark, svarer 59 pct. af respondenterne nej.

Figur 37: Har motions-/fitnesscentret gennemført yderligere dopingrelevante tiltag ud over at have indgået aftale med Anti Doping Danmark? (centre med aftale)

n = 134

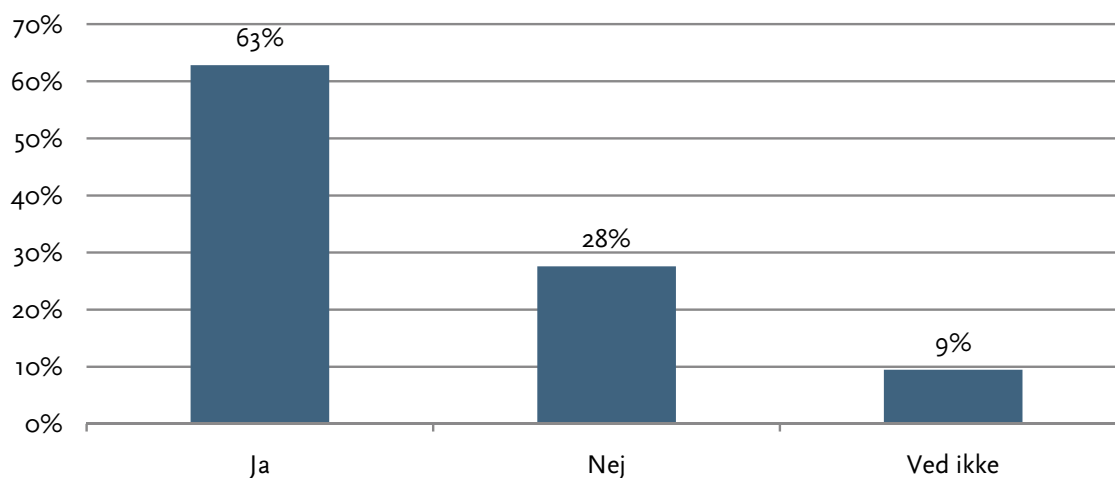

Ovenstående indikerer, at over halvdelen af motions- og fitnesscentre, der har indgået aftale om udførelse af dopingkontrol, i praksis placerer anti-dopingarbejdet i hænderne på Anti Doping Danmark.

Hvis der fokuseres på motions- og fitnesscentre uden aftale med Anti Doping Danmark, viser det sig, at 63 pct. har nedfældet en dopingpolitik, og at hovedparten af disse (91 pct.) har synliggjort denne for fitnesscentrets medlemmer enten på en hjemmeside, i en medlemskontrakt eller fysisk i centret. Fitnesscentre uden ADD-aftale tager således efter eget udsagn også aktivt stilling til motionsdoping.

Figur 38: Har motions-/fitnesscentret nedfældet en dopingpolitik? (centre uden aftale)

n= 199

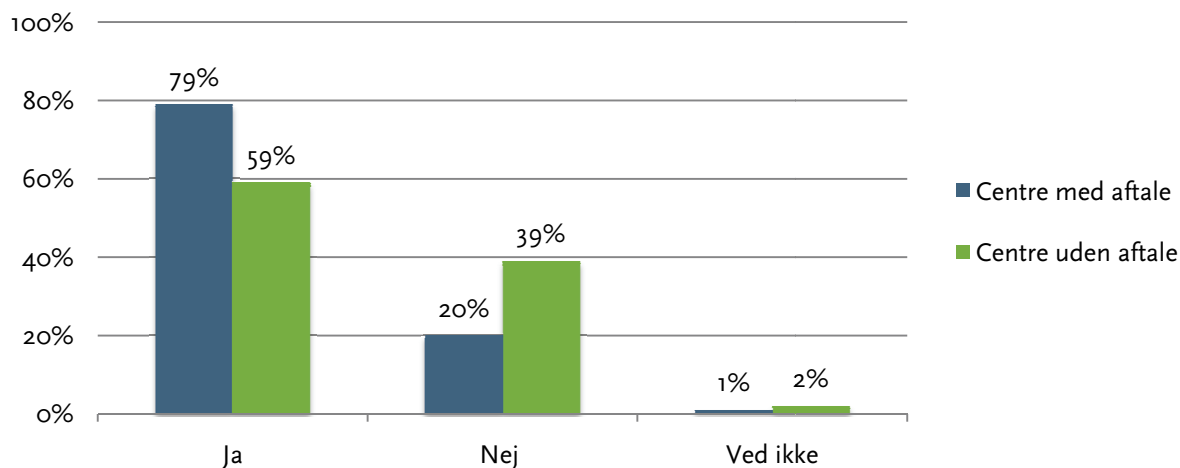

Når Anti Doping Danmark gennemfører en risikovurdering af motions- og fitnesscentre, der har indgået aftale gennem DFHO, benyttes blandt andet det maksimale antal af kilo på centrets hånd-

vægte som objektiv måleenhed til at kategorisere centret. Ved at krydse besvarelserne på hvorvidt motions- og fitnesscentret har indgået aftale med Anti Doping Danmark med maksimale vægtgrænse på centrets håndvægte ses en interessant tendens.

Figur 39: Har dit motions-/fitnesscenter håndvægte over 35 kg?

n = med aftale 138, uden aftale n = 63

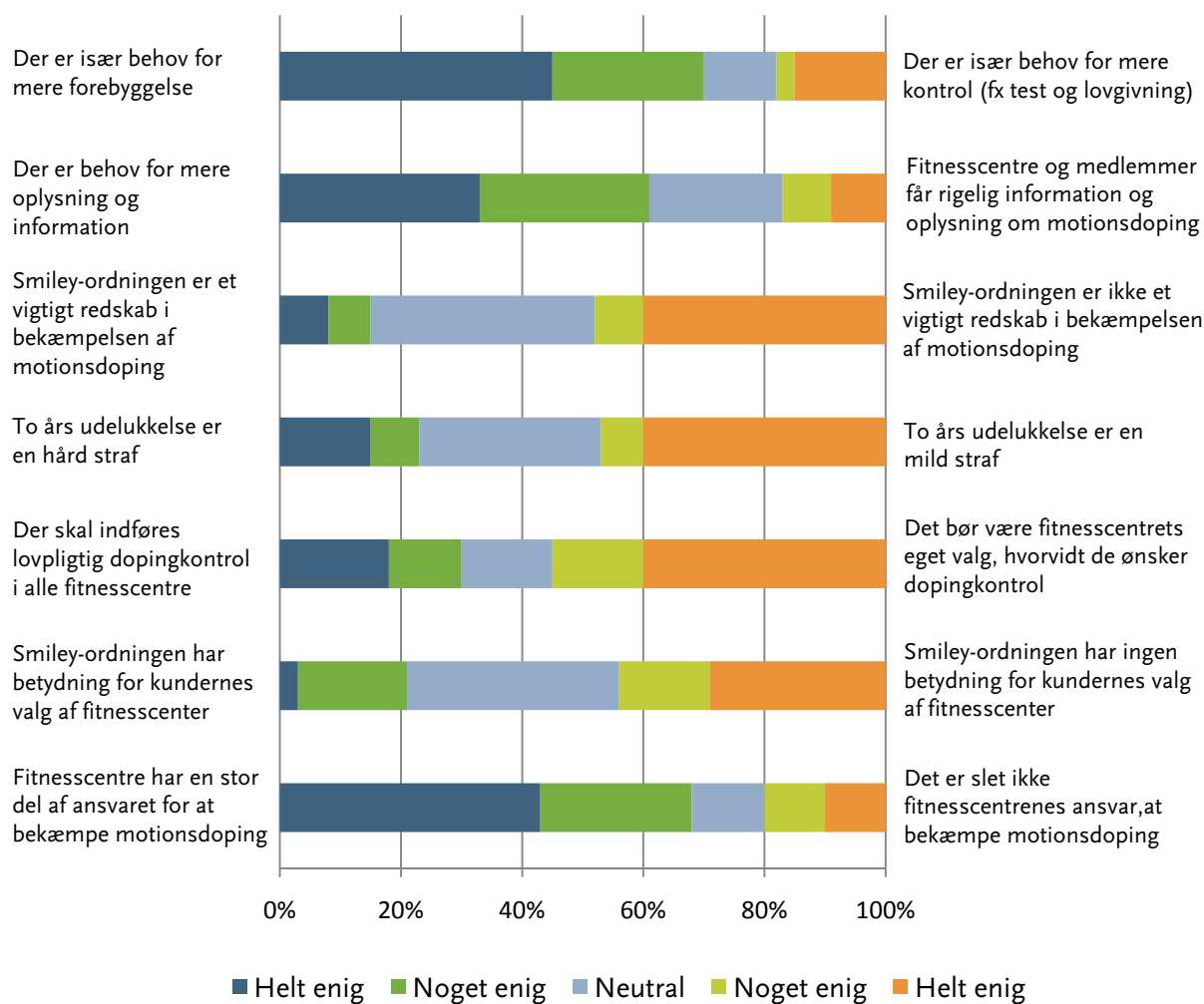
Af ovenstående fremgår det, at motions- og fitnesscentre med ADD-aftale oftere har håndvægte over 35 kg. (70 centre) end centre uden aftale (18 centre). En forklaring kunne være, at centrene på baggrund af de tungere håndvægte har større behov for at indgå aftale med Anti Doping Danmark, da håndvægtene appellerer til potentielle dopingbrugere. På baggrund af Anti Doping Danmarks risikovurdering af centre med håndvægte over 35 kg kan det modsat argumenteres, at disse centre selv kunne tage del i dopingbekæmpelsen ved nedsætte den maksimale vægtgrænse for håndvægte. Et tredje argument, som blev fremført i de uddybende interviews, er, at Anti Doping Danmarks vægtgrænse for håndvægte er misforstået, da ikke-dopingbrugere sagtens kan træne med håndvægte over 35 kg.

Konklusionen er dog, at såfremt vægten på håndvægte giver en indikation af, i hvilke centre dopingbrugere træner, kan resultaterne af denne undersøgelse ikke bekræfte, at der er flere dopingbrugere i centre uden ADD-aftale.

Det generelle syn på mærkningsordningen og motionsdoping

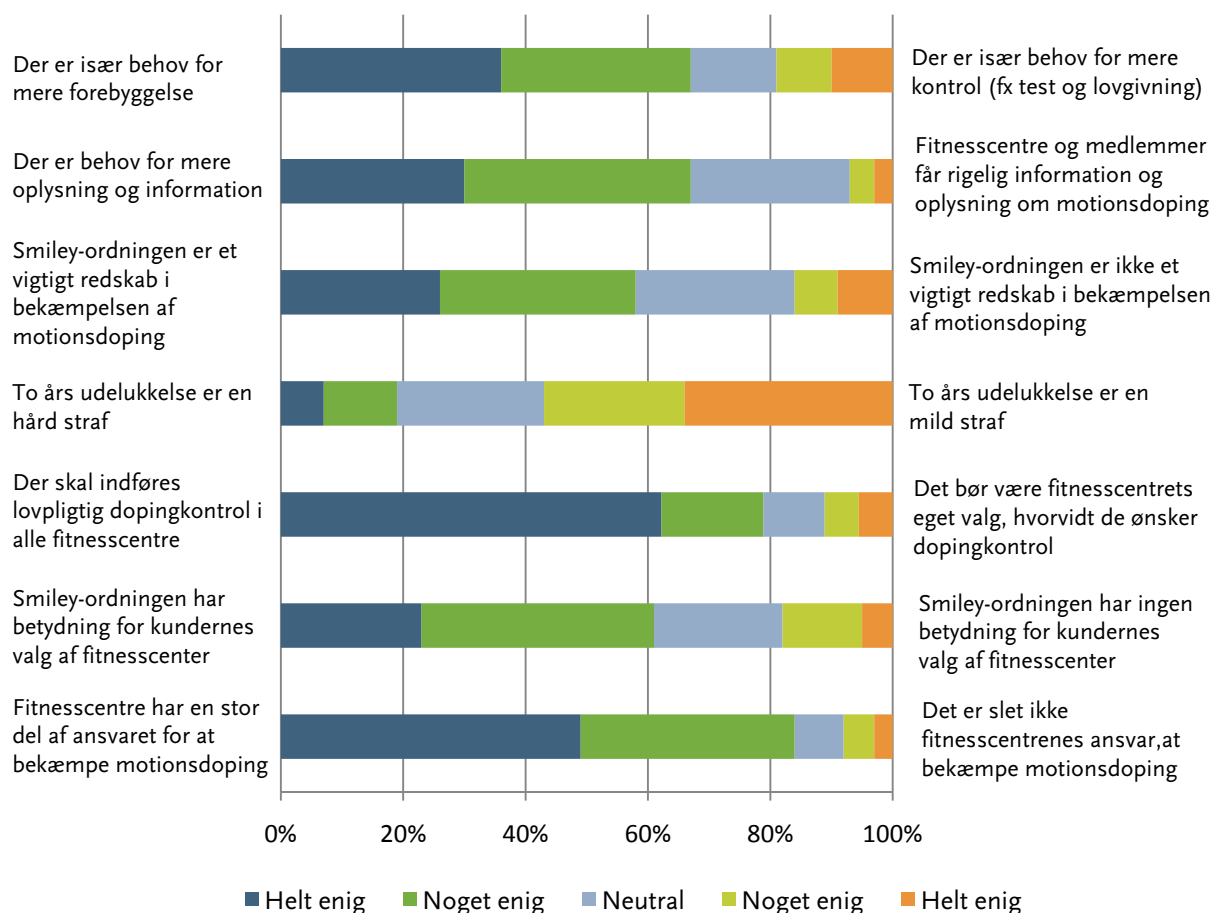
Afslutningsvis er respondenterne blevet bedt om at tage stilling til en række mere normative udsagn vedrørende smileyordningen og motionsdopingbekæmpelse generelt.

Figur 40: Holdninger til udsagn fra centre uden aftale med Anti Doping Danmark

Spørgsmålene i figur 40 og den følgende figur 41 er forkortet af pladshensyn. De fulde formuleringer kan ses i bilag 4, der gengiver det fulde spørgeskema.

Figur 41: Holdninger til udsagn fra centre med aftale med Anti Doping Danmark

Ovenstående besvarelser tegner markante mønstre af holdningerne til motionsdoping, som på flere punkter illustrerer de brudflader i forhold til antidopingarbejdet, man finder inden for den motions- og fitness-sektoren i Danmark.

Helt overordnet er der blandt hovedparten af motions- og fitnesscentre bred konsensus om, at centrene har en stor del af ansvaret for at bekæmpe motionsdoping. Ydermere er der bred enighed om, at der er behov for mere information og oplysning til centrene. Stiller man centrene i valget mellem, om der er mest behov for mere forebyggelse eller mere kontrol, svarer en klar overvægt af motions- og fitnesscentre, at behovet for mere forebyggelse vejer tungest. Samlet set kan man derfor konkludere, at der er overvejende enighed blandt motions- og fitnesscentre med og uden aftale med Anti Doping Danmark, når det gælder spørgsmål vedrørende den generelle antidopingindsats.

Uenigheden opstår, når udsagnene forholder sig til en række konkrete spørgsmål om mærkningsordningen og et eventuelt fremtidigt krav om dopingkontrol i alle centre.

Der er en tydelig forskel i holdningerne, når det handler om, hvorvidt smileyordningen er et vigtigt redskab til at bekæmpe motionsdoping. Motions- og fitnesscentre med aftale med Anti Doping Danmark mener, at smileyen udgør en central del af centrets antidopingindsats. Modsat mener

fitnesscentre uden aftale ikke, at smileyordningen er et vigtigt redskab i bekæmpelsen af motionsdoping. Det samme billede viser sig i spørgsmålet om, hvorvidt smileyordningen har betydning for kundernes valg af fitnesscenter. Her er lidt over 60 pct. af centrene med aftale med Anti Doping Danmark helt eller noget enig i, at smileyen har en effekt på kundernes valg af center, mens det kun er tilfældet for hvert femte center uden aftale.

Til spørgsmålet om, hvorvidt der bør indføres lovpligtig dopingkontrol, er motions- og fitnesscentre også delt i to lejre. 62 pct. af fitnesscentrene med en aftale med Anti Doping Danmark er helt enige i, at der skal indføres lovpligtig dopingkontrol, hvorimod 60 pct. af centrene uden aftale svarer, at det bør være fitnesscentrenes eget valg, hvorvidt de ønsker dopingkontrol eller ej. Her er det interessant, at centerlederne giver udtryk for en anden holdning end den, som fremføres af den centrale brancheorganisation DFHO, der repræsenterer hovedparten af fitnesscentre med ADD-aftale.

Endelig er det interessant at bemærke, at der hersker bred enighed om, at de to års udelukkelse fra fitnesscentret er en mild straf for en positiv dopingprøve. I det omfang, at de klart opdelte holdninger til smileyordningen og obligatorisk dopingkontrol afspejler en 'hårdere' versus 'blødere' position i indsatsen mod motionsdoping, ser man det ikke på dette punkt.

Man skal dog være varsom med at fortolke ovenstående svarfordeling som dokumentation for, at den kommercielle fitness-sektor består af centre, som ønsker en håndfast indsats mod motionsdoping gennem primært kontrol, og centre uden aftale, der har en 'blød' eller måske ligefrem ligegyldig tilgang til indsatsen. Dels viser besvarelserne som vist ovenfor, at der er en konsensus om, at doping er en udfordring for branchen. Et flertal af alle centre – også centre uden ADD-aftaler – vedstår sig et ansvar for at bekæmpe motionsdoping. Dels møder man ifølge flertallet af centre i undersøgelsen den holdning, at forebyggelse er vigtigere end selve kontrollen.

Centrenes antidopingarbejde – konklusioner og potentialer

I forhold til den generelle motionsdopingbekæmpelse mener hovedparten af motions- og fitnesscentre, der har indgået aftale med Anti Doping Danmark, at aftalen gavner. Modsat mener halvdelen af motions- og fitnesscentre uden aftale ikke, at det gavner at tegne en aftale med Anti Doping Danmark. Hovedargumentet for gruppen uden aftale er, at dopingkontrol ikke er relevant for netop deres centre, da medlemmerne ikke befinder sig i risikogruppen for dopingbrugere.

På trods af at fitness-sektoren deler sig i to lejre på spørgsmålet om, hvorvidt doping er et problem for det enkelte center, kan over halvdelen af alle respondenterne tilslutte sig, at doping og præstationsfremmende stoffer generelt er et problem for fitness-sektoren. Argumentet bag denne holdning kan opdeles i to kategorier: Nogle centre mener, at udbredelsen af doping fortsat stiger, og nævner de generelle sundhedsmæssige konsekvenser som et problem, mens andre centre påpeger, at doping overordnet skader fitness-sektorens image.

Der er samtidig enighed om, at fitness-sektoren har et ansvar for at bekæmpe motionsdoping. Dog er det kun en tredjedel (27 pct.) af centrene med ADD-aftale, der har gennemført yderligere dopingrelevante tiltag i centret, hvilket kan tyde på, at mange motions- og fitnesscentre lægger bekæmpelsen af motionsdoping i hænderne på Anti Doping Danmark. Dette forhold i kombination med Anti

Doping Danmarks efterlysninger af en mere aktiv indsats fra flere fitnesscentre kunne tyde på, at der ligger et uudnyttet potentiale, hvad angår motions- og fitnesscentrenes daglige indsats i forhold til at forebygge og bekæmpe motionsdoping. At der eksisterer et potentiale for forebyggelse af motionsdoping understreges ydermere af, at hovedparten af alle motions- og fitnesscentre svarer, at der snarere er behov for mere forebyggelse end for mere kontrol, og at centrene har behov for mere oplysning om motionsdoping.

For centre uden aftaler med Anti Doping Danmark viser undersøgelsen, at prisen på ADD-aftalerne opleves som en barriere for mange centre. 19 pct. angiver således, at en prisnedsættelse ville få dem til at overveje en ADD-aftale, mens 37 pct. måske ville overveje en aftale med Anti Doping Danmark. Hvor stor en effekt en prisnedsættelse i sidste ende vil få, er det dog ikke muligt at konkludere sikkert ud fra undersøgelsen. Men sammenholdt med at man finder en stor overvægt af små centre blandt centre uden aftale, taler meget for, at prisen er en reel faktor.

Til spørgsmålet om, hvorvidt der burde testes for andre stoffer end anabole steroider, hormoner og sløringsstoffer er der ikke en entydig holdning blandt respondenterne. Med afsæt i et sundhedsperspektiv argumenteres der dog blandt et mindretal for, at visse slankemidler også kunne være relevante at teste for.

Endelig tager motions- og fitnesscentrene stilling til, hvorvidt der bør indføres lovpligtig dopingkontrol i alle centre. Her ses også en tydelig holdningsforskel mellem centre med og uden aftale med Anti Doping Danmark. Man bør dog være opmærksom på, at der ikke er spurgt til et konkret politisk forslag, hvis udformning og konsekvenser er afklarede. Dette kan betyde, at centrenes svar på spørgsmål om obligatorisk kontrol i høj grad også afspejler deres nuværende tilknytning til Anti Doping Danmark.

DEL 3: INTERESSENTERS VURDERINGER AF MÆRKNINGSORDNINGEN OG ANTIDOPINGARBEJDET

Ud over at indhente bemærkninger til og erfaringer med mærkningsordningen gennem rapportens spørgeskemaundersøgelse har Idrættens Analyseinstitut gennem en række kvalitative interviews bedt en række interessenter, herunder især fitnesscentre/fitnesskæder, om at vurdere den nuværende mærkningsordning og de aftaler omkring dopingkontrol i fitnesscentre, som ordningen ligger i forlængelse af.

Interviewene er redigeret ned af pladshensyn og skal læses som en mere kvalitativ præsentation og uddybning af vurderinger og holdninger, man møder inden for branchen. Trods disse begrænsninger tegner de udvalgte citater efter Idrættens Analyseinstituts vurdering et godt billede af nogle holdningsmæssige brudflader inden for fitnessbranchen.

Desuden præsenterer kapitlet i kortere form centrale erfaringer fra Anti Doping Danmark og en række andre aktører og interessenter, hvad angår såvel mærkningsordningen som selve dopingbekæmpelsen i motions- og fitnesscentre.

Interviews med fitnesscentre og brancheorganisationen DFHO

I forbindelse med Idrættens Analyseinstituts interviews med otte fitnesscentre (med eller uden ADD-aftaler) blev lederne/ejerne af centrene bedt om at forholde sig til den nuværende mærkningsordning⁹⁴. Blandt andet blev de spurgt om deres generelle syn på ordningen, ligesom de blev bedt om at vurdere mærkningsordningens effekter og mulighederne for eventuelt at forbedre den.

Interviewene viste, at der som i spørgeskemaundersøgelsen er markante forskelle i synet på mærkningsordningen, alt efter om centrene har indgået en aftale med Anti Doping Danmark eller har valgt at stå udenfor. Af samme grund er centrene kommentarer til mærkningsordningen opdelt ud fra, hvorvidt de har indgået en ADD-aftale. Alle kommentarer er anonymiseret.

Interview med centre uden ADD-aftale:

Som spørgeskemaundersøgelsen dokumenterer, møder man udbredt kritik af mærkningsordningen blandt centre, som har valgt ikke at indgå en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark. De kritiske holdninger genfinder man hos de fire centerledere, der blev interviewet af Idrættens Analyseinstitut.

Interviewpersonerne bestod af repræsentanter fra to centre drevet af fysioterapeuter, en centerleder med en mere traditionel fitnesscenterprofil, dog med mange overvægtige blandt medlemmerne,

---

⁹⁴ I alt syv interviews blev gennemført i to fokusgrupper, som omfattede henholdsvis fire centre med ADD-aftale, alle kædecentre, og tre centre uden aftale med Anti Doping Danmark, alle selvstændige. Herudover blev lederen af et enkelt center uden aftale med Anti Doping Danmark interviewet individuelt. Læs mere om interviewene i det generelle metodekapitel.

mens det fjerde repræsenterede center er et center med en højere risikoprofil, da en del af medlemmerne styrketræner seriøst.

Alle centerledere gav udtryk for, at de finder mærkningsordningen unfair og unuanceret, fordi centrene efter deres egen mening i både ord og handling tager afstand fra brugen af dopingstoffer i deres regi, men af principielle eller praktiske årsager ikke ønsker at indgå en aftale med Anti Doping Danmark. Ingen af de fire interviewede centre har derfor sat smileyen op, som loven foreskriver – velvidende, at de dermed løber en risiko for at blive straffet med bøde.

"Vi har aldrig haft den oppe. Jeg startede med at klippe smiley'en af. Jeg ville bare sætte teksten op. Men tænkte så: Nej, det gider jeg simpelthen ikke, for folk vil jo ikke læse det alligevel. Jeg syntes, jeg følte mig stigmatiseret ved at sætte en negativ smiley op. Teksten var fin nok – vi har ikke aftale med Anti Doping Danmark. Jeg synes bare ikke, at det er okay. Det er ikke, fordi jeg ikke vil være med til at bekæmpe doping – guderne skal vide, at jeg har brugt tid på det i andre sammenhænge."

Centerleder B uden aftale med Anti Doping Danmark

Som flere af de øvrige interviewede centerledere var denne centerleder også utilfredse med selve skrivelsen fra Anti Doping Danmark, som hun fandt stødende.

En anden centerleder overvejede at melde sig ind i DFHO ved modtagelsen af skrivelsen, men fandt det bl.a. for dyrt og endte med ikke at sætte smiley'en op.

"Først prøvede jeg at klistre smiley'en op, så den var glad – men så kunne man ikke læse teksten, så nu ligger den på hylden. (...) Jeg ser ingen værdi i at melde mig ind (i DFHO). Det er der kun for at støtte sig selv. Det er nogle store kæder, der er i brancheforeningen, som arbejder med sig selv. Jeg blev også sur over måden, informationsbrevet var formuleret på."

Centerleder C uden aftale med Anti Doping Danmark

Et tredje fitnesscenter satte i første omgang smiley'en op, men valgte siden at fjerne den igen. I stedet anfører centret ved indgangen og i kundekontrakten, at omgang med dopingmidler strider mod centrets politik og i værste fald kan medføre politianmeldelse. Centret mener selv, at man dermed overholder lovgivningen, da man informerer om, at man ikke har en ADD-aftale.

"Da vi valgte at tage den ned, var det simpelthen en protest. Vi havde den faktisk siddende. Der kom aldrig nogle meldinger på, at det var hverken negativt eller positivt at have den siddende deroppe. Det kom aldrig. I starten var vi jo meget opmærksomme på, om der var nogen, der reagerede på det eller potentielle medlemmer, der reagerede på det."

Centerleder D uden aftale med Anti Doping Danmark

En fjerde centerleder forsøgte uden held at få oplyst, hvad bødeniveauet er, og har valgt at lægge smiley'en i skuffen, da hun er vred over at skulle betale for en dopingkontrol, som hun mener andre vil påtvinge hende, ligesom hun frygter, at smiley'en snarere skaber mere interesse for doping end det modsatte. Endelig fremhæver hun, at smiley'en er blevet forvekslet med den kendte 'fødevareresmiley':

"I starten havde vi den her sure smiley oppe, fordi vi ikke var medlem af Anti Doping Danmark, men folk studsede over den og kom med spørgsmål. De syntes egentlig, at hygiejnen var rigtig god hos os – til sidst tog vi den simpelthen ned(...). Folk skal ikke gå ud og sige om vores center, at der er møghamrende beskidt, og vi har fået en sur smiley."

Centerleder A uden aftale med Anti Doping Danmark

Dette argument generaliserer en anden centerleder, idet hun mener, at også en positiv smiley vil kunne sende et forkert signal om, at centret har et dopingproblem.

"Hvis vi begynder at sige, at vi har meldt os under den positive smiley, så siger vi indirekte til de mennesker, som kommer hos os, at vi har et problem. At vi har et så stort problem, at vi har været nødt til at melde os til den her ordning. (...) Sådan et træningscenter er vi ikke."

Centerleder B uden aftale med Anti Doping Danmark

De fire centerledere har efter eget udsagn kun fået meget få reaktioner på den manglende smiley ved indgangspartiet, og én af de fire interviewede centerledere vurderer generelt, at det kun er få danskere, som kender til lovgivningen.

Herudover peger et center med fysioterapi mere specifikt på, at det er urimeligt, at centret skal skilte med den sure smiley, når man bl.a. har valgt ikke at have ADD-aftale, fordi man ønsker at tage hensyn til patienternes ret til at opretholde en privatsfære omkring deres behandling, som kan omfatte medicinering med f.eks. anabole midler, ligesom fysioterapeuterne har tavshedspligt herom.

"Der er slet ikke skelet til, at der er en anden gruppe af fitnesscentre, som har en helt anden målgruppe – hvor vi i den grad kan få problemer, hvis der møder en kontrollant op, der vil teste. Jeg vil gætte på, at der på en god dag er et sted mellem 10 og 20 pct. af vores brugere, som har et eller andet stof i sig, som står på dopinglisten. Det er steroider, det er benzodiazepiner – det er alle mulige andre ting, fordi de er i behandling, hvor de får de medikamenter helt lovligt."

Centerleder B uden aftale med Anti Doping Danmark

Trods den generelle kritik af mærkningsordningen møder man en større åbenhed over for en bredere kontrol af centrenes antidopingarbejde, hvor fokus skulle ligge mindre på dopingkontrol og mere på andre forhold som indretningen af træningsstedet, de ansattes uddannelse og centrets information om træningsmetoder. Forhold, som måske skulle kunne udløse en 'elitesmiley' i stil med fødevarekontrollens.

Om en sådan udvikling af mærkningsordningen i retning af en bredere kontrol er en god idé, er der dog ikke konsensus om – kun at fokus i dopingbekæmpelsen bør rettes mere på forebyggelse end kontrol. En af fokusgruppedeltagerne, der ellers principielt afviser, at private og offentlige midler bruges på at gennemtvinge en obligatorisk mærkningsordning, kunne f.eks. forestille sig et mere frivilligt system bygget op som hotellernes stjerne-graduering:

"Der kunne man lave en vurdering på mange parametre: Har man fysioterapeuter for eksempel, der kan give noget træningsvejledning? Hvor rent er der? Så der var mange parametre, man blev målt på, og der skulle så og så mange point til for at give én stjerne, osv."

Centerleder A uden aftale med Anti Doping Danmark

Centrenes syn på den bredere indsats mod motionsdoping

Ikke overraskende møder man blandt de fire centre uden ADD-aftale en generel modstand mod at indgå aftaler om dopingkontrol i centrene på de nuværende præmisser, selv om alle i større eller mindre grad anerkender, at brugen af dopingmidler er en udfordring for fitnessbranchen, og man selv i forskellig grad har implementeret en dopingpolitik.

Men årsagerne til modstanden varierer, og centrene fremfører både principielle og praktiske/pragmatiske argumenter.

Blandt de principielle synspunkter møder man en kritik af at overføre et kontrolsystem udviklet for eliteidrætten på den brede motionsidræt, hvor det ikke handler om at sikre lige og fair konkurrence, men bliver et spørgsmål om, at staten aktivt kontrollerer og sanktionerer 'usund adfærd'.

"Jeg synes slet ikke kontrol hører hjemme i fitnesscentre. Det er klart, at i konkurrenceøjemed, så er dopingkontrol selvfølgelig 100 pct. indiskutabelt nødvendigt, men når vi kommer til frivillig motion ude i nogle kommercielle i fitnesscentre, så synes jeg ikke, at det er en offentlig opgave at gå ind og lave dopingkontrol, fordi folk egentlig skal have lov at gøre, hvad de vil. (...) Skal det offentlige så også begynde at tage ud på folkeskoler og tjekke op på, hvilke børn der er overvægtige, der spiser for meget mad? Skal man så også gribe ind der? Skal der så også være smileyordninger der?"

Centerleder A uden aftale med Anti Doping Danmark

En anden centerleder afviser at blande sig i, hvad folk gør derhjemme, så længe de ikke bringer doping ind i centret. Han kan ikke se, at en aftale med Anti Doping Danmark er pengene værd for de mindre centre, der ligger i konkurrence med de store kæder – i stedet bortviser eller politianmelder centret efter eget udsagn selv de medlemmer, som overtræder centrets politik. Ud fra andre erfaringer i branchen mener han desuden, at dopingkontrollen ofte bringer dårlig stemning med sig og er generende for nogle medlemmer – f.eks., hvis de har svært ved at aflevere en urinprøve.

Samtidig peger han i lighed med flere af de øvrige centerledere på, at der ligger en vis diskrimination i det forhold, at dopingkontrollen slår ned på brugere af anabole steroider, mens kontrollen ikke fokuserer på brug af ulovlige slankemidler blandt især kvinder:

"Hvis du ser en stor mand med tatoveringer, der står og løfter meget tunge vægte, så vil det jo være et klasseeksempel på en person, man går hen og prikker på skulderen. Omvendt kan der også stå en lille sød pige ved siden af, som har fyldt sig med efedrin, eller hvad ved jeg. (...) Jeg kender altså også et hav af piger, der gennem tiden har været ganske slanke og almindelige at se på, men som har den der: 'Nu vil vi gerne tabe os. Nu skal vi tage en hel masse for at tabe os' osv., som ikke bliver snuppet i den der test."

Centerleder D uden aftale med Anti Doping Danmark

Mens denne centerleder har en del 'store drenge' i sin medlemskreds, som potentielt kunne benytte anabole steroider, bunder afvisningen af ADD-aftaler snarere i manglen på relevans hos to interviewede centre med fysioterapi. En centerleder fremhæver således, at et center som hendes med fysioterapi og folk i kørestole ikke tiltrækker dopingklientellet.

En anden centerleder med fysioterapi peger herudover på, at information om doping til centrets medlemmer og faktorer som centerets indretning og personales uddannelse for hende er mere relevante faktorer i dopingbekæmpelsen. Opgaver, som måske snarere fordrer et 'arbejdstilsyn', der opsøgende går ud og rådgiver centrene om at skabe de rigtige rammer. I samme tråd bør Anti Doping Danmark i højere grad tilpasse sin indsats efter de forskellige centertyper.

"De har allerede gradueret os. De ved vi eksisterer, så hvorfor har de ikke tilrettelagt en ordning for os og sagt: I får da lov til at være i fred, men vi stikker da lige hovedet ind imellem for at se, om I ændrer karakter, eller om der sker noget, som vi lige sætter en fod ned på – og så helliger vi os i øvrigt de steder, hvor vi mener, at vi skal være mere til stede og måske også tage nogle tests ind imellem."

Centerleder B uden aftale med Anti Doping Danmark

På tværs af de forskellige motiver for at afvise aftaler med Anti Doping Danmark er centerlederne enige om, at prisen for ADD-aftaler er høj – især for de mindre og ofte økonomisk pressede centre. I den forbindelse ser flere af centrene ikke et medlemskab af DFHO og dermed tilslutning til DFHO's billigere kontrolaftale med Anti Doping Danmark som en attraktiv løsning, da kontingentet opvejer besparelsen på dopingkontrollen, ligesom organisationen opfattes som de store kæders forening.

Tre af de fire centerledere afviser samtidig en obligatorisk dopingkontrol i fitnesscentre. Fokus bør igen snarere være på den daglige forebyggende indsats i centrene, herunder hvordan man træner effektivt uden doping. En centerleder tvivler samtidig på effekten af obligatorisk kontrol:

"De træner, uanset om der kommer Anti Doping Danmark eller ej. Og nogle gange bliver de snuppet, og andre gange gør de ikke. (...) Ordning eller ej, så vil der stadig være folk, der fylder sig med de her ting og sager."

Centerleder D uden aftale med Anti Doping Danmark

En enkelt af centerlederne har mindre principiel modstand mod dopingkontrol, herunder også obligatorisk dopingkontrol, og foreslår samtidig, at selve brugen af doping efter svensk model gøres lovstridigt, så man ikke som i dag tester for stoffer, som det ikke er ulovligt at have i kroppen. Det er dog en betingelse for opbakningen til obligatorisk kontrol, at dopingkontrollen bliver fuldt offentligt finansieret:

"Det er fint nok, hvis det bliver obligatorisk, og det er uden omkostninger for de centre, som får besøg. Generelt kan man i de centre, som ikke bliver drevet som klinikker, have et afskrækningsmiddel. Men det burde ikke koste noget. (...) Ligesom man tjekker op med fødevarer. Det koster ikke noget. Hvorfor skal det koste, at nogle kommer ud og tjekker doping. Hvad er forskellen?"

Centerleder C uden aftale med Anti Doping Danmark

Interview med centre med ADD-aftale:

Hos de centerledere/kæderepræsentanter med ADD-aftale, der blev interviewet af Idrættens Analyseinstitut i forbindelse med rapportens udarbejdelse⁹⁵, møder man bred opbakning til mærkningsordningen.

Selv om en center-/kæderepræsentant mener, at overdreven promovning af den glade smiley og fitnesscentrenes antidopingarbejde kan signalere, at man har et dopingproblem, opfattes mærkningsordningen samlet set som et aktiv. Alle gav således udtryk for, at de opfatter mærkningsordningen som en håndsækning til centre med ADD-aftale, ikke mindst i forhold til signalværdien udadtil.

"Det er nok ikke smiley'en, der får problemet til at forsvinde, men den sender et vist signal, og jeg tror også vi er interesserede i at skabe nogle rammer, så man kan definere os i branchen, så man som forbruger har et valg, og der er den her med til at give forbrugerne et valg om, hvad man vil købe sig ind i."

Repræsentant A for kæde/center med ADD-aftale

"Også det, at der er noget offentlig myndighed bag – at der rent faktisk ligger noget lovgivning til grund for det, at Kulturministeriet står bag, og at det er sanktioneret af staten – det gør selvfølgelig en forskel."

Repræsentant D for kæde/center med ADD-aftale

Hvilken konkret effekt ordningen har, hersker der større usikkerhed om. Ifølge én af deltagerne i fokusgruppen har der i vedkommendes fitnesskæde været konkrete eksempler på, at enkelte potentielle kunder rent faktisk har fravalgt et center, fordi centret med smiley'en vidste, at man havde en aftale med Anti Doping Danmark. Omvendt vurderer en anden deltager, at ordningen næppe har haft nogen særlig effekt, mens en tredje peger på, at den alligevel kan have betydning for, hvilken type medlemmer man tiltrækker.

"Måske skal det ses lidt i en større sammenhæng. Jeg tror egentlig heller ikke, at det på bundlinjen har en effekt. Du får bare nogle flere af nogle medlemmer og nogle færre af nogle andre. Jeg kunne godt forestille mig, (...) at vi nu har lettere ved at få flere Hr. og Fru Danmark'er."

Repræsentant C for kæde/center med ADD-aftale

I den forstand kan centre med en aftale og dermed en glad smiley på døren få en konkurrencefordel, når det handler om at tiltrække bestemte målgrupper, man gerne vil appellere til.

"Når vi taler om sundhed og livsstil, er det klokkeklart, at vi ønsker at have den her glade smiley hængende. (...) Det jo nogle bestemte målgrupper, som tager de her vækstfremmende hormoner; det er en målgruppe, vi ikke ønsker at have i vores centre, og som strider imod alt, hvad der har med en sund livsstil at gøre – så ja, det er klokkeklart, at vi ønsker denne her glade smiley på døren."

Repræsentant B for kæde/center med ADD-aftale

---

⁹⁵ Af de fire interviewede er tre centerledere i landsdækkende fitnesskæder med ADD-aftale, mens den fjerde er bestyrelsesformand for en fitnesskæde. Centerlederne var udvalgt af deres respektive kæder.

Blandt centrene/kæderne med ADD-aftale handler den kritiske diskussion af ordningen primært om, hvordan man kan sikre, at mærkningskravet bliver efterlevet, promoveret i offentligheden eller udbygget med nye tiltag. Ifølge én af informanternes mening er der således brug for en fornyet markedsføring af mærkningsordningen, som har mistet sin nyhedsværdi. Flere peger også på, at Anti Doping Danmark eller andre myndigheder mere offensivt bør sikre, at mærkningsordningen bliver efterlevet af alle centre – også dem uden aftale.

"Selvom det er lovpligtigt at have den hængende, så skal de selv tage kontakt til Anti Doping Danmark og sørge for at få den sendt ud. Men hvad sker der? Der er ikke rigtig noget opfølgning på den her smiley-ordning over for dem, der egentlig skulle have den sure smiley hængende".

Repræsentant B for kæde/center med ADD-aftale

Endelig møder man som hos nogle centre uden ADD-aftale tanker om udvide eller supplere smiley-ordningen med en form for 'super smiley', der skulle fremhæve og blåstemple centre, som gør en særlig indsats i forhold til oplysning og forebyggelse eller på anden vis udmærker sig i forhold til antidopingarbejdet. Det kunne eksempelvis ske gennem en positiv mærkning af centre, der lægger vægt på andre sider af antidopingarbejdet end den rene dopingkontrol.

"Det ville jo engagere centrene mere, hvis der ligesom var mulighed for ligesom at tage det et skridt videre end den almindelige standard-smiley..."

Repræsentant D for kæde/center med ADD-aftale

Centrenes syn på den bredere indsats mod motionsdoping

Repræsentanterne for centrene/kæderne, der alle er underlagt DFHO's aftale med Anti Doping Danmark, ser aftalen om dopingkontrol som et væsentligt redskab i forsøget på at dæmme op for brugen af anabole steroider, der opfattes som en udfordring for branchen. Konkret begrundes repræsentanterne ADD-aftalen i såvel et bredere samfundshensyn som mere snævre forretningsovervejelser:

"Vores holdning er, at vi har et ansvar som branche, og det er en del af det at blive anerkendt som branche. Fitnessbranchen er jo stadig en forholdsvis ung branche. Både det at opbygge en brancheorganisation og det her skridt viser, at man tager et socialt ansvar."

Repræsentant D for kæde/center med ADD-aftale

"Jeg synes også, at der ligger nogle lidt mere egoistiske motiver i det. Vores personale, vores kunder og vores målgruppe, som er hr. og fru Danmark, de har også lettere ved at komme i vores centre eller arbejde i vores centre, hvis de ikke skal stå og blive konfronteret med folk, som bruger de her stoffer."

Repræsentant C for kæde/center med ADD-aftale

Der er enighed om, at aftalen generelt er blevet positivt modtaget af medlemmerne. En center-/kæderepræsentant vurderer, at de fleste medlemmer tager det relativt afslappet, når de bliver informeret om, at de kan blive udtaget til dopingkontrol, og konkrete problemer med patienter har en kæde, der organiserer centre med fysioterapi, ikke oplevet.

Til gengæld møder man blandt de interviewede mere blandede holdninger til, hvor godt dopingkontrollen fungerer i praksis. En af center-/kæderepræsentanter har kun fået positive tilbagemeldinger på, hvordan kontrollen foregår ude i centrene, og har personligt været imponeret af kontrollen, når han har overværet den:

"Jeg synes, det er super godt, at de har sådan en 'squad-agtig' attitude nogen gange. De kommer ind og lukker centret af og gør sig meget bemærket. Vi ville gerne have, at de gjorde sig endnu mere bemærket. Jeg synes, det er fantastisk."

Repræsentant D for kæde/center med ADD-aftale

Andre har også eksempler på mindre tilfredsstillende kontrolbesøg. Mest markant nævner en centerleder oplevelser med sjukskede eller arrogante kontrollører, som i ét tilfælde efterlod urinprøver på skrivebordet, i et andet tilfælde benyttedes et kontor med personlige oplysninger uden tilladelse, og i et tredje tilfælde blev en medarbejders sikkerhed sat på spil ved at bede ham om at udpege et medlem til testning⁹⁶:

"Det viser sig, at han er fra Black Cobra, og efterfølgende bliver han (medarbejderen) ekstremt chikaneret. (...) Jeg har ikke været tilfreds med de kontroller, de har foretaget indtil videre."

Repræsentant B for kæde/center med ADD-aftale

Desuden kan det virke ubehagelig på nogle medlemmer at få kastet mistanke på sig og blive udtaget til en kontrol, der indebærer afgivelse af en urinprøve under opsyn efter samme retningslinjer som i eliteidrætten. En anden centerleder peger også på, at det er en særlig udfordring at teste motionister, som ikke indgår i et sportsligt system.

"Vi havde en situation med en, som var på vej ud af døren, som ikke ville testes, fordi han skulle hjem og nå nogle ting. De havde en lang, lang dialog med ham for at få løst det. Jeg kunne godt ønske mig, at de var bedre klædt på til at håndtere sådanne situationer. Er man eliteidrætsudøver, så er man forvænt med, at det kommer på et tidspunkt. Man har det i baghovedet."

Repræsentant A for kæde/center med ADD-aftale

Flere af centrene/kæderne med ADD-aftaler ser på trods af de forbedringsmuligheder, der måtte være omkring selve dopingkontrollen, gerne flere tests i centrene, og en enkelt fremhæver ønsket om, at centrene på eget initiativ skal kunne tilkalde Anti Doping Danmarks dopingkontrol efter behov.

Man er mere tilbageholdende med at kræve udvidelse af testningen til andre stoffer end anabole steroider – eksempelvis ulovlige slankemidler og stimulanser. Ifølge én centerleder er koblingen mellem brugen af slankemedicin og træning mindre stærk end sammenhængen mellem anabole steroider og vægttræning, mens en anden informant, der er mere positiv over for at udvide kredsen

---

⁹⁶ Ifølge Anti Doping Danmark er man bekendt med disse sager og oplyser til denne og den følgende kritik af dopingkontrollen, at man tager fat i kontrollanter, hvis der kommer negative tilbagemeldinger, ligesom den korrekte opførelse i forbindelse dopingkontrol både indgår i uddannelsen og løbende formidles i Anti Doping Danmark's månedlige nyhedsbrev til kontrollanterne. Anti Doping Danmark vurderer selv, at antallet af uheldige episoder med klager fra fitnesscentre er lille. Interview med Anti Doping Danmark ved sekretariatschef Finn Mikkelsen og leder af oplysning Jakob Berget, 15. juli 2010.

af testede stoffer, mener, at man af praktiske årsager indtil videre bør koncentrere indsatsen om de anabole steroider.

Derudover er der enighed om, at registreringer af folk, der er testet positive, kan blive bedre.

Én fremhæver, at de lister over dopingdømte, som DFHO løbende udsender til sine medlemscentre, ikke bliver opdateret hurtigt nok, hvilket angiveligt har betydet, at et center måtte smide et medlem ud, efter at han havde været medlem i et halvt år. En anden fremhæver det forhold, at nogle centre med en ADD-aftale tilbyder kontantmedlemskaber og gæstebilletter uden at afkræve ID, hvilket betyder, at dopingudelukkede i princippet kan få adgang til centret. Men den største udfordring synes at være den manglende fælles registrering og dermed gensidige udelukkelse af alle dopingdømte fra både de kommercielle og foreningsdrevne fitnesscentre.

"Det er registreringen, der er problemet. Det er også en kæmpe debat i brancheorganisationen i øjeblikket – både i forhold til, om idrættens database skal lægges sammen med den kommercielle fitnessbranches database, hvilket også er den største kritik, vi møder internt i vores organisation. Det er det her med, at du kan gå over i et foreningscenter og træne, selv om du er blevet testet positiv i et kommercielt center."

Repræsentant D for kæde/center med ADD-aftale

Der også konsensus om, at kontrollen ikke kan stå alene, og at den oplysende og præventive indsats bør styrkes kraftigt, ligesom faktorer som lokaleindretningen, personalet og håndvægtenes størrelse har stor betydning for det forebyggende arbejde. Konkret foreslår flere, at Anti Doping Danmark tager mere ud i centrene med henblik på at informere frem for at kontrollere. En informant uddyber dette således:

"Dopingarbejdet, som det er i øjeblikket, er lidt skræmmeagtigt. Vi har da nogle foldere stående og sådan nogle ting, men når man ser noget til Anti Doping Danmark – uh, så er det test. Kunne man forestille sig, at de kom på besøg ude i centret og måske gik rundt og selv delte materialet ud, så det blev en form for anderledes ting at opleve Anti Doping Danmark? (...) Vi skal simpelthen finde på nogle initiativer, som rammer bredere. Selvfølgelig fra Anti Doping Danmarks side – selvfølgelig også fra vores side."

Repræsentant A for kæde/center med ADD-aftale

Endelig er der hos de interviewede center-/kæderepræsentanter ikke enighed om, hvorvidt en lovfæstet obligatorisk kontrol i alle centre er vejen frem. En af repræsentanterne mener 'ja' på visse betingelser:

"Hvis man kan gøre det mere klart, hvad er et fitnesscenter, hvem er det der skal testes, hvem skal det være obligatorisk for, så tror jeg, det vil være positivt at gøre det lovpligtigt."

Repræsentant B for kæde/center med ADD-aftale

En anden repræsentant fremhæver, at det offentlige i givet fald må påtage sig finansieringen, mens to andre informanter er principielt mere kritiske og fremhæver fordelene ved, at centrene selv frivilligt vælger at påtage sig et antidopingarbejde. De peger desuden på, at det nuværende system med

støtte fra mærkningsordningen positivt fremhæver centre med ADD-aftaler. En obligatorisk kontrol vil placere alle i 'samme båd' og dermed fjerne denne fordel.

Brancheorganisationen Dansk Fitness & Helse Organisation

Brancheorganisationen DFHO er fortalere for mærkningsordningen og tillægger det stor værdi, at ordningen understøtter et anti-dopingarbejde på frivillige præmisser ved, at centrene på eget initiativ indgår samarbejdsaftaler med Anti Doping Danmark, individuelt eller gennem brancheorganisationen⁹⁷.

Brancheforeningen har kun oplevet få konkrete problemer med centre, som var usikre på, om de var forpligtede til at følge mærkningsordningen, og DFHO fremhæver generelt, at mærkningsordningen ikke er forbundet med krævende administration. Tværtimod betyder den ideelt set, at centre, der indgår aftale med Anti Doping Danmark, står stærkere over for forbrugerne. DFHO vurderer således, at ordningen har haft en positiv effekt på antallet af medlemmer i organisationen og dermed for antallet af fitnesskunder, som er omfattet af dopingkontrol. I alt skønner DFHO, at 80 pct. af alle fitnessmedlemmer i Danmark er underlagt kontrol – uden dog at kunne angive præcis, hvor mange centre i DFHO-regi der er kommet til på grund af selve mærkningsordningen.

Ifølge DFHO vil den fulde effekt af ordningen først blive kendt, hvis alle centre skifter efter loven. Netop håndhævelsen af loven vurderer DFHO derfor er et område, som kan styrkes. DFHO har ikke kendskab til, at nogle centre skulle være blevet politianmeldt, fordi de har undladt at opsætte en sur smiley. DFHO vil gerne forestå sådanne politianmeldelser, hvis et medlem af organisationen beder om det, men organisationen har ikke igangsat egentlig kontrolvirksomhed. I stedet mener DFHO, at det bør være myndighederne, eventuelt i regi af Anti Doping Danmark, der efterprøver, om centrene efterlever mærkningsordningen og sanktioneres, hvis det ikke er tilfældet.

DFHO's syn på den bredere indsats mod motionsdoping

DFHO vurderer, at det økonomiske bidrag fra staten til mærkningsordningen er afgørende for at fastholde den nuværende kollektive ADD-aftale, hvor DFHO's medlemmer betaler cirka halv pris for dopingkontrollen sammenlignet med centre, der står udenfor. Samtidig vurderer DFHO, at branchens frivillige samarbejde med Anti Doping Danmark fremmer et medansvar i centrene for det forebyggende antidopingarbejde og generelt bidrager til en dopingbekæmpende kultur i sektoren.

Generelt oplever DFHO stor opbakning til aftalen blandt medlemscentre, selv om nogle peger på, at omkostningerne ved dopingkontrol er høje. Også på organisationsplan er der tilfredshed med ADD-samarbejdet, som ifølge DFHO har vist sig forløbe uden problemer i det daglige

I forhold til en fremtidig styrkelse af indsatsen har DFHO især oplevet det som et problem, at der ikke i dag er en fælles registrering af dopingdømte udøvere på tværs af alle kommercielle centre og

---

⁹⁷ Interview den 22. april 2010 med DFHO repræsenteret ved Morten Brustad, markedsdirektør i DFHO's paraplyorganisation, Dansk Erhverv, samt sekretariatschef Jesper Bøgh Christensen, DFHO. Morten Brustad sidder endvidere i Anti Doping Danmarks bestyrelse udpeget af kulturministeren. Alle citater og holdninger refereret i dette afsnit er fra nævnte interview.

den organiserede idræt, så der sker gensidig udelukkelse af dopingdømte motionsudøvere. I forlængelse heraf er DFHO villig til at diskutere, om sagsbehandlingen skal være fælles med den foreningsdrevne idræt til forskel fra i dag, hvor DFHO's bestyrelse som sidste instans står for idømmelse af dopingsanktioner i den kommercielle fitness-sektor.

Ud fra de hidtidige erfaringer med ADD-samarbejdet ser DFHO problemer i at erstatte den frivillige aftaleordning med et krav om obligatorisk dopingkontrol i alle motions- og fitnesscentre. Netop frivilligheden har ifølge DFHO vist sit værd ved at sikre en opbakning til dopingbekæmpelsen, både når det gælder selve dopingkontrollen i centrene og i forhold til at udbrede en kultur mod brugen af doping. Det er en motivationsfaktor for de deltagende centre at kunne signalere, at de tilhører en kreds af erhvervsdrivende, som tager et ansvar og selv bidrager økonomisk til antidoping-samarbejdet.

Endelig fremhæver DFHO, at det rent praktisk kan blive svært at gennemføre en obligatorisk dopingkontrol i miljøer, som ikke ønsker at samarbejde med Anti Doping Danmark om gennemførelse af dopingkontrollen, herunder at identificere de udøvere, som kontrolleres, og efterfølgende sikre, at dopede medlemmer også i praksis bliver udelukket. DFHO forudser, at det vil kræve et statsligt kontrolapparat, som kan sikre, at dopingdømte medlemmer ikke blot træner videre i centre, der ikke ønsker at samarbejde – uden i øvrigt at kunne forhindre, at dopingdømte i sidste ende kan træne videre i mere uformelle miljøer.

Af disse årsager vil DFHO derfor genoverveje sin medvirken, hvis Folketinget indfører en obligatorisk dopingkontrol for alle landets centre frem for den nuværende frivillige ordning. Ifølge DFHO er der i stedet brug for at høste flere erfaringer med at få flere centre ind i aftaler med Anti Doping Danmark.

For et overblik over fitnessbranchens holdninger se i øvrigt bilag 18.

Andre aktører og interessenters vurderinger

Anti Doping Danmarks bemærkninger til mærkningsordningen

Anti Doping Danmark, der er ansvarlig for at udsende smileys til motions- og fitnesscentre, mener, at mærkningsordningens reelle effekter er vanskelige at vurdere så kort tid efter dens indførelse, men peger på, at den kan have været med til at forstærke bevidstheden om, at doping er et problem, som alle i branchen bør have fokus på.⁹⁸

Anti Doping Danmark har ikke oplevet større problemer med at administrere loven, herunder definitionen af, hvilke centre der er omfattet af mærkningskravet – ud over nogle henvendelser umiddelbart efter lovens ikrafttræden. Ifølge Anti Doping Danmark synes lovens formuleringer ikke at rumme de store muligheder for misfortolkning, selv om man ikke mener at have hjemmel til at rådgive centre nærmere herom.

---

⁹⁸ Interviews den 20. april 2010 samt den 15. juli 2010 med Anti Doping Danmark repræsenteret ved sekretariatsleder Finn Mikkelsen og leder af oplysning Jakob Berget. Alle holdninger refereret i dette afsnit er fra nævnte interviews.

Endelig vurderer Anti Doping Danmark, at der kan være behov for at promovere ordningen mere offensivt gennem informationsvirksomhed eller via kontrol sikre, at centrene følger lovens påbud om mærkning. Det sidste er ikke institutionens opgave anfører Anti Doping Danmark.

Anti Doping Danmarks bemærkninger til den bredere motionsdopingindsats

Anti Doping Danmark ser samarbejdet med DFHO om dopingkontrol i centrene som en hjørnesten i indsatsen mod motionsdoping, da samarbejdet ud over at etablere tætte relationer til branchen også har muliggjort en mere effektiv kontrolindsats, idet man ved at have samlet de cirka 200 centre under DFHO-aftalen kan målrette kontrollen til centre med det største behov. Desuden sikrer samarbejdet et klagesystem for alle dopingtestede medlemmer af kommercielle motions- og fitnesscentre, da DFHO fungerer som klageinstans for hele branchen på antidopingområdet.

Gevinsterne ved at pulje motions- og fitnesscentre gennem en risikovurdering har ifølge Anti Doping Danmark vist sig at være så store, at man i princippet gerne så den samme mulighed i de centre, som indgår individuelle aftaler uden om DFHO. Samtidig vurderer Anti Doping Danmark, at der kan være behov for en fælles registrering af alle dopingdømte motionsudøvere på tværs af DFHO, centre med individuelle ADD-aftaler samt foreningsidrætten med det formål at begrænse dopingdømtes mulighed for at søge over i et andet center.

Stofferne, der testes for i motions- og fitnesscentre:

Anti Doping Danmark oplyser, at det vil kunne fordyre kontrollen at udvide kredsene af stoffer, man tester for. Hvad angår nogle kvinders brug af eksempelvis slankemidler, vurderer Anti Doping Danmark, at det frem for alt er en opgave for fitnessinstruktørerne at forebygge.

Billigere/mere fleksible kontrolaftaler:

Anti Doping Danmark er ikke principielt afvisende over for at udvikle modeller for små centre eller centre med begrænsede dopingproblemer, f.eks. fysioterapiklinikker med tilhørende træningscentre, men ser dog også en række problemer forbundet hermed. Bl.a. risikoen for en underfinansiering af dopingkontrollen og udfordringen i at definere, hvilke type centre man skulle tilbyde særlige samarbejdsaftaler.

Mere forebyggende arbejde:

Samme ressourcemæssige overvejelser fremfører Anti Doping Danmark i forhold til en generel styrkelse af det forebyggende arbejde på motionsdopingområdet. Anti Doping Danmark anfører samtidig, at nye initiativer på forebyggelsesområdet allerede er på vej.

Obligatorisk dopingkontrol i alle centre:

Anti Doping Danmark anfører, at de frivillige aftaler om dopingkontrol erfaringsmæssigt fungerer godt. Bl.a. er dopingkontrollanterne velkomne i centrene, centrene betaler gerne for dopingkontrollen, og der er en god dialog med både centre og branchen repræsenteret ved DFHO. Ydermere peger Anti Doping Danmark på en række potentielle udfordringer ved obligatorisk dopingkontrol i motions- og fitnesscentre. Bl.a. at nogle centre vil være fjendtlige over for dopingkontrollen og besværliggøre en korrekt testning i centrene, ligesom det kan blive en udfordring at inddrive betaling for dopingkontrollen i fitnesscentre. Samtidig forudser Anti Doping Danmark øgede omkostninger til kontrol af særligt dopingbelastede centre, uddannelse i konflikthåndtering, håndhævelse af sanktioner samt en bedre sikring af kontrollanternes sikkerhed.

Rigspolitiets bemærkninger til mærkningsordningen

Rigspolitiet kender ikke til sager om overtrædelse af mærkningsordningen og vurderer heller ikke, at politiet i de enkelte politikredse har prioriteret en opsøgende indsats for at kontrollere, om motions- og fitnesscentre efterlever mærkningsordningen⁹⁹.

Rigspolitiet vurderer, at mærkningsordningen primært er led i en præventiv indsats, som branchen selv har et ansvar for bliver udnyttet, men at man selvfølgelig vil behandle de sager om manglende mærkning, der måtte komme.

Hos Rigspolitiet opfatter man således mærkningsordningen som en håndsrækning til branchen i den forstand, at ordningen giver centre med ADD-aftale mulighed for at presse andre centre til at opprioritere deres antidopingarbejde og i sidste ende anmelde centre, der ikke efterlever mærkningskravet. Af samme grund har Rigspolitiet heller ingen planer om at ændre sine prioriteringer på området ved at kontrollere de enkelte centre.

Andre interessenters synspunkter

I det følgende redegøres kort for yderligere synspunkter om mærkningsordningen og det tilhørende antidopingarbejde, som andre idrætspolitiske aktører har givet udtryk for i forbindelse med rapportens udarbejdelse.

Danmarks Idræts-Forbund (DIF) og Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) inddrog et bredt perspektiv på antidopingarbejdet i kommercielle fitnesscentre i organisationernes fælles høringssvar til lovudkastet i forbindelse med forberedelsen af mærkningsordningen¹⁰⁰.

Således ønskede organisationerne, at alle kommercielle fitnesscentre skulle være omfattet af en obligatorisk dopingkontrol ud fra en betragtning om, at 'det ville være underligt', hvis der ikke var en mere forpligtende ordning for de private centre, når der findes en brancheorganisation (DFHO), som er repræsenteret i Anti Doping Danmarks bestyrelse. Desuden anførte de to organisationer, at det burde være muligt direkte at kunne rekvirere kontroller hos Anti Doping Danmark, når et center har mistanke om misbrug hos bestemte medlemmer. DGI og DIF argumenterede for, at dette ville have både en præventiv og sanktionerende værdi.

De to organisationer fastholder i dag ovennævnte synspunkter og anfører herudover samtidig behovet for en fælles database over dopingudelukkede motionister på tværs af den kommercielle og foreningsbårne fitness-sektor, så en dopingudelukkelse ikke kan omgås ved at søge over i et andet center¹⁰¹ under en anden organisering – et rationale, som også ligger bag ønsket om obligatorisk dopingkontrol i alle centre.

---

⁹⁹ Interview med Jørgen Skov Isalin, vicepolitiinspektør, Rigspolitiets Nationale Efterforsknings- og Forebyggelsescenter (NEC), den 4. august 2010.

¹⁰⁰ Høringssvar fra Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI) og Danmarks Idrætsforbund (DIF), den 7. februar 2008.

¹⁰¹ Mundtlig og skriftlig kontakt den 30. juni med Birgitte Nielsen, formand for DIF og DGI's fælles koncept Foreningsfitness samt næstformand i DGI, samt telefonisk kontakt den 2. juni 2010 med kommunikationschef i DIF, Morten Møhlholm Hansen. Se endvidere artiklen *Idrætten raser over dopingnøl*, Jyllands-Posten, 9. februar 2010, hvor Søren Riiskjær, chef for DGI idrætspolitiske afdeling, samt Morten Møhlholm Hansen, kommunikationschef i DIF, efterlyser, at det bliver muligt at udveksle informationer om dopingdømte på tværs af foreningsdrevne og kommercielle motions- og fitnesscentre.

I DIF, som organiserer konkurrenceidrætten i Danmark, peger man dog samtidig på oplysning som vigtigere end kontrol, når det gælder indsatsen mod brug af dopingstoffer i kommercielle fitnesscentre. I sammenligning med doping inden for eliteidrætten mener DIF også, at indsatsen mod motionsdoping i højere grad er et samfundsansvar, hvor man fra samfundets side må afgøre, hvor højt man vil prioritere indsatsen¹⁰².

Dansk Firmaidrætsforbund støttede ved lovforslagets høringsrunde mærkningsordningen, men angav dog den bekymring, at mærkningen mod sin hensigt kunne vise personer, som gør brug af ulovlige dopingmidler, hvilke centre de skulle holde sig fra, såfremt de ikke ønskede at blive udsat for dopingkontrol¹⁰³.

Desuden mente *Dansk Fysioterapeuter* ved høringsrunden, at loven burde præcisere, at træningsfaciliteter ved fysioterapeutiske klinikker og andre behandlingsinstitutioner i sundhedssektoren, der anvender træning som led i behandlingen, er undtaget mærkningskravet¹⁰⁴.

Øvrige fremførte holdninger til mærkningsordningen

Uden for interesse- og medlemsorganisationerne har enkelte kommenteret mærkningsordningen og dens sigte, siden loven trådte i kraft den 1. juli 2008.

Der har i danske forskningskredse inden for dopingområdet været rejst kritik af mærkningsordningen i forlængelse af en mere generel vurdering af indsatsen mod brug af dopingstoffer i motionsmiljøer. Blandt disse er professor på Institut for Idræt ved Aarhus Universitet, Verner Møller, der ser mærkningsordningen som en udmøntning af et uigennemtænkt, etisk angribeligt og ineffektivt felttog mod brug af dopingstoffer i motionsmiljøet, hvor konkurrencesportens dopingbekæmpelse kritikløst bliver overført til området ud fra inkonsistente sundhedsovervejelser¹⁰⁵.

Konkret i forhold til mærkningsordningen argumenterer han for, at den i modsætning til fødevarerkontrollens ikke nødvendigvis virker afskrækkende på den enkelte kunde. Tværtimod afspejler smiley-ordningen snarere et ønske om at udvise tvivlsom politisk handlekraft, da en sur smiley i virkeligheden signalerer, hvor brugerne af anabole steroider helt legalt kan undgå dopingkontrol. En utilsigtet konsekvens, han betegner som den 'rene galskab', hvis målet er at fremme effektiv dopingkontrol.

Fra samme forskningsmiljø på Aarhus Universitet har adjunkt, ph.d. Ask Vest Christiansen samtidig rettet kritik af de politiske forslag om at gøre dopingkontrollen obligatorisk i alle centre¹⁰⁶.

I en kommentar¹⁰⁷ argumenterer han bl.a. for, at en obligatorisk dopingkontrol kan drive steroidbrugere over i uofficielle klubber, at det ikke er dokumenteret, at den nuværende kontrol har sænket

---

¹⁰² Telefonisk kontakt med Morten Mølholm Hansen, kommunikationschef i DIF, den 2. juli 2010.

¹⁰³ Høringssvar fra Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), den 31. januar 2008.

¹⁰⁴ Høringssvar fra Danske Fysioterapeuter, den 5. februar 2008. Indvendingen blev i Kulturministeriets høringsnotat af 11. februar 2008 afvist med den begrundelse, at lovbemærkningerne præciserer, at loven ikke finder anvendelse på 'hospitalet og andre behandlingsinstitutioner i sundhedssektoren, som ... ikke er alment tilgængelige'.

¹⁰⁵ Møller, V. 2010: 26.

¹⁰⁶ Forslag til folketingsbeslutning om at gøre det obligatorisk for motions- og fitnesscentre at være dækket af dopingkontrol. 12. januar 2010: Se også www.ft.dk/samling/20091/afstemningsforslag/B101/index.htm.

antallet af steroidbrugere, at forslaget ikke tager hensyn til stoffer benyttet af kvinder, og at obligatorisk kontrol alt i alt næppe vil forbedre folkesundheden. Til gengæld anfører han, at den vil kræve fitnessmedlemmers ret til privatliv i strid med Menneskerettighedskonvention bestemmelser, fordi selve dopingkontrollen med dens tilhørende sanktionsmuligheder er ude af proportion med det problem, man ønsker at bekæmpe. Således vil alle fitnessmedlemmer med et krav om obligatorisk dopingkontrol ikke længere kunne undslå sig at afklæde sig foran kontrollanten, når urinprøven skal afgives.¹⁰⁸

Mens motionsdoping i bredere forstand jævnligt bliver omtalt eller diskuteret i medierne, viser en søgning på Infomedia, at der kun i begrænset omfang er skrevet om selve mærkningsordningen, siden dens ikrafttræden. En ejer af et fitnesscenter i Århus kaldte dog ordningen for 'latterlig', da han efter ordningens ikrafttræden blev bedt om at kommentere kravet om, at hans center skulle sætte en sur smiley op. Bl.a. ud fra argumentet om, at man ikke kan bedømme et fitnesscenter ud fra, hvorvidt det har en aftale med Anti Doping Danmark.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Christiansen, A. V. 2010.

¹⁰⁸ I kommentaren formulerer han det sådan: *"Den der udtages skal klæde sig af foran kontrollanten: Bukserne ned til knæene og T-shirten op til livet, så kønsdelene er tydeligt synlige, når prøven afgives. Når den nye lov vedtages, vil ingen af Danmarks 500.000 fitnessmedlemmer kunne undslå sig den behandling."*

¹⁰⁹ Interview med centerejer René Sørensen, 'Motionscentre sure på smiley', Århus Stiftstidende, 4. juli 2008

DEL 4 - PERSPEKTIVER

Evalueringsarbejdet og svarene på kommissoriets 19 spørgsmål (se resumeet) tydeliggør nogle udfordringer og perspektiver for mærkningsordningen og den danske indsats mod doping i motions- og fitnesscentre.

Evalueringen dokumenterer, at et flertal blandt motions- og fitnesscentre med en ADD-aftale overordnet er tilfredse med mærkningsordningen. Holdningerne til mærkningsordningen er dog forskellige alt efter, om man spørger motions- og fitnesscentre med ADD-aftale eller centre uden aftale. Det er ikke i sig selv overraskende, da loven netop sigter mod at fremhæve de centre, som har indgået aftaler om dopingkontrol, positivt, mens de øvrige centre er forpligtet til at skilte med en sur smiley.

Samtidig møder man dog også på visse områder kritik af ordningens udformning og administration blandt fitnesscentre og aktører, som ellers er positive over for loven.

Udfordringer for mærkningsordningen

Overordnet kan det konkluderes, at mærkningsordningen har nogle udfordringer:

- Der er begrænset kendskab til mærkningsordningen blandt en del fitnesscentre.
- Mange centre skilte trods loven ikke med en smiley. Dette har betydning for mærkningsordningens synlighed over for nuværende eller potentielle medlemmer, og flere motions- og fitnesscentre efterlyser en mere aktiv promovning af mærkningsordningen over for centrene og den brede befolkning. Fra flere sider peges på, at en øget kontrol med lovens efterlevelse vil styrke mærkningsordningen.
- Centre uden ADD-aftale med lav risikoprofil eller centre, som selv vurderer, at de på anden vis fører en klar antidopingpolitik, føler sig uretmæssigt stemplet af mærkningsordningen. I forlængelse heraf er disse centre utilfredse med, at mærkningsordningen alene måler antidopingarbejdet på, hvorvidt centrene har en ADD-aftale om dopingkontrol, og ikke tager hensyn til centrenes forskellige risikoprofiler og størrelse eller en mere uformel indsats mod doping over for medlemmerne.

Ud over ovenstående udfordringer med mærkningsordningen peger analysen af de kvalitative og kvantitative data på en række indsatsområder og perspektiver i den fremtidige indsats mod motionsdoping, som er relevante at overveje.

1. Anti Doping Danmarks aftaler – prisstrukturer og fleksibilitet

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at centre, som har indgået ADD-aftale, typisk er markant større end centre uden aftaler, ligesom de oftere er tilknyttet en kæde. Omvendt har relativt mange små eller specialiserede centre valgt at stå uden for ADD-aftalerne. Det kan bunde i simple økonomiske årsager eller i, at centrenes aktiviteter og medlemskreds ikke appellerer til potentielle brugere af anabole steroider. Endelig kan centre ønske at dække over systematisk dopingmisbrug hos centrets medlemmer, men undersøgelsen indikerer ikke, at det er den væsentligste begrundelse. Eksempelvis har færre centre uden aftale håndvægte på over 35 kg sammenlignet med centre, der har indgået ADD-aftale.

Fysioterapiklinikker og andre behandlingsorienterede centre eller rene kvindecentre har svært ved at se fordelene ved at indgå en økonomisk belastende aftale om dopingkontrol med ADD. Hvis aftalen tegnes individuelt uden om DFHO, løber den op i over 12.000 kroner årligt. Det er ikke overraskende, at eksempelvis et lille enkeltmandsejet center med under 400 medlemmer finder, at en sådan udgift belaster regnskabet mere, end det er tilfældet hos et kædeejt center med 5.000 medlemmer.

Skal Anti Doping Danmark nå ud til flere af de små eller specialiserede centre, er det relevant at overveje, om prisstruktur og indhold i ADD's aftaler med centrene i højere grad kan afspejle centrenes reelle behov, risikoprofil og omsætning. En eventuel opstramning af den nuværende mærkningsordning vil yderligere forstærke behovet for fleksibilitet for at imødekomme de centre, som har saglige begrundelser for ikke at ønske en ADD-aftale på de nuværende vilkår¹¹⁰.

2. Ønske om mere forebyggelse og rådgivning

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 70 pct. af alle motions- og fitnesscentre ønsker et øget fokus på forebyggelse, oplysning og rådgivning. I forlængelse heraf har et par centre med ADD-aftale i de kvalitative interviews peget på, at de i det daglige mest møder Anti Doping Danmark i rollen som kontrolmyndighed, og at 'dopinginformanter' på besøg i centrene ville være et velkomment supplement til dopingkontrollørerne.

Forebyggelse af dopingbrug i motions- og fitnesscentre og rådgivning til centre har længe har været prioriteret i Anti Doping Danmark. Senest har ADD gennem ekstraordinær finansiering på 5,65 mio. kroner fra forskellig side bl.a. afviklet en bred informations- og motionsdopingkampagne i årene fra 2007-2010, ligesom nye initiativer målrettet motionsdoping i motions- og fitnesscentre er på vej.

I princippet kan ønsket om mere forebyggelse afspejle, at det forebyggende arbejde ikke har været forbundet med de samme omkostninger for centrene som selve dopingkontrollen og derfor er mindre økonomisk forpligtende at tilslutte sig. Desuden har denne rapport ikke undersøgt, i hvilket omfang centrene rent faktisk gør brug af Anti Doping Danmarks tilbud på forebyggelsesområdet. Men opbakningen til ønsket om mere fokus på det forebyggende arbejde er ikke desto mindre markant blandt såvel centre med og uden ADD-aftale.

I forhold til en eventuelt mere målrettet, opsøgende og oplysende motionsdopingindsats i fitnesssektoren, herunder også i forhold til mærkningsordningen, efterlyser flere aktører en bedre oversigt over kommercielle motions- og fitnesscentre i Danmark.

3. Fælles registrering af dopingdømte og strømlining af regler og klagesystemer

Både i fitnessbranchen og hos andre aktører på motionsdopingområdet står en fælles registrering af dopingdømte motionister højt på ønskelisten.

---

¹¹⁰ For Anti Doping Danmarks syn på mere fleksible aftaler se side 99.

I dag er systemet tredelt: Dopingdømte motionister i kommercielle centre, der er medlem af DFHO og tilknyttet brancheorganisationens aftale med Anti Doping Danmark, bliver udelukket fra alle centre under DFHO, men kan frit træne i andre kommercielle centre med ADD-aftale eller i et foreningsdrevet center under de store idrætsorganisationer. Dopingdømte motionister i centre med individuel ADD-aftale udelukkes kun fra deres eget center, mens udøvere fra foreningsdrevne centre alene bliver udelukket fra foreninger under DIF, DGI, De Danske Skytteforeninger og Dansk Firmaidrætsforbund.

Den manglende fælles registrering af dopingdømte, som kan sikre, at dopingdømte motionister får sværere ved at fortsætte træningen i andre centre, opleves som en brist, der svækker antidopingarbejdet og den tilhørende mærkningsordnings troværdighed og konsekvens. Fitnesscentrene løber i praksis en risiko for ufrivilligt at lukke dopingdømte motionister ind ad den ene dør, samtidig med at de sender dopingbrugere fra egne rækker ud ad den anden.

4. Testning for andre dopingstoffer end anabole steroider

Som opfølgning på kommissoriets spørgsmål om, hvorvidt der er brug for at teste for flere stoffer end de nuværende (primært anabole steroider), er temaet både berørt i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen og i de kvalitative interviews.

At det er muligt at operere med forbud mod andre dopingmidler i motions- og fitnesscentre, er Norge et eksempel på. Her opererer Anti Doping Norge i sit kontrolprogram for træningscentre med en liste over forbudte stoffer, som tager udgangspunkt i den norske lovgivnings liste over dopingstoffer, som det er forbudt at besidde, sælge og overdrage. Denne liste omfatter i Norge i modsætning til i Danmark også en række stimulerende midler, bl.a. efedrin og amfetamin¹¹¹. I Danmark danner derimod WADA's liste over stoffer, der testes for uden for konkurrence, grundlaget for kontrollen i motions- og fitnesscentre. Dette betyder, at Anti Doping Danmark ikke tester for eksempelvis efedrin og amfetamin.

Den høje andel af 'ved ikke-respondenter' i spørgeskemaundersøgelsen, hvor 43 pct. af respondenterne ikke har nogen holdning til spørgsmålet, indikerer, at det er vanskeligt for centrene at forholde sig til spørgsmålet vedrørende en eventuel udvidelse af listen over dopingstoffer, som der testes for. Et mindretal på 27 pct. af centrene angiver dog, at de gerne så testet for andre stoffer end de nuværende anabole steroider. Især dopingrelaterede 'slankemidler' som efedrin og herudover i mindre grad euforiserende stoffer bliver nævnt som eksempler.

Flere centre fremhæver i de kvalitative interviews brugen af bestemte slankemidler og slankemedicin blandt især kvinder som et problem, som dopingkontrollen kunne rette fokus mod, hvis formålet med dopingkontrollen er at begrænse sundhedsskadelig adfærd i tilknytning til fitnessstræning. Samtidig møder man det synspunkt, at den nuværende dopingkontrol er diskriminerende, fordi den kun fokuserer på (yngre mænds) brug af anabole steroider, mens (kvinders) brug af f.eks. efedrin eller amfetamin ikke kontrolleres eller sanktioneres. Derfor kan der være grund til at overveje, om

---

¹¹¹ <http://www.antidoping.no/internett/antidoping-norge/oppdragsvirksomhet/rent-treningssenter/forbudte-stoffer/>

WADA's out-of-competition-liste er optimal som udgangspunkt for dopingkontrol i motions- og fitnesscentre.

5. Obligatorisk dopingkontrol i alle motions- og fitnesscentre

Muligheden for gennem lovgivningen at indføre obligatorisk dopingkontrol i alle motions- og fitnesscentre er blevet fremført fra forskellig side – blandt andet i form af et beslutningsforslag fremsat i Folketinget tidligere i år¹¹² – som en måde at undgå 'sorte pletter' på landkortet i form af centre, hvor brugerne af dopingstoffer kan træne videre uforstyrret uden risiko for at møde Anti Doping Danmarks dopingkontrol.

Holdninger til obligatorisk dopingkontrol har indgået i denne undersøgelses spørgeskemaundersøgelse og i de kvalitative interviews. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at den danske fitnessbranche på centerniveau er delt på spørgsmålet, og at centrenes nuværende tilknytning til Anti Doping Danmark er en væsentlig faktor for, om man støtter eller afviser forslaget om en obligatorisk kontrol. Mens næsten 80 pct. af centrene med ADD-aftale er helt eller noget enige i, at der skal indføres obligatorisk dopingkontrol, gælder det for kun cirka 30 pct. af centrene uden en ADD-aftale.

Det er ikke muligt ud fra undersøgelsen entydigt at vurdere bevæggrunde og eventuelle forbehold bag centrenes støtte eller afvisning af obligatorisk kontrol. Næsten hvert tredje center uden aftale er i princippet positive over for en obligatorisk ordning. Det kunne indikere, at nogle centre primært afviser ADD-aftaler af praktiske årsager, f.eks. prisen. Mange centre med ADD-aftaler er positive over for en obligatorisk ordning, selv om brancheforeningen DFHO vender sig mod forslaget med støtte fra store centerkæder i medlemskredsen. Det vidner om uenighed internt i fitnessbranchen på henholdsvis center-, kæde-, og organisationsniveau, medmindre støtten til obligatorisk dopingkontrol for nogle centres vedkommende blot er udtryk for en opbakning til en dopingkontrol, man allerede selv praktiserer. Evalueringen kan ikke vurdere, om dette er tilfældet.

Både DFHO og Anti Doping Danmark har en række forbehold for obligatorisk dopingkontrol.

Ifølge DFHO risikerer en obligatorisk ordning at underminere det frivillige samarbejde mellem Anti Doping Danmark, der ifølge DFHO virker motiverende for centrenes opbakning og støtte til antidopingarbejdet. DFHO fremhæver, at cirka 80 pct. af alle fitnesskunder i dag er medlem af centre med en ADD-aftale. DFHO vurderer, at en obligatorisk ordning ikke vil kunne håndhæves i fjendtligt stemte centre, medmindre man samtidig etablerer et større statsligt kontrolapparat, og man risikerer i så fald blot at flytte dopingproblemet over til mere uofficielle miljøer uden for den organiserede fitness-sektor. Endelig vil centrene miste den positive markedsføringseffekt, som mærkningsordningen giver i dag.

Anti Doping Danmark vurderer, at en obligatorisk ordning kan fordyre dopingkontrollen og slå skår i samarbejdet med DFHO og fitnesscentre, som ifølge Anti Doping Danmark sikrer en relativ problemfri gennemførelse af dopingkontrol i centrene. Anti Doping Danmark peger endvidere på, at en obligatorisk ordning vil rejse nogle udfordringer omkring bl.a. sikkerheden for dopingkontrol-

---

¹¹² B 101: *Forslag til folketingsbeslutning om at gøre det obligatorisk for motions- og fitnesscentre at være dækket af dopingkontrol*, fremsat den 12. januar 2010 af Flemming Møller Mortensen (S), Leif Lahn Jensen (S) og Mogens Jensen (S).

lanterne samt muligheden for at gennemføre og effektuere en forsvarlig dopingkontrol i fjendtligt indstillede centre. Endelig kan det vise sig vanskeligt at inddrive betaling fra sådanne centre.

Endelig har forskere på området peget på, at obligatorisk dopingkontrol kan virke krænkende på nogle medlemmer, og at et obligatorisk kontrolsystem ikke er proportional med det (sundheds)problem, den skal bekæmpe.

6. Bestilling af dopingtests målrettet enkeltpersoner

Centre og foreninger kan i dag bede Anti Doping Danmark om at komme inden for bestemte tidsrum på bestemte ugedage, men præcist hvornår kontrollen kommer, og hvem der udvælges til kontrol, er Anti Doping Danmarks suveræne afgørelse.

Men enkelte fitnesscentre og de store idrætsorganisationer har herudover efterlyst muligheden for, at centre/foreninger kan bestille dopingtest på personer, man mistænker for at bruge doping. Argumentet er, at centre/foreninger dermed mere målrettet kan sætte ind mod personer, som bruger doping og måske er med til at sprede en uheldig kultur i træningsmiljøet. Ved at 'pinpointe' kontrollen på disse medlemmer finder en række centre og idrætsorganisationerne, at man kunne øge anti-doping arbejdets effektivitet væsentligt.

Rationalet bag en målrettet testning af enkeltpersoner er klart, men forslaget rummer også en række indlysende principielle problemer. Bl.a. har Anti Doping Danmark peget på det problematiske i, at frivillige idrætsledere eller centerejere får indflydelse på, hvem der skal testes, og hvornår det skal ske. Dopingtesten kan dermed potentielt bruges som magtmiddel over for medlemmer/kunder, som de ansvarlige ledere af forskellige årsager gerne vil af med, ligesom det er uklart, om man, hvis det er hensigten, kan tvinge almindelige motionister til at møde op til kontrol på et bestemt tidspunkt og efterfølgende sanktionere personer, der måtte nægte.

7. Mere viden om effekten af indsatser mod motionsdoping

Europæiske lande med strategier mod motionsdoping i motions- og fitnesscentre har alle valgt forskellige strategier.

I Norge er dopingkontrollen helt frivillig for den enkelte kunde i motions- og fitnesscentre ud fra bl.a. et hensyn til den enkelte motionists personlige integritet¹¹³. Antidoping Norge havde ved udgangen af 2009 aftaler med 140 motions- og fitnesscentre¹¹⁴. I Sverige er selve brugen af doping strafbar i modsætning til i Danmark. I Storbritannien er det omvendt hverken forbudt at importere eller bruge anabole steroider til eget forbrug, så længe der er tale om lovligt producerede præparater¹¹⁵. Fokus ligger i stedet i større grad på at minimere de sundhedsmæssige skader ved brugen gennem 'harm reduction'-strategier¹¹⁶.

---

¹¹³ http://www.datatilsynet.no/templates/Page_____1553.aspx

¹¹⁴ Stiftelsen Antidoping Norge 2009: 42. Det samlede antal gennemførte dopingtests var 52 i 2009.

¹¹⁵ Dette er ikke ensbetydende med, at salg og produktion af anabole steroider er tilladt.

¹¹⁶ Se f.eks. kapitlet 'Doping in fitness and strength training environments – politics, motives and masculinity'. Christiansen, A. V. 2009: 99.

Ingen andre lande har en så vidtgående dopingkontrol i kommercielle fitnesscentre som Danmark. Herudover er der med regeringens handlingsplan mod motionsdoping fra 2008 yderligere sat ind med mærkningsordningen, skærpede straffe for besiddelse og distribution af dopingmidler samt en større oplysningskampagne rettet mod brugen af anabole steroider.

Meget taler altså for, at Danmark har en af de mest offensive indsatser mod brugen af doping i almindelige motionsmiljøer, især når det gennem kontrol og sanktioner handler om at afskrække motionister fra at eksperimentere med anabole steroider.

I forhold til den generelle indsats mod motionsdoping i kommercielle motions- og fitnesscentre er der dog fortsat en række huller i forhold til viden om motionsdopings sociale og sundhedsmæssige konsekvenser og den mest effektive indsats i forhold til at begrænse brugen af dopingstoffer i motions- og fitnessmiljøer¹¹⁷.

---

¹¹⁷ Se eksempelvis den svenske regerings narkotikaudredning fra 2008, som ud fra ekspertudtalelser diskuterer de anabole steroider farlighed og konkluderer, at en nærmere kortlægning heraf ville være hensigtsmæssig. Betänkande av Narkotikautredningen 2008:307 ff. Et andet eksempelvis er diskussionen om koblingen mellem anabole steroider og aggressiv adfærd: Uden at afvise risikoen for negative psykiske effekter af anabole steroider konkluderede en arbejdsgruppe nedsat af det norske Justitsdepartementet og støttet af 'Senter for medisinsk metodevurdering' eksempelvis: "Det finnes ikke tilstrekkelig vitenskapelig dokumentasjon for å kunne si at det foreligger en årsaksmessig sammenheng mellom bruk av AAS og aggresjon/vold. På den annen side kan man på bakgrunn av den samlede faglitteratur ikke utelukke at en slik årsaksmessig sammenheng kan foreligge, særlig ved bruk av høye doser og/eller kombinasjon av ulike stoffer hos følsomme individer." Haug E.; Mørland, J.; Olaisen, B.; Myhre, K. I. 2004: 24.

LITTERATURLISTE

- The Advisory Council on the Misuse of Drugs, ACMD (2009). *Annual Report, accounting year 2008-2009*. London: Advisory Council on the Misuse of Drugs.
(<http://www.homeoffice.gov.uk/publications/drugs/acmd1/annual-report-2008-09?view=Binary>)
- Anti Doping Danmark (2008). *Anti Doping Danmark – årsberetning 2008*. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Anti Doping Danmark (2009). *Anti Doping Danmark – årsberetning 2009*. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Antidoping Norge(2010). *Stiftelsen Antidoping Norge – Årsrapport 2009*. Antidoping Norge.
- Antidoping Norge (2010), *Forbudte stoffer på treningssenter*. Hjemmesideartikel publiceret på <http://www.antidoping.no/internett/antidoping-norge/oppdragsvirksomhet/rent-treningssenter/forbudte-stoffer> (besøgt august 2010)
- Berget, J.; Johannisson, M. R. (red.) (2009). *Håndbog for fitnesscentre. Råd og vejledning om anti-doping*. København: Anti Doping Danmark.
- Betänkande av Narkotikautredningen (2008). *Bättre kontroll av missbruksmedel - En effektivare narkotika- och dopningslagstiftning m.m.* Stockholm: Statens Offentliga Utredningar.
(<http://www.regeringen.se/content/1/c6/11/75/23/bf6d732b.pdf>)
- Bojsen-Møller, J.; Christiansen, A. V. (2009). 'Use of performance- and image enhancing substances among recreational athletes: a quantitative analysis of inquiries submitted to the Danish anti-doping authorities'. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*. Wiley-Blackwell Munksgaard. (forpubliceret online 16. oktober 2009).
(<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1600-0838.2009.01023.x/abstract;jsessionid=3FD6383321045488B40228CB637080BE.do3to2>)
- Bondesson, M. (2009). *Skärpt straff för dopningsbrott*. Dagens Nyheter. Bragt den 7. december 2009 på www.dn.se (<http://www.dn.se/nyheter/sverige/skarpt-straff-for-dopningsbrott-1.1009736>).
- Capacent (2008). *Evaluering af Antidopingkampagne*. København: Capacent.
- Christiansen, A. V. (2009). 'Doping in fitness and strength training environments – politics, motives and masculinity'. Møller, V.; McNamee, M.; Dimeo, P. (red.) (2009). *Elite Sport, Doping and Public Health*, 99-118. Odense: Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.
- Christiansen, A. V. (2010). *Kommentar: Dopingkontrol i fitnesscentre er en dårlig idé*. København: Berlingske Tidende. Bragt den 20. januar 2010 på www.berlingske.dk (www.berlingske.dk/kommentarer/dopingkontrol-i-fitnesscentre-er-en-daarlig-ide).
- Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) (2010). 'En dyst om dopingtest'. *DGI Magasinet Udspil*, no. 5, juni 2010. Vingsted: Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI).
- Evans-Brown, M.; McVeigh, J. (2009). 'Anabolic steroid use in the general population of the United Kingdom'. Møller, V.; McNamee, M.; Dimeo, P. (red.) (2009). *Elite Sport, Doping and Public*

Health, 75-99. Odense: Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.

Evans-Brown, M.; Kimergård, A.; McVeigh, J. (2009). 'Elephant in the room? The methodological implications for public health research of performance-enhancing drugs derived from the illicit market'. *Drug Testing and Analysis*, Vol. 1, no. 7, 323-326. John Wiley & Sons.

Grace, F.; Baker J.; Davies, B. (2001). 'Anabolic androgenic steroid use in recreational gym users: a regional sample of the Mid-Glamorgan area'. *Journal of Substance Use*, Vol. 6, no. 3, 189-195. Informa Healthcare.

Haug E.; Mørland, J.; Olaisen, B.; Myhre, K. I. (2004). *Androgene-anabole steroider (AAS) og vold*. Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten.

Hoare, J. (2009). *Drug Misuse Declared: Findings from the 2008/09 British Crime Survey*. London: Home Office.

Johnston, L. D.; O'Malley, P. M.; Bachman J. G.; Schulenberg, J. E. (2008). *Monitoring the future – national results on adolescent drug use. Overview of Key Findings 2008*. Bethesda, Maryland: National Institute on Drug Abuse, National Institutes of Health, U.S. Department of Health & Human Services.

Kirkegaard, K. L. (2007A). *Overblik over den danske fitness-sektor*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Kirkegaard, K. L. (2007B). *Fra muskelmasse til massebevægelse – indblik i den kommercielle fitness-sektors historie*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Kirkegaard, K. L. (2009). *Portræt af de aktive fitnesskunder, træningsmotiver, tilfredshed og selv-vurderet sundhed*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Kirkegaard, K. L. (2010). *Fitness trodser finanskrisen*. København: Idrættens Analyseinstitut. Bragt den 10. februar på www.idan.dk (<http://www.idan.dk/Kommentaren/056fitnessaaret.aspx>)

Kulturministeriet (1999). *Doping i Danmark* (Hvidbog). København: Kulturministeriet.

Mickelsson, K. (2009). *Dopingen i Sverige – en inventering av utbredning, konsekvenser och åtgärder*. Östersund: Statens Folkhälsoinstitut.

Mikkelsen, F.; Damsgaard, R. (red.) (2003). *Anti Doping Danmark evaluering 2000 – 2003*. Brøndby: Anti Doping Danmark.

Møller, V. (2009): 'Conceptual confusion and the anti-doping campaign in Denmark'. Møller, V.; McNamee, M.; Dimeo, P. (red.) (2009). *Elite Sport, Doping and Public Health*, 13-28. Odense: Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.

Pedersen, I. K.; Benjaminsen, L. (2006). 'Er dopingerfaringer forbeholdt lavtuddannede?'. *Dansk Sociologi*, no. 3/4, 17. Årgang, 51-71. København: Dansk Sociologforening.

Socialdepartementet (2010). *Pressemeddelse: Lagrådsremiss om en effektivare narkotika- och dopningslagstiftning*. Socialdepartementet. (<http://www.sweden.gov.se/sb/d/7487/147711>)

Singhammer, J.; Ibsen, B. (2010). *Motionsdoping I Danmark – En kvantitativ undersøgelse om brug af og holdning til muskelopbyggende stoffer*. Odense: Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.

Steele, R. (2010). *Fitness-sektoren i Danmark ændrer karakter*. København: Idrættens Analyseinstitut. Bragt den. 4. februar på www.idan.dk
(<http://www.idan.dk/Nyheder/823fitnessregnskaber.aspx>)

Strahler, K.; Elbe, A. M. (2007). 'Wollen - aber nicht können: das Problem Dopingkontrolle'. *Leistungssport*, 37 årgang (4), 35-38. Philippka-Sportverlag/Deutscher Olympischer SportBund.

Theilst, G. H. (2010). *Doping massivt problem i fitness-Danmark*. København: Børsen. Bragt den 11. februar 2010 på www.borsen.dk.
(http://borsen.dk/nyheder/foedevarer/artikel/1/176423/doping_massivt_problem_i_fitness-danmark.html)

Love, bekendtgørelser, lovforslag og beslutningsforslag (kronologisk opstillet)

Lov nr. 916 af 8. december 1993: *Lov om forbud mod visse dopingmidler* (dopingloven).
(<http://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=46966>)

L 98, fremsat 25. november 1998: *Forslag til lov om forbud mod visse dopingmidler*.
(http://webarkiv.ft.dk/?/samling/19981/lovforslag_oversigtsformat/198.htm)

Lov nr. 232 af 21. april 1999: *Lov om forbud mod visse dopingmidler*.
(<http://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=21128>)

Lov nr. 69 af 4. februar 2004: *Lov om ændring af forskellige love på Indenrigs- og Sundhedsministeriets område* (Afskaffelse af hæftestraf samt ændring af uddannelseskra-
v i autorisationslove vedrørende sundhedspersoner m.v.).
(<http://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=9867>)

L 71, fremsat 27. oktober 2004: *Forslag til lov om fremme af dopingfri idræt*.
(<http://www.ft.dk/samling/20041/lovforslag/L71/index.htm>)

Lov nr. 1438 af 22/12/2004: *Lov om fremme af dopingfri idræt*.
(<http://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=11948>)

L 89, fremsat 27. februar 2008: *Forslag til lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt*.
(<http://www.ft.dk/samling/20072/lovforslag/L89/index.htm>)

Lov nr. 430 af 29. maj 2008: *Lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt* (Informations-
ordning for motions- og fitnesscentre).
(<http://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=117209>)

L 85, fremsat 5. december 2008: *Forslag til lov om ændring af lov om forbud mod visse dopingmid-
ler*.

(<http://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/L85/index.htm#dok>)

Lov nr. 352 af 06. maj 2009: *Lov om ændring af lov om forbud mod visse dopingmidler* (Skærpelse af straffen for forhandling, udlevering eller fordeling af dopingmidler).

(<http://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=124650>)

Bekendtgørelse nr. 1405 af 15. december 2009: *Bekendtgørelse om fremme af dopingfri idræt.*

(<http://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=129135>)

B 101, fremsat 12. januar 2010: *Forslag til folketingsbeslutning om at gøre det obligatorisk for motions- og fitnesscentre at være dækket af dopingkontrol.* Stillet af Flemming Møller Mortensen

(S), Leif Lahn Jensen (S), Mogens Jensen (S)

(<http://www.ft.dk/samling/20091/beslutningsforslag/B101/index.htm>)

Høringssvar

(Afgivet i forbindelse med forberedelse af Lov nr. 430 af 29. maj 2008: *Lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt.* Informationsordning for motions- og fitnesscentre.)

Høringssvar fra Danske Fysioterapeuter, den 5. februar 2008.

(<http://www.ft.dk/samling/20072/lovforslag/l89/bilag/1/531485.pdf>)

Høringssvar fra Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI) og Danmarks Idrætsforbund (DIF), den 7. februar 2008. (<http://www.ft.dk/samling/20072/lovforslag/l89/bilag/1/531485.pdf>)

Høringssvar fra Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), den 31. januar 2008.

(<http://www.ft.dk/samling/20072/lovforslag/l89/bilag/1/531485.pdf>)

Bilag 1- Metodiske overvejelser

Resumé af rapporten

Resuméet besvarer de 19 spørgsmål, som kommissoriet bag rapporten stillede. Desuden ridser det tre forskellige positioner op i forhold til anti-dopingarbejdet i de kommercielle motions- og fitnesscentre og fremhæver den nuværende mærkningsordnings tre udfordringer.

Del 1 – Baggrundskapitel

Rapportens baggrundskapitel kortlægger indledningsvis intentionerne bag mærkningsordningen samt organiseringen og udmøntningen af motionsdopingbekæmpelsen generelt. Dette sker med afsæt i en desk research samt indhentning af faktuelle data følgende centrale aktører: Anti Doping Danmark og Dansk Fitness & Helse Organisation (DFHO), SKAT og Rigspolitiet.

Baggrundskapitlet skaber et fundament for rapportens primære hensigt: Nemlig at evaluere mærkningsordningen ud fra kommissoriets 19 formulerede spørgsmål.

Som opfølgning på indhentningen af faktuelle data gennemførtes i løbet af foråret og sommeren 2010 ydermere en række semistrukturerede uddybende interviews med nedenstående centrale aktører:

	Tid og sted	Varighed	Deltagere
Anti Doping Danmark	April 2010, Anti Doping Danmark, Idrættens Hus Brøndby	2 timer	Sekretariatschef Finn Mikkelsen og leder af oplysning Jakob Berget
Dansk Fitness & Helse Organisation	April 2010, Idrættens Analyseinstitut, Holmen, København	1,5 time	Markedsdirektør i Dansk Erhverv, Morten Brustad og sekretariatschef Jesper Bøgh Christensen
SKATs smuglerikontrol indsats	Maj 2010, SKAT, Københavns Lufthavn, Kastrup	45 minutter	Specialkonsulent (tolder) Axel Grønkjær
Opsamlende og afklarende interview Anti Doping Danmark	Juli 2010, Anti Doping Danmark, Idrættens Hus, Brøndby	40 minutter	Sekretariatschef Finn Mikkelsen og leder af oplysning Jakob Berget
Rigspolitiets Nationale Efterforskningscenter (NEC)	August 2010, NEC, København	45 minutter	Vicepolitiinspektør Jørgen Skov Isalin

Formålet med ovennævnte interviews var primært at få uddybet data fra den faktuelle dataindsamling, herunder at få et indblik i detaljerne vedrørende mærkningsordningens organisering og udmøntning samt erfaringerne herfra.

Med afsæt i data fra Idrættens Analyseinstituts medlemsundersøgelse af aktive fitnesskunder fra 2008 redegør baggrundskapitlet ydermere for kundernes holdning til motionsdoping. Denne un-

dersøgelse blev i praksis gennemført i 78 motions- og fitnesscentre – heraf 77 kommercielle centre og ét foreningsbaseret center. Undersøgelsen havde med 4.747 respondenter en svarprocent på 54,8 pct. Da deltagerne aktivt tilmeldte sig undersøgelsen, er det dog vigtigt at understrege, at det er de aktive medlemmer, der her er repræsenteret, og at de refererede resultater af undersøgelsen således ikke er repræsentative for samtlige medlemmer af de kommercielle motions- og fitnesscentre.

Del 2 - Kvantitativ spørgeskemaundersøgelse

Som led i evaluering blev der foretaget en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse blandt motions- og fitnesscentre i Danmark. Spørgeskemaundersøgelsen havde til hensigt at kortlægge motions- og fitnesscentrenes holdninger og erfaringer med mærkningsordningen såvel som den generelle dopingbekæmpelse i centrene.

Da der ikke eksisterer nogen formel registrering af motions- og fitnesscentre, udførte Idrættens Analyseinstitut en rundringning til samtlige motions- og fitnesscentre registreret i instituttets egen database over motions- og fitnesscentre. Gennem rundringningen blev navne og e-mailadresser på kontaktpersoner indhentet. Enkelte motions- og fitnesscentre frabad sig spørgeskemaet, mens det i andre centre ikke var muligt at træffe en relevant kontaktperson. På baggrund af dette modtog 368 centre svarende til ca. 80 pct. af databasens motions- og fitnesscentre spørgeskemaet via e-mail.

Respondenterne modtog alle et link samt et personligt password til undersøgelsen, hvilket sikrede, at hvert center kun kunne besvare skemaet én gang. I den indledende tekst til spørgeskemaet var der en kort introduktion til undersøgelsens formål og instruktioner om udførelsen af besvarelsen. Herunder at respondenterne ikke behøvede besvare alle spørgsmål, men i mange tilfælde kunne gå videre til næste spørgsmål, såfremt et spørgsmål var irrelevant, eller respondenterne ikke havde en holdning til spørgsmålet. Nogle spørgsmål har således lavere svarprocent end andre.

Motions- og fitnesscentrene blev både pr. telefon og i introduktionen til spørgeskemaet gjort opmærksom på, at personen med størst kendskab til fitnesscentrets drift skulle besvare skemaet. Det er ikke muligt at afgøre, om denne henstilling i alle tilfælde er blevet fulgt i praksis ved besvarelsen.

Sideløbende med indhentningen af e-mailadresser på kontaktpersoner i fitnesscentre udfærdigede Idrættens Analyseinstitut et udkast til spørgeskemaet. Dette udkast blev forelagt for evalueringsfølgegruppe, der havde repræsentanter fra Anti Doping Danmark, Dansk Fitness & Helse Organisation og Kulturministeriet. Følgegruppens input og overvejelser blev herefter indarbejdet, hvorefter det færdige spørgeskema blev distribueret til de 368 motions- og fitnesscentre, der var kontaktoplysninger på.

Spørgeskemaundersøgelsen forløb over fire uger, hvor der undervejs blev udsendt to påmindelser til de motions- og fitnesscentre, der ikke havde svaret, hvilket havde en tydelig positiv effekt for undersøgelsens samlede svarprocent. Ud af de 368 mulige respondenter påbegyndte 207 centre besvarelsen, hvoraf 205 centre færdiggjorde skemaet. Svarprocenten endte således på 56 pct. hvilket overordnet set er et tilfredsstillende resultat, dog med forbehold for en overrepræsentation af centre, der *har indgået* aftale med Anti Doping Danmark.

På grund af, at 20 pct. af landets fitnesscentre frabad sig skemaet eller ikke var mulige at komme i kontakt med suppleret med bortfaldet af potentielle respondenter, der ikke påbegyndte spørgeskemaet, er undersøgelsen ikke repræsentativ for alle landets motions- og fitnesscentre. En central forklaring på dette frafald kan være en manglende interesse hos fitnesscentre, der ikke finder, at emnet motionsdoping er relevant. Der må således også tages højde for en overrepræsentation af motions- og fitnesscentre, der finder motionsdopingbekæmpelsen interessant. Indledningsvis i del 2 af rapporten beskrives nærmere, hvilke motions- og fitnesscentre der er repræsenteret i undersøgelsen, herunder hvilke grupper af centre der er over- og underrepræsenteret.

I praksis var der tale om et spørgeskema (se også bilag 4), som efter en fælles introduktion delte sig i henholdsvis spørgsmål til motions- og fitnesscentre med ADD-aftale og spørgsmål til og motions- og fitnesscentre uden ADD-aftale. Herefter afrundedes spørgeskemaet med en række fælles spørgsmål om det bredere syn på dopingbekæmpelse i motions- og fitnesscentre samt en række faktuelle spørgsmål om bl.a. fitnesscentrets størrelse og struktur.

I det omfang, det er muligt, er der i tolkninger og analyser taget højde for de under- og overrepræsentationer, besvarelserne indeholder. Til trods for at undersøgelsen ikke er repræsentativ for de samlede motions- og fitnesscentre, fremkommer der nogle klare tendenser og mønstre ud fra besvarelserne, hvilket gør materialet anvendeligt til udarbejdelsen af evalueringen af mærkningsordningen.

Del 3 - Kvalitative interviews

Idrættens Analyseinstitut gennemførte en række uddybende semistrukturerede kvalitative interviews med i alt otte motions- og fitnesscentre. Interviewene var fordelt i to fokusgrupper med henholdsvis tre og fire deltagere samt ét målrettet interview med den daglige leder af et center med høj risikoprofil i forhold til dopingbrugere.

	Tid og sted	Varighed	Deltagere
Fokusgruppeinterview – fitnesscentre/kæder uden ADD-aftale	April 2010, Idrættens Analyseinstitut, Holmen, København	To timer	Tre deltagere, centerledere og ejere. Anonymiseret
Fitnesscenter uden ADD-aftale – høj risikoprofil	(Anonymiseret)	En time	Centerleder. Anonymiseret
Fokusgruppeinterview fitnesskæder med ADD-aftale	Juni 2010, Idrættens Analyseinstitut, Holmen, København	Halvanden time	Fire deltagere, 3 centerledere og en kædedirektør. Anonymiseret

Ud over at skabe indblik i centrenes holdninger og erfaringer var fokusgruppeinterviewene med centre uden ADD-aftale også med til at kvalificere spørgsmålene i den kvantitative spørgeskemaundersøgelse.

For at sikre en åben debat blev de to gennemførte fokusgruppeinterview inddelt i henholdsvis fitnesscentre/fitnesskæder med ADD-aftale og fitnesscentre/fitnesskæder uden ADD-aftale. Deltage-

re fra motions- og fitnesscentre blev ydermere gjort opmærksom på, at alle citater blev anonymiseret i rapporten for at sikre en mere åben og ærlig samtale.

På baggrund af disse uddybende interviews med Anti Doping Danmark, DFHO og motions- og fitnesscentre kortlægger Del 3 centrale interessenters holdninger til mærkningsordningen og deres syn på fremtidige perspektiver for det generelle motionsdopingarbejde i de kommercielle motions- og fitnesscentre. Vægten er her i særlig grad lagt på udsagnene fra fitnesscentre/fitnesskæderne.

Den kvalitative undersøgelse tegner som supplement til den kvantitative et mere nuanceret billede af de erfaringer, barrierer og perspektiver, som den kommercielle fitness-sektor oplever som relevante i forhold til mærkningsordningen og den overordnede motionsdopingbekæmpelse.

Del 4 – Perspektiver

På baggrund af den tilvejebragte viden i forbindelse med rapportens udarbejdelse peger del 4 på tre udfordringer for den nuværende mærkningsordning og formidler i en lidt friere form en række potentielle indsatsområder og perspektiver for den fremtidige indsats i forhold til motionsdoping.

Begrebsafklaring

Der er i rapporten benyttet en række begreber, som fordrer en præcisering i forhold til betydning og brug rapporten igennem.

Doping

Rapporten afgrænser sig fra at tage nærmere stilling til de videnskabelige diskussioner om definitionen af doping og de risici, der er forbundet ved indtagelse af forskellige dopingrubricerede stoffer. Begrebet doping bliver i rapporten således benyttet som fællesbetegnelse for de substanser, der er opført på den til enhver tid gældende dopingliste fra World Anti-Doping Agency (WADA).

Motionsdoping

Motionsdoping er ikke benyttet som en definition af specifikke substanser, men snarere som en betegnelse for brug af dopingstoffer (typisk defineret af WADA's dopingliste) i forbindelse med træning, der ikke sigter på at opnå en sportslig/konkurrencemæssig fordel.

Anabole Steroider (AAS)

Hovedparten af anabole stoffer tilhører gruppen steroider. Testosteron og de kunstigt fremstillede steroider kaldes under ét for anabole androgene steroider (AAS). For læsevenlighedens skyld er disse stoffer i rapporten blot betegnet som anabole steroider.

Bilag 2 - Lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt

Lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt

(Informationsordning for motions- og fitnesscentre)

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1

I lov nr. 1438 af 22. december 2004 om fremme af dopingfri idræt foretages følgende ændringer:

1. I *overskriften* til § 9 indsættes efter »idrætsmiljøer«: »og straf«.

2. Efter § 9 indsættes:

»§ 9 a. Motions- og fitnesscentre skal informere om, hvorvidt de har indgået samarbejdsaftale med Anti Doping Danmark, jf. § 9. Informationen skal ske ved skiltning, der opsættes ved det enkelte centers indgangsparti på en sådan måde, at den er synlig for kunderne. Hvis centeret har en hjemmeside, skal samarbejdsaftalen med Anti Doping Danmark ligeledes angives her.

Stk. 2. Anti Doping Danmark fastsætter efter kulturministerens godkendelse de nærmere krav til udformning af informationen.

Stk. 3. Med bøde straffes den, der undlader at informere efter stk. 1. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2008.

Givet på Amalienborg, den 29. maj 2008

MARGRETHE R.

/ Brian Mikkelsen

Bilag 3 – Informationskrivelse til motions- og fitnesscentre

DOPINGKONTROL GIVER GLAD SMILEY

Fra den 1. juli 2008 er det lovpligtigt for landets kommercielle motions- og fitnesscentre at informere om, hvorvidt de har indgået samarbejde med Anti Doping Danmark om dopingkontrol.

Folketinget vedtog d. 15. maj 2008, at motions- og fitnesscentre fremover ved tydelig skiltning ved indgangspartiet og på en eventuel hjemmeside skal markere, om der foretages dopingkontrol eller ej. Det betyder, at såfremt et center ikke har indgået en samarbejdsaftale med Anti Doping Danmark, skal centret ligeledes informere herom.

Den nye lovbestemmelse (Lov nr. 430 af 29/05/2008) udgør § 9 a. i "Lov om fremme af dopingfri idræt, nr. 1438 af 22. december 2004".

Af bemærkningerne til lovens enkelte bestemmelser fremgår det, at;
"Et motions- og fitnesscenter skal forstås som en fysisk afgrænset træningsfacilitet, der er tilgængelig for alle. Der er tale om et center, hvor man kan tilmelde sig fitness- og motionsaktiviteter ved at komme 'ind fra gaden'. Der vil typisk være tale om et kommercielt center".

Det er Kulturministeriets hensigt med loven at bidrage til, at der vil være flere centre, der knytter sig til Anti Doping Danmarks ordning om dopingkontrol, og at ordningen dermed kan være et redskab i markedsføringen af centret. Med den nye lov skal det blive nemt for forbrugerne at vælge medlemskab i et center, der er aktivt i dopingbekæmpelsen. Ikke mindst hensynet til unge vejer tungt i denne sammenhæng.

Hvis man pr. 1. juli 2008 har en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark, modtager man en positiv smiley med teksten; *"Vi samarbejder med Anti Doping Danmark om dopingkontrol"*. Har man derimod ikke en kontrolaftale med Anti Doping Danmark, skal der hænge en tilsvarende negativ smiley ved centrets indgangsparti med teksten; *"Vi samarbejder IKKE med Anti Doping Danmark om dopingkontrol"*.

Det er det enkelte motions- og fitnesscenter, der selv har ansvaret for at opfylde bestemmelserne i mærkningsordningen. Centre som ikke har en aftale med Anti Doping Danmark, er selv forpligtiget til at kontakte Anti Doping Danmark for at få tilsendt en negativ smiley.

Anti Doping Danmark

Bilag 4 – Spørgeskema

Evaluering af mærkningsordningen for danske motions- og fitnesscentre

1. Velkommen til undersøgelsen af mærkningsordningen på dopingområdet

Teknisk vejledning

Hvis du går i stå i besvarelsen af et enkelt spørgsmål, så gå hellere videre til det næste frem for helt at opgive at udfylde spørgeskemaet. Hvis du fortryder nogle af dine svar, mens du er i gang, kan du med skærmens (browserens) 'tilbageknap' gå tilbage for at rette dem.

Hvis du oplever tekniske problemer eller har kommentarer/spørgsmål til undersøgelsen, er du velkommen til at kontakte projektleder Rebecca Steele pr. e-mail rebecca.steele@idan.dk eller på telefon + 45 32 66 10 37

Tryk på 'videre' for at gå i gang med spørgeskemaet.

2. Anti Doping Danmark administrerer den såkaldte mærkningsordning, hvor motions- og fitnesscentre med henholdsvis en 'glad' og 'sur' smiley ved indgangspartiet angiver, om de har en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark.

Mener du, at dit motions-/fitnesscenter er omfattet af den såkaldte smileyordning?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja, mit center er omfattet af smileyordningen (1)
- Nej, mit center er ikke omfattet af smileyordningen (2)
- Jeg er i tvivl om, hvorvidt mit center er omfattet af smileyordningen (3)

3. Har dit motions-/fitnesscenter indgået en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark – enten direkte med Anti Doping Danmark eller gennem et medlemskab af Dansk Fitness & Helse Organisation (DFHO)?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Jeg ved ikke, om centret har en aftale med Anti Doping Danmark om dopingkontrol (3)

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 3 IS 2 OR 3, THEN SKIP TO QUESTION 35]

4. De følgende spørgsmål beder vi dig besvare med udgangspunkt i dine meninger samt oplevelser og erfaringer vedrørende dit specifikke motions-/fitnesscenter.

Hvem har i praksis indgået aftalen med Anti Doping Danmark vedrørende dit motions-/fitnesscenter?

- Jeg har personligt på vegne af mit center indgået aftalen med Anti Doping Danmark (1)
- Aftalen med Anti Doping Danmark er indgået af en kollega/medejer af centret (2)
- Aftalen er indgået af min kæde-administration (3)
- Andet - uddyb venligst (4)

5. _____

6. I hvilken grad har nedenstående udsagn betydning for, at dit motionscenter har indgået aftale med Anti Doping Danmark?

[READ ANSWERS IN RANDOM ORDER]

	I høj grad	I nogen grad	Neutral/ved ikke	I ringe grad	Slet ikke
Aftalen er en del af centrets medlemskab af Dansk Fitness & Helse Organisation					
Centret vil gerne tage et ansvar for at bekæmpe doping i fitnessmiljøet					
Centret ønsker dopingkontrol, da det tiltrækker flere medlemmer					
Centret ønsker dopingkontrol, da det giver et bedre ry					
Centret ønsker ikke at skilte med den 'sure' smiley					

7. Andet - uddyb venligst:

---

8. Fremgår det af motions-/fitnesscentrets hjemmeside, at der er indgået en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)
- Centret har ingen hjemmeside (4)

9. Skiltes der med en synlig 'glad' smiley ved centrets indgangsparti?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)

[S - IF THE ANSWER IS 2, THEN SKIP TO QUESTION 16]

[S - IF THE ANSWER IS 3, THEN SKIP TO QUESTION 18]

10. Hvorfor skiltes der med en synlig 'glad' smiley ved centrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)

[READ ANSWERS IN RANDOM ORDER, EXCEPT THE LAST 4]

- Det er lovpligtigt (1)
- Det er god markedsføring (2)
- Det afskrækker potentielle dopingbrugere fra at melde sig ind i centret (3)
- Andet – uddyb venligst (4)

11. _____

12. Mener du, at den 'glade' smiley medvirker til, at medlemmer vælger motions-/fitnesscentret til fordel for centre, som *ikke* har indgået aftale med Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
Nej (2)
Ved ikke (3)

13. Uddyb eventuelt:
-

14. Mener du, at den 'glade' smiley medvirker til, at medlemmer *fravælger* motions-/fitnesscentret til fordel for centre, som *ikke* har indgået aftale med Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
Nej (2)
Ved ikke (3)

15. Uddyb eventuelt:
-

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 9 IS 3 OR 1, THEN SKIP TO QUESTION 18]

16. Hvorfor skiltes der ikke med en synlig 'glad' smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)

- Centret ønsker ikke at øge opmærksomheden om doping (1)
Centret ønsker ikke at skilte med, at vi har en aftale med Anti Doping Danmark (2)
Centret mener ikke, at smiley-ordningen generelt gavner indsatsen mod doping (3)
Centret er generelt utilfreds med smiley-ordningen (4)
Jeg mener ikke, at centret er omfattet af smiley-ordningen (5)
Den manglende smiley er en forglemmelse (6)

17. Andet: uddyb venligst
-

18. Hvad er din vurdering af prisen på Anti Doping Danmarks ordning?

[REQUIRE ANSWER]

- Dyr (1)
Rimelig (2)
Billig (3)
Ved ikke (4)

19. Uddyb eventuelt:
-

20. I hvilken grad ville følgende prisforhøjelser medføre, at centret ville overveje at trække sig fra samarbejdet om dopingkontrol med Anti Doping Danmark?

(Undlad eventuelt at svare, såfremt spørgsmålet ikke er relevant - f.eks. fordi centret indgår i et kædesamarbejde og derfor ikke selvstændigt indgår aftale med ADD)

	I høj grad	I nogen grad	Neutral/ved ikke	I ringe grad	Slet ikke
25 procents prisforhøjelse	1	2	3	4	5
50 procents prisforhøjelse	1	2	3	4	5
100 procents prisforhøjelse	1	2	3	4	5

21. Er du tilfreds med antallet af kontrolbesøg, som I har haft i centret?

Ja (1)
 Ved ikke (2)
 Nej – uddyb venligst (3)

22. _____

23. Er du tilfreds med kontrollanternes udførelse af dopingtests i centret?

Ja (1)
 Vi har ikke haft nogle tests i centret (2)
 Ved ikke//har ikke været til stede i centret under kontrolbesøg (3)
 Nej – uddyb venligst (4)

24. _____

25. Mener du, at det generelt gavner at lave en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

Ja (1)
 Nej (2)
 Ved ikke (3)

[S - IF THE ANSWER IS 3, THEN SKIP TO QUESTION 29]

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 25 IS 2, THEN SKIP TO QUESTION 28]

26. Hvordan har aftalen med Anti Doping Danmark gavnnet dit center? (sæt gerne flere krydser)

Vi har fået et bedre træningsmiljø (1)
 Vi har fået flere medlemmer (2)
 Vores medlemmer føler sig mere trygge (3)
 Andet - Uddyb venligst (4)

27. _____

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 25 IS 1, THEN SKIP TO QUESTION 29]

28. Beskriv kort, hvorfor du ikke mener, at det gavner at lave en aftale med Anti Doping Danmark?

_____

29. Har motions-/fitnesscentret fået reaktioner fra medlemmer, der er blevet udtaget til dopingtest i centret af kontrollanter fra Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
Nej (2)
Ved ikke (3)

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 29 IS 2 OR 3, THEN SKIP TO QUESTION 31]

30. Beskriv eventuelt, hvilke reaktioner motions-/fitnesscentret har fået fra medlemmer, der er blevet udtaget til dopingtest i centret af kontrollanter fra Anti Doping Danmark
-

31. Har motions-/fitnesscentret fået reaktioner fra medlemmer med hensyn til dopingbekæmpelse generelt i centret?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
Nej (2)
Ved ikke (3)

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 31 IS 2 OR 3, THEN SKIP TO QUESTION 33]

32. Beskriv eventuelt, hvilke reaktioner motions-/fitnesscentret har fået fra medlemmer med hensyn til dopingbekæmpelse i centret?
-

33. Har motions-/fitnesscentret gennemført yderligere dopingrelevante tiltag ud over at have indgået aftale med Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
Nej (2)
Ved ikke (3)

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 33 IS 2 OR 3, THEN SKIP TO QUESTION 35]

34. Beskriv eventuelt, hvilke øvrige dopingrelevante tiltag motions- /fitnesscentret har gennemført ud over at have indgået aftale med Anti Doping Danmark
-

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 3 IS 1 OR 3, THEN SKIP TO QUESTION 52]

35. Den følgende række spørgsmål beder vi dig besvare med udgangspunkt i dine meninger, oplevelser og erfaringer vedrørende dit specifikke motions-/fitnesscenter.

Har du overvejet at tilmelde motions-/fitnesscentret til ordningen om kontrolbesøg fra Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
Nej (2)
Centret er en del af et kædesamarbejde og kan ikke selvstændigt beslutte at indgå aftale med Anti Doping Danmark (3)
Ved ikke (4)

36. Mener du, at det generelt gavner at lave en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)

[S - IF THE ANSWER IS 3, THEN SKIP TO QUESTION 39]

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 36 IS 2, THEN SKIP TO QUESTION 38]

37. Beskriv eventuelt kort, hvorfor du mener, at det gavner at lave en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark

_____

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 36 IS 1, THEN SKIP TO QUESTION 39]

38. Beskriv eventuelt kort, hvorfor du ikke mener, at det gavner at lave en aftale med Anti Doping Danmark

_____

39. Hvorfor har motions-/fitnesscentret ikke indgået aftale med Anti Doping Danmark om udførelse af kontrolbesøg? (sæt gerne flere krydser)

[READ ANSWERS IN RANDOM ORDER, EXCEPT THE LAST 9]

- Det er for dyrt (1)
- Jeg vidste ikke, at det er muligt at indgå aftale med Anti Doping Danmark (2)
- Jeg er principielt imod dopingtests i motions- og fitnesscentre (3)
- Centret ser ikke noget forkert i, at medlemmer anvender doping (4)
- Centret ville miste medlemmer, hvis Anti Doping Danmark udførte kontrolbesøg (5)
- Doping er ikke et reelt problem i centret (6)
- Centret håndterer selv eventuelle dopingproblemer (7)
- Jeg mener at dopingtests i motions- og fitnesscentre krænker medlemmernes privatliv (8)
- Andet: (9)

40. _____

41. Ville en eventuel prisnedsættelse for kontrolbesøg medføre, at motions-/fitnesscentret ville overveje at indgå et samarbejde med Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Måske (3)
- Centret kan ikke selvstændigt beslutte at indgå aftale med Anti Doping Danmark (4)
- Ved ikke (5)

42. Fremgår det af motions-/fitnesscentrets hjemmeside, at I ikke har indgået en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Centret har ikke en hjemmeside (3)
- Ved ikke (4)

43. Skiltes der med en synlig 'sur' smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 43 IS 2 OR 3, THEN SKIP TO QUESTION 48]

44. Hvorfor skiltes der med en synlig 'sur' smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)

- Det er lovpligtigt (1)
- Det sender et signal til medlemmerne om, at de kan træne i centret uden at blive udsat for dopingkontrol (2)
- Centret ser andre fordele i at skilte med, at vi ikke samarbejder med Anti Doping Danmark. Uddyb eventuelt: (3)

45. _____

46. Mener du, at den 'sure' smiley medvirker til at medlemmer vælger motions-/fitnesscentret frem for andre centre, som har en aftale med Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)

47. Mener du, at den 'sure' smiley medvirker til, at medlemmer fravælger motions-/fitnesscentret til fordel for et center, som har en aftale med Anti Doping Danmark?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 43 IS 1 OR 3, THEN SKIP TO QUESTION 50]

48. Hvorfor skiltes der ikke med en synlig 'sur' smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)

- Centret ønsker ikke at gøre opmærksom på, at det ikke har en aftale med Anti Doping Danmark (1)
- Centret ønsker ikke at øge opmærksomheden om doping (2)
- Centret mener ikke, at smiley-ordningen nytter (3)
- Centret er utilfreds med smiley-ordningen (4)
- Centret frygter ikke at komme til at betale en bøde for den manglende skiltning (5)
- Andet (6)

49. _____

50. Har motions-/fitnesscentret fået reaktioner fra medlemmer med hensyn til dopingbekæmpelse i centret?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 50 IS 2 OR 3, THEN SKIP TO QUESTION 52]

51. Beskriv eventuelt, hvilke reaktioner har motions-/fitnesscentret fået fra medlemmer med hensyn til dopingbekæmpelse i centret

_____

52. Har motions-/ fitnesscentret nedfældet en dopingpolitik?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 52 IS 2 OR 3, THEN SKIP TO QUESTION 54]

53. Er motions-/ fitnesscentrets dopingpolitik synliggjort for medlemmerne – f.eks. i centret, på hjemmeside, i medlemskontrakt eller lign.?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)

54. De følgende spørgsmål beder vi dig besvare med udgangspunkt i din generelle holdning til motionsdoping.

Anser du brugen af doping eller præstationsfremmende stoffer som et generelt problem for motions- og fitness-sektoren?

- Ja, det er et stort problem (1)
- Hverken eller (2)
- Nej, det er ikke et problem (3)

[S - IF THE ANSWER IS 2, THEN SKIP TO QUESTION 57]

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 54 IS 2 OR 3, THEN SKIP TO QUESTION 56]

55. Uddyb eventuelt, hvorfor du anser brugen af præstationsfremmende stoffer som et generelt problem for motions- og fitness-sektoren?

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 54 IS 1, THEN SKIP TO QUESTION 57]

56. Uddyb eventuelt, hvorfor du ikke anser brugen af præstationsfremmende stoffer som et generelt problem for motions- og fitness-sektoren?

---

57. Er du generelt tilfreds eller utilfreds med Anti Doping Danmarks arbejde for et dopingfrit motions- og fitness-miljø?

[REQUIRE ANSWER]

- Meget tilfreds (1)
- Tilfreds (2)
- Hverken eller (3)
- Utilfreds (4)
- Meget utilfreds (5)
- Ved ikke (6)

58. Burde der testes efter andre stoffer end anabole steroider, hormoner og sløringsstoffer?

[REQUIRE ANSWER]

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)

[A - IF THE ANSWER TO QUESTION 58 IS 2 OR 3, THEN SKIP TO QUESTION 60]

59. **Beskriv eventuelt, hvilke andre stoffer der burde testes for**

---

60. **I det følgende beder vi dig tage stilling til, i hvilken grad du er enig eller uenig i en række modsatte udsagn**

[REQUIRE ANSWER]

	Helt enig med udsagn A	Noget enig med udsagn A	Neutral	Noget enig med udsagn B	Helt enig med udsagn B	
Motions- og fitnesscentre har en stor del af ansvaret for at bekæmpe motionsdoping						Det er slet ikke motions- og fitnesscentrenes ansvar at bekæmpe motionsdoping
Smiley-ordningen har betydning for kundernes valg af motions-/fitnesscenter						Smiley-ordningen har ingen betydning for kundernes valg af motions-/fitnesscenter
Der skal indføres lovpligtig dopingkontrol i alle motions- og fitnesscentre						Det bør være motions- og fitnesscentrets eget valg, hvorvidt de ønsker dopingkontrol i centret
To års udelukkelse fra motions-/fitnesscentret er en 'hård' straf for at blive testet positiv for doping i et motions-/fitnesscenter						To års udelukkelse fra motions-/fitnesscentret er en 'blød' straf for at blive testet positiv for doping i et motions-/fitnesscenter
Smiley-ordningen er et vigtigt redskab i bekæmpelsen af doping i motions-/fitnesscentre						Smiley-ordningen er ikke et vigtigt redskab i bekæmpelsen af doping i motions-/fitnesscentre
Der er behov for mere oplysning og information til motions-/fitnesscentre og medlemmer vedrørende motionsdoping						Motions-/fitnesscentre og medlemmer får rigelig information og oplysning vedrørende motionsdoping
Der er især behov for mere forebyggelse (f.eks. information og oplysning), hvis man vil bekæmpe motionsdoping						Der er især behov for mere kontrol (fx tests og sanktioner), hvis man vil bekæmpe motionsdoping

61. **Er du mand eller kvinde?**

Mand (1)
Kvinde (2)

62. **Angiv hvilken stillingsbetegnelse/titel, du har i centret?**

---

63. **Hvad er dine ansættelsesvilkår?**

Fuldtidsansat (1)
Deltidsansat (2)
Frivillig (3)
Andet: (4)

64. _____

65. Har motions-/fitnesscentret håndvægte over 35 kg.?

Ja	(1)
Nej	(2)
Ved ikke	(3)

66. Er motions-/fitnesscentret en del af en kæde?

- [REQUIRE ANSWER]
Ja	(1)
Nej	(2)
Ved ikke	(3)

67. Hvilken ejerform har motions-/fitnesscentret?

- [REQUIRE ANSWER]
Enkeltmands privateje	(1)
Ejet af kapitalfond	(2)
Interessentskab	(3)
Anpartsselskab	(4)
Aktieselskab	(5)
Kommunalt ejet	(6)
Selvejende institution	(7)
Franchising	(8)
S.m.b.a.-ejerforhold	(9)
Anden ejerform: (10)	

68. _____

69. Hvor mange medlemmer har motions-/fitnesscentret cirka?

1-99	(1)
100-499	(2)
500-999	(3)
1000-1999	(4)
2000 eller derover	(5)

70. Angiv venligst, hvilket postnummer motions-/fitnesscentret er placeret i

_____

71. Har du afsluttende kommentarer, forslag, kritik til anti-dopingarbejdet eller andet, som vedrører dette spørgeskema, er du velkommen til at skrive dem her:

_____

72. Du har nu besvaret alle spørgsmål. Hvis du er tilfreds med dine svar så tryk på 'videre til næste spørgsmål' for automatisk at sende dine svar, så de indgår i evalueringen af mærkningsordningen.

Tak for din deltagelse!

Bilag 5- Kategoriserede uredigerede svar: Hvorfor skiltes der med en synlig 'glad' smiley ved centrets indgangsparti?

Signalværdi	Kædeaftale	Andet
Det fortæller om at vi tager afstand fra brug af doping og at vi bidrager til at gøre Danmark dopingfrit.	Det er aftalt på kædeplan	Smileyordningen er ikke kendt blandt vores medlemmer. Kun navnet Anti Doping har en virkning.
Vi er et familiecenter, og det sender et godt signal	Kædebeslutning	Det er med til at give en mere "legal" diskussion af emnet med potentielle brugere.
Det er vigtigt at sende et signal om hvad vi som center mener om doping og lignende.		Den måtte gerne være grøn.
Et korrekt signal at sende, og vise at vi som træningscenter går ind for den rene træning af kroppen. Det viser markant hvilken holdning der tages til doping + andre præstationsfremmende midler.		Ved ikke, om det er lovligt.
Det sender et godt signal samt afskrækker typer som centeret ikke ønsker		For at synliggøre for medlemmer at kontrol kan finde sted
Jeg har valgt at være synlig		Har ikke lyst til en sur mund.
		Vi hjælper hinanden med at holde det nede

Bilag 6 – Kategoriserede uredigerede svar: Hvorfor skiltes der ikke med en synlig 'sur' smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti?

Mangel på information og/eller smiley	Irrelevant for centret	Frygt for fejlfortolkning af smileyen	Andet
Jeg var ikke bekendt med at vi skulle have en smiley ved indgangspartiet.	Det er primært pensionister og rygpatienter som træner i centret. De kan være medicinerede og anti doping giver ingen mening for f.eks. nyreopererede. De fleste medlemmer er over 35.	Vi havde det hængende i starten, men kunderne tror, det betyder, vi har dårlig hygiejne, så den straf vil vi ikke byde os selv.	Vi har sat den op på opslagstavlen og forklaret, hvorfor vi ikke er medlemmer mere.
Det er faktisk ikke noget jeg har tænkt på, og ser det absolut ikke som noget negativt.	Smileyordningen henvender sig ikke til vores publikum.	Indgangen er også til hotel, hvorfor det kan misforstås at det er hotellet som har en sur smiley.	Find på noget der virker! I fanger kun en promise af dem der doper sig, hvis ikke lovgivningen laves om!
Vi har ikke modtaget en smiley.	Det er som sagt ikke nødvendigt i vores center.	Der er vel ingen grund til at reklamere med, at vi ikke er tilknyttet Anti Doping. Det kunne jo tiltrække de forkerte kunder.	Vi hører heldigvis ikke ind under ordningen, som jeg dog ville overveje at støtte op om frivilligt, hvis ikke det var så dyrt.
Fordi vi ikke har fået en sur smiley.	Har ikke problemer p.t.		Hvis det var gratis at være med ville vi gerne, men det er dyrt for et lille sted uden dopingproblemer.
	Vi er en del af en kæde og er aldrig blevet stillet overfor spørgsmål/kravet, da vi ikke er et fitnesscenter med et træningscenter for kvinder i alle aldre.		Mit indtryk er, at der ved etableringen af smileyordningen ikke er tænkt i alternativer til "sur" og "glad".
	Fordi vi som sagt har en aftale om, at der ikke dyrkes nogen form for træning i vores center, hvor doping kan komme på tale. Det er ikke aktuelt for en pilatesudøver at dope sig.		
	Vi er ikke blevet kontaktet, og mener heller ikke vores center tilhører målgruppen.		

Bilag 7 – Kategoriserede uredigerede svar: Hvordan har aftalen med Anti Doping Danmark gavnet dit center?

Motions og fitnesscentre med aftale

Giver fitnessbranchen et bedre rygte	Tests virker afskrækkende på dopingbrugere/ Holder dem væk	Mulighed for at komme af med dopingbrugere/ Bedre træningsmiljø	Giver opbakning til at gå mod brugen af doping/ Vise en klar modstand	Skaber tryghed	Det gavner ikke	Andet
Ry og rygte er forbedret.	Der tales om det i centret, når de har været der. Det kan afholde nogen fra at blive misbrugere.	Giver en god mulighed for at få smidt de aggressive medlemmer ud.	Vi kan sætte handling bag vores ord om modstand mod dopingmisbrug	Har ikke forhørt mig, men kunne forestille mig, at folk er mere trygge og der er mange, der ikke gider doping. Vi har en bred målgruppe.	Aftalen gør faktisk ingen gavn.	Med til at åbne op for debatten om doping.
Signalværdien.	Det holder potentielle misbrugere væk.	Vi har fået nogle af de "store tatoverede" drenge til at melde sig ud!	Det har også kostet medlemmer, men naturligvis dem som er doped.	Håber at medlemmerne føler sig mere trygge især forældrene til de unge der går hernede. Men vi mangler flere besøg.	Aftalen gør ingen forskel.	Vi udelukkede på mistanke før aftalen med ADD – dvs. holdning eller miljø i vores centre har ikke ændret sig væsentligt.
Omtale.		Vi udviser en markant holdning, som derfor bestemmer hvilket klientel der kommer i centret. Der skal være plads til alle både små som store.	Vi viser, at vi har en holdning til doping.		Aftalen har ingen forskel gjort, da vi i forvejen ikke havde nogen dopingmisbrugere. Ét medlem har sagt, at hun meldte sig ind pga. vores smiley.	
Vi sender et godt signal som virksomhed, men det afholder ikke "tosserne" fra at komme her.		Der er blevet taget et par stykker og det gør selvfølgelig træningsmiljøet bedre.	Vi er med til at vise vejen og tage ansvar på området samt tydeligt vise, at vi ikke accepterer doping.		Aftalen har ikke givet nogen ændring.	

Vi sender et helt klart signal at vi vil være et seriøst motionscenter.		Nogle af de helt "store" drenge er blevet smidt ud.	Ved kontrolbesøg fra ADD, understreges det at doping ikke er accepteret.		Folk lægger ikke så meget mærke til det, fordi ADD aldrig kommer - flere medlemmer efterlyser flere besøg.	
Tror det giver et godt udtryk ud af til, så folk kan se vi kæmper imod doping		Det er også rart for personalet, at vi ikke tiltrækker de typer, som typisk tager steroider. F.eks. ballade-magere.				
Vi viser ud af til at vi er et seriøst træningssted.						

Bilag 8 – Kategoriserede uredigerede svar: Beskriv kort, hvorfor du ikke mener, at det gavner at lave en aftale med Anti Doping Danmark?

Motions- og fitnesscentre med aftale

Der er større problemer	Folk bruger det alligevel/ undgår tests	Er ikke relevant for vores center	Kunderne er ligeglade	Hellere selvjustits	Andet
Mener, at staten i stedet skal bruge flere midler på kampagner mod alkohol og tobaksrygningen. Disse 2 ting koster staten langt flere penge.	Fordi folk der vil misbruge ulovlige præparater gør det om aftalen er der eller ej.	Fordi de personer der tager massiv doping træner ikke i et familiecenter som vores	Folk er stort set ligeglade.	Ønsker selv at holde uønskede personer ude af centeret	Jeg er personligt ligeglad med, om nogle vælger at tage noget. Bare de ikke bliver tossede og er ved at springe i luften.
	For evt. syndere vil blive væk den dag el. uge				Ingen kontrol, ikke nok kontrol.
	Fordi man ikke selv kan vælge hvornår der skal testes, hvem der skal testes medmindre man vil betale ekstra				For tilfældigt.

Bilag 9 – Kategoriserede uredigerede svar: Beskriv eventuelt kort, hvorfor du ikke mener, at det gavner at lave en aftale med Anti Doping Danmark

Motions- og fitnesscentre uden aftale

For lidt kontrol/ forkerte tidspunkter	Tager selv hånd om problemet	Pris/ struktur	Ikke relevant for vores center	Andet
Fordi det ikke hjælper så længe de kun kommer og laver kontrol 1-2 gange/år.	Konceptet rammer ofte slet ikke den gruppe, som den bør, hvorfor vi har valgt at teste "mistænkte" doping-brugere via et privathospital. På den måde sikrer vi os, at de "rigtige" bliver testet.	Det kan ikke være en opgave for erhvervslivet at udføre den type af kontrol. Det svarer til at bilbranchen skal betale for fartkontrol på de danske veje.	Hos os går der kun kvinder fra ca. 35 og opefter og jeg mener ikke det er en relevant målgruppe for doping.	Man køber sig til en smiley uden at nødvendigvis være fri for doping.
Fordi antallet af dopingmisbrugere er så stort, og ADD komme ikke tit nok.	Jeg udser og bortviser selv dopingmisbrugere, hvilket rygtes, derfor kommer de ikke i mit center. ADD's 2 årlige stikprøver er for lidt.	Jeg mener, at dette er en ordning lavet for at hjælpe de store kæder af mere traditionelle fitnesscentre for at komme deres mulige problem til livs. Det skal ikke være et generelt anliggende.	Vi har været medlem af ADD i 3 år, men da vi er et center uden doping og kun har folk med skader og familier/ældre syntes vi godt vi kunne bruge pengene på noget andet.	Anti doping Danmark sætter fokus på doping - og det vil jeg ikke være med til. I mit center arbejder vi med sundhed.
ADD kommer på tidspunkter, hvor der ikke er medlemmer som evt. kunne finde på at bruge doping og da man som centerejer ikke bestemmer hvem de skal teste, og vi ved jo hvem der evt. kunne finde på at tage doping.	Vi er et lille privat eget center og kan selv vurdere hvem vi vil have til medlemmer. Og vi tolererer under ingen omstændigheder nogen form for doping. Dette behøver vi ikke betale en formue for.	Anti Doping Danmark vil ikke gøre nogen forskel i mine centre og så er der ekstremt dyrt.	Jeg mener ikke at der i mit træningscenter forefindes brugere af doping. Da vi retter henvendelse til primært +50årige og dem ude træningserfaring eller dem med syge/skade historie.	
Fordi der ikke er tilsyn nok. Tag det eksempel, at Centret har mistanke om nogle bestemte medlemmer, og gerne vil have en test af disse. Hvordan kan man lige aftale tid/sted og hvornår træner de næste gang?	Vi ser vores medlemmer hver dag, og kan bedre vurdere hvorvidt vores medlemmer evt. anvender ulovlige hjælpemidler. Skulle ADD dukke uanmeldt op, er det jo ikke givet at de mistænkte medlem er til stede.	Man vil ikke komme doping til livs på denne måde. For det andet er det ALT for dyrt får et lille center, og hvis et medlem skal udelukkes, hvem skal så erstatte det tabte beløb for centret?	Den aldersgruppe, og kun kvinder, gør, at jeg føler mig overbevist om, at vi ikke har sådanne problemer i vores center. Vi har primært den almindelige kvinde plus 40 her i centret.	
Antallet af kontrol tjek pr. år til den forholdsvis høje basispris er alt for begrænsede og er for svære at målrette centerets kunde-segmenter og tidspunkter hvor det ville være hensigtsmæssigt.	Det mener jeg ikke det gør fordi at det er ikke så udbredt herude på landet og folk der arbejder i centret er opmærksomme på om medlemmer vokser lidt for hurtigt og får derfor luget ud i problemet.	Jeg mener, der er for lidt styr på hvem som skal betale for testen som bliver foretaget. Det er centerets opgave at løfte betalingen - folk kommer og ønsker at træne, de ønsker ikke at blive kontrolleret.	Jeg driver et fitness center kun for kvinder i alderen 15-70 år, og vi er sikre på at ingen af vores medlemmer benytter sådanne midler. Vi er jo super sunde.	

Vi har spurgt, om vi kunne få dem til at komme. De svarede at de kun kunne lave tilfældige stikprøver, og vi har generelt ikke store problemer, så vi valgte at sætte en plakat op fra Anti-doping Danmark.			Vores center benyttes kun af kvinder. De fleste i alderen 50-70. De er højst sandsynligt ikke dopet.	
Det er alt for dyrt og for få kontrolbesøg! Fremgangsmåden burde være følgende: Man burde kunne henvise til den lokale læge for at få taget en hurtig test!			Mit træningscenter benyttes også af genoptræningspatienter fra den tilknyttede fysioterapi, som måske vil føle sig forulempede ved en sådan kontrol. Mange af disse tager desuden medicin.	
			Vores medlemmer er motionister.	
			For mit center, hvor vi kun er kvinder, gavner det ikke, da vi heller ikke har mange kilo at gøre med.	
			I vores klub, som er et motionscenter kun for kvinder, har vi overhovedet ikke brug for dette.	

Bilag 10 – Kategoriserede uredigerede svar: Beskriv eventuelt kort, hvorfor du mener, at det gavner at lave en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark

Motions- og fitnesscentre uden aftale

Kan afskrække potentielle dopingmisbrugere for at melde sig ind	Positiv signalværdi for centret	Medlemmer tager større ansvar for at holde centret rent	Mindsker brug af doping	
Kontrol i et fitnesscenter kan skræmme medlemmer, der bruger doping væk.	Det giver et positivt billede af den holdning centerledelsen har til doping.	Det gør at man kan få dem til at agere "politimænd" frem for selv at skulle gøre sig upopulær.	For at nedbringe "risikoen" for dopingtilfælde i centrene.	Vores studie træner pilates og ikke bodybuilding. Vi har en aftale med ADD om at vi ikke er omfattet af smileyordningen, da den ikke er aktuell for os. Generelt mener vi, at doping er farligt.
Aftale kan have en præventiv effekt, idet uanmeldte besøg formentlig kan afskrække medlemmer, der overvejer dopingmisbrug.	Det er altid godt at gøre opmærksom på, at vi er mod indtagelse af skadelige stoffer, og at vi går aktivt ind i kampen.		Det burde begrænse brugen af doping.	Tror det gavner - men nuværende aftale er for ringe og for dyr.
Fordi jeg mener, at det er en god idé i de centre hvor der er risiko for at der anvendes steroider og lignende.				Der er generelt et problem med doping i danske fitnesscentre. En kontrolordning ville måske kunne medføre mindsket risiko for nogle unge mænd til at starte dopingmisbrug.
Signalværdien er stor, da evt. dopingbrugere vil enten holde sig væk eller vide de er i fare for at blive opdaget.				Kontrol kan måske være en god ide i de store centre, som er direkte åbne for alle.
Hvis brugerne ved, at der kan forventes besøg af ADD, så vil det sandsynligvis holde de urene væk.				Dopingkontrol er kun seriøs hvis det er i hele Danmark.
Det sender et signal til brugere om centret og jeg forestiller mig, at jeg kan trække på erfaringer fra ADD.				Generelt må det være en fordel, at der, hvor der trænes efter et bestemt resultat - og indenfor konkurrence osv. er god kontrol med doping. Ellers kan man vel ikke være ligeværdig med de andre.

<p>Specielt de steder, der besøges af unge mænd, vil det gavne, da min opfattelse er, at det overvejende er her det foregår og når dopingkontrollen er uanmeldt, vil det have en gavnlig effekt.</p>				<p>At der vil komme uventet kontrol ind i mellem.</p>
<p>Jeg har ingen praktisk erfaring med eventuel brug af doping, (er indehaver af et mindre Pilates studie), men går stærkt ud fra, at en aftale med ADD vil have en præventiv effekt.</p>				
<p>Har erfaring fra tidligere arbejdspladser, hvor vi med en aftale med ADD automatisk kom af med uønskede "elementer" i vores center.</p>				

Bilag 11 – Kategoriserede uredigerede svar: Hvorfor er motionsdoping et problem?

Samfundsproblem	Giver fitnessbranchen et dårligt ry	Skaber et dårligt træningsmiljø	Sundhedsskadeligt	Let at anskaffe/meget udbredt	Findes blandt en speciel gruppe individer (unge)	Enkelte centre er ligeglade eller det er for let at bruge doping hos dem	Andet
Vi er utålmodige! Folk vil være større og slankere jo hurtigere jo bedre.	Dopingspøgelset giver branchen - og langt størstedelen af udøverne - et dårligt ry som generelle stofmisbrugere. Samtidig giver det en forkert stemning i de centre, som ikke bekæmper misbruget.	Brug af doping har en afskrækkende effekt på resten af medlemmerne, da brugeres generelle opførsel er aggressiv og utilnærmelig.	Det udsætter et særligt segment af brugere for livstruende gener og sender et forkert signal om sundhed i almindelighed.	Det er blevet nemmere at få fat i de forbudte stoffer, og der er generelt for lidt kontrol og for mange centre som frasiger sig kontrol.	Fordi der er unge fyre, som let kan falde i mht. doping, når de kommer i et center og sammenligner sig med/ser op til de, der benytter sig af doping. Det er vel ligesom stoffer i nattelivet	Fordi der er mange centre der ikke har kontrol. Der er for få veluddannede instruktører, der ikke kan se, at det bliver brugt. En chef, der kun tænker kr./øre.	Jeg mener problemet er udbredt, men at der for ofte kun bliver gået efter "de store drenge". Brugen af ulovlige medikamenter er mere omfattende end bare anabole stoffer. F.eks. diverse ulovlige fatburners og lign.
Det er blevet helt normalt at indtage forskellige former for doping. Før var det noget, der skete i det skjulte, men nu foregår salg/indtagelse af medikamenterne i det åbne.	Motions- og fitnesssektoren skulle gerne udstråle sundhed og velvære, hvilket dopingmisbrug ikke kan sidestilles med.	Det skræmmer hr. og fru Danmark væk.	Det er farligt og usundt.	Problemet kan være at det er så nemt at få fat i og det ligesom bliver lidt en holdsport og man føler sig måske presset lidt af de andre der træner. Det kan også give et dårligt helhedsindtryk af et center.	Der er mange, især unge, som gerne vil være store hurtigt, og derfor bruger doping uden at have den fjerreste anelse om hvilke bivirkninger det har.	Der er mange som tager doping og for få som bliver taget og smidt ud.	De der tager stofferne er ofte ligeglade med at andre finder deres kanyler etc. i og omkring centret. De er aggressive og utilregnelige.
Folk er blevet mere og mere kritiske over for eget udseende, og resultaterne kan	Det skaber myter om hvilke mennesker der bruger fitness.	Det ødelægger den almindelige bruger af et motionscenters oplevelse.	Fordi det vel er skadeligt for kroppen og bidrager til ulige konkurrence.	Vi ved fra politiet at der er meget i omløb.	For andre centre kan der jo være flere rigtig unge der bliver lokket ud i det.	Det er koncentreret til bestemte centre.	Brugen af doping findes i ALLE idrætsgrene! Hvis man vil det til livs, skal lovgivningen ændres markant ellers skal man bare

ikke komme hurtigt nok. Doping er en hurtig genvej til resultater - desværre.							legalisere det! Pt. er det spild af tid og penge!
Det er skidt at mennesker ikke kan dyrke en sport uden at snyde. Det er desværre blevet legaliseret, blandt visse grupper, at snyde og springe over hvor gærdet er lavest.	Min fornemmelse er, at det skræmmer den almindelige bruger væk fra centrene. Desuden fornemmer jeg en generel negativ holdning over for doping. Rygtet om et center med doping er rigtig dårlig reklame	Det giver anledning til et forskruet syn på træning og gør folk afhængige af doping. De får depressioner når de stopper og så ryger de på igen. Det giver også nogle konfrontationer i centret.	Det har jo en masse følgevirkninger som har store konsekvenser for den enkelte. Bare det at skulle proppe noget i kroppen for at blive større og stærkere er helt forkert	Det er ekstremt udbredt.	Finansieret af diverse kriminelle fraktioner, ukontrolleret aggression, medfølgende dårlig opførsel, trusler, stigmatisering af folk med en god fysik. Den lette genvej er fristende for mange unge.	Det er generelt et problem der ikke bliver taget effektivt hånd om. Motionsdoping med lovlig kontrol i alle centre – pt. kan man jo bare dope sig hvor der ikke er aftaler.	Fordi der er så mange der benytter sig af det. Synes det er et problem at man som center skal "lege betjent" i stedet for at fokusere på træning og god atmosfære for kunderne.
Det er et problem for hele Danmark.	Sender et forkert signal - motion skal jo være sundt og ikke usundt og farligt! For mange unge lader sig rive med!	Aggressive medlemmer.	Det giver skade på psyke og organer. Generelt et problem blandt unge mænd. Disse personer træner ikke i vores center så vi oplever ikke problemet. Men vi hører om det i medier m.v.	Det er svært at stoppe, da alle de unge kan få fat i det de skal bruge uden problemer.	Der er rigtig mange unge mænd som bruger det, til at bliver større og pænere på ingen tid. Folk står også og sælger i eller omkring center og det giver et dårlig ry.	En del af de store kæder, hvor der er mange unge mennesker, er konkurrencen om at se godt ud, og at være stærkest meget udbredt.	Det er meget i perioder. F.eks. om sommeren er der optrap af brugen af doping og fremmer deres attitude i centret. Der er en markant forskel at spore.
Doping generelt er et stort problem, som bør bekæmpes overalt!	Det mindsker tryghedsfølelsen.		Fordi det skader både krop og sjæl.		Det er åbenlyst, at en ganske vist lille gruppe, af specielt unge mænd, har hang til doping - eller i det mindste, at det skal prøves i en periode.	Det er et stort problem, at alle centre ikke er underlagt kontrollen, og mange centre skiltes ikke med deres negati-	Forbi det er over alt. Det er nemmere for unge at skaffe doping frem for at købe kosttilskud, som er lovligt i Sverige, men ikke i Dan-

						ve smileys. Jeg mener det er uansvarligt af centrerejerne.	mark.
Jeg havde håbet, at det var et problem som blev mindre. Men det tror jeg ikke, at det er.	Fordi de fylder meget i et fitnesscenter.		Det er indlysende usundt at tilføre kroppen disse midler.		Vi har ikke problemer her, men det er offentligt kendt at især en gruppe unge 'ønsker at blive store'. Derfor tyr de til hjælpemidler, uden at kende konsekvensen.	Det er generelt meget udbredt i nogle centre. Vi er heldigvis forskånet for dette.	Det mener jeg at kunne fornemme i den offentlige presse.
Ser det mest som et problem for samfundet både økonomisk, for den enkeltes person og for centrene da de fleste gerne vil være med til at fremme folkesundheden ikke det modsatte.					Jeg synes man ser flere og flere helt unge mænd vokse ret hurtigt og jeg tror det smitter af på andre unge når de ser hvor hurtigt man kan vokse, når man tager præstationsfremmende stoffer. De seneste 10 år, er der desværre sket en betydelig vækst af specielt unge mennesker, som benytter vækstfremmere. Det er ligeledes blevet alt for nemt, for de unge, at få doping i fitness miljøet.	Bemandingen i Fitnesscentrene er faldet markant. Det gør at der ikke er det helt store opsyn med evt. misbrugere. Vi skal repræsentere en sund og holistisk livsstil. Derfor er det ødelæggende.	Principielt mener jeg at bare ét tilfælde af brug af præstationsfremmende stoffer er ét for meget. Min fornemmelse er at det i de "almindelige" motionscentre kun er et lille problem.
Det er et problem for hele samfundet, når folk ødelægger deres helbred.					Det er gerne unge mænd der bruger doping og de kan være en STOR belastning for centret og de andre medlemmer.		Jeg hører om det gennem mine teenage-sønner, som kommer og fortæller om det de ser, når de træner i stort fitnesscenter ude i byen.
					Det er mest unge mænd og kvinder der er problemet, fordi der er så meget de skal leve op til.		Jeg vil gerne have at mine medlemmer træner for at forbedre deres generelle sundhed og

						sørge for at deres kroppe holder i mange år endnu. Altså at blive den bedst mulige version af dem selv. Uden doping.
					De unge lader sig let friste af genveje og dette bør vi som branche naturligvis hjælpe til med at bekæmpe.	Al træning burde handle om at opnå en sund sjæl i et sundt legeme. Doping er gift for kroppen såvel som for sindet, idet brugen af det bygger på vrangforestillinger og usund konkurrence.
					Skadeligt og tiltrækker især unge.	Fordi doping er farligt.
					Fitnesscentre er et miljø med mange letpåvirkelige unge mennesker som let kommer i ufare med ulovlige stoffer.	Fitness verden bygger desværre meget på fremtoning. Vi tænker meget i funktionel og kropsbevist træning og mener ikke, at en sund krop skal have kunstige fremmede hjælpemidler.
					Det er et problem i det omfang, at de unge mennesker tror at det er noget det skal bruges når man styrke træner.	Det kan skabe ekstra snak i kroge og vi fornemmer der foregår noget.
					Fordi det lokker flere og flere yngre personer til at tage det eftersom vi alligevel aldrig får besøg af ADD og de derved ikke er nervøse for at tage det her nede. Brugere af doping bliver	Folk bryder loven.

					yngre og yngre og har ikke en chance for at vide, hvad de udsætter deres krop for, før det er for sent.		
					Forestillinger blandt unge om, at man hurtigt bliver stor smitter meget og de nye medlemmer ser op til de unge store drenge. Det skaber et forkert syn på det at træne samt ødelægger kroppen. Doping forbindes med fitness hvilket er forkert.		Der er tendens især i bodybuilding og "stærkmandskonkurrencer" til at benytte om ikke præstationsfremmende stoffer så kropsforøgende stoffer.
					Jeg ser det som et problem, når vi har unge som ikke har tid til at vente på resultaterne gennem normal træning.		Det er ulovligt.
					Det er blevet lettere tilgængeligt og de unge ser det som et mindre problem at anvende disse midler		

Bilag 12 - Kategoriserede uredigerede svar: Beskriv eventuelt, hvilke reaktioner motions/fitnesscentret har fået fra medlemmer med hensyn til dopingkæmpelse i centret.

Motions- og fitnesscentre med aftale

Positive	Positivt – betydning for klientel	Negativ	Nysgerrighed	For få tests	Irrelevant	Andet
Positiv respons fra flere forskellige medlemsgrupper, som er glade for at vi gør noget aktivt ved doping-problematikken. Vi har en del medlemmer som, ligesom os, efterlyser endnu flere kontrolbesøg.	De er glade for at der ikke er fyldt af store steroide-drenge.	Medlemmer har spurgt om årsagen til Smilien. De har så fået forklaret, at jeg selv tager mig af doping-problemer, da ADD's 2 årlige stikprøver ikke vil holde nogen doping-misbruger borte. Det er ikke pengene værd.	De vil gerne vide hvad det går ud på når vi oplyser dem at vi har et samarbejde. Så fortæller vi at de skal tisse i en kop hvis der bliver gjort henvendelse til dem.	De synes vi tester for lidt.	Da vores center kun er for kvinder, hvor hovedparten er 40 år og opefter, så har denne ordning fået temmelig meget modvind, da vi ikke kan forstå, at vi skal underlægges ordningen.	Især ældre spørger ind til om vi er medlem af Anti Doping Danmark, da de tænker over det miljø de skal træne i.
Vores medlemmer vil gerne at der er kontrol, specielt når de kan se at der er medlemmer, der er under mistanke. En sikkerhed at der er kontrol i deres motionscenter.	Positive ved de få bortvisninger der har været som følge af mistanke om doping.	Folk har været forarget over prisen for medlemskab af ADD. Folk vil ikke krænkes privat.	Nysgerrighed - både fra alm. medlemmer og potentielle doping-syndere, vedr. omfang af tests, hyppighed etc. Positive tilkendegivelser fra medlemmer omkring samarbejdet med ADD.	Syntes godt, de kunne komme noget mere.	De er enige med os i, at det ikke er voksne kvinder, der "bare" træner for motionens skyld, der tager doping.	Der er 50 pct. positive og negative reaktioner. Nogle mener det er godt at holde de pumpede fyre væk, mens andre mener at man ikke skal blande sig i hvad man går og laver der "hjemme".
Især forældre til børn/unge i centret er glade for at vi aktivt prøver at bekæmpe dopingproblemet.	Vi har for ganske nylig fået kunder der er taget for doping i andre centre. Der har været taget	Medlemmerne er utilfredse med at der ikke er mere synlig kontrol fra Antidoping Danmarks	Flere medlemmer har spurgt specifikt ind til doping og evt. kontrol. Flere har ønsket at få defineret brug af	Synes man burde gøre mere.	Spørger, hvorfor jeg skal have den sure smiley hængende og så synes de egentlig, det virker utrolig latterligt, at	Der er nogle der kommenterer, når der går nogle af "de store fyre" rundt i centeret - om der er kontrol, om vi selv kan gøre noget ved

	kontakt til disse og meddelt at vi ikke vil have gæster der bruger doping.	side! (Vi har haft medlemskab i et år) Så nu tester vi selv de mistænkte!	steroider.		man pålægger et sted som vores, at skilte med det. Det vil aldrig forekomme i vores center.	begrundet mistanke mv.
Medlemmer er altid klar over at der er en risiko for at de dukker op en dag for at tage prøver. Det er positivt.	Positivt, således vi undgår de uheldige typer i centret.	Folk spørger til sur smiley - når de hører, hvad man får for pengene, kan de godt forstå, at centret ikke er med i ordningen	De har blot bemærket samarbejdet og spurgt ind til det	Nogle mener at der er flere der burde testes. Men vi holder øje med folk og snakker med dem vi skønner det nødvendigt.		Der snakkes meget i kroge- ne i ugerne efter et besøg. Så det virker helt klart også efter besøget.
Positive henvendelser - at det fungerer. Bare ærgerligt de ikke kommer oftere så det kunne afholde flere fra det. Der er en god omgangstone omkring doping og folk skulle lad være. De positive siger det samme.		Enkelte synes, det er ok, de fleste er ligeglade. JEG synes som ejer at det er for dyrt.	Det er ytringer og spørgsmål om vores deltagelse. Som jeg tolker lige med en positiv interesse for spørgsmålet.			At det er spild af penge, og op til folk selv. De mener alle at jeg har ganske god kontrol over mine kunder og smider dem ud der er på noget, hvis de ikke er ordentlige osv.
Langt de fleste er positive over for ordningen. Ganske få har talt om "privatlivets fred". De potentielle misbrugere går normalt stille med dørene.			Almindelige mennesker har spurgt om deres medicin er på dopinglisten.			Et medlem sagde, at hun meldte sig ind pga. det. Ellers har ingen reageret.
At de synes, det er godt, der er så meget fokus på det. Mest fra forældres side af, da vi har mange familier som træner hos os.			Der er mange der er interesseret i hvor tit de kommer og ellers om det har en positiv effekt på centret.			De er glade for at repræsentere et fitness center med en ren politik.

De synes det er fint med brochure-materiale der står fremme og at man ved at ADD kommer ind imellem og tjekker.			Spørgsmål til om kontrollen kommer. Spørgsmål til vores tolerance overfor doping.			Folk er generelt forstående for, at vi bruger pengene på dem i stedet for kontrol. Folk er generelt positive overfor dopingkontrol.
God stemning omkring, da det skaber et sikkert miljø.			Medlemmer har spurgt om vi er medlem af ADD, om vi har tænkt os det, hvad det koster mm.			De fleste, der har kigget i folderen, er blevet skræmt.
De synes det er positivt, da det giver et bedre træningsmiljø specielt hvis man har teenagere med.			Det er mest på hvornår der vil komme svar hvis de er blevet taget ud til test og om centret får besked			De spørger hvorfor åbenlyst "store" fyre får lov til at træne i centeret når vi har anti-doping aftale.
Medlemmerne synes generelt at det er godt at bekæmpe doping i fitness og i andre sportsgrene. De vil hellere træne i et center der er med i ordningen. Kun positiv feedback, på vores deltagelse i ordningen.						Den sure smiley giver anledning til undren. Medlemmerne forstår dog godt ledelsens fravalg, idet smileyen ikke udtrykker centrets holdning overfor dopingmisbrug, men derimod en økonomisk uenighed.
De synes det er en god ide.						
Folk er glade ved kontrollen og at vi forsøger at standse folk med dopingproblemer fra at komme i centret.						
Synes det er positivt, at jeg er medlem af Anti doping Danmark.						
De syntes det er ok.						
Godt at ADD er synlig.						
Synes det er godt der gøres en indsats.						
Folk anser det som positivt.						
De synes godt om det!						

Medlemmer synes, at det er positivt og at det giver tryghed.						
Medlemmerne synes det er et positivt tiltag som de støtter op om. De er glade for at vi foretager os noget.						
De synes, det er en god ide, at vi har det.						
Især ældre medlemmer har rost antidopingordningen.						
Der er en del medlemmer der er glade for at der aktivt gøres en indsats mod doping.						
De synes, det er godt vi har det.						
Positive fra dem som har rent mel i posen.						
Glæde over at der bliver gjort noget.						
Medlemmerne er positive over synligheden af Anti Doping Danmark						
At det er betryggende.						
Har haft flere der syntes det var helt fint når jeg oplyste dem om det ved indmeldelsen.						
Vores medlemmer er glade for at vi er med i ordningen.						
Kun positivt fra alle kanter						
Positiv reaktion, at de kan se vi gør noget for at have et sundt center						
Tryghed						
Positive.						
Medlemmerne synes det er godt, at man gør noget.						
Tilfredshed med at vi gør noget ved problemet.						
De mener, at det er nødvendigt for at holde forbruget nede.						
Gode.						
At det er godt, at vi er medlem af dopingbekæmpelsen.						
Tilfredshed med vi er aktive modstandere af doping.						

Bilag 13 – Kategoriserede uredigerede svar: Beskriv eventuelt, hvilke reaktioner har motions-/fitnesscentret fået fra medlemmer med hensyn til dopingbekæmpelse i centret

Forstående	Undrende	Positive
Folk spørger til sur smiley - når de hører, hvad man får for pengene, kan de godt forstå, at centret ikke er med i ordningen	Medlemmer har spurgt om vi er medlem af ADD, om vi har tænkt os det, hvad det koster bla.	Positive ved de få bortvisninger der har været som følge af mistanke om doping.
Den sure smiley giver anledning undren. Medlemmerne forstår dog godt ledelsens fravalg, idet smileyen ikke udtrykker centrets holdning overfor dopingmisbrug, men derimod en økonomisk uenighed.	Medlemmer har spurgt om årsagen til Smilyen, de har så fået forklaret at jeg selv tager mig af problemerne, da ADD's 2 årlige stikprøver ikke vil holde nogen dopingmisbruger borte, ikke pengene værd	Vores medlemmer vil gerne at der er kontrol, specielt når de kan se at der er medlemmer, der er under mistanke. En sikkerhed at der er kontrol i deres motionscenter
Spørger, hvorfor jeg skal have den sure smiley hængende og så synes de egentlig, det virker utrolig latterligt, at man pålægger et sted som vores, at skilte med det.		
De er enige med os i, at det ikke er voksne kvinder, der "bare" træner for motionens skyld, der tager doping		
Folk er generelt forstående for, at vi bruger pengene på dem i stedet for kontrol. Folk er generelt positive overfor dopingkontrol.		
Folk har været forarget over prisen for medlemsskab af Anti dooping danmark. Folk vil ikke krænkes privat.		
da vores center kun er for kvinder, hvor hovedparten er 40 år og opefter, så har denne ordning fået temmelig meget modvind, da vi ikke kan forstå at vi skal underlægges denne ordning.		

Bilag 14 - Kategoriserede uredigerede svar: Beskriv eventuelt, hvilke reaktioner motions-/fitnesscentret har fået fra medlemmer, der er blevet udtaget til dopingtest i centret af kontrollanter fra Anti Doping Danmark

Positive	Negative	Blandet	Reaktioner ved positiv tests
Dem der er blevet udtaget og har negativ prøve, har taget det meget positivt og syntes det er en god ide.	De føler sig mistænkt, det er ubehageligt at de skal kontrolleres, når de ved, de ikke har "taget noget".	1; Negativ reaktion - sur, vrede, oprørt, trusler. Udmelding! 2; Positiv reaktion - synes det er fedt, at vi tjekker, vil gerne deltage.	Vi har haft 2 stk. der har nægtet at tage prøven hvilket bliver betragtet som en positiv prøve og de blev blacklistet og udelukket for træning i 2 år i kæden. De var ikke helt tilfredse med situationen.
De har på grund af deres størrelse haft mistroiske blikke fra andre medlemmer, som mistænkte dem for at have taget ulovlige stoffer. Nu kan de "bevise" at de ikke har syndet.	Der er et par medlemmer, der er blevet testet flere gange og det har de været trætte af.	Alt fra et medlem der bliver glad, fordi ADD mener han er på doping, selvom han ikke er, og derfor bliver testet negativ, til voldstrusler og råben og skrigen.	Test af et medlem, som ved, han er positiv, giver som regel trusler mod personalet og kontrollanterne.
De synes, det var ok/dog var det lidt træls, at det tog så lang tid/de nåde ikke at træne den dag.	De har ikke været særligt glade. Men det er kun positivt ment.	Nogle syntes det er ok, nogle bliver aggressive og sure.	Dem der bliver testet positivt bliver meget sur når vi afslutter deres medlemskab.
Generel accept og forståelse, positiv respons.	Oftest uvillighed til at deltage - og altså en udelukkelse på to år.	Nogle synes det er rart, andre synes, at det er nedværdigende og bliver lidt sure. Dem der er clean bliver lidt stolte for så føler de at deres træning virker.	De bliver ofte meget sure og føler sig "forfulgt". Det er 99 pct. fordi de er positive i testen, og derfor ved, at de bliver bortvist. Ofte er deres kommentar at "der er da nogen der er større end mig"
At det var supergodt, at vi kom af med de "brød" som nogle sagde det så flot.	Én der følte sig overvåget. Én der syntes at det var nedladende at skulle testes.	Dem der testes positive er generelt nede på jorden og kender risikoen. De håber at gå fri og ikke blive udtaget. Nogle forsøger at stikke af og det sker da også en gang imellem. De tager deres straf som voksne folk.	Et medlem der lige havde meldt sig ind igen blev udtaget og nægtede at lade sig teste og blev derved ekskluderet. Han var selvfølgelig ikke glad men havde nok en grund til ikke at ville testes.
De fleste syntes bare det er sjovt - men et par enkelte har brokket sig over at skulle tisse foran kontrollanten.	Frustration, da de var positive.	De der ikke er dopet synes det er ok. De doped har nogen gange efterfølgende henvendt sig til snak omkring udmeldelse og problemer med doping.	Et medlem blev testet positiv og bad inderligt om at fortsætte sin træning hos os. Forudsat at han stoppede – det afslog vi naturligvis.
De mener, det er helt ok, dog kunne de ikke forstå, at det netop var dem der blev udtaget.	Vi har haft et utilfreds medlem.	Blandet positivt og negativt. Nogle var meget overraskede over det og følte sig stødt og mistænkeliggjort, andre syntes det var positivt	Rolige, da de godt vidste konsekvenserne af deres valg.

		nok.	
Dem vi har oplevet er blevet overrasket over at de er blevet udtaget, men har pænt og uden indvendig taget testen.	Der er desværre visse typer, der ikke bryder sig om dopingtest.	Nogen var ikke glade for det andre tog det med et smil.	Vi har haft ganske fornuftige snakke med alle dem som er blevet udtaget, også dem som har nægtet test. En enkelt er smuttet ud gennem bagdøren efter at have opgivet falsk navn.
Positive. De har alle beskrevet det som ok! Igen er kontrollanterne seriøse over for deres opgave. Mine medlemmer syntes generelt det er ok.	Vi har en som er rimelig stor. Han er nu blevet testet (ren) 3 gange og gider ikke komme i vores center mere, da han føler sig chikaneret. Et medlem fattigere pga. Jeres antidoping.	De synes selvfølgelig ikke det er sjovt at blive valgt ud, men er gået med til dopingtesten.	Dem der blev testet positive har spurgt til den videre proces og udelukkelse. En anden har vist undren for at han blev udtaget
Positivt. De synes, det er ok.	Det var noget pis at bruge sin tid på. Det er fordi jeg er farvet, jeg bliver udtaget.	Et medlem gemte sig i vores spaafdeling da han så de kom. En anden gemte sig også, det viste sig dog blot at han var bange for nåle og troede at man skulle afgive blodprøve.	
På en positiv måde.	En enkelt har nægtet.	Irritation over at blive udtaget, men forståelse over for situationen.	
Der er tilfredshed med kontrolbesøgene. De der er blevet udtaget har deltaget uden brok og problemer. Generelt mener medlemmerne at det er helt i orden at der bliver testet.	Irritationsmoment, da de ikke var positive.	De med positivt testresultat: Ydmyghed. De med negativt resultat: I starten afvisende overfor test, andre har taklet det ok, dvs. ladet sig teste uden diskussion.	
Nogle vil gerne testes, da de på den måde kan afkræfte at de benytter doping - f.eks. fyre der er lidt store i det.	Nægter at udlevere personlige oplysninger etc.	Den ene blev testet negativ, og fortalte ved henvendelse i disken, at han var klar over, at de ville tage ham pga. hans størrelse. Den anden, der blev testet positiv, bortforklarede det.	
Syntes det er en god idé der bliver testet.	Hvad nu hvis jeg nægter? - Troede det var ude af kroppen..		
At det var fint vi fik testet.	Grænseoverskridende og ubehageligt.		
Positivt - så ved de der bliver testet			
De synes det er fint de kommer			
Svært at tisse på kommando, men positive over informationen og behandlingen fra kontrollantens side			
De kender reglerne og det er fair nok.			
Gode.			

De kunder da har givet tilbagemeldinger på testene, har faktisk syntes det var lidt fedt, da de kunne få deres egen ryg fri fra andres spekulationer.			
De synes, at det er ok med tests, det er en del af træningsmiljøet i dag og en del af det at træne i fitnesscenter.			
Kun positive reaktioner. Det foregår meget professionelt.			
Kun positive reaktioner.			
De fleste er positive, mens enkelte ikke er glade. Men positivt at de kan få lagt låg på eventuelle rygter om et misbruge og få anerkendelse for deres store stykke arbejde.			
Det gør det pænt og frivilligt			
Generelt er der tilfredshed med ordningen og vi fortæller vores kunder at de skal tage det som et kompliment til deres resultat.			
De syntes det er ok.			
De har ikke noget at skjule, var reaktionen.			

Bilag 15 – Kategoriserede uredigerede svar: Uddyb venligst hvorfor du ikke er tilfreds med antallet af kontrolbesøg, som i har haft i centret

For få besøg	Planlæg besøg med centerleder(tilkaldeordning)	Dårlige tidspunkter	For dyrt	Andet
Der har kun været 3 besøg på 3 år.	Vi har haft besøg, 2 gange på 1 1/2 år. Anden gang gik man igen, uden at teste, da der ikke var nogen store. Havde været fint, hvis man i samråd med centerlederen, fandt en dag med fangst.	Antallet er okay, men de kommer på forkerte tidspunkter: torsdag aften kl. 19-20 der er ikke noget at komme efter. I stedet skulle de komme fra mandag til onsdag mellem kl. 17-19. hvor de vil være mere synlige.	Synes at 3 besøg á ca. 7.000 kr. er alt, alt for dyrt. Overvejer at opsige aftalen.	For tilfældig og irrelevant.
For få til prisen.	Der bør være en tilkaldeordning kombineret med randomiserede besøg.	De har ikke ramt de relevante tidspunkter for vores "potentielle" dopingbrugere.	Igen i forhold til hvad prisen er, syntes jeg ikke det er tilfredsstilene man hverken ser eller hører fra dem	Besøgene har ikke været fuldførte. ADD gik igen, da "man" konstaterede, der ikke var noget at komme efter.
Gerne flere, da det ER meget sporadisk	Kunne godt bruge at hvis man ringer omkring en bestilling, at den så bliver gennemført hurtigt.	Besøgstidspunkt burde forgå i større samarbejde med centerlederen, da jeg ofte synes, de kommer på forkerte tidspunkt.		Vi er først lige blevet medlem, og har haft besøg en gang.
Negativ. Vi har endnu aldrig set dopingkontrollen og har flere gange rykket for et besøg.	Synes det er ringe man ikke selv kan udpege personer til test og indkalde dem ved mistanke.			Seriøse kontrollanter absolut.
Der er ganske enkelt for få besøg, hvilket bevirker, at de enkelte individer, som tager diverse vækstfremmende hormoner, simpelthen tør tage chancen.				Mere kontrol er fint, hvis det var med støtte således at man ikke fik flere udgifter.
Jeg har kun haft to besøg.				Det burde være lovpligtigt for alle kommercielle centre at være medlem og således billigere med flere besøg.
Set bort fra de sidste besøg, hvor vi selv har bedt om det, så er det meget sjældent der er kontrol.				Vil gerne have 5 besøg om året.
Ville gerne have dem ud flere gange end 2 på et år.				Det virker lidt irrelevant i vores centre, da vi har en del

				ældre.
Har kun været her 1 gang uanmeldt.				Vi har endnu ikke haft besøg.
Alt for få i forhold til hvad vi har ret til.				Har ikke haft besøg.
Har ca. 1 besøg årligt. Det er lige lidt nok.				Vi har ikke haft besøg endnu!
Har besøgt mit center en gang, på 1 1/2 år! Og det var på et rigtigt dårligt tidspunkt!				Jeg har endnu ikke oplevet en kontrol.
Ca. halvårige besøg er for lidt.				
Besøgene virker, det kan vi se, men der går for langt imellem. Rygter går stærkt specielt i små samfund hvor alle kender alle. Når doping har været forbi er myte: så går der 6 måneder igen.				
I er her alt for lidt. Og så burde I samarbejde bedre med det enkelte center. Og forhør jer om hvornår de mistænkte er i centeret!				
Ville - som de fleste - gerne have flere besøg og derved større synlighed.				
Kunne ønske flere gange da det hurtigt rygtes, når kontrollen har været her.				
En gang hvert halve år er ikke nok. Efter min mening burde det være en gang om måneden for at have en reel effekt.				
Vil gerne have flere gange om året.				
Ville ønske de kom noget mere. Jeg tror, der er rigtig mange der tager doping.				
De kommer ca. hvert halve år, hvilket er alt for lidt. Kom gerne 1 gang om måneden, på forskellige tidspunkter på dagen.				
For få besøg.				
Syntes at 2 besøg er lavt sat på 1 år.				
Slet ikke - Hvis man virkelig vil doping til livs i kommerciel fitness, så skal der testes MEGET oftere				
Jeg har ikke erfaret, at der har været nogen kontrol endnu og jeg har været ansat i 1,5år.				
De har været her 1 gang på 10 måneder, og lavet 2 test. Det er for lidt.				

Flere besøg, men det er nok for dyrt, så derfor burde staten støtte op økonomisk.				
Ville meget gerne se dem mere.				
Gerne besøg 1 gang per måned.				
2 besøg pr. år er alt for lidt for at have den ønskede afskrækkende effekt.				
Gerne oftere da vi mener der kunne tages flere positive test her.				
Jeg ville gerne betale lidt mere for nogle flere besøg en hver anden måned eller lignende.				
Gerne mange flere besøg. Mindst 4 gange om året.				
Fordeling samt antal kunne være bedre.				
Vil gerne have mange flere besøg. Men jeg er glad for de gange de kommer.				
Jeg synes, at antallet af kontroller skulle følge medlemsantallet.				
Synes der er brug for flere og gerne kort tid efter et besøg da folk føler sig sikre lige efter et besøg.				
Nej, jeg kunne personlig godt tænkte mig de kom noget oftere på besøg				
Jeg har været i centret i 2 år og kan ikke huske, at jeg har set en eneste kontrol.				
Hvis det skal have effekt, skal der være oftere besøg.				
3 besøg om året er for lidt.				
Vi kunne godt bruge besøg oftere, jo mere synlige de er - jo mere effektivt er det.				
De kunne godt komme oftere.				

Bilag 16 – Kategoriserede uredigerede svar: Uddyb venligst hvorfor du ikke er tilfreds med kontrollanternes udførelse af test i centret?

Burde se mere neutrale ud	Virker bange for de 'store fyre'	Kommer på forkerte tidspunkter	Kommer for sjældent/ Laver for få tests	Andet
De burde være mere neutrale, når de kommer. Folk kan nå at stikke af, når de ser dem.	Ofte virker kontrollanterne skræmte af de store fyre.	Dårligt valg af tidspunkt! Ingen personer i centeret, som kunne være potentielle dopingmisbrugere.	Ingen besøg og ingen test. Generelt for lidt synlighed.	Der er markant stor forskel på deres fremgangsmåde og behandling af medlemmerne der tages ud til test. Nogle er bare skidegode til deres job og fanger virkelig rigtige.
De har været meget synlige med antidopingjakker samt en stor mappe under armen. Det, at udpegningen og søgningen ikke straks går i gang, har givet de fleste mulighed for at flygte.	Til tider virker personalet fra ADD bange for, at tage de helt store drenge ud til kontrol.	De har ikke ramt de rigtige tidspunkter for potentielle dopingbrugere.	Der er alt for få tests og de må kun tage to, selv om der måske er 10 der ville være potentielle.	Ind imellem kan det undre hvem der udtages. Vi har oplevet helt tydelige problemtilfælde, som ikke udtages til kontrol.
Medlemmerne spotter for hurtigt kontrollanterne og når at gå inden de er på plads og klar til at teste.				Nej de giver alt for lidt lyd. F.eks. om hvad sker der hvis de tager en, både med centret og kunden.
				Fremgangsmåden er firkantet og ufleksibel, resultatet er mindre effektivitet.
				Alt går efter bogen, kunne dog godt tænke mig at de bar "uniform".
				Nogenlunde - det er jo hurtigt udført.

Bilag 17 – Kategoriserede uredigerede svar: Beskriv eventuelt, hvilke andre stoffer der burde testes for

Slankepræparater	Præstations-fremmende midler	'Hård' narkotika og lignende stoffer	Andet
Slankepræparater, der i bund og grund er lige så skadelige som de præstationsfremmende stoffer.	Alle typer af stoffer der fremmer præstation unaturligt.	Hash og stoffer, som rigtig mange unge bruger hver weekend. Og fordi mange unge der bruger doping, også tit bruger stoffer i weekenden.	Ved ikke.
Hvis der absolut skal testes bør også amfetamin og lignende (anoreksi) være i søgelyset. Disse piger er meget dårlige rollemodeller for den almindelige unge kvindelige motionist.	Alt der unaturligt fremmer kroppens ydeevne.	Narkotika.	De stoffer der ikke er tilladte.
Slankestoffer for helbredet skyld. Skulle ikke ekskludere medlem, men for at kunne tage snakken	Alle præstations-fremmende stoffer. Mest for at give unge en indsigt i hvilken skade det gør ved deres kroppe.	Al form for narkotika.	I udgangspunktet alt som ikke er naturligt forekommende og dermed ikke bør kunne findes i motions- og fitnesscentre.
Evt. slankemidler		Euforiserende stoffer også.	Alle former for stoffer der potentielt er farlige og ulovlige og som har en træningsorienteret tilknytning.
Ulovlige slankemidler som mange piger indtager		Hårde stoffer som kokain og amfetamin.	Hash og andre vækstoffremmende midler. Der udvikles hele tiden stoffer på markedet som der ikke kan testes for i nuværende test og det ved de. De snakker om det og fortæller vidt og bredt. Dopingfolket er kloge.
Fedtforbrændings-stoffer da det virker som det kun er de "forstørrende" stoffer der er fokus på		Narkotika synes jeg også godt vi kunne teste for. Der er mange der ryger hash for at kunne spise mere og så tror de at det hjælper på deres træning. Utroligt, men sandt.	Alle former for stoffer som indgår på enten politiets liste over forbudte stoffer eller på ADD's liste over dopingstoffer, kunne det være en god idé at teste for.
Slankemidler.		Narkotiske stoffer – ecstasy.	Alt som står på listen over doping, ellers skal man lave en liste over de ting man ikke kan acceptere i fitnessbranchen
Slankeprodukter - de tester aldrig de supertynde piger på løbebånd		Præstationsfremmende midler som speed, kokain osv.	Da de godt ved hvordan de skal snyde, da de siges at testene er for dyre til at de bliver

			lavet
Kraftige forbrændingsstoffer		Narkotika, så vi kan hjælpe personer som er i det miljø også.	Hvis et stof er forbudt burde der testes for det
Slankepiller som f.eks. reduktiv.		Efedrin, koffein, smertestillende stoffer, opkvikkende stoffer, spiriopent, astmamedicin.	Unge mennesker i dag fylder sig jo med alt muligt når de er i byen så det er lidt dobbeltmoral at de skal testes for steroider når de kan gå rundt og være påvirket af alt muligt andet uden at de bliver taget for det.
Det er både mere farligt, usynligt og umiddelbart dødeligt med mange af de stoffer folk tager for at øge forbrændingen. De anabole stoffer dræber også men det er mere på lang sigt.		Amfetamin og andre typer for oppers.	Kender ikke de andre stoffer. Men en urinprøve er for lidt. Der bør testes med en blodprøve. Bliver man testet positiv skal ens billede incl. data lægges ud på en offentlig tilgængelig hjemmeside.
Slankepiller.		Narkotika.	
Stoffer der bruges ulovligt til fedt/vægttab, som er på listen over forbudte stoffer, bla. koffein, efedrin.		Narkotika, efedrin.	
De tynde tøser der fylder sig med efedrin osv. Det er oftest dem der faktisk er flest problemer med i centeret!		Amfetamin, efedrin.	
Efedrin/koffein. En stor del af vores medlemmer fortæller åbent om brugen af disse piller, går bl.a. under navnet ThermoPower, giver øget forbrænding, men det belaster desværre også hjertet voldsomt.			
sådanne stoffer som efedrin og koffein, typer som Thermopower			

Bilag 18 – Center- og kæderepræsentanternes vurderinger af mærkningsordningen i de kvalitative interviews – opstilling af vurderinger og synspunkter

I forhold til mærkningsordningen møder man blandt **centre uden ADD-aftale** disse centrale holdninger:

- Mærkningsordningen er *unfair*, fordi den stigmatiserer/udstiller centre, der efter eget udsagn aktivt bekæmper brugen af dopingstoffer, men af forskellige årsager ikke kan eller vil indgå en ADD-aftale.
- Mærkningsordningen er *unuanceret*, fordi den ikke tager højde for, at fitnesscentre både i størrelse og profil er forskellige – bl.a. kan centre med fysioterapi have grunde til ikke at indgå en ADD-aftale, ligesom nogle små centre måske gerne vil, men ikke har råd.
- Mærkningsordningen er *misvisende*, fordi den sure smiley kan forveksles med den mere kendte fødevaresmiley, eller den kan på anden vis give kunderne et forkert indtryk af centrets kvalitet.
- Mærkningsordningen har i praksis *begrænset effekt* i forhold til at få kunderne til at vælge seriøse centre frem for useriøse, ligesom *kendskabet til ordningen* er ringe blandt fitnesskunder.
- Mærkningsordningens har *uklare bestemmelser* om mærkningspligtens omfang og sanktioner.
- Mærkningsordningen kan indirekte *reklamere for doping* ved at sætte fokus på et problem, der ikke er relevant i alle centre.
- Mærkningsordningen sætter et *smalt fokus på kontrol*, mens det langt vigtigere forebyggende arbejde ikke bliver tilstrækkeligt prioriteret og anerkendt. Det sidste kunne en *brede- og alternativ rating* af centre i forhold til personalets uddannelse, centrenes indretning mv. eventuelt rette op på – eventuelt i form af en 'elitesmiley'.

Synspunkterne dækker over fire centre, som både i størrelse og profil er meget forskellige, og alle centre betoner ikke altid de samme argumenter.

Forskelligheden afspejler sig også i centrenes holdninger til selve antidopingarbejdet, hvor man både møder pragmatiske overvejelser om værdien af et indgået Anti Doping Danmark-samarbejde og mere principiel modstand mod dopingkontrol i motions- og fitnesscentre.

Konkret møder man disse centrale synspunkter om det bredere antidopingarbejde:

- ADD-aftalen er *for dyr og uflexibel*. Den tager ikke hensyn til centrenes forskellige størrelser og behov. Samtidig er DFHO og organisationens ADD-aftale primært til glæde for de store kæder.
- En række centre har en medlemsprofil, som gør *dopingkontrol irrelevant* selvom disse centre i princippet er underlagt lovens bestemmelser om mærkningsordningen.
- Dopingkontrol *bør undgås i centre med fysioterapi*, hvor hensynet til patienters ret til uforstyrret genoptræning vejer tungt.
- Dopingkontrol skaber *dårlig stemning* og kan virke krænkende på medlemmerne.

- Dopingkontrollen har *ringe effekt*. Den flytter højst problemet.
- Fokus bør flyttes fra kontrol til *flere forebyggende/oplysende initiativer*, herunder bl.a. indretning og organisering af centrene.
- Det er *inkonsekvent kun at gå efter anabole steroider*. En del kvinder bruger f.eks. ulovlige slankemidler.
- Staten bør ikke pålægge et privat erhverv hovedansvaret (også økonomisk) for at løse det, som først og fremmest er et *samfundsproblem*.
- Dopingkontrol er skabt for at sikre fair konkurrence i eliteidrætten og bør ikke overføres til motionsidrætten, hvor den blot er udtryk for en *omsiggribende statskontrol* af borgernes adfærd.
- Brugen af dopingstoffer er grundlæggende *en privatsag*, så længe det ikke foregår i centrene.
- Flertallet af centre mener, at lovpligtig *obligatorisk dopingkontrol* er en dårlig idé af ovennævnte grunde, mens et enkelt center synes det er i orden, hvis kontrollen er offentligt finansieret.

Igen er centrene ikke enige om alle udsagn, eller de vægter dem forskelligt.

Blandt de fire interviewede **centre/kæder med ADD-aftale** møder man disse centrale holdninger til selve mærkningsordningen:

- Mærkningsordningen sender *et positivt signal til omverdenen* om, hvilke centre der aktivt bekæmper doping og er et *positivt brand*.
- Mærkningsordningen *tiltrækker flere 'almindelige' danskere* til centre med en glad smiley og *afskrækker dopingbrugere*, men den *reelle effekt* er usikker.
- Der er for *ringe myndighedskontrol* af, hvorvidt centrene følger lovens krav om mærkning.
- Mærkningsordningen *bør markedsføres mere offensivt*.
- Mærkningsordningen kunne eventuelt *udbygges med en 'supersmiley' eller 'elitesmiley'* for centre, der gør en dopingforebyggende indsats ud over aftalen om dopingkontrol med Anti Doping Danmark.

Der er relativ stor konsensus om, at ordningen således har en række positive kvaliteter. De interviewede centre betoner dog de nævnte kvaliteter forskelligt. Der er også bred enighed om, at det gavner at have en aftale med Anti Doping Danmark om dopingkontrol.

Blandt de centrale synspunkter, møder man:

- ADD-aftalen er *et væsentligt redskab* i forsøget på at dæmme op for brugen af anabole steroider, som er en stor udfordring for branchen.
- Branchen har et *samfundsansvar* for at bekæmpe doping, men har også *en egeninteresse* i, at almindelige kunder ikke bliver konfronteret med dopingbrugere.
- Aftalen bliver *positivt modtaget af kunderne*. De fleste kunder har ingen problemer med at acceptere kravet om dopingkontrol.

- Det er en *udfordring at teste motionister* uden for det sportslige system, hvilket stiller særlige krav til dopingkontrollørernes evne til at håndtere denne forskel. Selve kontrollen og det at få kastet mistanke på sig kan virke *generende* på nogle medlemmer.
- Oplevelsen af dopingkontrollørerne svinger. Nogle er fuldt tilfredse med kontrollen og understreger, at den bør være meget synlig, mens andre mener, at den i enkelte tilfælde kan virke *arrogant eller sjusket*.
- Dopingkontrollen behøver ikke skabe særlige problemer for *patientgrupper* i centre med fysioterapi.
- Der er brug for *flere tests* i centrene, ligesom *muligheden for at bestille* dopingkontrol målrettet bestemte kunder bliver nævnt.
- Man bør *ikke udvide gruppen af stoffer til at omfatte slankemidler/stimulanser etc.* Det er vigtigere at få bedre styr på brugen af anabole steroider først.
- Der er for *langsom informationsudveksling* på tværs af centrene om udelukkede medlemmer, ligesom visse nogle *gæstemedlemskaber uden ID-krav* vanskeliggør effektiv udelukkelse fra fitnesscentre.
- Der er brug for en *fælles registrering af dopingdømte udøvere*, der både omfatter de kommercielle og de foreningsdrevne motions- og fitnesscentre, så dopingdømte udøvere udelukkes effektivt.
- Den *oplysende og præventive indsats bør styrkes*. Anti Doping Danmark bør være mere synlig i centrene på dette punkt.
- Et par centre støtter en lovpligtig *obligatorisk dopingkontrol* på visse betingelser: F.eks. at det offentlige betaler, eller man kan afgrænse, hvilke center der skal være omfattet, og hvem der skal testes. Andre mener, at obligatorisk dopingkontrol kan mindske det frivillige engagement hos centrene og gøre det vanskeligere at skelne de seriøse centre fra de useriøse.

Igen er der variation i, hvilke argumenter centrene/kæderne vægter eller bakker op om. De største forskelle finder man i vurderingen af kontrolbesøgene i centrene. Desuden er gruppen delt i holdningen til obligatorisk dopingkontrol.